

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет**

Всеукраїнський форум студентської науки

**«РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ
ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ
ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ»**

14-15 травня 2015 р., м.Київ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Київ 2015

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

УДК: 33.02.18

ББК: У.29

Розвиток фінансових послуг у контексті нової фінансової архітектури: Всеукр. форум студ. науки .(Київ, 14-15 травня 2015 р.): тез доп. / відп. ред. Н.П. Шульга – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т.

У збірнику подані тези доповідей за матеріалами всеукраїнського форуму студентської науки, в яких розглядаються актуальні питання розглядалися проблемні питання щодо: функціонування ринку фінансових послуг в Україні та зарубіжних країнах; управління діяльністю фінансово-кредитних установ; інструментів інноваційного розвитку ринку фінансових послуг; фінансової складової економічного розвитку; страхування у системі забезпечення економічного зростання.

Особливу увагу приділено проблемам розвитку економічної науки та технологій впровадження її здобутків у практику фінансово-кредитних установ.

Матеріали представлені у авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

УДК: 33.02.18

ББК: у.29

Редакційна колегія: Н.П. Шульга д.е.н., проф.; Н.О. Маслова, к.е.н. доц.; В.В. Тринчук, О.О., к.е.н., доц.; І.В.. Роденко, к.е.н., доц., О.О. Степаник, викл.

Відповідальний за випуск: Н.П. Шульга, д.е.н, проф.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	14
СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ	
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	
Авраменко Д.В. Сучасні тенденції державного регулювання ринку фінансових послуг України	15
Анікеєва М.А. Роль комерційних банків за участю іноземного капіталу в банківській системі України	17
Антонець А.В. Оцінка фінансової діяльності банків України	19
Богодюк О.О. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні.....	21
Бондар А.С. Проблеми розвитку міжнародного фінансового ринку	24
Броді Н.І. Сучасні тенденції глобалізації в фінансовій сфері	26
Гарцуева О.С. Проблемы финансового рынка в Украине и возможные способы решения	28
Гуняга Н.О. Фінансовий ринок України у розрізі банківської системи	30
Деласа Д.В. Проблеми використання методик рейтингового оцінювання банку	32
Довгопола Ю.І. Ефективність використання обсягів грошової маси в Україні	35
Доліновська А.А. Ринок факторингових послуг в Україні та перспективи його розвитку.....	37
Кирилюк А.Р. Розвиток депозитних послуг в Україні	39
Клочай Я.О. Практичні аспекти процесу кредитного обслуговування в Україні.....	41
Ковальчук Д.С. Особливості функціонування ринку фінансових послуг.....	44
Кондратюк І.В. Проблеми державного регулювання ринків	

небанківських фінансових послуг	46
Косташ К.А. Транснаціональні банки в умовах глобалізації економіки.....	48
Кравчук Д.В. Перспективи та проблеми розвитку ринку фінансових послуг в Україні.....	50
Кривошея Ю.С. Шляхи розвитку ринку кредитних послуг для фізичних осіб в Україні.....	53
Кулик Є.В. Збереження ліквідності банків в умовах відтоку капіталу.....	55
Лановенко О.В. Економічна сутність факторингових послуг	57
Ломова С.К. Перспективи розвитку фінансових послуг з банківськими металами в Україні.....	59
Мартиненко З.С. Сучасні параметри проблемних зон функціонування вітчизняних банків	61
Марченко К.В. Вплив економічного середовища на особливості банківського споживчого кредитування.....	64
Медецька М.В. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні	65
Мельник А.В. Конвергенція рекомендацій Базельського комітету з питань банківського нагляду та вимог НБУ до діяльності українських банків	67
Мержвинська О.В. Оцінка доходності банків України.....	69
Мечет К.С. Послуги кредитних спілок та перспективи їх розвитку в Україні	71
Мотлюк О.О. Фінансовий захист споживачів депозитних послуг	74
Нагорна С.В. Особливості синдикативного кредитування	76
Новацька К.М. Передумови переходу до крос-секторного регулювання кредитного ринку України	78
Новікова К.К. Банківські кризи у сучасних умовах: передумови та	

наслідки	80
Носач А.О. Проблемы регулирования небанковского финансового сектора в Украине.....	82
Пільгуй С.С. Фінансова стійкість банківської системи України: сучасні тенденції та проблеми забезпечення.....	84
Подольська А.Л. Електронні платіжні системи мережі Інтернет	86
Попіль О.В. Вплив політики Національного банку України на процентну маржу банків	88
Провотар В.А. Методика оцінювання рівня транспарентності кредитної діяльності банків України.....	90
Романов А.І. Запобігання побудові фінансових пірамід в Україні....	93
Ружицька А.Б. Формування і розвиток ринку цінних паперів в Україні	94
Семченко В.О. Інструменти грошово-кредитної політики НБУ	96
Сердобінцев О.В. Проблеми формування ресурсної бази вітчизняних банків	98
Солонец К.А. Проблемы регулирования вспомогательных услуг на финансовом рынке.....	100
Стадник О.С. Стан роботи банків України з проблемними кредитами	102
Стаднюк Т.С. Проблемні аспекти співпраці України з МВФ	104
Сулім К.О. Перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні	106
Теміндарова Т.М. Основні засади державного регулювання ринку банківських послуг в Україні	108
Тєстова І.О. Теоретичні засади стратегічного аналізу банківської діяльності.....	110
Трофименко М.Є. Значення та перспективи використання фінансового лізингу в Україні.....	112

Удуг Ю.В. Основні проблеми функціонування ринку фінансових послуг в Україні.....	114
Фірко М.Р. Діяльність офшорних зон та їх вплив на економіку України	116
Христич Л.Б. Зарубіжний досвід державного регулювання ринку фінансових послуг	119
Чумак М.В. Применение зарубежного опыта регулирования рынка финансовых услуг.....	121
Школьна М.О. Розвиток послуг фінансування будівництва в Україні	123
Юр'єв Є.В. Факторинг як джерело фінансування поточних потреб підприємства	126
Якубова А.Р. Особливості формування ресурсної бази вітчизняних банків в умовах кризи	128

СЕКЦІЯ 2. УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Баранова А.А. Теоретичні аспекти управління ліквідністю банку .	130
Белінська С.В. Соціальні наслідки банківської кризи в Україні	132
Богданова К.А. Реінжиніринг механізму банківського кредитування	134
Бойко М.В. Шляхи покращення якості кредитного портфеля банку	136
Большедворська А.С. Вплив факторів макросередовища на цінову політику банків	138
Бура В.І. Проблемні питання управління заставним портфелем за кредитами банку	140
Буяр К.В. Взаємовідносини між роботодавцем та найманим працівником як важлива складова управління діяльністю фінансових установ, фірм та організацій.....	143
Вискребенцева А.О. Сутність та роль депозитної політики банку .	145

Владимчук Л.В. Використання математичних моделей для оцінки кредитоспроможності юридичних осіб.....	147
Дмитренко М.П. Методичні підходи щодо управління фондом фінансування будівництва.....	150
Жданова О.В. Політика кількісного пом'якшення: досвід для України	153
Жигун І.Ю. Тенденції обслуговування корпоративних клієнтів вітчизняними банками	156
Заїць О.О. Вдосконалення управління банківськими ресурсами	159
Іванов О.О. Методи та стратегії управління ліквідністю банку	161
Калініченко В.В. Фінансовий моніторинг як засіб регулювання на ринку фінансових послуг.....	164
Кирилюк О.О. Аналіз рівня капіталізації банківської системи України	166
Корнієнко О.А. Аналіз доходів, витрат і прибутку банку.....	168
Красюк О.А. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства та запобігання його банкрутства.....	170
Кулікова А.А. Управління системою фінансової безпеки підприємства	174
Литвиненко К.В. Стратегічне управління витратами в банках України	176
Подольак В.В. Особливості діяльності небанківських фінансово-кредитних установ.....	178
Распутня Є.В. Система управління фінансовою безпекою підприємства	180
Сідорук К.В. Управління кредитним ризиком банку	183
Соболева Г.С. Особливості управління процентним ризиком банку	186
Ткачук К.О. Формування системи фінансового моніторингу в установах банків	188

Урбанська Н.І. Удосконалення механізму управління валютними ресурсами банку.....	190
Хардікова Ю.А. Організація ефективних систем ризик-менеджменту в банках України.....	192
Чернета Д.В. Розвиток системи електронних платежів Національного Банку України	194
Черниченко А.О. Управління кредитно-інвестиційною стратегією банку	196

СЕКЦІЯ 3. ІНСТРУМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Азарова Є.О., Бойко І.С. Інновації на ринку страхових послуг	199
Бигун О.Л. Создание в Украине «финансового супермаркета» на базе банков и страховщиков.....	201
Віш Т.В. Аналіз оцінювання кредитоспроможності позичальників сучасних банків	203
Волошин Д.С. Щодо фінансової підтримки діяльності бізнес-інкубаторів в Україні	205
Галаван А.Р. Факторний аналіз прибутковості ПАТ "ПУМБ"	207
Ганжа І.В. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа як інструмент інноваційного розвитку економіки.....	210
Гутниченко А.Г. Факторинг та особливості здійснення його операцій ..	212
Задорожна В.В. Ринок фінансових послуг України: інноваційний аспект	214
Коваленко І.А. Аналіз сучасного стану регулювання грошової системи України	216
Куртбедінова А.А. Інноваційна діяльність в системі економічного зростання підприємств.....	218
Лузан Т.В. Роль інноваційних фінансових інструментів для розвитку фінансового ринку.....	219
Малогон О.С. Міжнародна система міжбанківських комунікацій SWIFT, її	

роль та економічна доцільність	222
Мельник О.Р. Основні суперечності функціонування електронних грошей в Україні	224
Мороз І.А. Проблеми застосування сучасних інструментів грошово-кредитної політики в Україні	226
Ошуркова В.І. Платіжні послуги у сучасній системі інтернет-платежів	229
Петруновська О.В. Особливості вітчизняної та закордонної практики ефективного трансфертного ціноутворення.....	232
Пономаренко Д.О. Фінансовий інжиніринг у банківській сфері	234
Резь Л.Ю. Оцінка ефективності вітчизняної системи захисту прав споживачів при депозитному обслуговуванні	236
Синєгуб П.О. Сучасні інформаційні технології при розрахунках платіжними картками.....	239
Степашова А.І. Оцінювання рівня системного ризику в банківській системі України	242
Тарасенко І.В. Особливості сучасного розвитку ринку фінансових послуг	244
Токмачова Д.М. Венчурне підприємництво як ключовий фактор впровадження інновацій в Україні	247
Фатун А.С. Роль бенчмаркінгу в контексті ефективної фінансової архітектури на підприємстві	249
Федорків І.І. Особливості фінансування проектів державно-приватного партнерства	251
Філатова К.Ю. Новітні напрямки розвитку банківських послуг в Україні	253
Хижняк С.Г. Розвиток платіжних послуг в Україні.....	255
Холодилова А.О. Особливості маркетингової політики вітчизняних банків	257
Шингур А.Р. Методичні підходи до аналізу ефективності діяльності банку та їх вдосконалення.....	260
Шулик К.В. Економічна сутність фінансового інжинірингу як основи конструювання та моделювання інноваційних фінансових послуг.....	263

СЕКЦІЯ 4. ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Бережна М.О. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансових посередників	266
Бокова О.М. Проблеми розвитку ринку лізингових послуг в Україні.....	268
Бугас В.В. Індекси якості впровадження середньострокового бюджетного прогнозування та планування в міжнародній практиці	270
Бутіков Р.В. Оцінка забезпечення іпотечного кредиту банку.....	272
Веровка Г.О. Венчурне фінансування інноваційних процесів України як запорука успіху вітчизняного бізнесу.....	274
Волова Д.О. Фінансова стійкість та ділова активність КУА в Україні	276
Гребеник К.В. Бюджетна система як інструмент регулювання економічного розвитку країни	278
Гриневич І.О. Система формування дохідної частини місцевих бюджетів.....	280
Данешманд Н.М. Система адміністрування податків в Україні та шляхи підвищення її ефективності.....	282
Дашченко Л.О. Податкове навантаження та його вплив на економіку України	285
Дмитренко О.А. Фінансове забезпечення розвитку соціально-культурної сфери.....	287
Дяденко К.В. Взаємодія України з МВФ: проблеми та перспективи	289
Дяченко Ю.І. Шляхи забезпечення фінансової безпеки банків	291
Євтушенко Я.С. Развитие фондового рынка Украины.....	293
Коновченко Ю.С. Оцінка клієнтської бази лізингових компаній, як елемент побудови системи збалансованих показників	295
Костельнюк Д.А. Кошторисне фінансування бюджетних установ.....	297
Купряхіна Ю.І. Гармонізація бюджетно-податкової політики в контексті реформування податкової системи.....	300
Купчин Н.В. Особливості розвитку фінансових систем в умовах кризових явищ	302
Лизогуб М.М. Дефіцит бюджету як інструмент фінансового регулювання	

економіки	304
Лісєєва О.С., Ємець М.А. Сучасні проблеми економічного розвитку України	306
Лісницький В.В. Сучасний інвестиційний клімат України: проблеми та можливості розвитку.....	308
Люта К.С. Проблеми фінансового забезпечення підприємницької діяльності	310
Мельниченко О.В. Аналіз достатності капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль».....	313
Міронішена З.А. Сучасні тенденції фінансового розвитку	316
Прокоф'єва Ю.А., Столпак А.О. Проблема зовнішньої заборгованості України	318
Рябчук К.С. Державний борг: економічна характеристика та шляхи скорочення	321
Синявський В.В. Механізми кредитування і технічна допомога МВФ ..	322
Slipchenko K. O. Implementation of life cycle product costing in Ukraine .	325
Скрипак О.М. Питання дефіциту державного бюджету України.....	327
Сосна Л.С. Запровадження досвіду Німеччини в Україні для підвищення результативності програмно-цільового методу управління видатками бюджету.....	329
Стасік А.А. Фінансова безпека підприємства: сутність та загрози	331
Федевич Н.С. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави і підприємства	333
Чаплинська В.В. Пріоритети бюджетної політики в умовах економічних перетворень.....	335
Чернецький О.Д. Формування фінансових ресурсів підприємства.....	337
Чернявський П.А. Інвестиційна стратегія автотранспортного підприємства	338
Шерстюк О.О. Звітність про корпоративну соціальну відповідальність	340
Якубович В.В. Вплив девальвації національної валюти на банківський	

сектор.....	342
Яценко А.Е. Оцінка сучасного стану Державного боргу України та шляхи його скорочення.....	344
Яцківський Я.С. Оцінка капіталу банку за різними методами	346

СЕКЦІЯ 5. СТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Алібейлі Ш., Маїлов С. Огляд страхового ринку Азербайджану	349
Андрущенко І.А. Етапи становлення та напрямки удосконалення пенсійного страхування в Україні	351
Балик Ю.М. Недовіра населення до страхових компаній як одна з проблем страхового ринку України.....	353
Березовська В.В. Пенсійне забезпечення в системі соціального захисту	355
Гапонюк Г.В. Сучасні аспекти розвитку ринку страхових послуг в Україні	357
Глоба В.В. Пенсійний фонд України у фінансовій системі держави	359
Горжанкін М.К. Розвиток страхового ринку України.....	361
Даниленко А.О. Єдиний соціальний внесок в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.....	363
Жалдак Л.О. Роль медичного страхування у розвитку соціальної сфери суспільства	366
Жолоб С.М. Вплив обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів на соціально-економічні процеси в Україні	368
Золотницька А.О. Роль страхування у розвитку підприємницької діяльності в Україні.....	370
Ігнатко А.С. Страховий ринок як сегмент ринку фінансових послуг	372
Каськова Л.В. Страхування у системі забезпечення економічного зростання	374
Коваленко Л.С. Конкуренція на страховому ринку України	376
Кучер С.В., Кравченко І.І. Страхування у сучасному ринковому	

середовищі	378
Малючков М.А. Ризики страховика в умовах імплементації директиви Solvency 2	380
Остапчук М.О. Інвестиційна діяльність страхових компаній	382
Піддубна О.С. Сучасні аспекти страхування аграрного сектору економіки.....	384
Подобєд Т.В. Он-лайн страхування - майбутнє страхового ринку	386
Почта А.М. Імплементація світового досвіду медичного страхування у діяльність страхових компаній України	388
Проскуровська О.В. Зарубіжний досвід державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній.....	390
Радченко М.В. Проблеми та перспективи страхового ринку України.....	393
Стась О.Г. Особливості інвестиційного страхування unit-linked	395
Федурина Д.А. Проблеми розвитку страхового ринку в Україні	397
Фоміцька Т. Прогнозування доходів бюджету Пенсійного фонду України.....	399
Хілик О.О. Розвиток пенсійної системи України.....	402
Цопа Н.Ю. Нові страхові продукти на страховому ринку України	404
Чупра Т. Сучасний ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи.....	406
Шевченко К.О. Розвиток ринку перестрахування в Україні та проблеми його взаємодії з ринком Російської Федерації	408

Шановні учасники Всеукраїнського форуму студентської науки!

Сучасний етап економічного розвитку зумовлює необхідність формування особливих підходів до вивчення та усвідомлення процесів функціонування світового економічного простору, виявлення сутності сучасної парадигми світового фінансового середовища та глобальної фінансової архітектури.

З метою побудови в країні дієвого та ефективного фінансового ринку, в якому збалансовано розвиваються усі його сегменти, була розроблена Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Лише за умови розбудови інфраструктури та зміцнення стійкості фінансового ринку, Україна зможе інтегруватись у європейський економічний простір на конкурентних засадах.

Особливої актуальності сьогодні набувають саме питання комплексного дослідження змін у світовому фінансовому середовищі в умовах глобалізації із виявленням трансформаційних, реструктуризаційних особливостей і пошуку можливих шляхів і варіантів розвитку уже глобальної фінансової системи на основі принципів синергічного конструктивізму.

Необхідність розроблення нових підходів до розв'язання проблем формування ефективної фінансово-кредитної системи потребує всебічного вивчення та ґрунтовного обговорення. Саме вирішення цих питань присвячено збірник тез за матеріалами Всеукраїнського форуму студентської науки, який відбувся в Київському національному торговельно-економічному університеті (м. Київ, 14-15 травня 2015 р.).

Значну увагу приділено проблемним питанням щодо: функціонування ринку фінансових послуг в Україні та зарубіжних країнах; управління діяльністю фінансово-кредитних установ; інструментів інноваційного розвитку ринку фінансових послуг; фінансової складової економічного розвитку; страхування у системі забезпечення економічного зростання.

Запропоновані у збірнику результати наукових досліджень, представлених у рамках Всеукраїнського форуму студентської науки, сприятимуть створенню умов для співробітництва, консолідації інтелектуальних ресурсів, інтенсифікації економічного зростання України, а також забезпеченню цього процесу.

СЕКЦІЯ 1

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Авраменко Д.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Сьогодні в умовах масової глобалізації фінансових ринків та євроінтеграційного майбутнього України особливої актуальності набуває вивчення новітніх тенденцій регулювання ринку фінансових послуг.

Головною метою дослідження є аналіз нинішнього механізму державного втручання в регулювання ринку фінансових послуг та виявлення сучасних тенденцій регулювання, які можуть дієво застосовуватися у нинішніх економічних умовах. Залежно від особливостей функціонування національної фінансової системи, обумовлених специфікою законодавства, рівнем економічного розвитку та регулювання економіки, виділяють три моделі наглядових систем: 1.Секторну модель, яка ґрунтується на точному розподілі завдань і функцій наглядових органів за діяльністю окремих секторів – банківського, страхового та. 2.Модель за завданнями, відповідно до якої обов'язки наглядових органів розподілено на основі завдань і функцій нагляду: на нагляд за діяльністю фінансових посередників і на регулювання бізнесу у фінансовій сфері з метою забезпечення його прозорості. 3.Модель єдиного нагляду, за умови використання якої відбувається концентрація всіх наглядових функцій в єдиному

наглядовому органі. Розглядаючи моделі регулювання та нагляду за діяльністю фінансового сектору, слід враховувати низку умов, які повинна задовольняти ефективна регулююча структура. Досвід країн Європи показує перевагу ідеї централізації функції управління ринком фінансових послуг у єдиній структурі. На думку багатьох науковців і практиків в Україні потрібно створення окремої незалежної державної фінансової установи з повноваженнями проведення фінансового нагляду та регулювання на консолідованій основі із назвою «Державна інспекція фінансового нагляду», яка б володіла повною незалежністю та сприяла розвитку та підвищенню стабільності та ліквідності фінансових ринків завдяки більш скоординованим управлінським заходам. З'єднання наглядових органів виконає такі завдання: забезпечить схожість методик оцінки стану фінансових посередників та надасть змогу комплексно дослідити тенденції розвитку фінансового сектора, його ризики.

На довгострокову перспективу в умовах загострення кризових процесів на світових фінансових ринках, а також враховуючи необхідність збереження ліквідності національних фінансової і банківської систем України, держава має оптимізувати свою діяльність за такими пріоритетними напрямками модернізації сфери фінансових послуг: залучення механізмів «інтегрованого нагляду» та уніфікація вимог і стандартів фінансової діяльності з міжнародними стандартами; залучення систем ризик-орієнтованого нагляду на засадах індивідуального підходу до оцінки ризиків деяких учасників ринку або їхніх активів; модернізація систем моніторингу та розкриття інформації установ для всіх клієнтів; забезпечення високого ступеня інституційної можливості державних регулюючих органів.

Таким чином, з метою подолання даних недоліків пропонується впровадити систему економічного прогнозування на основі кон'юнктури фінансового ринку та створити єдиний регулятор фінансового ринку на основі Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку і Державної

комісії з регулювання ринків фінансових послуг, який функціонуватиме відповідно до набутого зарубіжного досвіду у цій сфері і дасть змогу усунути розбіжності та протиріччя, які сьогодні є у системі органів державного регулювання ринку послуг.

Анікеєва М.А

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Сьогодні значний вплив на розвиток банківських систем окремих країн і міжнародних фінансів загалом має глобалізація банківських систем. Інтеграційні процеси сприяють створенню світового ринку універсальних банківських послуг, прискорюючи темпи технологічних змін, які особливо впливають на умови здійснення банківської діяльності, та загостренню конкуренції між банками, що позитивно впливає на якість і вартість їхніх послуг. Проникнення іноземного капіталу в національні банківські системи як промислово розвинених, так і країн з перехідною економікою набуло широких масштабів. З моменту отримання незалежності Україна активно включається у світові суспільно-економічні процеси та будує відкриту ринкову економіку, тому її подальший розвиток у даному напрямі неминуче пов'язаний з питанням доступу іноземного капіталу до вітчизняної банківської системи. У зв'язку з цим виникає багато запитань і суперечок з приводу доцільності участі іноземного капіталу в економіці України, тих позитивних та негативних наслідків, яку вона несе за собою, законодавчого регулювання та обмежень, оптимальної частки зарубіжного банківського капіталу та іноземних філій, яка матиме привабливі наслідки

для нашої країни та інші.

Активізація процесу входження іноземних банків в Україну спостерігалась з 2004 року, чому сприяли позитивні структурні зрушення у вітчизняній економіці, зростання ВВП, підвищення попиту на банківські послуги з боку населення, розширення зовнішньоекономічних зв'язків українських підприємств, можливість отримання високих прибутків, вступ до міжнародних організацій, лібералізація доступу іноземного банківського капіталу тощо. Водночас інтеграційні процеси у банківській системі України характеризуються суперечливими тенденціями: інтернаціоналізацією українських банків, їх інтеграцією у світову банківську систему та прагненням зберегти незалежність і внутрішню цілісність вітчизняних банків для самостійного фінансування розвитку вітчизняної економіки [1]. Така суперечливість розвитку пояснюється необхідністю встановлення частки іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі на рівні, який є оптимальним на даному етапі розвитку України та відповідає її особливостям, тобто за якого економіка отримуватиме максимальні переваги і позитивний ефект від функціонування банків за участю іноземного капіталу перевищить недоліки від їхньої діяльності [2]. Негативними наслідками зростання частки іноземного капіталу в будь-якій країні є те, що його поява пов'язана з загрозою грошово-кредитній політиці, стабільності та контролюваності банківської системи, з коливаннями ліквідності банків. Серед позитивних варто відзначити: залучення іноземних інвестицій, зростання реального рівня рентабельності банківської системи, зменшення кількості проблемних банків через їх консолідацію з закордонними банками, розширення обсягів кредитування населення, впровадження прогресивних технологій, сучасних банківських продуктів і маркетингу. Тому, за умови належного контролю та регулювання присутності іноземного банківського капіталу, можна досягти поліпшення структури банківської системи, створення стимулів для комерційних банків щодо виходу на міжнародні

фінансові ринки, розширення клієнтської бази комерційних банків, зниження відсоткової ставки за кредитами, покращення якості й асортименту послуг, продуктів, впровадження нових методів менеджменту та інше.

Список використаних джерел:

1. Кашпрук Ю.А. Міжнародний досвід реформування банківських систем у розвинених країнах світу / Ю.А. Кашпрук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип.. 20.3. – С. 150-156.
2. Петрашко Л.П., Цівина М.С. Стратегії виходу міжнародних банківських груп на зарубіжні фінансові ринки // Стратегія розвитку України. – 2014. – №1. – с.180-184.

Антонець А.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

У 2015 рік банківська система Україна увійшла з невирішеними проблемами 2014 року. Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення фінансової діяльності банків України.

Унаслідок зростання рівня негативно класифікованої заборгованості банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ. Зростання валютних ризиків для українських банків внаслідок наявності короткої відкритої валютної позиції та високого рівня

доларизації є потенційною загрозою стійкості банківської системи. Викривлення окремими банками статистичної звітності ускладнюють можливості оцінки їх реального фінансового стану.

Національним банком України для комплексної оцінки комерційного банку введена система показників фінансової діяльності банків: показники прибутковості банку (ROA, ROE) та показники стійкості банку.

Сукупний прибуток банків України формує не дуже оптимістичну картину, особливо станом на 01.01.2015, де спостерігається найбільший збиток -31294,2 млн. грн. Показник прибутковості активів (ROA) по банкам України найгіршого свого значення набув на початок 2015 року, а саме (- 3,94)% [1]. Активи банків Україна за 2010 – 2015 рр. в основному нерентабельні.

Аналізуючи ROE загалом, по всіх банках України, необхідно відмітити, що на початку 2015 року рентабельність капіталу є найнижчою, а саме -28,93% [1], на противагу, найрацій показник був станом на 01.01.13 і його значення досягало 1%.

Аналіз показників фінансової стійкості банків України показав, що значення регулятивного капіталу банків України станом на 01.01.15 погіршилось з 204975,9 млн. грн. до 188948,9 млн. грн. Адекватність регулятивного капіталу банків України повільно зменшувалась з 20,83% на початок 2010 року до 15,6% на кінець 2014 року [2]. Виходячи з постійного зменшення адекватності регулятивного капіталу банків, можна стверджувати, що банки системно зменшують ризикованість банківських операцій.

Миттєва ліквідність банків України відповідала вимогам за період з 01.01.2010 (64,5%) по 01.01.2015 (57,13%) [2], при мінімально допустимому значенні 20%; а показник поточної ліквідності банків України варіює в межах від 70% до 81%, при нормативному значенні 40%.

Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента банків України не перевищив норматив (25%). Показник великих

кредитних ризиків банків України на кінець 2014 року становив 250,4%, що свідчить про збільшення кредитів на значні суми та ризикованості управлінської діяльності банків.

Показники інвестування в цінні папери окремо за кожною установою в банках України надзвичайно мізерні. Їхнє значення за досліджуваний період коливається в розмірах від 0,09% і до 0,01% [2].

Таким чином, для того щоб змінити негативні тенденції у банківській системі НБУ повинен суттєво покращено процедуру моніторингу пов'язаних осіб та ввести жорстку процедуру розкриття кінцевих власників банків; значно підсилити відповідальність власників та керівництва банків за маніпулювання фінансовою звітністю та доведення банку до банкрутства, розробити ефективні механізми мінімізації ризиків для банків, як на етапі видачі кредиту так і на етапі його обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id= 36807&cat_id=](http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=)
2. Значення економічних нормативів по системі банків України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=13697659&cat_id=36800.

Богодюк О.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Становлення й розвиток ринку фінансових послуг є однією з

передумов ефективного функціонування всіх сфер і ланок економіки країни. Сьогодні на ньому склалася низка тенденцій і напрямів розвитку, що суттєво впливають на якість і специфіку послуг фінустанов. До них, зокрема, можна віднести домінування банківського сектора над усіма іншими на фінансовому ринку. Крім того, спостерігається тенденція до універсалізації фінансових установ, що збільшує конкуренцію й вимагає шукати нові напрями розвитку власного бізнесу. Особливо актуальною стає взаємодія фінансових установ, зокрема банків та страхових компаній, як найактивніших учасників фінансового ринку, здатних реально впливати на нього.

У 2014 році перед фінансовою системою постали нові виклики. Внутрішні та зовнішні шоки, а також ескалація конфлікту на сході країни негативно вплинули на розвиток економіки, знизили довіру та розбалансували фінансові ринки на початку 2015 року. Економічна активність скоротилася. Як наслідок знецінення національної грошової одиниці та зростання адміністративних цін, інфляція споживчих цін у 2015 році прискорилося [1]. На сьогодні для економіки країни характерні високий рівень доларизації, готівкових розрахунків та процентних ставок. Також проблема українського ринку фінансових послуг полягає у відсутності в нього фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектора економіки. Відповідно, вирішення цієї проблеми передбачає створення умов, які б давали змогу додатково залучити внутрішні фінансові ресурси, зокрема, заощадження населення та «тіньовий капітал» до інвестиційної діяльності, а також створити привабливі умови для іноземних інвесторів [3].

Ринок фінансових послуг залишається дуже фрагментарним з низькою капіталізацією через нестабільні умови ведення бізнесу, незахищеність права власності та низький рівень корпоративного управління. Крім того, подальший розвиток фінансового ринку стримують:

- недосконалість ефективного механізму захисту прав споживачів та

кредиторів;

- низький рівень розвитку інституційних інвесторів;
- обмеженість фінансових інструментів;
- складність процедур реструктуризації;
- недовіра та необізнаність роздрібного інвестора;
- відсутність належних пруденційних вимог та регулювання ринку небанківських фінансових послуг;
- недосконалість податкового законодавства;
- обмеження валютного законодавства [4].

Для того, щоб досягти активного зростання в середньостроковому періоді, країні необхідно рішучо просуватися шляхом зміцнення макроекономічної та фінансової стабільності, а також запровадження широкомасштабних та амбіційних структурних реформ, які б забезпечили поліпшення бізнес-клімату, залучення більшого притоку інвестицій та підвищили конкурентоспроможність України. Здійснення ефективної монетарної та фінансової політики допоможе «заякорити» інфляційні очікування, а впровадження глибоких і комплексних фінансових та економічних реформ вирішити вкорінені проблеми, що занадто довго обтяжують перспективи розвитку країни.[1] Державна фінансова політика повинна бути спрямована на вдосконалення ринкового ціноутворення і на найбільш важливі для української економіки базові товари, забезпечення ефективності ринкової інфраструктури. У тому числі слід серйозну увагу приділити сегменту похідних фінансових інструментів фінансового ринку, підвищенню ефективності облікової системи, протидії спекулятивній практиці біржової торгівлі. Ефективне регулювання ринку деривативів потребує формування відповідних сучасних нормативно-правових засад, принципів, стандартів і технологій регулювання учасників. Слід формувати державну фінансову політику з конкретною метою підвищення емісійної активності корпоративного сектора економіки, насамперед ринку

акцій, що створить передумови капіталізації вітчизняного виробничого сектора [2].

Список використаних джерел:

1. Комплексна програма розвитку фінансового ринку України на 2015-2020 роки. – С. 4 -6.
2. Бєленький П., Другов О. Розвиток системи фінансових посередників України в умовах посилення глобалізаційних процесів // Вісник НБУ.– 2009. – № 12. – С. 30–33.
3. Лютий І., Дрозд Н. Вплив держави на ринок фінансового капіталу України // Фінанси України. – 2010. – №8. – С. 63–72.
4. Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання //Економіка України. – 2011. – №2. – С. 4–13.

Бондар А.С.

Київський торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Фінансовий глобалізм є ключовою складовою економічної глобалізації . Епіцентром глобальних фінансових процесів є міжнародний фінансовий ринок, який в останні десятиріччя демонструє стабільно високі темпи розвитку.

Важливою проблемою міжнародного фінансового ринку є асиметричність розподілу фінансового капіталу. Фінансова глобалізація стимулює його суттєву концентрацію в невеликій групі постіндустріальних країн та створює своєрідний «фінансовий колоніалізм» держав, що розвиваються. У структурі світового фінансового ринку

домінують країни Тріади – країни ЄС, США та Японія. Результатом їхньої довготривалої експансії в усіх сегментах світового ринку стало те, що вони сконцентрували до 80 % глобальних фінансових активів. Держави, що розвиваються, через механізми зовнішнього фінансування національних економік, лібералізацію внутрішніх фінансових ринків опиняються перед загрозою боргової фінансової залежності та фінансового підпорядкування провідним країнам.

До нестабільності світового фінансового ринку призводить економічна рецесія. При цьому відчутні економічні втрати несуть знову ж сировинні економіки та економіки, що розвиваються. Світовий Банк і Міжнародний валютний фонд кардинально переглядають кредитну політику у бік посилювання вимог як до самих країнам-позичальників, так і до політики повернення раніше наданих кредитів.

Відмітна риса розвитку світового фінансового ринку – волатильність і непередбачуваність зміни напрямів фінансових потоків, втрата державного контролю за міжнародними транзакціями капіталу, що ускладнює процес регулювання фінансових потоків. Різко зростає частка спекулятивних операцій на ринках, нині вони становлять майже 95 % усіх операцій. Непідконтрольне переміщення величезного об'єму капіталу відбувається в основному у вигляді короткострокових портфельних інвестицій, і його концентрація у сфері фінансових спекуляцій призводить до зростаючої нестабільності усієї системи світового ринку. Підтвердженням цього є періодичні валютно-фінансові кризи.

Також важливою проблемою міжнародного фінансового ринку є необхідність створення світової валютної системи. Нині роль світових грошей відіграють три валюти : долар, євро та єна. Інші національні валютні системи змушені використовувати їх в якості резервних валют та під час міжнародних розрахунків. Така ситуація посилює нестабільність фінансового ринку й вимагає активних дій урядів і центральних банків. Світовий фінансовий ринок обговорює можливість введення нових

резервних валют. Таким може стати, наприклад, китайський юань.

Підсумовуючи, варто зазначити, що міжнародний фінансовий ринок розвивається у край суперечливо, його вигоди та загрози розподіляються нерівномірно між регіонами світового господарства, між країнами. Проблеми та загрози, з якими зіткнулися сьогодні світові економіки, стануть каталізатором до формування і використання якісно нових ресурсних можливостей та інструментів неконфліктного економічного розвитку. Подолання асиметрії між обсягами фінансових послуг та реальним виробництвом, поглиблення диспропорцій між виробничим та спекулятивним нагромадженням капіталу призведе до розвитку і посилення позитивної ролі міжнародного фінансового ринку.

Броді Н.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

На даному етапі розвитку світового господарства відбуваються відчутні зміни у відносинах між країнами світу та посилення ролі світового фінансового ринку під впливом глобалізаційних процесів. Фінансова глобалізація розглядається як процес формування транснаціонального фінансового капіталу та його рух між країнами, що сприяє розвитку національних економік, але водночас підвищує ризик поширення негативних фінансових процесів, що спостерігаються у світовій економіці.

Основні тенденції, які спостерігаються на світовому фінансовому ринку в умовах фінансової глобалізації, характеризуються наступним:

- ✓ підвищення рівня конкуренції на міжнародних фінансових ринках, що стало результатом дії таких двох факторів, як постійний пошук

вигідних напрямів вкладення капіталу транснаціональними фінансовими корпораціями та потреба споживачів фінансових ресурсів у значних обсягах фінансування;

- ✓ посилення інтеграції міжнародних ринків капіталу, поштовхом до якої стала ліквідація багатьох бар'єрів для входження на національні ринки капіталу міжнародних кредиторів і позичальників, підвищення мобільності боргового капіталу, зниження трансакційних витрат, стрімкий розвиток інформаційних систем;

- ✓ конвергенція міжнародних фінансових ринків, яка стала можливою за умов послаблення законодавчого розподілу інвестиційного і комерційного банківського бізнесу, а також створення фінансових холдингів на базі фінансових організацій гнучкої спеціалізації;

- ✓ підвищення рівня комп'ютеризації та інформатизації фінансових ринків, що проявляється в широкому використанні учасниками міжнародних фінансових ринків новітніх інформаційних систем, глобальних баз даних та інтегрованих систем управління операціями (SWIFT, CEDEL, EUROCLEAR, NASDAQ, BLOOMBERG, DATA-STREAM, REUTER тощо)[1];

- ✓ зміна структури фінансових інструментів ринку на користь інструментів реального сектора корпоративних цінних паперів та їх похідних;

- ✓ зміна ідеології діяльності міжнародних фінансових організацій в напрямку підвищення відповідальності країн, що розвиваються, які часто генерують нестабільність на фінансових ринках;

- ✓ різке збільшення і домінування на світовому фінансовому ринку спекулятивних операцій, на частку яких припадає понад 95% всіх заключних фінансових угод. Це створило сприятливі можливості для відмивання незаконно отриманих доходів та криміналізації фінансових ринків [2];

- ✓ конгломерація міжнародних фінансових установ, що виявляється

у збільшенні обсягів операцій з їх купівлі та поглинання. Ця тенденція має двоякий вплив на міжнародний фінансовий ринок. З одного боку, інтегровані міжнародні фінансові установи зможуть досягти максимальної ефективності операцій завдяки створенню ефективної структури управління фінансовими ресурсами та ризиком, з іншого – надмірне укрупнення міжнародних фінансових установ призведе до втрати кожним із операторів міжнародного фінансового ринку свободи в прийнятті рішень і виборі партнерів, що негативно вплине на їхню мотивацію [3].

Список використаних джерел:

1. Дуброва Н.П., Воловик Д.В. Глобалізація фінансових ринків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2010/Economics/73236.doc.htm
2. Финансовая глобализация: понятие и тенденции [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jkpersyblog.com/finansovaya-globalizaciya-ponyatie-i-tendencii/>
3. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. Д. Г. Лук'яненка. — К.: КНЕУ, 2001. — 538 с.

Гарцуева Е.С.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВОГО РЫНКА В УКРАИНЕ И ВОЗМОЖНЫЕ СПОСОБЫ РЕШЕНИЯ

Актуальность данной темы заключается в том, что сегодня финансовая система Украины переживает один из самых глобальных

кризисов за всё время своей независимости. Финансовая система - совокупность урегулированных финансово - правовыми нормами отдельных звеньев финансовых отношений и финансовых учреждений (институтов) с помощью которых формируются , распределяются и используются централизованные и децентрализованные фонды финансовых ресурсов и денежных средств [1] .

В связи с кризисом существенно пошатнулись основы, на которых возведена финансовая система. Стали более заметны накопленные за прошлые годы проблемы, такие как отсутствие четкого взаимодействия между государством, рынком и населением. Немаловажной проблемой является кризис доверия граждан к финансовым учреждениям. Обострение проблемы менеджмента и надзора, стала следствием неспособности финансовых учреждений рассчитывать по своим обязательствам.

В условиях хаотического структурирования экономики нужно учитывать такие направления развития рынка: стабилизация валютного рынка (инфляция на уровне не более 10%); стабилизация финансового сектора, восстановление доверия населения к институтам финансового рынка; эффективное управление ресурсами, что приведет к экономическому развитию.

Стабилизировать институты финансового рынка можно с помощью таких направлений (рис. 1).

Рис. 1. Этапы стабилизации деятельности институтов на финансовом рынке

Таким образом, чтобы разрешить основные проблемы финансового рынка следует осуществлять постоянный мониторинг деятельности финансовых учреждений, ликвидировать неплатежеспособные финансовые учреждения, оздоровить финансовую систему, обеспечить функционирование системы эффективного надзора, что позволит эффективно работать всей финансовой системе в целом.

Список использованных источников:

1. Фінансова система: сутність та структура [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://life-prog.ru/ukr/1_10581_finansova-sistema-sutnist-ta-struktura.html.
2. Пять шагов, которые спасут финансовый рынок Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua/macrolevel/pyat-shagov-kotorye-spasut-finansovyy-rynok-ukrainy-.html>.

Гуняга Н. О.

Торговельно-економічний коледж

Київського національного торговельно-економічного університету

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ У РОЗРІЗІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Розвиток банківської системи покликаний прискорити трансформацію суспільства загалом і розвиток бізнесу зокрема, оскільки значний вплив банків на українське середовище є очевидним [1].

Незважаючи на ліквідацію проблемних банківських установ з приватним українським капіталом, частка іноземного капіталу у

статутному капіталі банків на 2014 рік складає 32,5% [2]. При цьому, значну вагу серед іноземного капіталу займає російський капітал. Адекватність регулятивного капіталу станом на початок 2015 року складає 15,6%, що перевищує мінімальне допустиме значення (10%).

Інтеграція фінансового ринку визначається як взаємопроникнення та переплетіння національних фінансових процесів для створення цілісного фінансового ринку, що сприяє збільшенню щільності зв'язків між країнами у фінансовій сфері і супроводжується зближенням їх організаційних систем [3].

Світовий досвід показує, що країни з достатньо незалежним центральним банком досягають кращих результатів в економіці. Досліджуючи індекс Цукермана рівень незалежності НБУ складає 52% від ідеального стану[4]. Для поліпшення цього показника потрібно здійснювати реформування банківської системи.

Взаємодія фінансових ринків різних країн впливають на український фінансовий ринок і сприяють його залученню у світовий простір. Фінансовий ринок України знаходиться в сфері впливу світового ринку, при цьому коефіцієнт кореляції складає 0,89, найбільший вплив здійснюють ринки країн ЄС.

У 2014 рік маємо негативні підсумки макропоказників в Україні. Незважаючи на спроби щось змінити, 2015 рік не принесе зростання економіки, що формує нові виклики для країни та фінансового ринку. Реформи у 2014 році почалися в різних секторах, але незважаючи на спроби щось змінити це призвело до гіршого результату [5]. Основні проблеми були у таких частинах, як: фондовий ринок, фінансова інфраструктура, депозитарна система, біржова інфраструктура, податкове законодавство.

Отже, дане дослідження дає змогу зробити висновок, що взаємодія фінансових ринків повинна допомагати розкриттю можливостей України. Інтеграційне співробітництво повинне будуватися як складова частина

світового господарства, орієнтоване на його правила, що буде сприяти формування відкритого фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Bank for International Settlements / 78-th Annual Report / Basel // www.bis.org.
2. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Наслідки інтеграції України до єдиного ринку фінансових послуг Європейського Союзу [Електронний ресурс] : Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/004.htm .
4. Cukierman A. Central Bank Independence and Monetary Policymaking Institutions - Past, Present and Future // Central Bank of Chile Working Paper № 360. April 2006.
5. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

Деласа Д.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИК РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ БАНКУ

У контексті фінансової кризи в Україні, результатом якої стало банкрутство великої кількості банківських установ, виникає питання про вдосконалення комплексної рейтингової оцінки діяльності банку та підвищення її адекватності. Неоднозначність причин банкрутств банків обумовила нову хвилю досліджень у сфері рейтингового оцінювання діяльності банків, а отже на сьогодні дана тема є достатньо актуальною.

Однією з найрозповсюджених методик аналізу банків є система CAMELS [1]. Та незважаючи на всі її плюси і використання даної методики НБУ, вона має також багато проблем, серед яких: суб'єктивність оцінки експертами діяльності банку; недосконалість загальної оцінки та присвоєння рейтингу; конфіденційність інформації, призначеною тільки для внутрішнього використання НБУ та не підлягає опублікуванню. Для вирішення даних проблем необхідно: посилити вимоги до кваліфікації співробітників служби банківського нагляду; розробити додаткові критерії оцінки, для окремих компонент, у випадках неоднозначності у трактуванні та присвоєнні оцінок ; запровадити вагові коефіцієнти, для компонент системи, відносно того, наскільки вони є значущі в загальній оцінці .

Ще однією методикою для комплексного аналізу банку є методика В.С. Кромонава [2,с.74]. Зокрема, вона передбачає розрахунок поточного індексу надійності на основі 6 параметричних коефіцієнтів. Недоліками даної методики є наступне: не обґрунтовується вибір саме цих критеріїв надійності і розрахунок вагових коефіцієнтів; рейтинг враховує тільки один напрям оцінювання – надійність, що ж стосується показників прибутковості та якості кредитного портфеля – вони зовсім не враховуються, але аналіз цих груп показників є найважливішим у банківській практиці. В умовах сучасного кредитного ринку неможливо не брати до уваги якість кредитного портфеля, тому що динаміка банківської системи свідчить про погіршення якості кредитних портфелів банків України це визначається тим, що зростає питома вага проблемних позик у банках.

Дещо схожою є методика О.Б. Ширинської, яка використовує значно більше показників діяльності банку (дворазовим збільшенням кількості застосовуваних коефіцієнтів і ранжуванням їх в окремі групи). Новаторством цієї рейтингової методики є присвоєння коригувальних ваг не лише коефіцієнтам, а й групам, до яких вони віднесені [3]. Це є значним покращенням порівняно з методикою В.С. Кромонава. Серед недоліків

методики - не враховує ризиків, якості кредитного портфеля та якості менеджменту банку. Також, дані отримані під час аналізу визначають фінансовий стан на конкретну дату, тобто не враховують динаміку зміни коефіцієнтів. Отже, до даної моделі, ми вважаємо за необхідне додати показник якості кредитного портфеля та якості менеджменту.

Суттєво відрізняється від вищезгаданих методик - методика EUROMONEY, в якій під час розрахунку інтегрального показника використовуються як абсолютні показники діяльності банку, так і відносні [4]. Недоліком методики є те, що результати отримані за методикою Euromoney будуть залежати від розвинутості комерційного банку. Зокрема від таких параметрів, як розмір капіталу банку та загальний розмір активів, а зважаючи на досить незначну кількість показників у даній моделі, можна зробити висновок, що чим вище буде значення даних показників у оцінюваного банку, тим вищий у кінцевому результаті він отримає рейтинг. При цьому, у модифікованій методиці Euromoney пропорційність капіталу та активів банку закладена два рази: через використання величини балансових активів та капіталу та розрахункових коефіцієнтів ROA і ROE. Отже, на нашу думку, слід забрати абсолютні показники (активів та капіталу), а залишити показники рентабельності.

Кожна з розглянутих методик приділяє увагу певному аспекту діяльності банку. Зокрема, методика В.С. Кромонава, як зазначалось вище, визначає стійкість банківської установи, методика О. Б. Ширинської – робить це ж, але значно детальніше, а методика Euromoney у більшій мірі ранжує банки в залежності від їх розміру. Вирішенням цієї проблеми може стати розробка методики комплексної оцінки фінансової стійкості банків на основі визначення рейтингу банків. По суті, в основі такої моделі може стати методика CAMELS, але лише після зміни бальної системи оцінки як окремих показників, так і загальної оцінки вцілому і присвоєнню кожному показнику певної ваги.

Список використаних джерел:

1. Матвієнко П. Рейтингова оцінка діяльності банків України / П. Матвієнко // Економіка України. – 2008. – № 2. – С. 37–46..
2. Афанасенко М.В Сутність та значення рейтингових оцінок у процесі управління банком// Вісник Української Академії банківської справи— 2011.- №1 (30). -С.72-76.
3. Ширинська Є. Б Рейтинг і лімітна політика банків // Вісник НБУ. — 2006. — № 5. — С. 29—31.
4. Севрук В.Т. Дополнительные рейтинги - инструмент оценки внутренних рисков финансовых институтов // Банковское дело (рус.). - 2006. - № 2. - С.29-36

Довгопола Ю.І

Київський національний торговельно-економічний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБСЯГІВ ГРОШОВОЇ МАСИ В УКРАЇНІ

Від ефективності використання обсягів грошової маси будь-якої країни залежить стан та перспективи її соціально-економічного розвитку.

Серед найбільш вагомих показників ефективності використання обсягів грошової маси є коефіцієнт співвідношення $M0$ до ВВП, коефіцієнт відношення грошового агрегату $M2$ до ВВП (коефіцієнт монетизації економіки), коефіцієнт співвідношення $M0$ до $M3$ (коефіцієнт готівки). Коефіцієнт співвідношення $M0$ до ВВП визначає безпеку функціонування грошового ринку. Нормативне значення цього показника не має перевищувати 4%.. Нормативне значення коефіцієнту монетизації економіки складає 70-80%. Нормативного значення коефіцієнту готівки не

існує, але в сучасному монетарному середовищі даний коефіцієнт повинен прямувати до мінімуму.

Розрахункові значення показників ефективності використання обсягів грошової маси в Україні представлено на рис. 1.

Очевидно, що збільшення коефіцієнту співвідношення M0 до ВВП засвідчує негативну тенденцію зниження безпеки на грошовому ринку в Україні. Якщо врахувати, що нормативне значення становить 4%, то в Україні показник безпеки грошового ринку перевищує норму більше, ніж у 5 разів. Позитивною тенденцією розвитку монетарного середовища в Україні є зростання коефіцієнта монетизації економіки. Якщо в період світової фінансової кризи рівень монетизації вітчизняної економіки знизився до рівня 53,1%, то станом на 01.01. 2015 р. коефіцієнт монетизації склав уже 76,21%, що є оптимальним, якщо враховувати нормативне значення цього показника.

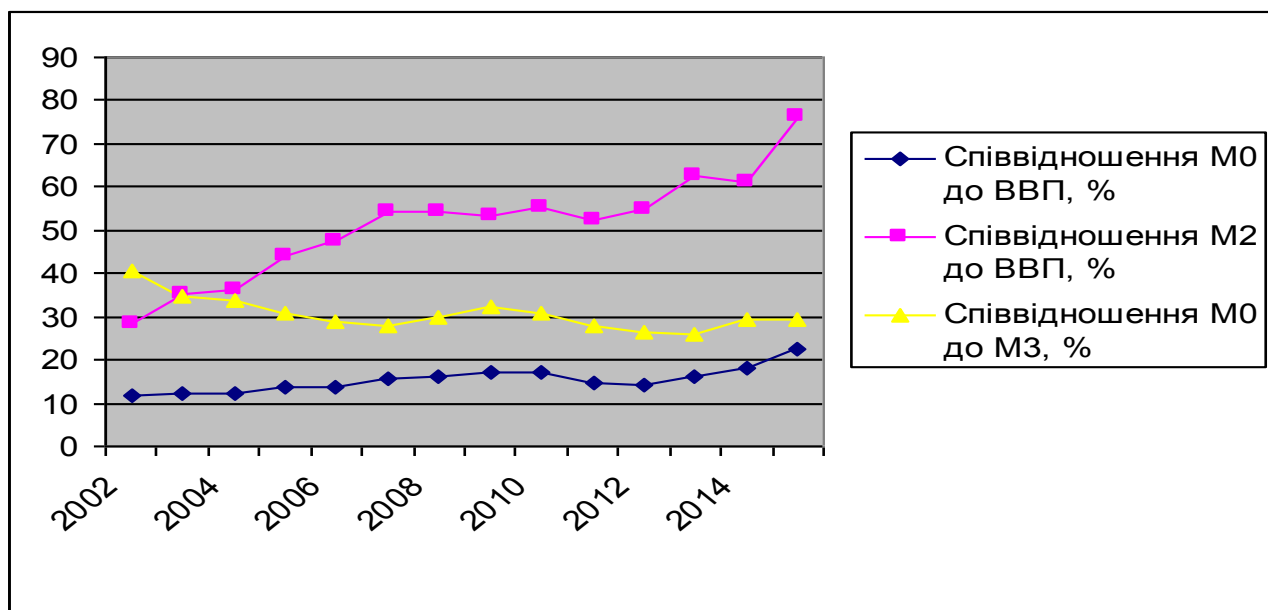

Рис. 1. Динаміка показників ефективності використання обсягів грошової маси в Україні в 2002-2015 рр. [1]

Але слід враховувати, що показник рівня коефіцієнт монетизації обернено пропорційний до швидкості обертання грошей. Динаміка коефіцієнту готівки свідчить про незначне зменшення частки готівка в сукупній грошовій масі, що підтверджує значні проблеми монетарного

середовища.

Отже, оцінка ефективності використання обсягів грошової маси підтверджує наявність як позитивних, так і негативних тенденцій, що спонукає до подальших наукових досліджень цієї сфери.

Список використаних джерел:

1. Сайт Національного банку України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http: // www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua)

Доліновська А.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

РИНОК ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Оскільки фінансове ресурсозабезпечення економічного розвитку в умовах функціонування ринкових відносин неможливе без використання сучасних форм та інструментів розрахунково-платіжних взаємозв'язків, аналіз перспектив розвитку факторингу в Україні сьогодні надзвичайно актуальний.

Факторинг – це комплекс фінансових послуг, що полягають у передачі права вимоги коштів (дебіторської заборгованості) за поставлену продукцію або надані послуги банку (фактора) і одержанні постачальником негайної оплати.

На сьогодні потенційними учасниками ринку факторингових послуг України можуть бути 180 банків, які мають банківську ліцензію. На практиці ж факторингом в Україні можуть собі дозволити займатися в основному великі банки, і то не всі. Так, за результатами дослідження,

проведеного у жовтні 2013 року компанією «Простобанк Консалтинг», із 25 найбільших банків України послуги факторингу сьогодні надають такі вітчизняні банки: Райффайзен Банк Аваль, УкрСіббанк, ПУМБ, Альфа-Банк, ОТП Банк, ПриватБанк, Укрексімбанк, VAB Банк, Агріколь Банк та ін.. Поряд із банківськими установами надавати факторингові послуги в Україні також мають право 193 небанківські фінансові установи, які отримали на це спеціальний дозвіл Національної комісії.

Лідерами на ринку факторингових послуг на Україні в 2012 та 2013 роках стали наступні банки: «Укрексімбанк» - надає факторинг тільки з регресом і лише великим компаніям, що давно працюють. Умови обговорюються після розгляду документів та «ПриватБанк» - надає факторинг терміном не більше ніж 30 днів або не більше ніж 1 рік за умови надання забезпечення.

Особливостями ринку факторингу та водночас проблемами його розвитку в Україні є: 1) домінування банків, для яких факторинг займає лише частину портфеля серед інших послуг; 2) використання банком при оцінюванні потенційного клієнта факторингу схеми, ідентичної при кредитуванні; 3) здійснення банками як факторингу лише фінансування без додаткових послуг, що суперечить світовій практиці та сутності факторингу; 4) якість послуг факторингу в Україні не контролюється, у законодавстві не закріплено вимоги щодо стандартів якості факторингових послуг фінансових установ; 5) великий відсоток за надання факторингових послуг (у розвинених країнах в середньому: 1,5-2%, в Україні в середньому 19-20%).

Отже, розвиток факторингу в Україні відбувається завдяки активній участі банків у даному процесі, й сьогодні вони є лідерами вітчизняного ринку факторингових послуг. Було з'ясовано, що на сучасному етапі банки є не лише оферентами факторингових послуг і фінансують факторингові операції інших учасників ринку, але також беруть активну участь у створенні дочірніх факторингових компаній і є споживачами

факторингових послуг.

Список використаних джерел:

1. Факторинг та перспективи його розвитку в Україні [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/12345>.
2. Тригуб О.В. Специфіка діяльності вітчизняних банків на ринку факторингових послуг / Тригуб О.В.// Проблеми економіки – 2014. - №1 – С. 284-291.
3. Фінансово-економічна характеристика факторингу в Україні [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=593&p=1>.

Кирилюк А.Р.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Однією із проблем, яка гальмує розвиток депозитних послуг в Україні, фінансова нестабільність в країні. За для забезпечення повноцінного розвитку послуг треба стабілізувати гривню та відновити функціонування національної банківської системи в повному обсязі. Після цього інші фінансові установи що надають депозитні послуги зможуть конкурувати з банками на одному рівні.

Метою дослідження є аналіз наявних механізмів відновлення економічного росту та розвитку України. Так як основні залучені кошти знаходяться в банках, то доцільно знайти шляхи вирішення проблеми саме цього сегменту.

Розвиток національної економіки залежить від банківської системи,

від її здатності створювати необхідні обсяги банківських ресурсів. Основна частина банківських ресурсів утворюється в результаті залучення банками депозитів.

Світовий досвід переконує, що найстійкішим ресурсом для банку є депозити фізичних осіб, за якими спостерігається значно менший рух коштів, на відміну від депозитів юридичних осіб. Водночас ринок депозитних послуг фізичних осіб є найбільш вразливим сегментом ринку, на який досить сильно впливає зменшення доходів населення, підвищення рівня безробіття та рівня споживчих цін, а також зростання недовіри до банківської системи.

Депозити є важливим джерелом ресурсів банку, їх структура рухлива та знаходиться в залежності від кон'юнктури грошового ринку. Саме від цієї категорії великою мірою залежить діяльність не лише одного банку, а й усієї банківської системи.

Депозити – це гроші, передані в банк їх власником для зберігання, та які залежно від умов зберігання числяться на тому чи іншому банківському рахунку. Вони відіграють дуже важливу роль в економіці держави, оскільки вільні кошти фізичних осіб і суб'єктів господарювання вводяться в оборот, а, отже, не залежуються у скарбничках, а працюють.

Зростання обсягу залучених депозитів комерційними банками є позитивним моментом, оскільки дозволяє збільшувати обсяги активних операцій банків.

Основним завданням банків є забезпечення стабільності на ринку депозитних послуг фізичних осіб, недопущення панічних настроїв вкладників і вилучення коштів із банків. Для цього банки вживають такі заходи, як перерахунок процентних ставок або введення штрафних ставок за дострокового зняття коштів зі строкових депозитів, розроблення програм лояльності для постійних клієнтів і нових депозитних послуг для клієнтів.

Окрім запровадження нових видів депозитів і підвищення лояльності

клієнтів, банкам, НБУ, урядові необхідно підвищувати фінансову грамотність, розвивати ощадну культуру населення, оскільки значна частина не розуміє принципів функціонування фінансових посередників і тримає грошові кошти поза банками. Також треба зменшити кількість банків до їх розумної кількості.

Клочай Я.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ КРЕДИТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УКРАЇНІ

Роль кредиту характеризується результатами застосування для економіки в цілому і населення зокрема. Кредит впливає на процеси виробництва, реалізації і споживання продукції, а також на сферу грошового обороту. Кредит відіграє важливу роль у задоволенні тимчасової потреби в коштах, яка може бути обумовлена сезонністю виробництва і реалізації певних видів продукції. Використання позикових коштів дозволяє створювати сезонні запаси і здійснювати сезонні витрати підприємств відповідних галузей народного господарства [3, с.81].

Кредитне обслуговування – надання суб'єктові господарювання банківських кредитів на засадах платності, строковості й повернення. Є однією з форм фінансового забезпечення відтворювальних витрат суб'єкта господарювання. Взаємини сторін щодо умов надання кредиту (термін, процент, штрафні санкції в разі несвоєчасного повернення) визначаються договорами кредитування.[1,с.244]

Етапи кредитного обслуговування в загальному можна прокласифікувати так (рис.1.3):

1. Попередній, що має кілька складових:
 - інтерв'ю з клієнтом;
 - визначення кредитоспроможності позичальника;
 - структурування кредиту;
2. Поточний етап - укладення кредитного договору та надання кредиту;
3. Підсумковий етап - контроль за цільовим використанням і погашенням кредиту [5].

Кредитний договір - юридичний документ, що регламентує взаємовідносини між банком і позичальником при видачі кредиту, що визначає взаємні зобов'язання та економічну відповідальність сторін. [1,с.247]Договір кредиту повинен бути укладений у письмовій формі. Банківське кредитування ґрунтується на дотриманні основних принципів кредитування: платності, терміновості повернутих кредитних ресурсів, диференціювання та забезпеченості .[3,с.46]

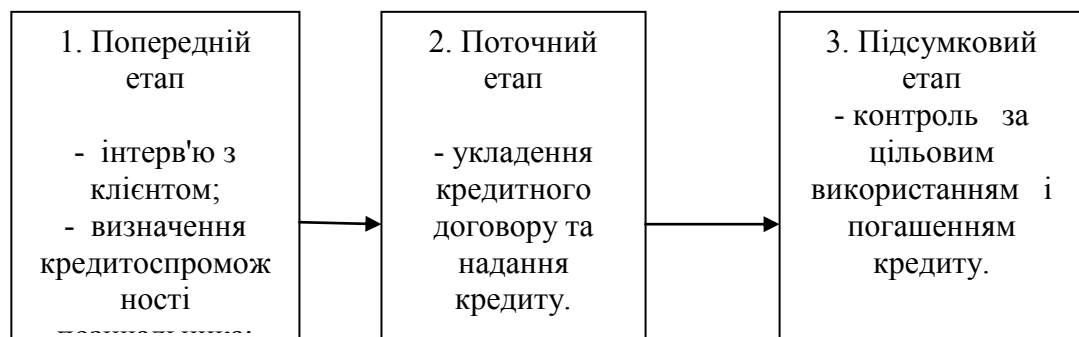

Рис. 1.3. Процес кредитного обслуговування*

*Примітка: складено автором на основі даних [5]

За офіційними даними Національного банку України на початку 2013 року обсяг споживчих кредитів збільшився на 8,8 млрд. грн. (7,1%) та за станом на 01.09.2013 р. цей показник досяг майже 134 млрд. грн. В тім обсяги кредитів ще не досягли обсягів докризового показника та за станом на 01.01.2009 року складала 186 млрд. грн. За 2012 рік обсяги кредитів, наданих фізичним особам на споживчі потреби також мали

негативну тенденцію до зменшення.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження можна зробити висновок, що становлення ринкової економіки і підвищення її ефективності неможливе без використання і подальшого вдосконалення кредитних відносин. Кредитне обслуговування - це укладання та забезпечення виконання кредитної угоди на визначених в ній умовах шляхом послідовного дотримання встановлених кредитних процедур. За офіційними даними Національного банку України на початку 2013 року обсяг споживчих кредитів збільшився на 8,8 млрд. грн. (7,1%) та за станом на 01.09.2013 р. цей показник досяг майже 134 млрд. грн. Коливання в посткризовий період є незначними та відображають відносну нестабільність у кредитному портфелі банків України.

Список використаних джерел:

1. Загородній А., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. : Фінансовий словник. – 4-те вид., випр..та доп. - К.: Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с.
2. Куценко О. Зміна конкурентного середовища, збільшення кількості не регульованих установ / О.Куценко // Проект розвитку фінансового сектору (FINREP). – 2011. – с. 7-8.
3. Денисенко М.П. Кредитування та ризики: Навчальний посібник / М.П. Денисенко, В. М. Домрачев, В. Г. Кабанов. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 480 с. – ISBN 978–966–370–089–2.
4. Офіційний сайт НБУ. Бюлетень НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://nfp.gov.ua>.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Необхідність вивчення зарубіжного досвіду регулювання ринків фінансових послуг пов'язана з тим, що в Україні модель регулювання ринків фінансових послуг ще перебуває на етапі становлення, а ті структури, що вже створено та функціонують, потребують додаткових важелів для забезпечення інституційної, операційної та фінансової незалежності. Запровадження нових підходів до регулювання і нагляду за діяльністю фінансових посередників здійснюється з урахуванням коректив, які внесла фінансово-економічна криза, а тому зарубіжний досвід може бути корисним при обґрунтуванні пропозицій щодо вдосконалення системи регулювання ринку фінансових послуг України.

В Україні ринкові процеси відбуваються на фоні гострої нестачі інвестиційних ресурсів, необхідних для розвитку економіки. При визначенні внутрішнього інвестиційного потенціалу та засобів його використання завданням державного регулювання фінансового ринку в будь-якій країні є не стільки впорядкування діяльності позичальників капіталу й фінансових посередників, забезпечення стабільного розвитку та функціонування фінансового ринку в цілому, скільки детермінація кола та пошук шляхів вирішення проблем інвесторів, захист інвесторів, перш за все, дрібних і найменш захищених.

На сучасному етапі розвиток ринку фінансових послуг характеризується глобалізаційними та інтеграційними процесами [1].

Зауважимо, що на початку ХХІ століття стрімкий розвиток сегментів вітчизняного фінансового ринку та економічне зростання перетворили

його на один із найпривабливіших у Східній Європі секторів міжнародних фінансів. Із приходом в Україну потужного міжнародного фінансового капіталу, передусім у банківський і страховий сектори, на фондовий ринок, на вітчизняному фінансовому ринку активізувалися та інтенсифікувалися процеси інтеграції й конвергенції. Станом на 1 січня 2015 року відносна частка активів міжнародних конгломератів у активах банків України сягала 32.5%(на 01.01.2014 – 34.0%, на 01.01.2013 – 39.5%), що свідчить про їх потужність як банківських посередників на фінансовому ринку України. У 2006–2015 рр. кількість банків з іноземним капіталом зросла з 35 до 49 (в т.ч. 19 банків зі 100 % іноземним капіталом); на початку 2015 році їх кількість вже становила 51, а банків з 100% іноземним капіталом нараховувалось 19. За умови поділу всіх банків за національною приналежністю їх інвесторів в Україні можна зробити висновок, що вітчизняний банківський ринок є досить роз концентрованим [2].

Отже, для повноцінної участі в глобальному процесі формування світової фінансової системи на рівноправних умовах національному ринку фінансових послуг необхідно:

1) вдосконалення правової бази для усунення асиметричного розвитку серед представників фінансового посередництва;

2) сприяння регіональній збалансованості ринку фінансових послуг, впровадження нових технологій, розробка та диверсифікація послуг, що надаватимуться клієнтам, призведуть до такого зростання капіталізації, яка необхідна для обслуговування національної економіки;

3) створення умов для інтеграції банківської системи в світовий фінансовий простір шляхом адаптації вимог ринків фінансово-банківських послуг;

4) покращення якості та надійності корпоративного управління та керівництва на ринку фінансових послуг повинно знайти своє відображення з урахуванням зарубіжного досвіду та національних особливостей.

Список використаних джерел:

1. Болдова А.А., Мойко В.Ю., Ринок фінансових послуг України: глобалізаційний аспект / А.А. Болдова, В.Ю. Мойко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.- 2012 - № 1. – С.72-78.
2. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] - <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>

Кондратюк І.В.

Хмельницький торговельно-економічний коледж
Київського національного торговельно-економічного університету

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» встановлено загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг.

Фінансова послуга – операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів;

Ринки фінансових послуг – сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на

ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів;

Учасники ринку фінансових послуг – особи, які відповідно до закону мають право надавати фінансові послуги на території України; особи, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг; об'єднання фінансових установ, включені до реєстру саморегульованих організацій, що ведеться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг; споживачі фінансових послуг. Законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть визначатися інші учасники ринків фінансових послуг;

Фінансовими вважаються такі послуги: випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків; довірче управління фінансовими активами; діяльність з обміну валют; залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення; фінансовий лізинг; надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту; надання гарантій та поручительств; переказ коштів; послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення; професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню; факторинг; адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах; управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»; операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів; банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Розглянемо проблеми державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг.

Найпершою проблемою є надмірне регулювання та наявність адміністративних бар'єрів.

Другою проблемою є наглядове навантаження на фінансові установи, діяльність яких не несе загрози невиконання зобов'язань перед споживачами.

Третьою проблемою є недовіра до професійної діяльності учасників на ринках небанківських фінансових послуг

Четвертою проблемою є не ефективне використання коштів державного та місцевих бюджетів під час управління ризиками транспортних аварій, природних катаклізмів та техногенних катастроф.

Отже, важливим завданням подальшого розвитку ринку фінансових послуг є розширення доступу суб'єктів господарювання та населення до фінансових послуг, а також залучення нових клієнтів, які раніше відмовлялися від їх використання внаслідок невиправдано високої вартості, будь-яких дискримінаційних обмежень або невідповідності вимогам.

Косташ К.А.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ БАНКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах каталізації глобалізаційних процесів, не можна не звернути увагу на постійне посилення взаємозв'язків економік, політичного, економічного та культурного життя населення країн світу. Активна діяльність транснаціональних банків і підвищення їхньої ролі в процесі консолідації банківського і промислового капіталу є одним з найбільш

помітних ознак у світовій економіці останнім часом.

Транснаціональні банки (ТНБ) – це великі кредитно-фінансові комплекси, які за підтримки держави, маючи у своїй структурі широку мережу зарубіжних представництв, контролюють валютні та кредитні операції на світовому ринку, виступаючи головними посередниками у міжнародному русі позичкового капіталу. На сьогодні ТНБ як міжнародні банківські монополії досягли такого рівня міжнародної концентрації та централізації капіталу, який дає їм змогу брати участь в економічному розподілі світового ринку позичкових капіталів і кредитно-фінансових послуг. Динамічність розвитку ТНБ пояснюється перш за все, бажанням володіти якомога більшою кількістю капіталу і тим самим підвищуючи власну позицію до провідної на ринку конкурентних переваг. Таке бажання є природним, якщо в пріоритеті стоїть питання стабільної мобілізації капіталу. Це в свою чергу зумовлює вихід на національний та міжнародний рівень.

Порівнюючи банки України з транснаціональними банками світу, варто сказати, що у 2014 році лідером серед банків за обсягом активів став китайський банк Industrial & Commercial Bank of China Limited з результатом в 3124474 млрд. дол. [1] Водночас сукупні активи банківської сфери України склали 131591 млрд грн. станом на 01.04.2014 згідно даних національного рейтингового агентства «Рюрік». Тобто сукупні банківські активи нашої країни відповідають 0,42% активів найбільшого банку світу. [2] Це свідчить про незначну вагу банківської системи України на світовому фінансовому ринку, пасивну позицію українських банків щодо участі у процесах глобалізації банківської діяльності, недостатню конкурентоспроможність вітчизняних банків та вимагає впровадження спеціальних заходів з реформування вітчизняного банківського сектору.

Економічна система будь-якої держави, незважаючи на її рівень розвитку, не в змозі протидіяти глобалізаційним та інтеграційним

процесам. Враховуючи ці тенденції, Україні необхідно розробити власну стратегію розвитку банківської системи з урахуванням постійного наростання впливу іноземного капіталу. За умов прямування в бік інтеграції у світовий банківський простір, основними напрямками розвитку та зміцнення конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектору, мають стати: укрупнення вітчизняних банківських установ шляхом злиттів та поглинань, підвищення рівня їх капіталізації та збільшення сукупних активів; сприяння розвитку фінансово-промислових груп та реального сектору економіки за участю національних банків; вихід банків на міжнародні фінансові ринки, відкриття філій банків за кордоном; збереження державних банків на ринку банківських послуг, та збільшення їх капіталізації; посилення контролю за діяльністю банків, що сприятиме оптимізації ризиків банківської діяльності та запобіганню виникнення системних фінансових груп.

Список використаних джерел:

1. Top banks on the world [Електронний ресурс] - <http://www.accuity.com/useful-links/bank-rankings/>
2. Національне рейтингове агентство «Рюрік» [Електронний ресурс] - http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_I_kv_2014.pdf

Кравчук Д.В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ринок фінансових послуг є одним з механізмів забезпечення

конкурентоспроможності економіки країни, оскільки він дозволяє спрямувати інвестиційні потоки у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню. Саме тому зміцнення ринку фінансових послуг України потребує дослідження сучасного стану його розвитку, виявлення проблем і своєчасності визначення основних напрямів його розвитку, що в сукупності впливає на ефективність функціонування економіки країна загалом.

Серед вітчизняних науковців, які займаються дослідженням проблеми розвитку ринку фінансових послуг та його значення для економічного зростання країни, слід виділити таких авторів: О.І. Барановського, В.М. Лютого, С.В. Онишко, В.П. Унінець-Ходаківську, В.М. Шелудько, А.М. Єрмошенка, Л.М. Волощенко, Л.В. Козинуву, серед зарубіжних вчених: Ф. Алена, Р. Бернарда, Б. Борна, А. Бута, М. Квинтина, Р. Левіна, А. Маддалоні, Я. Міркіна, М.У. Тейлора, П. Хартмана та інших.

Метою роботи є аналіз сучасного стану ринку фінансових послуг в Україні, визначення проблем та шляхів розвитку фінансового ринку.

Загальний рівень розвитку фінансового ринку в Україні залишається досить низьким. Найрозвинутішою складовою ринку залишаються комерційні банки при тому, що інші інститути та ринки дуже сильно відстають у своєму розвитку. Така ситуація типова для країн із перехідною економікою і є результатом незавершеності законодавчого регулювання діяльності фінансових інститутів та ринків, а також непродуманості економічної політики, щодо приватизації, валютного регулювання, підтримання низької інфляції тощо. Як наслідок, невеликий та фрагментований фінансовий ринок не виконує притаманних йому функцій, зокрема мобілізації капіталу для розвитку реального сектору, ефективного розподілу ресурсів, диверсифікації інвестиційного портфелю, хеджування ризиків та ін.. Саме через виконання цих функцій фінансовий ринок сприяє реальному зростанню економіки в країнах з розвиненою економікою.

Найбільш актуальними проблемами РФП є:

- відсутність фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектору економіки;
- не прозорість фондового сегменту РФП, адже на сьогоднішній день більшість операцій з купівлі-продажу цінних паперів (більше 90%) відбуваються поза біржами, оскільки за таких умов неможливо забезпечити потенційних учасників ринку цінних паперів необхідною інформацією, то порушується умови чесної конкуренції;
- нерозвиненість законодавчої бази, зокрема з питань захисту прав інвесторів та емітентів, що ускладнює залучення інвестицій і вихід наших інвесторів на зарубіжні ринки;
- відсутність узгодженого законодавства та ефективних принципів регулювання і нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ, що є однією із серйозних проблем розвитку фінансового сектора в цілому [1].

Для вирішення цих проблем і формування досконалого вітчизняного фінансового ринку, який згодом стане повноцінним учасником світової фінансової системи:

1. Удосконалити правову базу для усунення асиметричного розвитку серед представників фінансового посередництва з посиленням конкуренції, поміж яких створюватимуться передумови для подальшого розвитку ринку фінансових послуг.
2. Сприяти регіональній збалансованості ринку фінансових послуг.
3. Затвердити чітку концепцію інтеграції України у світовий економічний простір.
4. Посилити чинники стабілізації фінансової системи через усунення наслідків фінансово – економічної кризи в Україні, яка спричинила роздробленість посередників на ринку фінансових послуг і потребує, як наслідок, укрупнення капіталів фінансових інститутів.
5. Створити фінансово потужного та конкурентоспроможного

банківського сектора.

6. Формувати державну підтримку для фінансових посередників та інститутів, оскільки з них й починається стабілізація фінансової системи країни [2].

Отже, сучасний етап розвитку фінансового ринку та його складових є вкрай складним, динамічним та важкопрогнозованим. Однак саме такий період є найбільш сприятливим для впровадження інноваційних, а часом і радикальних мір щодо реформування всього фінансового ринку. Цілком є зрозумілим, що на фінансовому ринку необхідно впроваджувати кардинально нові фінансові інструменти та методи управління.

Список використаних джерел:

1. Лисенко Ж. П. Фінансовий ринок України – стан, тренди та напрями розвитку // Ефективна економіка. – 2014. - №6. – С. 43-45.
2. Лютий І., Дрозд Н. Вплив держави на ринок фінансового капіталу України // Фінанси України. – 2010. – №8. – С. 63–72.
3. Річний звіт Нацкомісії за 2013 рік [Електронний ресурс] / Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. - Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>

Кривошея Ю.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років зберігається тенденція до скорочення

частки банківських кредитів, наданих фізичним особам. Це зумовлено тим, що для банків кредити фізичним особам пов'язані з підвищеним ризиком, оскільки такі кредити не забезпечені ліквідною заставою, а поручителі вимагаються лише в окремих випадках. Крім того, зниження реальних доходів населення зменшує їх платоспроможність та привабливість для банків як потенційних позичальників. Це негативно впливає на соціально-економічний стан держави, оскільки задоволення попиту населення на кредитні послуги підвищує рівень соціальної захищеності суспільства та стимулює збут продуктів науково-технічного прогресу, а отже сприяє розвитку наукомістких галузей, будівництва та автомобільної промисловості.

Кредитні відносини банків з фізичними особами повинні базуватися на принципах захисту прав споживачів кредитних послуг та кредиторів, створення досконалої та добросовісної конкуренції на банківському ринку, можливості диверсифікації кредитних ресурсів банку і напрямів їх використання, забезпечення надійності та сталого фінансового розвитку банківської системи України.

Зважаючи на важливість кредитів фізичним особам як для окремого банку, так і банківської системи та суспільства в цілому, банкам необхідно здійснювати ряд заходів щодо збереження своїх позицій на ринку, а також забезпечення достатнього рівня якості свого кредитного портфеля, а саме:

- проводити заходи, спрямовані на підвищення рівня фінансової грамотності населення;
- сприяти подоланню асиметричності інформації у кредитних відносинах;
- оптимізувати механізм залучення коштів для подальшого їх розміщення у формі кредитів;
- урівноважити обсяги кредитного портфелю та його якості у площині «дохідність-ризик»;
- диверсифікувати кредитний портфель за строками, валютою,

регіонами;

- удосконалювати системи оцінки кредитоспроможності позичальників – фізичних осіб, зокрема впроваджувати методики behavioral-scoring та fraud-scoring;

- удосконалювати кредитні продукти, насамперед за рахунок спрощення процесу використання кредитних карток та підвищення їх додаткової функціональності;

- підвищувати рівень кваліфікації кредитних менеджерів;

- проводити модернізацію ІТ-систем та удосконалювати програмне забезпечення;

- розробити методику оцінки ефективності механізму кредитування фізичних осіб на основі концепції системи збалансованих показників.

Успішність реалізації вищезазначених заходів та забезпечення розвитку ринку кредитних послуг для фізичних осіб залежить від підтримки держави, злагодженої роботи всіх елементів банківської системи та зусиль кожного банку.

Кулик Є.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ВІДТОКУ КАПІТАЛУ

На сьогоднішній день найважливішою характеристикою будь-якого банку є його ліквідність, адже вона відіграє життєво важливу роль не тільки у діяльності окремого банку, а й у фінансовій системі держави загалом; лежить в основі забезпечення високого рівня надійності та мінімального операційного ризику. Забезпечення фінансової стабільності

банків є необхідною передумовою активного управління економікою, від їх ліквідності прямо залежить якість та повнота забезпечення послугами клієнтів: неліквідний банк підпадає під санації, його рейтинг знижується, втрачається потенційно можливий прибуток. Отже, актуальною наразі є проблема підтримання ліквідності комерційних банків в умовах відтоку капіталу, що посилюється наростанням кризових та інфляційних процесів.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій зі збереження ліквідності банків дозволяє констатувати факт відсутності єдиного загальновизнаного підходу як до шляхів збереження ліквідності, так і до умов мінімізації відтоку капіталу. Окремі автори висвітлюють проблеми ліквідності, проте не наголошують на можливих шляхах їх вирішення, інші ж аналізують причини відтоку капіталу із банківського сектору, але не говорять про можливість їх мінімізації.

Проаналізувавши причини відтоку капіталу банків, було виділено декілька основних:

- економічна і політична нестабільність у країні;
- високий рівень інфляції, що знецінює капітал і утруднює його інвестування всередині країни;
- високий рівень оподаткування;
- слабка державна підтримка приватного бізнесу;
- численні валютні та зовнішньоторговельні обмеження тощо.

Як висновок проведеного аналізу поглядів різних вчених та науковців, пропонуємо власну точку зору на визначену проблему, а також певний перелік шляхів вирішення проблем ліквідності банків в умовах відтоку капіталу. Наголошуємо на тому, що вирішення проблеми ліквідності повинно мати найвищий пріоритет у роботі банку, а моніторинг ліквідності та вживання відповідних заходів щодо підтримання достатнього рівня ліквідності є неодмінною умовою самозбереження та виживання кожного банку.

В рамках проведеного дослідження було з'ясовано, що при оцінці

ліквідності банків в Україні простежуються такі негативні тенденції:

- по-перше, зниження рівня довіри до фінансових інститутів;
- по-друге, істотне падіння курсу національної валюти;
- по-третє, погіршення загальної економічної ситуації у країні;
- по-четверте, обмеження доступу до міжнародних ринків капіталу;
- по-п'яте, надмірно ризикована політика комерційних банків.

На наш погляд, результатом аналізу ліквідності банків та відтоку капіталу має бути розробка рекомендацій щодо їх оптимізації, тобто досягнення такого співвідношення власних та залучених джерел фінансування, яке, не порушуючи ліквідності банку, призведе до забезпечення безперервності його діяльності та максимізації прибутку.

Із метою вирішення проблем відтоку капіталу та втрати ліквідності українськими банками загалом необхідно підвищити ефективність управління ліквідністю кожного із комерційних банків України. Для цього варто об'єктивно оцінити ризиковість окремих активів банку та їх доходності; проаналізувати вплив на стан ліквідності окремих банківських операцій; навчитись прогнозувати зміни співвідношення обсягів залучених вкладів та виданих кредитів з урахуванням економічних чинників та факторів у межах держави, отже, фактично, - навчитись оцінювати структуру активів та пасивів банку.

Лановенко О.В.

Київський національний торговельно- економічний університет

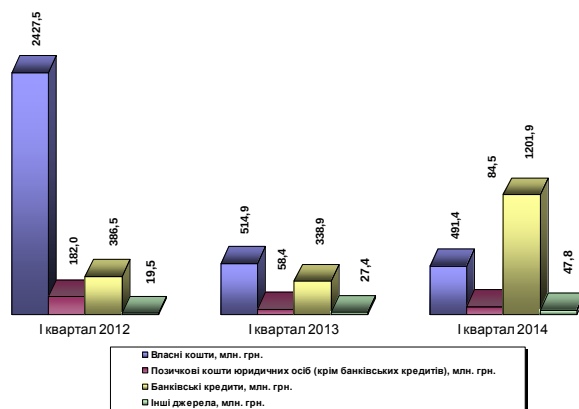
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ

Існуюча варіативність наукових підходів до визначення сутності факторингу у його теоретичному та практичному аспектах підтверджує

багатогранність та багатоаспектність даного поняття [1]. Проведене дослідження дозволило визначити сутність факторингу з позицій різних суб'єктів ринку. Так, для таких суб'єктів здійснення факторингу, як факторант (постачальник) та боржник (покупець), факторинг є фінансовим інструментом, а для фактора (фінансової установи) факторинг виступає фінансовим продуктом, який включає в себе певний ряд послуг, а саме: фінансування поставок продукції, управління дебіторською заборгованістю, покриття фінансових ризиків, оцінка платоспроможності покупців факторанта. Дане уточнення, на відміну від відомих підходів, дозволило уточнити поняття «факторинг».

Станом на 31.03.2014 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 163 фінансові компанії, які мають право надавати послуги факторингу. Протягом I кварталу 2014 року фінансові компанії уклали 3 773 договори факторингу на загальну суму 1 826,2 млн. грн., виконали 4 658 договорів на суму 2 172,0 млн. грн. [2].

За результатами I кварталу 2014 року порівняно з відповідним періодом 2013 року відбулося збільшення на 96,8% (898,4 млн. грн.) операцій факторингу у вартісному виразі, в той час як кількість договорів збільшилась на 1,5 % (на 56 од.). Важливим показником, який характеризує факторингові послуги, є джерела їх фінансування. Дані про джерела фінансування факторингових послуг зображені на рис. 1.

**Рис. 1. Джерела фінансування факторингових операцій
I квартал 2012 – I квартал 2014 рр. [2, с.6]**

Динаміка структури джерел фінансування факторингових операцій у І кварталі 2012- І кварталі 2014 рр. є досить нестійкою, в першу чергу за рахунок зміни частки власних коштів та банківських кредитів. За І квартал 2014 року частка банківських кредитів має суттєвий приріст на 65,8% і є найбільшою в структурі джерел фінансування.

Для забезпечення розвитку ринку факторингу в Україні необхідно створити умови для формування спеціалізованих факторингових компаній, котрі зможуть професійно здійснювати факторинг як комплексну операцію: фінансування, інформаційно-аналітичне обслуговування, робота з дебіторами клієнта [3].

Список використаних джерел:

1. Макарович. В. К. Економічна сутність та ідентифікація факторингових послуг в системі бухгалтерського обліку // Вісник ОНУ ім. Мечникова.- Одеса.- 2014. Т.18, № 2/1
2. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за І квартал 2014 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/FK/FK_I%D0%BA%D0%B2_2014-2.
3. Бучко І.Є. Розвиток факторингових послуг у банківському секторі України // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013.- №23.15

Ломова С.К

Київський національний торговельно- економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З БАНКІВСЬКИМИ МЕТАЛАМИ В УКРАЇНІ

На тлі постійної девальвації й знецінювання паперових грошей

банківські метали - надійне вкладення засобів. Банківські метали - це золото, срібло, платина і метали платинової групи у будь-якому вигляді та стані, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів. Найвищими пробами банківських металів вважаються проби, не нижче ніж: а) для золота - 995,0; б) для срібла - 999,0; в) для платини й паладія - 999,5.

Всі операції з банківськими металами строго регламентуються і регулюються законодавчими та нормативно-правовими актами НБУ. У разі складності виконання операції з банківськими металами існує велика кількість постанов, в яких зазначено порядок отримання ліцензії та письмового дозволу НБУ на їх здійснення, об'єми виконуваних операцій, регламентовані економічними нормативами, розміри штрафних санкції у разі невиконання таких та ризику, пов'язані з цими операціями. Нормативно-правова база дуже мінлива, доволі часто трапляються значні зміни, які ускладнюють стабільне функціонування банку, але з другого боку, ці процеси направлені на вдосконалення банківської системи в цілому, та на виконання окремими банками операції з банківськими металами, як частий випадок.

Нинішню ситуацію на ринку банківських металів можна охарактеризувати висхідним трендом з сильними коливаннями, тому що ціни на банківські метали ростуть в геометричній прогресії.

Останніми роками низка українських банків вже набула певного досвіду проведення операцій на ринку банківських металів. Проте рівень розвитку фінансових інструментів цього сегмента фінансового ринку ще досить незначний. Розвиток вітчизняного ринку банківських металів стримують не тільки об'єктивні (недостатній соціально-економічний рівень добробуту потенціальних учасників ринку), а й суб'єктивні фактори:

- незначна практика використання банківських металів у ролі застави, отримання кредитів;

- недостатній рівень розвитку інфраструктури українського ринку банківських металів;

- низький рівень маркетингових досліджень діяльності банків на ринку банківських металів.

Необхідно здійснити ряд заходів, щодо подальшого розвитку ринку банківських металів:

- оновити та розробити нормативну базу, яка б комплексно регулювала операції банків з банківськими металами;

- розробити чіткі ставки оподаткування металів при здійсненні операцій;

- регулювати внутрішній ринок дорогоцінних металів;

- розширити спектр послуг з банківськими металами;

- налагодити роботу НБУ з комерційними банками.

В Україні є великий потенціал для відродження сфери обігу дорогоцінних металів та каміння, але на нових ринкових умовах. Одна із найістотніших передумов полягає у тому, що банки можуть і повинні забезпечувати дорогоцінними металами своїх клієнтів. Роль керівного центру з формування нормативної бази й надалі відіграватиме Національний банк, але з розширенням усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку ринок банківських металів повинен поступово розвиватися і перетворюватися з жорстко регульованого державними органами у лібералізований і конкурентний.

Мартиненко З.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ ПАРАМЕТРИ ПРОБЛЕМНИХ ЗОН ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ

Для України 2014-2015 рр. виявилися одними з найскладніших за

часів незалежності - на фоні сильних потрясінь повною мірою відчувається настання банківської кризи. Проаналізувавши стан банківської системи за період 2009-2015 рр. можна побачити, що прогноз на найближче майбутнє є невтішним. За даними з офіційного сайту НБУ, станом на 01.04.2015 р. в Україні налічувалося 148 банків, що на 31 банк менше, ніж роком раніше. За 2014 р. усі банки сукупно зазнали збитків на 52,966 млрд. грн., порівняно з прибутком в 1,436 млрд. грн. за 2013 р. Станом на 22.04.2015р. в стані ліквідації знаходився 41 банк.

Діяльність банків в сучасних умовах визначається такими характеристиками: значним відтоком грошей, великою кількістю грошей поза банками, низьким рівнем довіри населення та капіталізації банків. Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили різке зростання проблемних та неплатоспроможних банків.

Виявилося, що найбільші банки, які реально впливають на ринок, зіткнулися з найбільшим відтоком вкладів, але отримали рефінансування в набагато менших обсягах, ніж реальні втрати. Через це навіть системно важливі банки (ПАТ «Дельтабанк») отримали статус неплатоспроможних.

Наведені вище параметри банківської системи спонукали до законодавчих зміни у регулюванні діяльності банків, натеper питання визнання банків проблемними чи неплатоспроможними регулюється Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», критерії їх визначення наведено в табл.1.

Встановлення статусу «проблемний банк» в Україні має свої особливості: рішення НБУ про віднесення банку до категорії проблемного є банківською таємницею; такому банку забороняється користуватися для розрахунків прямими коррахунками; він зобов'язується повідомляти НБУ про заходи, які він вживатиме з метою приведення своєї діяльності у відповідність до законодавства, та про хід їх виконання [2]. І лише один критерій віднесення банку до проблемних прямо пов'язаний із станом

неплатоспроможності - зменшення розміру регулятивного капіталу.

Як спрацює зазначений механізм, покаже час, однак можна констатувати, що значна частина банків з цим статусом переходить до категорії неплатоспроможних.

Таблиця 1

Критерії визнання проблемних та неплатоспроможних банків в Україні

Проблемний банк	Неплатоспроможний банк
1) Банк допустив зменшення розміру регулятивного капіталу та/або нормативів капіталу $\geq 10\%$ протягом звітного місяця; 2) Банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав п'ять і більше робочих днів тому; 3) Банк порушив порядок подання та/або оприлюднення звітності, оприлюднив недостовірну звітність, що призвело до суттєвого викривлення показників фінансового стану; 4) Систематичне порушення банком законодавства з фінансового моніторингу; 5) Систематичне незабезпечення банком ефективності функціонування та/або адекватності системи управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.	1) Не приведення банком своєї діяльності у відповідність із вимогами законодавства та актів НБУ після віднесення його до категорії проблемних не пізніше ніж через 180 днів з дня визнання його проблемним; 2) Зменшення розміру регулятивного капіталу або нормативів капіталу банку до однієї третини від мінімального рівня, встановленого законом та/або нормативно-правовими актами НБУ; 3) Невиконання банком протягом 10 робочих днів поспіль $\geq 10\%$ своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами.

*Примітка: складено за джерелом [1]

Так, «Дельтабанк», «Кредитпромбанк», «Омегабанк» в січні 2015 р. були віднесені до категорії проблемних і в них були призначені куратори, але незважаючи на проведення антикризових заходів НБУ прийняв рішення про віднесення їх до категорії неплатоспроможних. Сьогодні до проблемних банків відноситься близько 50 установ, рішення НБУ по яких буде подібним.

Список використаних джерел:

1. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 №4452-VI (зі змінами від 02.03.2015 №218-VIII) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.
2. Лобач О.М. Категорії «проблемний банк», «неплатоспроможний

банк» у законодавстві України // Наукові записки. Том 155. – 2014
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.pravoznavec.com.ua>

Марченко К.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

Споживчий кредит — кредит, який надається як у національній, так і в іноземній валютах фізичним особам — резидентам України на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і повертається в розстрочку, якщо інше не передбачено умовами кредитного договору.

Споживчий кредит дає змогу населенню споживати товари і послуги до того, як споживачі спроможні їх оплатити. Тим самим споживчий кредит забезпечує підвищення життєвого рівня споживачів. У макроекономічному плані споживчий кредит збільшує сукупний платоспроможний попит на предмети споживання і послуги, що стимулює розширення обсягів їх виробництва.

На сучасному етапі в Україні погіршується стан економіки, переважна більшість галузей демонструє негативні показники. Гривня з початку року подешевшала на 60%, у зв'язку з чим піднялися ціни на бензин, продукти харчування та на товари першої необхідності. Це відобразилося на фінансовому стані населення та призвело до збільшення попиту на споживче кредитування.

З кожним роком споживче кредитування розвивається і станом на 01.04.2015 року порівняно з 2014 роком банківське споживче кредитування збільшилося на 22,05%, а за останні 3 роки на 26,58%.

Споживче кредитування в Україні перебуває в активній фазі відновлення, збільшується кількість кредитних продуктів, які пропонують банки. Збільшення попиту на кредити з боку населення не є результатом

зниження вартості кредитів або використання банками нецінових методів конкуренції, а спричинене лише зниженням фінансового потенціалу населення та виникненням нових потреб, котрі не можуть бути задоволені виключно за рахунок заробітної плати.

На жаль, слід констатувати той факт, що менеджмент банків не усвідомив головні уроки кризи. Оцінка кредитоспроможності позичальника хоча й проводиться на вищому рівні, проте він недостатній для уникнення масового неповернення кредитів, як у минулі роки. Ризики банки перекладають на відповідальних позичальників, котрі сплачують і за себе, і за боржників, забезпечуючи таким чином беззбитковість кредитної діяльності банку. Таку схему банки використовують упродовж усього періоду діяльності банківської системи України та кредитування населення. Замість виконання норм законодавства у сфері кредитування банки шукають і знаходять нормативні прогалини для їх невиконання. Серед усіх видів кредитування фізичних осіб банки надають перевагу найризикованішому – споживчому.

Отже, для банків першочерговою необхідністю є отримання прибутку, а не забезпечення стабільності банківської системи чи створення комфортних умов для задоволення потреб населення.

Медецька М. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ринок фінансових послуг є ринком, на якому здійснюється обмін фінансовими ресурсами, надання кредиту й мобілізація капіталу. Актуальність теми зумовлена тим, що ринок фінансових послуг є одним із механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, саме

це дозволяє спрямувати інвестиційні потоки у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню.

Значний внесок у розробку питань функціонування ринку фінансових послуг та діяльності комерційних банків на ньому зробили економісти Г. Марковіц, Р. Мертен, Ф. Мишкін, Е. Петерс, В. Андрущенко та інші.

Метою даного дослідження є виявлення основних проблем ринку фінансових послуг в Україні, а також його перспективи розвитку.

Об'єктом дослідження є ринок фінансових послуг, його структура, проблеми та перспективи розвитку.

Завдання: охарактеризувати проблеми функціонування ринку фінансових послуг та шляхи їх вирішення.

На сучасному ринку фінансових послуг склалася ситуація, за якою банківський сектор домінує над усіма іншими на фінансовому ринку. Так, можна сказати, що фінансовий ринок України розвивається за європейською моделлю [1, с. 30]. Також характерними рисами функціонування ринку фінансових послуг України є процеси злиття і поглинення українських фінансових установ іноземними корпораціями, холдингами, групами компаній тощо [3, с. 73].

Актуальними проблемами українського РФП є: відсутність фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектора економіки, саме тому, потрібно створити сприятливі умови для іноземних інвесторів та умов для додаткового залучення заощаджень населення та «тіньового капіталу»; не прозорість фондового частини РФП, тобто більшість операцій з купівлі продажу ЦП відбуваються поза біржами, і тому порушуються умови чесної конкуренції; нерозвиненість законодавчої бази та відсутність узгодженого законодавства регулювання відносин на РФП.

Сьогодні уже розроблений та функціонує Державний реєстр фінустанов, на державному рівні розроблена стратегічна Програма

розвитку фінансового сектору України, в якій зазначені стратегії на майбутній розвиток фінансового сектору й економіки в цілому [2, с. 105].

Отже, першочерговим завданням для України, в умовах інтеграції ринків фінансових послуг, є формування адекватної фінансової політики, а також забезпечити функціонування конкурентоспроможного ринку фінансових послуг, що дасть можливість збільшити залучення іноземних інвестицій та вихід вітчизняних інвесторів на міжнародний фінансовий ринок.

Список використаних джерел:

1. Беленький П. Розвиток системи фінансових посередників України в умовах по - силення глобалізаційних процесів / П. Беленький, О. Другов. // Вісник НБУ. – 2011. – №12. – С. 30–33.
2. Масленніков Є. І. Дослідження розвитку ринку фінансових послуг України / Є. І. Масленніков, А. А. Чкан. // Економіка:реалії часу. – 2014. – №2. – С. 105–11.
3. Болдова А. А. Ринок фінансових послуг України: глобалізаційний аспект / А. А. Болдова, В. Ю. Мойко. // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – №1. – С. 73–79.

Мельник А.В.

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

КОНВЕРГЕНЦІЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ БАЗЕЛЬСЬКОГО КОМІТЕТУ З ПИТАНЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ ТА ВИМОГ НБУ ДО ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

За вимогами НБУ вітчизняні банки до 2019 року мають перевищити

пори́г мінімального розміру регулятивного капіталу у 500 млн. грн. Підвищення вимог до капіталізації призведе до зменшення кількості банків та консолідації активів стратегічними інвесторами, для яких банківський бізнес є основним. Основні труднощі в цій ситуації - пошук додаткового капіталу та підвищення його якості, необхідність суттєвого вдосконалення систем управління ризиками, створення необхідної ІТ-інфраструктури. Країни ЄС, які ще до кризи працювали з вимогами "Базеля II", вже давно почали адаптуватися до нової реальності. Але навіть для них перехідний період до нових стандартів розтягнувся майже на десятиліття. Затягування з впровадженням "Базеля III" в Україні не буде сприяти зміцненню банківської системи та зниження її ризиків.

Наслідки фінансової кризи 2008 р. сприяли тому, що в 2010 р. на саміті G20 в Сеулі була схвалена третя редакція методичних рекомендацій у сфері банківського регулювання, що отримала назву Базель III (Basel III). Норматив мінімально допустимого рівня капіталізації, встановлений НБУ на рівні 10%, є навіть більш жорстким, ніж вимагає зараз Базель III (8%). Основні цілі Базель III: зміцнити міжнародні нормативи з управління капіталом і ліквідністю з метою створення більш стійкого банківського сектору; покращити здатність банківського сектора долати наслідки фінансових та економічних криз, таким чином знизивши ризик поширення цих проблем з фінансового в реальний сектор економіки.

Що стосується самих змін, то їх можна поділити на такі напрями:

- підвищення якості та розміру капіталу – посилюються вимоги до структури та якості капіталу банку для підвищення здатності банків поглинати збитки як при нормальному, так і при ліквідаційному сценарії, забезпечення антициклічними механізмами: пропонуються нові мінімальні вимоги до власного капіталу та капіталу першого, другого рівнів,
- нові стандарти управління ліквідністю, підвищення покриття короткострокової ліквідності – визначено вимоги до ліквідності,
- підвищення стабільного довгострокового фінансування – вводиться

коефіцієнт Net Stable Funding Ratio (NSFR) для стимулювання та мотивування банків на залучення стабільних джерел фінансування власних операцій, а також з метою зниження залежності від короткострокового фінансування;

- повномасштабне охоплення ризиків та покриття ризиків – передбачено повне покриття ризиків, збільшено вимоги до капіталу на покриття ризиків, передбачено збільшення вимог до торгових портфелів банків, сек'юритизаційних операцій та угод з похідними цінними паперами;

- регулювання системних фінансових інститутів – введено додаткові вимоги до рівня достатності капіталу системоутворюючих кредитних організацій для світової фінансової системи.

Для вітчизняної банківської системи зазначені зміни є вкрай актуальними. Водночас, запровадження рекомендацій Базеля III не є гарантією автоматичного покращання ефективності діяльності вітчизняних банківських установ і стабільності банківської системи. Крім того, Базель III не може враховувати особливості української банківської системи, що вимагає коригувань регулятивної бази та засад діяльності банків, здійснення оцінки банківської системи та її стабільності, результатів її діяльності після запровадження Базеля III, що потребує відповідного методичного забезпечення.

Мержвинська О.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА ДОХОДНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

До кінця 2013 року в Україні тривалий час відбувались глибокі

економічні зміни, зумовлені процесами розбудови ринкової економіки, проте, криза 2014 року різко змінила ситуацію. Вартість національної валюти знизилась, щомісяця регулятор виводив із ринку по кілька банків, довіру населення також було підірвано. Навіть спеціалісти не впевнені щодо своїх прогнозів на рахунок того, чим закінчиться 2015-ий рік для банківської системи України. Тому саме зараз так важливо проаналізувати ситуацію щодо дохідності банку, щоб зробити певні висновки та мати основу для складання стратегічних планів щодо відновлення цього механізму.

Отже, до 2013 року прослідковувалась тенденція до збільшення показників дохідності банківської системи України, проте у 2013, під впливом зовнішніх факторів, дохідність знизилась приблизно вдвоє. Це дуже негативно вплинуло на більшу частину банків, на банківську систему, і на економіку в цілому. За підсумками 2014 року фінансовий результат банківської системи України був від'ємним та становив (-)52966 млн.грн [1]. Такий результат зумовлений в першу чергу погіршенням якості активів банків, що, в свою чергу, зумовлює необхідність подальшого деформування резервів. Так, обсяг зформованих резервів за підсумками 2014 року порівняно з 2013 збільшився на 269,25% (75322 млн.грн.) та станом на 01.01.15 складає 103 297 млн.грн. Враховуючи значну питому вагу валютних кредитів в клієнтському кредитному портфелі та деяке погіршення якості обслуговування позичальниками кредитів (у т. ч., що були надані позичальникам в Донецькій та Луганській областях), цілком ймовірно, що банки будуть вимушені доформовувати резерви, що, у свою чергу, негативно вплине як на показники ліквідності, так і на рівень капіталізації банківської системи України [2].

На сьогоднішній день, банківська система України не окупає себе, і поліпшити ситуацію найближчим часом не вдасться. Це тривалий процес, який вимагатиме вирішальних дій, як з боку банків, так і з боку регулятора.

Для банків зараз важливо будь-яким способом збільшити кількість

потенційних клієнтів, розширити коло послуг та покращити якість їх надання. Також це сприятиме диверсифікації ризиків, що є не менш важливим для банків під час таких масштабних криз. При розумному керівництві, це все зможе дозволити банкам триматись на ринку, та отримувати дохід.

Це дуже важливо, оскільки за останній час значно зменшилась кількість банків, діяльність яких є прибутковою, а без прибутку банки не можуть розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Такого роду «замкнуте коло» не дозволяє ефективно функціонувати банківській сфері, а як наслідок – і економіці країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу - www.bank.gov.ua
2. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства [Електронний ресурс]. – Режим доступу - www.rurik.com.ua

Мечет К.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПОСЛУГИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Кредитні спілки – неприбуткові кооперативні організації, які діють на ринку фінансових послуг, але їх діяльність суттєво відрізняється від банківських установ та кооперативів.

Згідно законодавства України, кредитна спілка — це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх

об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки [1].

Як свідчить власна історія України та міжнародна практика, кредитні спілки завжди виникали там і тоді, коли людям були необхідні певні фінансові послуги. Проте, їх не надавала жодна фінансова інституція в силу непривабливості даного сектору фінансового ринку з точки зору можливості отримання прибутку. Також, такі послуги пропонувались на не вигідних умовах користуючись монополією та неможливістю іншим чином задовольнити свої потреби в дрібному кредитуванні широким верстам населення, адже конкуренції ніхто не створював. Іншими словами, кредитна спілка – це фінансова установа, завдяки якій люди шляхом кооперування своїх зусиль, ідей та коштів можуть отримати необхідні послуги значно дешевше, ніж в тому випадку, коли кожний з них намагався би діяти самостійно.

Послуги кредитної спілки розподіляються:

- 1) Послуги взаємного кредитування;
- 2) Розподіл доходів за внесками;
- 3) Депозитні внески учасників кредитної спілки.

Основною діяльністю кредитної спілки є кредитування виключно своїх членів (або інших кредитних спілок) на умовах платності, строковості та забезпеченості. Класифікують кредити за терміном погашення – довгострокова і короткострокова заборгованість, та за своєчасністю погашення – наявність поточних і прострочених заборгованостей. Тимчасово вільні кошти кредитна спілка розміщує на депозитних рахунках банків, об'єднаних кредитних спілках, придбаває державні цінні папери та паї кооперативних банків. Таким чином, кредитна спілка формує високоліквідні активи.

Послуги кредитної спілки доцільно підрозділити на: пасивні, що формують кошти власного капіталу, залучені та запозичені кошти; активні

– кредитні та інвестиційні внутрішньосистемні (кооперативні) та інвестиційні зовнішні; комісійні – послуги, які здійснені за дорученням членів кредитної спілки [2].

Кількість кредитних спілок в Україні в січні-червні 2014 року збільшилася на 5 од., або на 0,8%, порівняно з аналогічним періодом 2013 року – до 627. При цьому за результатами півріччя, як і раніше, більшість КС (60,4%) об'єднує до 1 тис. членів, 35,7% КС об'єднує від 1 тис. до 10 тис. членів, в 11 КС входить від 10 тис. до 20 тис. осіб, в шість КС входить понад 20 тис. членів.

Активи небанківського фінансового сектору України в січні-червні 2014 року збільшилися на 9,3% порівняно з аналогічним періодом 2013 року – до 131 млрд грн., але активи КС скоротилися на 14,3%, до 2,4 млрд. грн. [3].

Отже, на ринку взаємного кредитування спостерігається поступове відновлення кредитних спілок від подій минулих років, але все ж таки на ринку залишаються наступні проблеми: низька платоспроможності позичальників; високі ставки на кредитні операції; низький попит на кредитні послуги у фізичних осіб; низький рівень довіри до кредитних спілок; збільшення обсягів простроченої заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 р. № 2908-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
2. Шишута О.Ю. Класифікація операцій кредитних спілок як елемент формування якісних показників фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ic.faaf.org.ua/pdf/95-klasifikaciya-operaciy-kreditnih-spilok-yak-element-formuvannya-yakisnih-pokaznikov-finansovoi-zvitnosti.pdf>.
3. Державний реєстр фінансових установ [Електронний ресурс]. –

Мотлюк О.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФІНАНСОВИЙ ЗАХИСТ СПОЖИВАЧІВ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ

Захист прав споживачів фінансових послуг, в том числі депозитних, є важливим елементом програми регулювання фінансового сектору, прописаної в міжнародних керівних документах. Захист прав споживачів спрямований на те, щоб зменшити дисбаланс влади, ресурсів та інформації між фінансовими організаціями та роздрібними клієнтами. Цієї мети можливо досягти шляхом: надання фізичним особам достатньої інформації та навчання їх приймати зважені рішення; заборони фінансовим організаціям займатися нечесною і оманливою діяльністю; впровадження для споживачів недорогих і ефективних механізмів вирішення спорів з фінансовими установами; забезпечення доступу до фінансової просвіти, щоб споживачі знали про ризики і вигоди, про свої юридичні права та обов'язки при користуванні фінансовими продуктами та послугами.

Щодо характеристики надання депозитних послуг можна сказати, що динаміка показників депозитної діяльності банків України починаючи з 2010 року, має позитивну тенденцію. Депозити у розрізі власників переважають фізичні особи, протягом 2009-2014рр. спостерігається тенденція до зростання.

Щодо динаміки депозитів в національній та іноземній валюті можна сказати, що протягом 2009-2014рр. спостерігається тенденція до зростання, окрім 2014р., де частка депозитів в нац. валюті зменшилась на 3% в порівнянні з 2013р., звичайно, що більша частина становлять депозити в

національній валюті. В структурі депозитних ресурсів банків України переважають строкові депозити, які збільшувалися та складали від 65,3% (179814 млрд. грн..) у 2008 році до 67,4% (381 915 млрд. грн.) у 2013 році.

Левову частку становлять депозити фізичних осіб, яких більша частина знаходиться в Приватбанку (105691,171 млн. грн.), Ощадбанку (36447,286 млн. грн.) та Дельта Банку (23461,456 млн. грн.), хоча він уже вийшов з ринку. Щодо структури, то строкові депозити (75,4%) переважають над коштами до запитання (24,1%). На рахунок депозитних ставок, то можна сказати, що протягом 2012-2015 рр. значно коливаються, хоча спостерігається тенденція до зростання, особливо на поч. 2015р. вони доволі високі, що характеризує негативний вплив на банківську систему в цілому.

Сьогодні, для того щоб підвищити довіру до банківської системи, необхідно:

- відновити довіру населення до національної грошової одиниці України, стабілізувавши її курс;
- банкам зосередитися на своєму іміджі в суспільстві, адже репутаційний ризик у даний час є найбільш загрозливим, а репутацію банку створює його персонал;
- вжити заходів щодо поліпшення якості банківського капіталу;
- знизити рівень проблемних активів;
- запровадити жорсткі санкції до банків, що здійснюють неповернення депозитів і затримку платежів клієнтів;
- створити нові, вигідніші для вкладників пропозиції, удосконалюючи тим самим власні банківські послуги.

А також можна запропонувати такі напрями формування системи захисту прав споживачів фінансових послуг, в тому числі депозитних послуг, в Україні:

- ✓ удосконалення законодавства щодо обсягу та порядку

обов'язкового оприлюднення інформації надавачами фінансових послуг;
координація дій установ державного регулювання надання фінансових послуг;

- ✓ створення асоціацій захисту прав споживачів фінансових послуг;
- ✓ запровадження системи компенсаційного механізму надання депозитних послуг;
- ✓ запровадження програм для споживачів.

Нагорна С.В.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ СИНДИКАТИВНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Синдикований кредит (participation loan) — кредит, наданий декількома кредиторами одному позичальникові.

Більше половини єврокредитів є синдикативними, оскільки надаються банківськими синдикатами - групою від 2 до 30-40 банків, що об'єднуються з метою спільного проведення банківських операцій і розподілу ризику у відповідності за часткою участі в угоді. Синдикативні кредити дістали швидкого розвитку за 70-ті роки минулого століття: місткість ринку синдикативних кредитів зросла з 4,7 млрд. дол. у 1970 р. до 76 млрд. дол. США у 1980 році. Ринок синдикативних кредитів продовжує зростати і на кінець 1990-х років, досяг 1465,7 млрд. дол. США. Строки синдикативних кредитів коливаються у межах 3-8 років; їх основною валютою є долар США. Вартість такого кредиту складається з процентних платежів, до яких додається величина спреду (spread)(залежно від кредитоспроможності позичальника від 0,5 до 2,5%), а також

комісійної винагороди банкам та податкових платежів.

Синдикативні кредити мають низку переваг: вони дають змогу розподілити кредитні ризики між учасниками синдикату; дозволяють банкам незалежно від їх розмірів брати участь у кредитуванні великих проектів; розширюють межі кредитування, оскільки надають позичальнику можливість отримати великий кредит, який не може надати окремий кредитор. Прикладом найбільшого синдикативного кредиту є організація фінансування проекту «Євротунель», який поєднав Велику Британію з Європою у 1993 році. Міжнародний кредит спеціальній компанії, яка була відповідальною за реалізацію проекту, було надано банківським синдикатом на чолі з Креді Ліонне та чотирма іншими французькими й британськими банками на умовах обмеженої відповідальності. Строк погашення (18 років) майже вдвічі перевищував загальноприйнятий для таких кредитів термін.

Головною його особливістю є наявність декількох кредиторів, тож сума кредиту і ризики розподіляються між банками-учасниками. Синдикуватися можуть торгові кредити, проектне фінансування, ординарні кредити (на загальні корпоративні потреби), лізингові операції, кредитні лінії, акредитиви тощо. Цей банківський інструмент застосовується, якщо позичальник потребує великих сум кредитів, а для одного банку небажана така концентрація ризиків кредитного портфеля.

При організації синдикуваного кредитування позичальник вибудовує відносини з одним банком — організатором кредиту. Банк-організатор гарантує конфіденційність інформації про операції. Завдання організатора полягають у підготовці інформаційного меморандуму про позичальника, пропозиції іншим банкам щодо участі в синдикації і переговорах з ними, підготовці й узгодженні договору. Банк-організатор повинен бути одним з найбільших кредиторів — це означає, що він впевнений у надійності позичальника і є додатковою гарантією для решти учасників синдикату. Після укладення кредитної угоди банк-організатор, виступаючи в ролі

агента операції, акумулює кошти банків — членів синдикату і передає їх позичальникові. Аналогічним чином він розподіляє процентні виплати й основну суму для повернення.

Список використаних джерел:

1. Сахаров В.Є. Міжнародна економіка: навчальний посібник/ Сахаров В.Є., Будкін В., Єрохін С., Зав'ялова О., Белінська Я., Павлюк О.- К.: Національна академія управління, 2011.- 432 с.

Новацька К.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРЕДУМОВИ ПЕРЕХОДУ ДО КРОС-СЕКТОРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Посилення негативного впливу глобальної фінансово-економічної кризи на світову економіку спричинило перегляд концептуальних основ побудови системи регулювання кредитного сектору. Основні регулятори кредитного ринку України (Національний банк України та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг) виявили свою інституційну неготовність до дій у надзвичайних ситуаціях. Несвоєчасність та недостатня жорсткість в прийнятті необхідних регуляторних дій лише поглиблювало нестабільність кредитного сектору, що призвело до необхідності оцінки основних передумов переходу до крос-секторного регулювання кредитного ринку України.

Дослідження кредитного ринку України дозволило виділити чотири основні причини переходу до моделі єдиного нагляду:

I. Недостатній рівень інституційної, операційної та фінансової незалежності органів регулювання та нагляду за фінансовими установами. Інституційну незалежність слід розглядати як відокремленість регуляторного органу від впливу виконавчої та законодавчої гілок влади. Складається з трьох елементів: гарантії керівництву органу від необґрунтованого звільнення; наявності в структурі органу комісії експертів; відкритості й прозорості схвалення рішень.

Під операційною незалежністю слід розуміти такі умови діяльності органів регулювання, які передбачають їх автономію щодо встановлення пруденційних правил та нормативів, а також мають достатні права для забезпечення ефективного та неупередженого нагляду.

Фінансова незалежність – виявляється насамперед роллю виконавчої або законодавчої гілок влади у визначенні бюджету регулятора та його використання. Органи нагляду не повинні піддаватися політичному тиску через бюджет. Слід зазначити, що лише НБУ є економічно самостійним органом, який здійснює видатки за рахунок власних коштів у межах затвердженого кошторису, а в обумовлених випадках – за рахунок державного бюджету.

II. Відсутність єдиного законодавчо визначеного органу, який відповідає за розроблення політики кредитного сектору, що призводить до зменшення регуляторного арбітражу.

Заплутана та громіздка нормативно-правова база, що регулює кредитні відносини в Україні одночасно є як причиною, так і наслідком низької ефективності правової системи держави та призводить до виникнення регуляторного арбітражу, який дозволяє фінансовим установам уникнути необхідності виконання регулятивних вимог шляхом відтоку капіталу з більш регульованого сектора в менш регульований.

III. Взаємопроникнення сфер фінансового ринку, що спричиняє поширення системних ризиків.

IV. Низький рівень моніторингу та прозорості діяльності органів

регулювання.

Отже, фінансова криза виявила невідповідність системи регулювання та нагляду за кредитним сектором сучасним вимогам та засвідчила, що існують об'єктивні причини переходу до крос-секторного регулювання кредитного ринку України. При цьому, важливе значення для стимулювання економічного розвитку країни має розроблення єдиної стратегії розвитку фінансового сектору, а також запровадження консолідованого нагляду за фінансовими установами.

Новікова К.К.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана»

БАНКІВСЬКІ КРИЗИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПЕРЕДУМОВИ ТА НАСЛІДКИ

Головною умовою сталого економічного розвитку будь-якої держави є наявність ефективно діючої та цілісної інфраструктури. Важливе місце серед усієї сукупності посідають фінансово-кредитні інституції, насамперед – банки. Вони відіграють визначальну роль у мобілізації тимчасово вільних коштів, у спрямуванні необхідних обсягів фінансових ресурсів у найпріоритетніші сфери економічної діяльності, що в кінцевому підсумку приводить до підвищення матеріального добробуту населення країни. Кризи, які виникають у процесах функціонування та розвитку банків, мають негативні наслідки, наприклад, у вигляді системної кризи банківської системи.

Єдиного підходу до визначення терміну «банківська криза» не існує. Кожен із вчених опирається на свої підходи і методи дослідження. На нашу думку, банківською кризою варто вважати різке погіршення стану

банківської системи, що спричинює банківську паніку і виражається у масовому вилученні вкладів, різкому скороченні кредитування, значному підвищенні норми відсотка, масовому призупиненні платежів банками та зростанні фінансових банкрутств.

Також, при визначенні змісту банківської кризи, слід приділити увагу дослідженню основних причин виникнення та проходження банківських криз у різних країнах. Вивчення різних думок та поглядів вчених дає нам змогу визначити головні фактори, що впливають на виникнення банківських криз. Це безвідповідальна поведінка інвесторів, які брали на себе непомірно великі кредитні борги з метою “зірвати” величезні прибутки на операціях з іпотекою і цінними паперами; змова світових банкірів, яка виражається у неконтрольованій доларовій емісії ФРС; шахрайські дії мільярдерів; перерегулювання фінансових, у т. ч. банківських, ринків; розвиток олігополістичного рейтингового ринку; економічний спад та негаразди у реальному секторі економіки, спад виробництва, погіршення платоспроможності позичальників банків; проінфляційна грошово-кредитна політика центрального банку та фіскальна політика уряду; інституційні особливості сучасних кредитних, валютних і фондових ринків, з якими пов’язана банківська діяльність; погана якість активів; незпівставно великі операційні витрати; наявність прихованих збитків. На наш погляд, усі вищезазначені причини виникнення і поширення банківських криз можна умовно розділити на дві групи – внутрішні (причини, які породили внутрішні умови, обставини та дії) і зовнішні (причини, які зародились у зарубіжних банківських системах і розгортаються в умовах глобалізації). За умов фінансової глобалізації ці причини мають можливість взаємодіяти одна з одною. Сьогодні важливо не лише мінімізувати негативний вплив кризи, але й переглянути механізм функціонування банківського сектору та роль держави у ньому

Таким чином, підіб’ємо підсумки: банківські кризи є надзвичайно

складним та багатофакторним явищем, яке потребує системного аналізу. Банківська криза в процесі свого розгортання породжує економічну кризу, а це змушує уряди і центральні банки країн вживати швидких і масштабних рішень, ефективність яких залежить від вміння урядовцями ідентифікувати причини, що зумовили її виникнення.

На нашу думку, основними шляхами подолання кризи банківської системи в Україні є дії НБУ з приводу: реструктуризації банківської системи, (зокрема, чистка банківської системи), обмеження спекулятивних валютних операцій, виважене маневрування рівнем облікової ставки, узгодження діяльності НБУ з приводу регулювання банківської системи із загальною стратегією економічного розвитку держави.

Носач А.А.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ НЕБАНКОВСКОГО ФИНАНСОВОГО СЕКТОРА В УКРАИНЕ

Небанковский финансовый сектор по объему активов меньше банковского, но темпы роста его активов значительно выше: если в 2012-2013 гг. среднегодовой прирост активов банков составил 7,9%, то небанковских финансовых учреждений (НФУ) - 23,2%.

Совокупные активы банков и НФУ на 01.01.2014 составили 1 533,7 млрд грн, в т.ч. банков - 1 408,7 млрд грн (рис. 1), НФУ - 125,0 млрд грн. Общий объем активов НФУ в 2013 г. вырос на 24,0% и составил 8,6% ВВП Украины (активы за 2012 г. 100,800 млрд грн, 7,1% ВВП).

За 2013 г. (на 01.01.2014 г.) наибольший прирост активов наблюдался у других кредитных учреждений (+39,9%; активы 12,6 млрд

грн), у финансовых компаний (+33,9%; активы 39,8 млрд грн), у страховых компаний (+18,1%; активы 66,4 млрд грн), у негосударственных пенсионных фондов (+25,9%; активы 2,1 млрд грн). Страховой рынок Украины в отличие от развитых стран имеет в ВВП небольшую долю: в 2010 г. - 1,5%, в 2011 г. – 1,3%, в 2012 г. – 1,2%. Уровень страховой премии на душу населения в Украине в 2011 г. составлял лишь \$59,6, в то время как в Японии - \$3589,6, Нидерландах \$3681,2, США - \$3923,7, Швейцарии - \$5561,9, Великобритании - \$6466,7. В 2014 г. объем активов кредитных союзов уменьшился на 15,74% (441,2 млн грн) до 2361,9 млн грн; объем предоставленных кредитов уменьшился на 14,86% (384,2 млн грн) до 2202,0 млн грн. Объем ресурсной базы факторинговых компаний увеличился в 1,8 раза (4414,3 млн грн) до 6843,0 млн грн. Объем активов ломбардов уменьшился на 16,83% (257 млн грн) до 1270 млн грн. Количество договоров финансового лизинга уменьшилось на треть, их стоимость тоже уменьшилась на 33% (1751,9 млн грн) - до 3433,9 млн грн. Объем пенсионных взносов увеличился на 19,4% до 1722,8 млн грн. При этом 93,35% пенсионных взносов поступило от юридических лиц.

Количество финансовых учреждений в Государственном реестре в 2011-2013 гг. росло: на 01.01.2012 - 1979, на 01.01.2013 - 2041, на 01.01.2014 – 2113; в 2014 г. наблюдалось увеличение количества ломбардов, финансовых и лизинговых компаний, но сократилось число факторинговых, страховых компаний и негосударственных пенсионных фондов.

Одним из важнейших факторов, который должен способствовать устойчивому экономическому росту, является наличие «длинного ресурса» в экономике. Источниками долгосрочных ресурсов являются страховщики и негосударственные пенсионные фонды. Именно они должны давать банкам ресурс для ипотечного кредитования, производству – ресурсы для обновления основных фондов, фондовому рынку – ресурсы для инвестирования. Среднемировой показатель длинного ресурса – 120%

ВВП, в США он составляет 200%, в Украине – менее 5%.

На уровне Нацкомфинуслуг и структур власти, занимающихся стратегическим планированием (Минэкономразвития, НБУ, Минфин), нет методик, позволяющих оценить взаимосвязь между размером долгосрочного ресурса и показателями развития экономики.

Перспективы накопления долгосрочных ресурсов: допуск страховщиков ко второму уровню пенсионного обеспечения в стадии накопления, допуск страховых компаний в медицинском (социальном) страховании, приватизация Фонда социального страхования от несчастных случаев на производстве и профзаболеваний и Фонда социального страхования по временной потере трудоспособности.

Пільгуй С.С.

Університет банківської справи Національного банку України

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сучасні тенденції посилення фінансової нестабільності в контексті кризових явищ як регіонального так і світового масштабу вказують, що існуючого рівня фінансової стійкості не достатньо для адекватної реакції викликам і загрозам сьогодення, а отже, банківська система не може в повній мірі забезпечувати фінансову безпеку країни та формувати необхідні фінансові механізми для соціально-економічного зростання відповідно до встановлених інтеграційних векторів держави.

Важливим показником стану фінансової стійкості банківської системи є аналіз динаміки рейтингової позиції України за методикою WEF по індикатору «стійкість банків», яка свідчить про дуже низьку (у

глобальному вимірі) конкурентоспроможність вітчизняної банківської системи. Особливо вона погіршилась внаслідок кризи: у 2009 р. – останнє 133 місце, у 2010 – 2011 рр. – передостанні 138 і 141 місця (відповідно, із 139 і 142). У звіті за 2013 – 2014 рр. хоч Україна займає 143 із 148 місць, однак оцінка (3) є нижчою порівняно з минулим роком (3,1).

Незважаючи на те, що за останні три роки українська банківська система зробила кроки в напрямку покращення її стійкості, що відображено у зменшенні розриву із середніми по групі значеннями, однак вона залишається вразливою: 3,0 бала порівняно із середнім по вибірці 3,09 і найкращим показником 6,71 (у Канади та Нової Зеландії - очолюють рейтинг другий рік поспіль) підтверджують це (рис. 1).

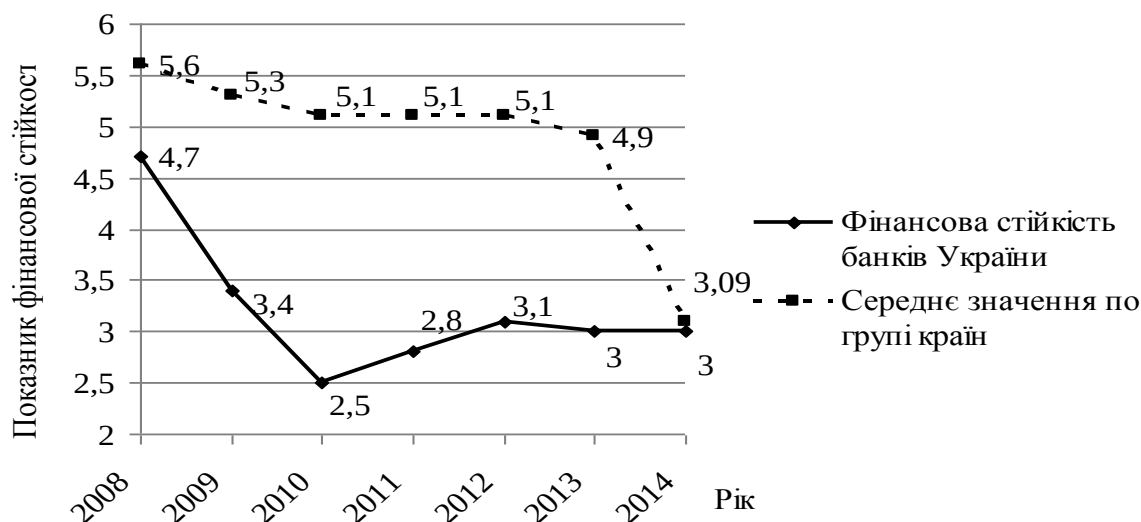

Рис. 1. Динаміка показника фінансової стійкості банківської системи України [EconomyProfilesofUkraine]

18 лютого 2015 р. у Верховній Раді України відбулись парламентські слухання на тему "Про шляхи стабілізації банківської системи України", де наголошувалось на тому, що стабільна банківська система держави – це ознака макроекономічної стабільності держави в цілому, а забезпечення сталості банківської є однією з найважливіших функцій держави і тому проблемні питання потребують вирішення на законодавчому рівні, зокрема, внесення змін до законодавчої бази України щодо посилення

контролю за операціями банків з пов'язаними особами та відповідальності власників істотної участі, керівників банків та інших пов'язаних з банком осіб за дії, що призводять до неплатоспроможності банку, а також передбачення у договорі сторонам банківського вкладу права відмови від права на одержання вкладу на першу вимогу, що попереджуватиме виникнення кризових явищ через непередбачені відтоки ресурсів з банків.

Питання управління фінансовою стійкістю банків є надзвичайно актуальним і необхідним для банків України, а зважаючи на їх реальний стан сьогодення — потребує подальшого вивчення і впровадження зарубіжного досвіду, вдосконалення законодавчо-нормативної бази України, а також ведення ефективного діалогу і освітньої взаємодії банківських установ та НБУ з населенням.

Подольська А.Л.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ЕЛЕКТРОННІ ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сучасні платіжні системи є важливою частиною економічної і фінансової інфраструктури будь-якої розвиненої країни. Ефективні та безпечні платіжні системи мають вирішальне значення для функціонування економіки і забезпечення фінансової стабільності. Ефективне функціонування платіжних систем, що дозволяє безпечно та своєчасне проведення операцій, робить ключовий внесок в економічний розвиток.

Згідно з Постановою Національного банку України на території України застосовуються електронні платіжні засоби, емітовані учасниками

внутрішньодержавних і міжнародних платіжних систем (резидентами та нерезидентами). Банк для здійснення емісії та еквайрингу електронних платіжних засобів, призначених для використання в Україні та за її межами, має право створювати внутрішньодержавні та міжнародні платіжні системи або укласти договори з платіжними організаціями платіжних систем про членство або про участь у цих системах [1].

Купівля товарів і послуг за допомогою мережі Інтернет стають нормою в сучасному світі. Для здійснення фінансових операцій у мережі Інтернет, окрім традиційних банківських пластикових карток, використовують різні електронні платіжні системи. Найбільш популярними в українському сегменті мережі Інтернет є сервіси WebMoney, RBKMoney, Інтернет.Гроші, E-Gold і PayPal.

WebMoney на сьогодні – це найбільш популярний сервіс серед користувачів не тільки в Україні, але й у більшості країн СНД. Велика кількість Інтернет-магазинів інтегровані в WebMoney, що дає гарантію надійності своїм клієнтам. Але головним чинником популярності сервісу є перевірена безпека платежів.

E-gold одна з найбільш популярних платіжних систем у світі. Користуватися сервісом можуть жителі різних країн – ніяких обмежень у цьому плані не існує. Це і є головною перевагою для українських користувачів, оскільки за допомогою E-gold можна здійснювати покупки або продавати що-небудь за кордоном.

PayPal – найбільша електронна платіжна система, у якій зареєстроване більше 150 млн. рахунків в усьому світі. PayPal належить компанії eBay і тісно інтегрована з відомим Інтернет-аукціоном. Наразі українські користувачі можуть тільки реєструватися в системі й вносити гроші для проведення подальших операцій.

Розрахунки в деяких платіжних системах можуть здійснюватися виключно в національній валюті, у інших – також у іноземній валюті. Платіжні системи традиційно поділяють на внутрішньодержавні та

транскордонні. Внутрішньодержавні платіжні системи здійснюють виключно перекази коштів у межах однієї країни. Транскордонні платіжні системи, крім внутрішньодержавних переказів, також здійснюють перекази коштів у межах двох або більше країн.

Отже, регулювання вітчизняного ринку платежів є не досконалим і потребує поліпшення. Готівкові розрахунки дуже витратні для суспільства. Тому доцільно використовувати електронні платіжні системи, які набагато пришвидшують та полегшують роботу користувачів мережі Інтернет.

Список використаних джерел:

1. Постанова Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=11879>

Попіль О.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ НА ПРОЦЕНТНУ МАРЖУ БАНКІВ

В умовах нестабільності економічного середовища країни політика Національного банку України є важливою складовою системи регуляції банківського сектору в цілому та процентної маржі банків, зокрема. Дане регулювання здійснюється за рахунок використання наступних методів: зміни величини облікової ставки, ставки та обсягів рефінансування, а також валютного курсу.

Як показали проведені дослідження, облікова ставка Національного банку справляє безпосередній вплив на зміну процентних ставок за

кредитами та депозитами, що у свою чергу, обумовлює зміну процентної маржі. Так, зі збільшенням облікової ставки, як правило, відбувається зростання відсоткових ставок за кредитами та депозитами, і, як наслідок, величини процентної маржі банків[5, с.479]. Причому ріст процентних ставок за кредитами відбувається відразу, в той же час як за депозитами – поступово.

Аналогічний вплив на процентну маржу банків справляє зміна ставки рефінансування. Проте, процентна політика визначається банками самостійно, і зниження ставок по кредитах – це не обов’язкова процедура, яка слідує за зниженням ставки рефінансування, а, скоріше, вимога ринку. Проте зниження процентних ставок за вже виданими кредитами або прийнятими вкладками банки, як правило, не практикують [5, с.470].

Під час здійснення дослідження було з’ясовано, що величина процентної маржі банків, які протягом останнього року отримали великі обсяги рефінансування, значно перевищує процентну маржу банків із малими обсягами рефінансування [1; 4].

На рівень процентної маржі банків справляє безпосередній вплив коливання валютного курсу. Проведені дослідження показали, що зміна величини валютного курсу в сторону збільшення призвело до зниження процентної маржі банків в іноземній валюті [2, с.96; 3, с.97].

Проведені дослідження дозволяють зробити висновок про те, що політика НБУ, як інструмент регулювання економіки, стримує розвиток кредитування в банках, і, як наслідок, зменшує їх процентний прибуток.

За таких умов заслуговує на увагу питання про необхідність перегляду підходів НБУ до рівнів облікової ставки і ставки рефінансування з метою виведення банківського сектору, та й у цілому, економіки країни із кризового стану.

Список використаних джерел:

1. Аналіз банків України: огляди, графіки, факти [Електронний ресурс].

- Режим доступу: <http://bankografo.com/>. - Процентна маржа банків України
2. Бюлетень Національного банку України: щомісячне аналітично-статистичне видання НБУ. – 2008. – № 3. – 191 с.
 3. Бюлетень Національного банку України: щомісячне аналітично-статистичне видання НБУ. – 2015. – № 3. – 191 с.
 4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>. - Інформація про надані Національним банком України банкам України кредити на строк більше 30 календарних днів у грудні 2014 року.
 5. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник /[А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна, М. І. Савлук та ін.]; за наук. ред. д-ра А. М. Мороза та М. Ф. Пуховкіної; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - К.: КНЕУ, 2005. - 556 с.

Провотар В. А.

Київський національний торговельно-економічний університет

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Важливою передумовою визначення рівня транспарентності банків у цілому та їх кредитної діяльності, зокрема, є наявність відповідної методики. Одну з таких методик запропонував Ерленд Нір, який сконструював зведений індекс прозорості банківської діяльності. Цей індекс базується на 17-ти так званих під-індексах, що характеризують розкриття банками інформації по чотирьох групах ризиків (процентний, кредитний, ринковий ризики та ризик ліквідності). При розкритті банком

інформації індекс дорівнює одиниці, при її відсутності - нулю.

Для розрахунку рівня транспарентності кредитної діяльності банків України (першої групи за класифікацією НБУ) була використана методика Ерленда Ніра з певними корегуваннями. Результати дослідження представлені на рис. 1.

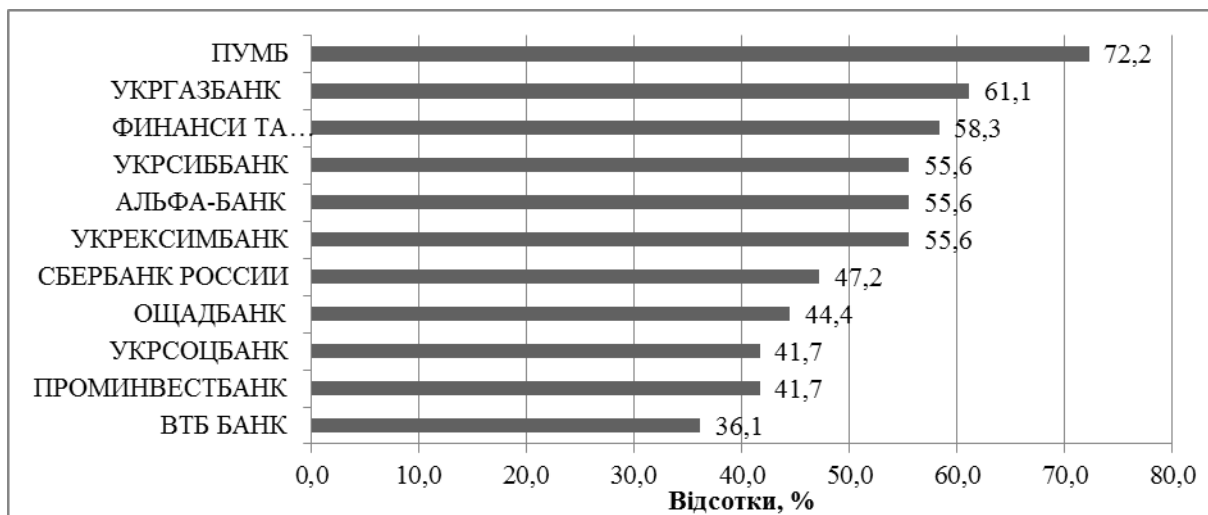

Рис. 1 Рівень транспарентності кредитної діяльності першої групи банків України (за класифікацією НБУ)

При дослідженні фінансової транспарентності кредитної діяльності банків України були виявлені такі позитивні моменти:

- всі банки (окрім ПУМБ) публікують нормативи кредитного ризику;
- більшість банків повністю розкривають інформацію про кредитну заборгованість банків-контрагентів та клієнтів, а також обсяги формування резервів за активними операціями;
- інформація про кредити в розрізі видів економічної діяльності є достатньою;
- банки за власним бажанням почали оприлюднювати інформацію про свої кредитні рейтинги.

У процесі дослідження фінансової транспарентності кредитного ризику в банках першої групи було встановлено, що:

- кількісна та якісна інформація подана банками не повністю, або взагалі відсутня, що значно знижує її цінність для зацікавлених осіб;

- повністю відсутня інформація про ліміти кредитного ризику та «апетит» і толерантність банків до нього;
- менша половина банків не публікують інформацію про якість кредитного портфелю та ринкову вартість застави;
- при наданні числових значень кредитного ризику, відсутнє описання його розрахунку;
- не всі банки публікують інформацію про надані кредити пов'язаним особам;
- форма подачі публічного річного звіту в більшості банків має незручну форму для користувачів.

Виходячи зі зазначено, можна зробити висновок, що фінансова прозорість кредитної діяльності в досліджуваних банках України є невисокою. Головна проблема полягає у відсутності повноцінної кількісної та якісної інформації про кредитний ризик, зокрема: сукупного кредитного ризику в цілому та в розрізі бізнесів, політики управління кредитним ризиком; організаційної структури управління кредитною діяльністю банку тощо.

Список використаних джерел:

1. Nier, Erlend W., Banking Crises and Transparency (March 15, 2004). EFA 2004 Maastricht Meetings Paper No. 4805[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5670.
2. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aval.ua>.
3. Офіційний сайт ПриватБанк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua>.

ЗАПОБІГАННЯ ПОБУДОВІ ФІНАНСОВИХ ПІРАМІД В УКРАЇНІ

Значне скорочення банківського кредитування юридичних, і, особливо, фізичних осіб, а також набагато суворіші вимоги до потенційних позичальників призвели до появи фінансових пірамід, які часто маскуються під кредитні спілки, адміністраторів у групах та фінансові компанії.

Населення має потребу в кредитах, але люди не можуть отримати їх в банках, тому змушені звертатися в компанії, які обіцяють кредити під низькі відсотки або безпроцентно. У 2013 році, за даними Нацкомфінпослуг, таких компаній в Україні було понад 40 (даних за 2014 ще немає).

У Львівській та Дніпропетровській областях правоохоронці виявили і закрили мережі таких компаній, а ошукані клієнти завадили роботі шахраїв в Києві та Одесі. Але власники закритих фінансових пірамід реєструють нові компанії під іншими назвами і продовжують ту саму діяльність.

Сутність побудови сучасного різновиду фінансової піраміди зводиться до обіцянок видати кредит під низький відсоток і без застави, проте до моменту отримання кредиту клієнт повинен внести перший внесок і оплатити страховку. Як правило, після цього кредити позичальники не отримують.

Договори з фінансовими пірамідами укладаються на надання інформаційних або консультаційних послуг, тому клієнту потім складно довести в суді, що він платив перший внесок по кредиту, а не вносив гроші за послуги консультантів.

Протягом минулого року фінансові піраміди стали ще більш

системними і силовими структурами. Ці компанії наймають професійних фінансових консультантів, які вміють працювати з клієнтами, особливо з тими, хто хоче купити нерухомість або автомобіль, але не може отримати гроші в банку. У той же час половина страховиків, які працювали з фінансовими пірамідами в 2013-му, торік у таких операціях вже не брали участі.

У Нацкомфінпослуг, якій є підконтрольними кредитні спілки, адміністратори у групах і фінансові компанії, визнають, що проблема з фінансовими пірамідами існує, але її рішення, на думку регулятора фінансового ринку, знаходиться в компетенції правоохоронних органів і судів.

У таких ситуаціях можна порекомендувати потенційним позичальникам: перед тим, як звернутися за кредитом в сумнівні структури, потрібно перевірити на сайті Нацкомфінпослуг, чи є вони в реєстрі фінансових компаній. Якщо не числяться - тоді це, напевно, шахраї.

Більше можливостей боротися з фінансовими пірамідами Нацкомфінпослуг отримає після прийняття Верховною Радою закону про заборону фінансових пірамід, проект якого був схвалений парламентом у першому читанні ще два роки тому.

Ружицька А.Б.

Хмельницький торговельно-економічний коледж
Київського національного торговельно-економічного університету

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Сучасний фінансовий ринок є складною структурою з багатьма

учасниками, що оперують різноманітними фінансовими інструментами та виконують широкий набір функцій з обслуговування та управління усіма економічними процесами.

Збереження слабких позицій України у фінансовій сфері є неприйнятним для українських учасників ринку цінних паперів з кількох причин - це складність та хаотичність державного регулювання, обмеженість фінансового потенціалу фактичних і потенційних інвесторів та недовіра до банківського сектора як наслідок кризи.

Не оцінюється обнадійливо ситуація і на фінансових ринках України (119 місце, 106 - у 2009 р.). Результати за складовими групи "Розвиненість фінансового ринку" є низькими: надійність банківської системи (138 місце - найнижчий показник серед країн у рейтингу), легкість отримання кредиту (130 місце), регулювання фондового ринку (127 місце), обмеження на рух капіталу (125 місце), доступність (за ціною) фінансових послуг (122 місце) тощо.

Серед найбільш проблемних факторів розвитку бізнесу в Україні у першу п'ятірку увійшли корупція, податкове регулювання, доступ до фінансування, нестабільність державної політики, ставки податків. Спроектвавши їх дію на ринок цінних паперів, можна дійти висновку, що корупція та нестабільність державної політики підриває довіру до операцій з фінансовими інструментами в Україні та підвищує ризики невизначеності як для вітчизняних, так і іноземних інвесторів. Так само, неефективне податкове регулювання та високі ставки податків знижують фактичну та потенційну дохідність цінних паперів, а складний доступ до фінансування зменшує фінансовий потенціал ринку цінних паперів та його учасників.

Для вирішення проблемних питань і стимулювання подальшого розвитку ринку Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку було розроблено проект розвитку фондового України на 2015-2017 роки.

Метою Програми розвитку фондового ринку України на 2015-2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» (далі – Програма) є стимулювання притоку інвестицій в економіку України через інтеграцію фондового ринку у світові ринки капіталу та запровадження кращих світових стандартів і практик.

Список використаних джерел

1. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня-березня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>
2. Сучасний стан ринку цінних паперів: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3175>
3. Програма розвитку фондового ринку України на 2015-2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання»

Семченко В.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Законом «Про Національний банк України» визначено: «грошово-кредитна політика – комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, направлених на регулювання економічного зростання, стримування інфляції та забезпечення стабільності грошової одиниці України, забезпечення зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу» [1].

Рестрикційна грошово-кредитна політика (політика «дорогих грошей») – спрямована на обмеження обсягу кредитних операцій,

підвищення рівня процентних ставок і гальмування темпів зростання грошової маси в обороті. Така політика застосовується з метою згладжування коливань фаз економічного циклу та з метою боротьби з інфляцією та для стабілізації грошової системи.

Експансійна грошово-кредитна політика (політика «дешевих грошей») супроводжується розширенням обсягів кредитних операцій, зниженням рівня процентних ставок і загальним зростанням грошової маси. Політика грошової експансії застосовується з метою подолання спаду виробництва та пожвавлення ділової активності стимулюванням інвестиційних процесів та збільшенням платоспроможного попиту на товари і послуги. [2]

Суб'єктом грошово-кредитної політики виступає держава, яка регулює цю сферу через свої представницькі органи – центральний банк і відповідні урядові структури – міністерства фінансів чи казначейства, органи нагляду за діяльністю банків і контролю за грошовим обігом. Визначальна роль у здійсненні грошово-кредитного регулювання належить центральному банку.

До основних ринкових інструментів грошово-кредитної політики, за допомогою яких забезпечується проведення центральними банками монетарної політики, належать: здійснення операцій на відкритому ринку; встановлення мінімальних обов'язкових резервів для банків; процентна політика; здійснення операцій на валютному ринку; депозитні операції центрального банку та ін.

Встановлення норми обов'язкових резервів полягає в тому, що НБУ встановлює норму обов'язкового резервування залучених коштів. Розмір резервування встановлюється у відношенні до суми залучених коштів. Обов'язкові резерви відіграють важливу роль, тому що невеликі зміни в їх розмірах призводять до значних змін в обсягах вільних резервів банку [3].

Якщо НБУ проводить рестрикційну політику, то він підвищує норму обов'язкових резервів. Такою ж мірою збільшується сума обов'язкових

резервів і зменшується ресурсний потенціал кожного комерційного банку.

Якщо НБУ проводить експансійну політику, то він зменшує норму обов'язкового резервування. Відповідно у кожного комерційного банку збільшується ресурсний потенціал, то зумовлює збільшення банківських депозитів і загальної маси грошей.

Механізм грошово-кредитної політики дає змогу Центральному банку впливати як на фінансовий, так і на реальний сектор економіки. Цей вплив здійснюється за допомогою інструментів грошово – кредитної політики. Від ефективного їх застосування і буде залежати фінансова стійкості банківської системи України.

Список використаних джерел:

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999р. №679-XIV, зі змінами і доповненнями.
2. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / За ред. В.С. Стельмаха. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.
3. Пасічник, І.В. Роль інструментів грошово-кредитної політики / Пасічник І.В., Галушко Ю.П. // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. - №1. – С.146

Сердобінцев О.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ

Однією із необхідних передумов ефективного функціонування банків та їх фінансової стійкості є стабільність і достатність їх ресурсної

бази. Сучасні ресурсні проблеми банків обумовлені багатьма факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Зовнішніми чинниками впливу є: незадовільний стан світової та національної фінансово-економічних систем, недосконалість грошово-кредитної політики центрального банку, недосконалість законодавчої бази, підірвана довіра до кредитних установ, нерозвиненість ринку страхування та фондового ринку тощо.

Більшість ресурсів комерційного банку формується завдяки залученню коштів, серед яких можна виділити: кошти клієнтів, більшу частину яких становлять депозити, та пасиви в управлінні – це отримані банком кредити, виставлені на грошовий ринок довгострокові зобов'язання [1, с. 182]. Саме депозитні вклади відіграють важливу роль у формуванні ресурсної бази банку і слугують мірою довіри та визнання діяльності банку вкладниками.

Вибір форми зберігання тимчасово вільних коштів населення зумовлений рядом причин: ступенем довіри до фінансово-кредитних установ, прибутковістю різних інструментів фінансового ринку, можливістю швидко вилучити заощадження або перевести у іншу форму. На жаль населення України зараз не має широкого вибору фінансових інструментів для розміщення своїх заощаджень.

Динаміка строкових та поточних депозитів в банках України в 2009-2015 рр. представлена на Рис. 1.

Рис. 1. Динаміка строкових та поточних депозитів в банках України в 2009-2015 рр., млн. грн. [2]

Очевидно, що в умовах військово-політичної невизначеності, дефолтів банків та девальвації національної валюти тенденція щодо зростання депозитної бази банків не прослідковується.

Саме тому важливим в визначенні пріоритетних напрямків розвитку та удосконаленні банківської діяльності є стабілізація процесу залучення й акумулювання ресурсів, розвитку депозитних банківських операцій та підвищенні їх ефективності.

Список використаних джерел:

1. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи / Т. Андрушків // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2012. – Вип. 17. – С. 3–13.
2. Монетарний огляд за перше півріччя 2014 року// Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=9792473>

Солонец К.А.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ВСПОМОГАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ НА ФИНАНСОВОМ РЫНКЕ

К представителям вспомогательных услуг на финансовом рынке мы можем отнести Бюро кредитных историй (далее - БКИ), Рейтинговые агентства (далее - РА) и Коллекторские компании (далее - КК).

Кризисные явления, происходящие в экономике Украины, заставили банки тщательнее проверять кредитные истории потенциальных

заемщиков. Главной проблемой остается необходимость обращения сразу в несколько бюро кредитных историй для получения полного представления о будущих клиентах, а также то, что все основные игроки этого рынка в Украине аффилированы с банками, хотя во всем мире БКИ - независимые структуры.

На украинском рынке работает шесть БКИ, имеющие суммарно около 40 000 кредитных историй. Сейчас актуален вопрос объединения баз данных различных БКИ. Одной из главных проблем в деятельности БКИ является проблема их подчиненности, ведь на их услуги есть спрос не только со стороны банков, но и остальных участников финансового рынка: страховых и лизинговых компаний, коллекторов, кредитных союзов, поэтому именно Нацбанк, а не Нацкомфинуслуг, должен вести Госреестр кредитных историй. Под надзором Нацкомфинуслуг - кредитные союзы, но их кредитный портфель в 370 раз меньше банковского.

В деятельности отечественных рейтинговых агентств остаются неурегулированными такие проблемы: несогласованность норм различных правовых документов, обеспечивающих функционирование системы кредитного рейтингования в Украине (например, отсутствие указания на то, какие именно долговые ценные бумаги, определенные Законом Украины «О ценных бумагах и фондовом рынке» №3480-IV от 23.02.2006г., подлежат обязательному рейтингованию); несогласованность отечественного и Европейского законодательства о системе кредитного рейтингования; монополизация рынка кредитно-рейтинговых услуг РА «Кредит-Рейтинг»; ограниченность доступа к информации об объекте оценки, возможность ее недостоверности или неполноты.

В разработке мер по взысканию долгов с заемщиков банкам помогают коллекторские компании, основной деятельностью которых является сбор просроченной задолженности с физических и юридических лиц. В законодательстве Украины юридически неопределены термины «коллекторская компания», «коллектор», «коллекторские услуги». Не

существует исчерпывающего перечня услуг, которые могут предоставлять КК. Только в проекте Закона Украины «О запрете предоставления коллекторских услуг в отношении физических лиц-должников» авторами частично сделана попытка на законодательном уровне определить сущность понятия «коллекторские услуги».

Сейчас в Украине более 200 КК, статистическая информация о работе которых практически отсутствует, что связано с отсутствием государственного органа исполнительной власти, регулирующего деятельность коллекторских компаний. Этот вид деятельности отсутствует в Законе Украины «О лицензировании» в перечне видов деятельности, подлежащей лицензированию. Кроме того, для КК есть та же проблема, что и для БКИ – проблемы их подчиненности, поскольку они сотрудничают не только с банками (90%), но и с кредитными союзами и страховыми компаниями (по 3%), а также с предприятиями телекоммуникации (2%), ЖКХ и дистрибьюторами (по 1%).

Стадник О.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

СТАН РОБОТИ БАНКІВ УКРАЇНИ З ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ

Займаючи провідне місце в економіці будь-якої країни банківська кредитна діяльність формує передумови для ефективного розвитку суспільства, забезпечує необхідний рівень конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та створює сприятливі можливості для високого добробуту громадян. Зазвичай у структурі банківських операцій на кредитні припадає близько 70 %, які характеризуються концентрацією високого рівня як доходу, так і ризику.

Постійний аналіз кредитного портфеля в системі управління банком дає змогу вибрати варіант раціонального розміщення ресурсів, напрями кредитної політики банку, знизити свої ризики. Стан обсягу наданих та прострочених кредитів банками України у 2010 – 2014 рр. продемонстровано у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягу наданих та прострочених кредитів вітчизняних банків станом на 01.01.2011 - 01.01.2015 рр.*

Рік	Обсяг наданих кредитів, млн. грн.	Обсяг проблемних кредитів, млн. грн.	Частка прострочених кредитів, %в
2011	755030	84563,4	11,2
2012	825320	79230,7	9,6
2013	815327	72564,1	8,9
2014	911402	70178,0	7,7
2015	1006358	135858,3	13,5

* Розроблено автором на основі даних [1]

Протягом аналізованого періоду, обсяг наданих кредитів банків України мав тенденцію до зростання. Згідно з даними НБУ за 2014 рік частка простроченої заборгованості у загальному кредитному портфелі також зросла із 7,7 до 13,5% (135858,3 млн. грн.) в порівнянні з 2013 роком та досягла свого історичний максимуму. Що свідчить про тенденцію погіршення повернення наданих кредитів та негативний вплив на стабільність функціонування банківських установ. Але варто відмітити, що такий стан повернення виданих кредитів значною мірою був спричинений не тільки економічною кризою, ай веденням бойових дій на Сході України.

При цьому міжнародні рейтингові агентства у своїх оцінках зазначають показники обсягів проблемної заборгованості вищі за офіційні. Так по результатам 2013 року міжнародне рейтингове агентство Standard&Poor's оцінив частку проблемних кредитів у банківському секторі в 40 % сукупного обсягу кредитів. Moody's - 35 % [2].

Отже, ефективна організація управління проблемними кредитами в банках України набуває у даний час особливо важливого значення та необхідності розробки нових підходів до визначення оцінки проблемних кредитів. Визначено, що в аналізованому періоді зростає обсяг та частка проблемних кредитів, що призводить до погіршення функціонування банківських установ.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
2. Частка проблемних кредитів в Україні за підсумками 2010 року досягла 56% - Fitch Ratings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostobank.ua/spozhivchi_kreditiv/novini/chastka_problemnih_kreditiv_v_ukrayini_z_pidsumkami_2010_roku_dosyagla_56

Стаднюк Т.С

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Сьогодні жодна з країн не може ефективно просуватися по шляху економічного прогресу осторонь від світових економічних процесів. Міжнародні економічні відносини проявляються на різних рівнях економіки, зокрема, на наднаціональному рівні діють міжнародні фінансово-кредитні організації та наднаціональні інститути, головним серед яких є Міжнародний валютний Фонд.

Активна співпраця з МВФ почалась із жовтня 1994 року шляхом

отримання кредитів з метою здійснення економічних реформ та проходила в 6 етапів [1]. Загалом, в рамках співробітництва Україна отримала кредитних ресурсів на суму 22,9 млрд. дол. США. Основними напрямками фінансування стали: підтримка платіжного балансу, підтримка курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу, поповнення валютних резервів Національного банку України, інвестування коштів у пріоритетні галузі економіки за різними програмами розширеного відтворення.

У зв'язку з тим, що майже всі позики надавалися Україні під проведення економічних реформ, МВФ виставляв перед урядом України певні умови [2]: зменшення дефіциту Пенсійного фонду, вирівнювання балансу НАК «Нафтогаз України, скасування мораторію на стягнення пені за неплатежі по квартплаті, обмеження швидкого зростання фонду оплати праці у державному секторі, скорочення чисельності державних службовців, підвищення акцизу на бензин, тютюн і алкогольні напої, зменшення ступеню державної підтримки для ключових галузей реального сектору економіки.

Виконання вимог МВФ не завжди позитивно впливало на зміну реальних доходів населення та на пропорції відтворення суспільного продукту.

Проаналізувавши вищевикладений матеріал можна зробити висновки, що проблемними питаннями у співробітництві України з МВФ залишаються[3]:

- I. недосконала нормативно-правова база;
- II. недосконала система управління підготовкою, реалізацією та наглядом за впровадженням проектів;
- III. несприятливий інвестиційний клімат в Україні та відсутність прозорого механізму визначення пріоритетних напрямів співробітництва України та МВФ;
- IV. зростання рівня зовнішнього боргу країни;

V. «стандартний» і негнучкий пакет вимог, який висуває МВФ для надання кредитів Україні, що призводить до падіння виробництва та загостренню соціальних конфліктів;

VI. політичні ризики тощо.

Таким чином, можливим напрямком подальшої побудови відносин України з МВФ є перехід від безпосереднього отримання фінансових ресурсів до отримання консультативної та політичної підтримки. Таке розгортання подій можливо за умов економічного зростання в Україні та успішного здійснення ринкових реформ. У свою чергу консультативна та політична підтримка України з боку МВФ не тільки знизить гостроту проблеми зовнішньої заборгованості, але й стане засобом залучення в Україну іноземного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
2. Гузь М.М. Хронологізація та аналіз етапів співробітництва України з МВФ / М.М. Гузь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : dspace.uabs.edu.ua.
3. Шперун Х. В. До питання про наднаціональність Міжнародного валютного фонду / Х.В. Шперун [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/371.pdf.

Сулім К.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

В силу своєї соціальної значимості пенсійне забезпечення відіграє

важливу роль в економічному, суспільно-політичному житті і в фінансово-бюджетній сфері держави. Після пенсійної реформи, в Україні почала діяти трирівнева пенсійна система, яка включила в себе минулий досвід та принесла для себе два нових рівні. Перший рівень – всім відома солідарна система; другий рівень – накопичувальна система; третій рівень – система недержавного пенсійного забезпечення. Саме два останні рівні були нововведенням для країни.

Система недержавного пенсійного забезпечення зараз посідає досить важливу ланку, бо другий рівень практично не функціонує, а навантаження на перший – настільки велике, що він ледве справляється з ним. Недержавне пенсійне забезпечення дозволить зменшити навантаження на солідарну систему і розподілити цей тягар. В Україні даний вид пенсійного забезпечення можуть здійснювати три суб'єкти: недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, банківські установи. Банківські установи на даний час не пропонують послуг із пенсійного забезпечення. Страхові компанії мають різноманітні продукти із можливістю накопичень для майбутніх пенсійних виплат. Але провідне місце у пенсійному забезпеченні займають саме недержавні пенсійні фонди.

На даний час, в Україні діють 76 різноманітних недержавних пенсійних фондів, але їхня тенденція має негативний характер, тобто з кожним роком їх кількість тільки скорочуються. Також, тенденцію до зменшення має і кількість укладених контрактів, яка щороку скорчується. Але загальні показники діяльності НПФ, такі як пенсійні внески та пенсійні активи постійно збільшуються і досягають все більших значень. Поряд із цими показниками також зростає показник пенсійних виплат, що обумовлюється все більшим виходом на пенсію вкладників фондів [1].

Пенсійні фонди розпоряджаються своїми фондами та інвестують кошти для збереження їх вартості та отримання додаткових доходів. Найбільшу частку в портфелі займають банківські депозити, потім облігації та акції українських емітентів.

Розвиток сучасної пенсійної системи не з'явився просто з нікуди, за основу був взятий зарубіжний досвід. У великій кількості країн недержавні пенсійні фонди вже розвиваються досить значний період часу і досягли значних успіхів.

Зараз в Україні існує низка проблем: 1) низький рівень роз'яснювальної роботи про зміст і значення недержавних пенсійних фондів в суспільстві; 2) небажання держави допомогти у забезпеченні пенсійних фондів надійними фінансовими інструментами; 3) недостатній досвід створення НПФ; 4) незначні фінансові можливості підприємств і фізичних осіб; 5) неузгодженість у діяльності Національних комісій; 6) небажання державних підприємств та підприємств корпоративного сектору, що знаходяться під контролем держави, бути прикладом у запровадженні недержавного пенсійного забезпечення

Досить молодий вік системи недержавного пенсійного забезпечення зумовлює низку проблем, які необхідно вирішувати, але разом із тим молодість створює можливості для побудови ефективної системи та подолання певних незручностей.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національної комісії що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>

Теміндарова Т.М.

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Актуальною проблемою державного регулювання ринку банківських

послуг є, преш за все, забезпечення оптимальності, раціональності його функціонування. Важливе значення при цьому має координація діяльності методів регулювання банківських послуг у вигляді заборони на здійснення певних дій, застосування фінансової чи навіть кримінальної відповідальності за правопорушення, а також непрямий вплив держави, що полягає в економічній зацікавленості суб'єктів ринку у розвитку певних його сегментів.

Банківське регулювання має сприяти забезпеченню: стабільності роботи і зміцненню фінансової стійкості банків; орієнтації діяльності банків у сфері кредитування та виконання пріоритетних завдань розвитку економіки та підвищення добробуту суспільства; належної організації світового обігу в економіці; створення системи гарантій захисту інтересів вкладників. При реалізації державної політики на ринку банківських послуг важливо дотримуватися таких принципів як: реалізації правил чесної конкуренції; забезпечення фінансової стабільності; підвищення рівня забезпечення потреб населення; підтримка розвитку конкурентоспроможної економіки.

Основними цілями конкурентної політики на ринку банківських послуг є: підтримання стабільності та довіри до банківської системи шляхом забезпечення платоспроможності банківських установ, відвернення системного ризику (тобто ризику того, що банкрутство одного чи кількох банків спричинить кризу всієї банківської системи); захист всіх клієнтів банківських установ від надмірного ризику збитків; забезпечення ефективного, надійного та результативного функціонування ринку банківських послуг, включаючи вплив ринкових конкурентних сил.

Сьогодні місцеві банки не спроможні повною мірою задовольнити щоразу більшу потребу суб'єктів господарювання та населення у кредитних ресурсах. Прихід іноземного капіталу дає можливість вирішити цю проблему. Натомість конкуренція, що постійно зростатиме, буде стимулювати малі та середні банки активізувати процеси консолідації.

Суттєво впливає на стан конкуренції на національному ринку банківських послуг глобалізація. З огляду на відкритість національної економіки банківська система України переживає процес прискорення інтеграції через розширення присутності в ній іноземного капіталу, який принесе сучасні банківські технології, нові фінансові продукти, культуру банківського корпоративного управління, що сприятиме підвищенню рівня конкуренції. Але можна виділити також негативні наслідки присутності іноземних банків на українському ринку банківських послуг: ймовірність зосередження іноземних банків лише на спекулятивній діяльності; надмірний тиск на фінансово нестійку вітчизняну банківську систему; підвищення чутливості банківської системи країни до світових криз; загострення проблеми управління фінансовими потоками; ускладнення банківського нагляду за операціями філій іноземних банків.

Як висновок можна зазначити, що на оптимальному ринку банківських послуг має працювати обмежена кількість банків. За таких умов вони можуть успішно підтримувати свою фінансову стабільність. Конкурентна політика на ринку банківських послуг України та інтеграція національної банківської системи у світову повинна здійснюватись на основі концентрації українського банківського капіталу та зростання рівня її капіталізації. Посилення конкуренції на ринку банківських послуг України у перспективі має сприяти поступовому зниженню вартості фінансових ресурсів та зростанню їхньої доступності для економічних суб'єктів.

Тестова І.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стратегічне управління банком неможливо уявити без проведення

стратегічного аналізу, який розглядається як комплексне дослідження позитивних і негативних факторів, які можуть вплинути на економічне становище банку у перспективі, а також шляхів досягнення стратегічних цілей банку [1, с. 39].

На нашу думку, стратегічний аналіз банку дає змогу виявити поточний і оцінити можливий майбутній стан фінансової установи, визначити рівень впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на неї. Він необхідний для того, щоб забезпечити менеджмент банку потрібною інформацією для розробки стратегії, концепції управління ним. Однією з головних проблем, з якою стикаються фахівці – аналітики банків, є питання, що ж, власне, повинен включати стратегічний аналіз, яка інформація має бути на вході і яка на виході.

Метою стратегічного аналізу є формування множини альтернатив для прийняття стратегічних рішень, які забезпечать конкурентні переваги досліджуваного об'єкта та його прибутковість в довгостроковій перспективі з максимальним використанням потенціалу підприємства та змін у зовнішньому середовищі на свою користь.

Предметом стратегічного аналізу є напрями його функціонування і розвитку, виробничі функції, процеси, ресурси та причинно-наслідкові залежності, які виникають при здійсненні банківської діяльності, а також умови, фактори, можливості та взаємозв'язки зовнішнього і внутрішнього середовищ, що забезпечують досягнення стратегічних цілей та виконання визначеної місії.

Об'єктом стратегічного аналізу виступає банк як комплексна управлінська система, яка включає сукупність інтегрованих керуючих і керованих функціональних підсистем напрямів і форм діяльності [2, с. 30].

Поштовхом до проведення стратегічного аналізу є ідентифікація стратегічних проблем, цілей, завдань тощо, пов'язаних із стратегічним розвитком підприємства. Це дозволяє далі цілеспрямовано дослідити позитивний і негативний вплив факторів внутрішнього і зовнішнього

середовища та прийняти ефективні стратегічні управлінські рішення щодо вибору подальших стратегій розвитку підприємства. Варіантами для визначення стратегічних цілей є аналіз розвитку та етапів життєвого циклу підприємства, аналіз «дерева цілей» та ін.

Роль стратегічного аналізу в системі управління підприємством визначається його перевагами, які дають змогу: створити інформаційну базу для прийняття стратегічних рішень на основі оцінювання внутрішнього та зовнішнього середовища; зменшити негативний вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на результати діяльності підприємства; швидко реагувати на зміни середовища та вносити відповідні корективи до стратегії, що реалізується на даному етапі діяльності господарюючого суб'єкта; визначити необхідний рівень потенціалу підприємства та дію факторів зовнішнього середовища, які у поєднанні дають змогу досягнути його стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Гордієнко, П.Л. Стратегічний аналіз: навч. посібник / П.Л. Гордієнко, Л.Г. Дідковська, Н.В.Яшкіна. – [3-тє вид.]- К.: Алерта, 2011. – 520 с.
2. Довгань Л.Є., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П.Стратегічне управління. Навч.посіб. 2ге вид.– К.: Центр учбової літ-ри, 2011.-440с.

Трофименко М.Є.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Метою даної статті є обґрунтування значення та перспектив

використання фінансового лізингу в Україні, а також виявлення чинників, що впливають на його розвиток.

Лізинг є відносно новою галуззю на фінансовому ринку України, що може прискорити процес оновлення морально застарілої матеріально-технічної бази виробництва та основних фондів різних суб'єктів господарювання [4].

Можна виділити фактори, що стримують розвиток лізингу в Україні: висока вартість лізингових послуг, макроекономічні проблеми, неузгодженість вітчизняного та міжнародного законодавства з питань лізингу, недостатньо розвинена інфраструктура ринку лізингу, складність механізмів переходу права власності за договорами лізингу, нестача кваліфікованих кадрів у цій галузі, оподаткування відсотків за договорами лізингу, дискримінаційне становище стосовно національного виробника, нечіткість українського законодавства тощо [3].

Лізинг пов'язаний з багатьма ризиками, мінімізації яких слід приділяти увагу. Види ризиків, які супроводжують лізингові операції, можна об'єднати в дві групи: ризики інвестиційного характеру (притаманні довгостроковим кредитним операціям) та специфічні [2].

Для держави є важливим розвиток ринку лізингових послуг, адже вона може отримати наступні переваги: пожвавлення інвестиційної активності, мобілізацію коштів саме під інвестиційні проекти, гарантоване їх використання для переоснащення виробництва. Вирішення даної проблеми потребує комплексного підходу та можливе за умови прийняття державою програми розвитку ринку лізингових послуг [1].

Таким чином, з метою подальшого успішного розвитку лізингу слід: вдосконалювати законодавчу базу України з питань лізингу, для забезпечення ефективності лізингових операцій – знижувати вартість кредитних ресурсів, для ослаблення фінансового навантаження на учасників лізингової угоди – знижувати вартість нотаріальних послуг з оформлення договорів лізингу, створювати розвинену інфраструктуру

ринку лізингових послуг, розвивати систему страхування предметів лізингу, розробити комплекс заходів щодо збільшення іноземних інвестицій в програми лізингу, сприяти розвитку добросовісної конкуренції серед лізингодавців, активно залучати банківський сектор, забезпечувати рівні умови для використання вітчизняної та закордонної техніки, підвищувати кваліфікацію персоналу, що обслуговує лізингові відносини, збільшувати інформованість потенційних лізингоотримувачів тощо.

Список використаних джерел:

1. Драбовський А. Г. Лізинг як альтернативна форма фінансування та інвестування в сучасних умовах / А. Г. Драбовський // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – №3 (69). – С. 60–66.
2. Левченко Л. В. Фінансовий лізинг у системі забезпечення інвестиційного розвитку в Україні / Л. В. Левченко // Бізнес Інформ. – 2011. – №10. – С. 112–115.
3. Овчаренко Т. Фінансовий лізинг як форма залучення інвестиційних ресурсів на підприємствах / Т. Овчаренко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2011. – № 123. – С. 41–44.
4. Фаюра Н. Д. Сутність і значення фінансового лізингу в Україні / Н. Д. Фаюра // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – №3 (69). – С. 212–217.

Удуг Ю.В.

Київський національний торговельно – економічний університет

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ринок фінансових послуг — особлива форма організації руху

фінансових ресурсів в економічній системі, яка за своїм призначенням має забезпечити юридичним, фізичним особам і державі належні умови для залучення необхідних коштів і продажу тимчасово вільних грошових засобів.

На сучасному етапі розвитку ринку фінансових послуг Україна характеризується глобалізаційними та інтеграційними процесами. Проблема українського ринку фінансових послуг полягає у відсутності в нього фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектору економіки. Відповідно вирішення цієї проблеми передбачає створення умов, які б дозволили додатково залучити внутрішні фінансові ресурси, зокрема, заощадження населення та "тіньовий капітал", до інвестиційної діяльності, а також створити привабливі умови для іноземних інвесторів. Станом на 01.01.2014 року кількість діючих банків з іноземним капіталом становить 49, з них 19 банків – зі 100 % іноземним капіталом. За період з 2004 до 2014 років кількість банків з іноземним капіталом у банківській системі зросла у 2,7 рази, в тому числі із 100-відсотковим капіталом – у 3 рази. Тобто за такої динаміки банки з іноземним капіталом орієнтуються не тільки на поступальне, а й інтенсивне зміцнення своїх ринкових позицій. Однак слід відмітити, що з 2011 року спостерігається зменшення частки іноземного капіталу (у 2013 році на 7,9% порівняно з 2011).

Важливою є проблема мобілізації ресурсів. Мобілізацію фінансових ресурсів здійснюють банки, але їх в Україні занадто багато (близько 160), тому фінансові ресурси є досить розпорошеними. Крім того значна частина коштів сьогодні перебуває в безготівковій формі, обслуговуючи "тіньовий" капітал (близько \$40 млрд.) та у формі заощаджень населення поза банками (за різними оцінками \$10-15 млрд.). І це при тому, що загальні активи банківської системи України становлять всього лише \$5 млрд. Для порівняння, в Польщі працює близько 80 банків, а їх сумарні активи складають \$70 млрд.

Щодо вирішення проблеми мобілізації заощаджень населення і спрямування їх на задоволення інвестиційних потреб економіки існує декілька шляхів. Залучати кошти населення можна через банківські установи, через створення пенсійних фондів та шляхом розвитку системи спільного інвестування.

Недостатня ліквідність українського фондового ринку пояснюється малими обсягами фінансових потоків, які обертаються на ньому. Ліквідність фондового ринку визначається тим, наскільки він може забезпечити достатній попит на певні цінні папери. На сьогоднішній день ліквідність фондового ринку досить низька. Показник обсягу залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку протягом січня-березня 2015 року становив 17,78 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2014 року обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку зменшився на 5,61 млрд грн.

Протягом січня-березня 2015 року Комісією зареєстровано 31 випуск акцій на суму 13,36 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2014 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 10,44 млрд грн.

Отже, певне коло даних проблем в Україні вирішені, але основна маса проблемних моментів є досі актуальними. Розвиток ринку фінансових послуг передбачає стратегічної постановки завдань та підтримки їх виконання як з боку урядових, так і неурядових організацій.

Фірко М.Р.

Вінницький торговельно – економічний коледж

Київського національного торговельно-економічного університету

ДІЯЛЬНІСТЬ ОФШОРНИХ ЗОН ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Серед вільних економічних зон виділяється група сервісних зон, що

спеціалізуються на наданні різного роду послуг. Особливу роль серед них грають офшорні зони, або офшорні центри. Головна відмінність офшорних зон від інших типів вільних економічних зон полягає в тому, що зареєстровані в них компанії і фірми не мають права здійснювати виробничу діяльність, а повинні займатися тільки сервісними послугами.

Офшорна зона (від англ. off shore — «поза берегом») — один із видів вільних економічних зон. Їх відносять до сервісних вільно-економічних зон, особливістю яких є створення для підприємців сприятливого валютно-фінансового та фіскального режимів, високий рівень та законодавчі гарантії банківської та комерційної секретності, лояльність державного регулювання.

Слід також зазначити, що до негативних сторін наявності офшорних територій у глобальній економіці відносять: недобросовісну податкову конкуренцію та ухилення від оподаткування, створення елементів нестабільності у світовій економіці та фінансах у зв'язку з можливістю накопичення в офшорних зонах великих обсягів капіталів, насамперед спекулятивних, створення умов для відтоку капіталів, підтримку тіньової економіки, зменшення зайнятості в країнах-донорах, отримання позаконкурентних переваг тими компаніями, які використовують офшори [3].

Тема відмивання українських капіталів досить вагома, тому що кожного року з України на закордонні рахунки через офшорні зони переводяться мільярди гривень, цьому сприяє наше недосконале законодавство у сфері валютного контролю. Аналіз стану боротьби з негативним явищем у кредитно-фінансовій і банківській сферах показує, що ділки тіньової економіки постійно вдосконалюють шляхи та методи махінацій з фінансовими ресурсами. А це негативно впливає на розвиток української економіки і економічної безпеки держави в цілому. Зрозуміло, що вивезені кошти при цьому залишаються в офшорних зонах, підтримуючи економічну стабільність інших країн.

Українські банки і фінансові компанії використовують офшорні схеми діяльності на світових ринках цінних паперів. Збільшилася роль офшорних схем у формуванні транснаціональних господарських систем, коли офшорні фірми вбудовуються в мережу зовнішніх філіалів українських підприємств. Офшорні схеми часто націлені на подолання іноземних податкових бар'єрів. Існує комплекс факторів, які стимулюють розвиток офшорного бізнесу в Україні. До головних із них належать: тягар податкового навантаження і неефективність фіскальної політики, несприятливий інвестиційний клімат і потужні мотиви до експорту капіталу за кордон, високі інвестиційні ризики і використання офшорних схем для приховування факту володіння інвестиційними об'єктами в Україні, криміналізація економіки і використання офшорних схем для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Українських бізнесменів у офшорні зони вабить можливість ухилення від сплати податків або відмивання «брудних грошей» (за ці діяння передбачена кримінальна відповідальність відповідно до ст. 212 і ст. 209 КК України) [1].

Привабливість офшорного механізму для українських підприємців підсилюється двома досить важливими на сьогодні обставинами: нестабільністю фінансових інститутів України, високим ступенем ризику таких товарів (робіт, послуг) [2,с.70].

Отже, на сьогоднішній день одним з найважливіших завдань будь-якої держави є правовий контроль над офшорним бізнесом. Адже бізнесмени, які прикриваються офшорними операціями з метою «відмивання грошей», переходять у тіньовий сектор діяльності і ставлять у глухий кут економічний розвиток, перешкоджають протіканню трансформаційних процесів, спрямованих на поліпшення добробуту країни. Необхідно, щоб законодавство постійно вдосконалювалося тоді офшорні зони почнуть використовуватись лише як законний інструмент мінімізації оподаткування шляхом його планування, що визначається як

зменшення розміру податкових зобов'язань шляхом цілеспрямованих правомірних дій платника податку, які включають повне використання всіх наданих законодавством пільг, податкових звільнень та інших законних прийомів і способів.

Список використаних джерел:

1. Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13 жовтня 1992 р. зі змінами та доповненнями.
2. Значення компетентності персоналу у процесі впровадження системи менеджменту якості: Економіка та держава / О.О. Бондаренко, 2009 – №4, 70-72с.
3. Про боротьбу з офшорами: європейський досвід проти українського: UA-energy.org /Ю.В. Сорокін, 2009.

Христич Л.Б.

Вінницький торговельно – економічний інститут
Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Реальна ринкова економіка характеризується економічною свободою, мобільністю ресурсів, доступом до інформації та конкуренцією. Проте в ринкових відносинах, у тому числі на ринку фінансових послуг, завжди є сфери, де механізм вільної конкуренції не спрацьовує, і виникає необхідність державного регулювання цих відносин.

Дослідження питань необхідності та рівня державного регулювання

ринку фінансових послуг здійснювалися такими науковцями, як Є.М. Жук, М.І. Карлін, В.М. Іванов, А.Л. Самойловський та інші.

Державне регулювання фінансового ринку повинно передбачати встановлення правил інвестиційного процесу, обов'язкових для всіх – і для дрібних, і для великих інвесторів. Високоякісний, добре відрегульований фінансовий ринок знижує загальний ризик, який міжнародні інвестори пов'язують з конкретного країною та підвищує динамічність системи і її репутацію. Прикладом успішного державного регулювання ринку фінансових послуг є зарубіжні країни, такі як США та країни ЄС [3].

Модель фінансового ринку США - одна з найбільш цікавих і специфічних в багатьох найбільших економіках. Головна особливість фінансового сегмента американської економіки - відсутність єдиного фінансового регулятора і висока роль інфраструктурних інститутів у галузі фондового ринку і колективних інвестицій.

Прогресивна модель фінансового ринку і гнучка система організації його роботи постійно перебувають у стані модернізації й адаптації. Про це свідчить і послідовний розвиток законодавства Blue Sky Law (BSL), що регламентує питання розкриття інформації на ринку фінансових послуг і в корпораціях, а також уніфікація державного регулювання обігу емісійних цінних паперів, одним з етапів якої стала поява National Securities Markets Improvement Act of 1996 (NSMI) [2].

Орієнтиром для більшої частини розвинутих економік є правові рішення, закріплені в директивах Європейського союзу, що регулюють діяльність на фінансових ринках країн – членів ЄС. Нормотворча діяльність європейського законодавця в галузі фінансового ринку має вже більш ніж 20-літню історію. Функції фінансового регулятора в країнах ЄС (у наднаціональному масштабі) покладені на профільні комітети Ради ЄС з економіки і соціальних питань і Комітет з європейських цінних паперів (European Securities Committee).

Країни ЄС йдуть шляхом впровадження інноваційних рішень і

механізмів у національне законодавство. У результаті з'явився Закон “Про регулювання фінансових ринків” (Financial Supervision Act, 2006 р.) [1].

Отже, основною метою державного регулювання ринків фінансових послуг є проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері фінансових послуг та захист інтересів споживачів фінансових послуг.

Список використаних джерел:

1. Жук Є.М. Зарубіжна практика регулювання фінансових ринків / Є.М. Жук // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 7-8. – 34 с.
2. Карлін М.І. Фінанси зарубіжних країн: навч. посібник / М.І. Карлін // Київ: Кондор, 2008. – 384 с.
3. Іванов В.М. Державне регулювання фінансових системи зарубіжних країн / В.М. Іванов, І.Я. Софіщенко // Київ: МАУП. – 2009. – 232 с.

Чумак М.В.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ПРИМЕНЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНКА ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ

Повышение эффективности работы рынка финансовых услуг зависит от качества работы системы регулирования финансового сектора. Особенно это важно сейчас, когда для имплементации Директив ЕС осталось менее пяти лет. Речь идет о внедрении принципов Базельского комитета, Международной ассоциации органов надзора над страховой деятельностью и Международной организации комиссий по ценным бумагам. Применение европейских норм оправданно, т.к. они защищают интересы инвесторов, депозитариев, страхователей и доверителей.

Международная организация комиссий по ценным бумагам (International Organization of Securities Commissions, IOSCO) объединяет национальные органы регулирования рынка ценных бумаг. В 1989 г. создан комитет по развитию, отвечающий за разработку мероприятий по стимулированию развития рынков и деятельности клиринговых и расчетных организаций, определяющий характер влияния процессов интернационализации на государственное регулирование развивающихся рынков ценных бумаг, разрабатывающий предложения по применению минимальных стандартов информированности участников рынка ценных бумаг. IOSCO разработала 30 принципов регулирования ценных бумаг для защиты инвесторов, обеспечения справедливости, эффективности и транспарентности рынков, сокращения системных рыночных рисков.

В 2015 году Украина и IOSCO подпишут меморандум о взаимопонимании, который предполагает принятие НКЦБФР мер по присоединению IOSCO, содействие ведомству в привлечении донорских средств для постоянного участия в заседаниях организации, участие украинского регулятора фондового рынка в обработке документов IOSCO, а также затрагивает вопросы уплаты Комиссией совместно Министерством финансов взноса за членство в международной организации.

Международная ассоциация страховых надзоров (International Association of Insurance Supervisors, IAIS) объединяет национальные органы по надзору над страховой деятельностью и её регулированию почти всех стран мира. IAIS создана в 1994 г. для развития страхового рынка в мире на основе общих принципов. Из стран СНГ в IAIS входят Россия, Казахстан и Украина. IAIS обобщает опыт работы органов по надзору в сфере страхования, вырабатывает и публикует общие принципы деятельности органов по надзору в сфере страхования.

Деятельность IAIS направлена на разработку международных принципов, стандартов и управления страхованием; обеспечение поддержки и изучения документов, касающихся страхового надзора;

організація конференцій і семінарів для спостерігачів по страхуванню. Члени IAIS зобов'язані використовувати стандарти Асоціації (№1: жорсткі вимоги для отримання ліцензії; №2: розширення повноважень регулятора по перевірях на місцях; №3: перегляд параметрів регулювання в сфері інвестування засобів і переїстрахування). Одним із важливіших аспектів трансформації ринку є підвищення капіталізації і платіжеспособності страхових компаній.

Капіталізація страховиків України - близько 70 млрд грн, але реальні ліквідні активи страховиків не більше 15 млрд грн. Це низький показник, оскільки загальний обсяг відповідальності ринку страхування - близько \$300 млрд, а страхові платежі становлять близько \$500 млн. Джерел збільшення капіталізації декілька: природний ріст капіталізації за рахунок прибутку від операційної діяльності; злиття і поглинання; залучення капіталів із інших галузей економіки; залучення іноземних інвестицій.

Шкільна М.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ПОСЛУГ ФІНАНСУВАННЯ БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Однією із ключових проблем, яка гальмує розвиток житлового будівництва в Україні, є недостатність його фінансового забезпечення. Для знаходження шляхів подальшого розвитку системи фінансування будівництва житла та запобігання загострення недоліків потрібно переосмислити розвиток послуг фінансування будівництва в Україні в останні роки.

Із набранням у 2004 році чинності Закону України „Про фінансово-кредитні механізми та управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” [1] в Україні почали розвиватися фонди фінансування будівництва (ФФБ) та фонди операцій з нерухомістю (ФОН). Основою механізмів ФФБ та ФОН є залучення коштів фізичних і юридичних осіб в управління. Метою створення ФФБ є фінансування будівництва житла для його подальшого отримання у власність, тоді як ФОН має на меті отримання доходу від фінансування будівництва. Важливою перевагою фінансування коштів в ФФБ та ФОН є наявність управителя, який має відповідати жорсткому переліку критеріїв згідно законодавства України, та законодавчо закріплені права інвестора. На сьогодні ФФБ – найбільш надійна схема будівництва з позицій захисту інтересів інвестора, через законодавчо закріплені гарантії надання житла. ФОН же має низку недоліків, пов’язаних із високими ризиками будівництва житла, адже для ФОН немає таких жорстких правил та обмежень щодо землеволодіння, введення об’єктів в експлуатацію та організації будівельних робіт, як для ФФБ. Фонди фінансування будівництва та Фонди операцій з нерухомістю дозволяють залучити позабюджетні кошти, зокрема кошти населення, підприємств, установ, банківські кредити; надають інвесторам додаткові гарантії з боку фінансових установ-управителів на отримання у власність житла.

Аналіз діяльності ФФБ та ФОН показав, що розвиток ФФБ був досить швидким, органічним і зараз продовжує збільшувати свою популярність серед населення України. Це підтверджується тим, що станом на кінець 2 кварталу 2014 року у ФФБ було залучено 10 620,5 млн. грн., тоді як через сертифікати ФОН в цей же період – 43,1 млн. грн. Негативним показником для ФОН є те, що з 2012 р. в сертифікати ФОН перестали інвестувати свої кошти юридичні особи, що свідчить про недовіру до механізму та суттєвість його недоліків [2]. Слід зазначити, що хоча розвиток механізму ФОН став проблемним, це не означає крах ФОН,

як механізму, а - лише вказує на недоліки в законодавчому полі, врегулювавши які, ФОН зможуть скласти ФФБ достойну конкуренцію.

Для створення в Україні ефективних механізмів фінансового забезпечення житлового будівництва, необхідно максимально повно врахувати досвід країн як з розвинутою ринковою економікою (США, Франція, Німеччина, Китай, Нідерланди), так і країн з трансформаційною економікою (Росія, Білорусь, Польща, Угорщина, Казахстан, Чехія) [3].

Отже, в Україні послуги фінансування будівництва знаходяться на стадії розвитку, і хоча є певна низка проблем і перешкод на шляху до успішного розвитку таких механізмів як ФФБ чи ФОН, але більшість з них можна подолати шляхом внесення змін до законодавства, збільшення відповідальності учасників, використання зарубіжного досвіду та певним чином стабілізації ситуації в країні.

Список використаних джерел:

1. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю [Електронний ресурс]: Закон України від 19 червня 2003 року N 978-IV // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=978-15.
2. Дані Нацкомфінпослуг за 2004-2014 рр. [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>
3. Economic commission for Europe: Housing finance systems for countries in transition. Principles end examples / ECE/HBP. – N. Y. and Geneva; United Nations Publication, 2005. – P. 27.

ФАКТОРИНГ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ПОТОЧНИХ ПОТРЕБ ПІДПРИЄМСТВА

На теперішній час в Україні спостерігається значне зниження темпів розвитку ринку фінансових послуг. Кризові явища в економіці призводять до збільшення банківських ставок по кредитах та здороженню фінансових ресурсів в цілому. А тому, підприємствам необхідно звернути увагу на альтернативні методи фінансування поточних потреб. Одним з таких методів є використання послуг факторингу. Саме тому постає необхідність визначення поточного стану у використанні факторингових операцій та дослідження доцільності їх проведення в Україні.

Факторинг є одним з найбільш стародавніх форм торгівельного кредитування. Його основи було покладено ще за стародавніх часів, проте в сучасному вигляді він з'явився близько XV ст. у Великобританії.

Законом України «Про банки та банківську діяльність» факторинг визначається як банківська операція, що передбачає банком права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги і взяття на себе ризику виконання таких вимог і приймання платежів.

Використання факторингу є актуальним для підприємств, що здійснюють поставки товарів, або надання послуг з відстрочкою платежу на короткий строк, як правило від 15 до 60 днів.

Дана послуга є досить ефективним інструментом для залучення необхідних на даний момент фінансових засобів. А тому, її подальший розвиток є перспективним для українського ринку.

Суттєвою проблемою, яка гальмує розвиток факторингу є традиційна

особливість ведення бізнесу в Україні, що передбачає вимагання передоплати за постачання товарів чи надання послуг.

Тобто використання факторингу виключається на початковому етапі. Постачальники просто не хочуть брати на себе ризики непогашення боргу і тому навіть не створюють можливості його появи. Дана політика, звісно, забезпечує підприємство гарантією стабільної діяльності, проте якщо воно не зможе вчасно реалізувати наявну продукцію – виникає ризик простою. Це пов'язано з обмеженістю, як оборотних активів, так і складів для готової продукції підприємства.

Перевагою використання факторингу є гарантія того, що підприємство завжди буде забезпечене достатньою кількістю оборотних активів, крім того, з'являється можливість збільшення кількості потенційних покупців за рахунок побудови ефективної системи продажу в кредит, а, як наслідок і збільшення обсягу поставок.

Підприємство, що користується послугами факторингу, також значно поліпшує свій діловий імідж та платоспроможність, завдяки можливості проведення розрахунків зі своїми кредиторами точно в визначений строк.

Створення моделі управління дебіторською заборгованістю з використанням факторингу дозволяє уникати ризик неплатоспроможності та підтримувати ліквідність активів на високому рівні.

У теперішній час в Україні ринок факторингових операцій, з врахуванням недосконалостей нормативно-правової бази та традиційних особливостей ведення діяльності підприємств, має низький рівень розвитку. Але, при належній підтримці та подальшому збільшенні його значення, використання факторингу буде невід'ємною частиною діяльності передових підприємств.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ В УМОВАХ КРИЗИ

Політична та економічна криза, що розпочалася наприкінці 2013 року, погіршила фінансовий стан вітчизняних банків. Внаслідок кризи комерційним банкам доводиться працювати в умовах різкого зниження обсягів фондування. Низький рівень забезпеченості ресурсної бази та перевага коротких пасивів робить банківський сектор надто вразливим до ризику втрати ліквідності, підвищення кредитного та ринкового ризиків. Негативний вплив на банківську діяльність мають низькі доходи населення, а незадовільний фінансовий стан позичальників вимагає створення значних резервів, що в умовах відсутності відносно стабільних джерел надходження ресурсів ускладнює формування ресурсної бази комерційних банків.

Головною метою банківського менеджменту у сфері ресурсного забезпечення банків є створення оптимальної ресурсної бази, яка за умови найменших видатків на формування фінансових ресурсів сприяє підтримці стабільного рівня дивідендів і доходів, підтримці репутації банку на рівні, достатньому для залучення ним необхідних грошових коштів на вигідних умовах.

Процес моделювання оптимізації ресурсної бази банку повинен ґрунтуватися на певних концептуальних засадах. По-перше, цей процес повинен будуватися на оптимізації структури пасивів банку через встановлення відповідності між пасивами банку та структурою активів, тобто певні види зобов'язань за строками та розмірами залучення повинні відповідати певним видам активів за строками та обсягами із врахуванням

характеристики об'єктів кредитування, прибутковості, оборотності активів та кон'юнктури ринку загалом.

По-друге, структуру пасивів необхідно планувати та підтримувати таким чином, аби співвідношення власного та залученого капіталу було оптимальним, що дасть можливість підвищити доходи банку та сприятиме зростанню його фінансової стійкості. Як відомо, використання залучених ресурсів, з точки зору фінансових результатів діяльності банку, ефективне лише тоді, коли ціна цих ресурсів є меншою за поточне значення норми прибутку.

По-третє, в основі оптимізації ресурсного потенціалу має бути принцип достатності ресурсів: обсяг залучених ресурсів повинен бути не менше і не більше обсягу, необхідного для прибуткової та стабільної діяльності банку.

По-четверте, процес оптимізації структури пасивів повинен передбачати якісне удосконалення механізмів обслуговування вже існуючих клієнтів та залучення нових. Банкам необхідно розширяти спектр операцій та послуг на користь клієнта.

Отже, до основних завдань процесу забезпечення функціональної достатності ресурсного потенціалу банків відносять: формування власних ресурсів в обсягах, що забезпечують розвиток та фінансову стійкість банку; постійне узгодження обсягів, часових і вартісних характеристик пасивних операцій з поточними і прогнозованими активними операціями за допомоги контролю динаміки руху депозитних коштів, що найбільшою мірою сприяють забезпеченню відповідної ліквідності балансу; підтримання резерву вільних грошей на мінімальному рівні; використання джерел, які дають змогу мінімізувати витрати на залучення коштів; оптимізацію процентних ставок за депозитами і ощадними вкладками залежно від строків та інших характеристик; потенційні можливості банку формувати свої ресурси.

СЕКЦІЯ 2

УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Баранова А.А.

Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Посилення конкуренції між банками, зростання дефіциту банківських ресурсів, невизначеність економічного середовища, викликані загостренням світової фінансової кризи, обумовлюють підвищену увагу банків до управління ліквідністю. Ліквідність є важливою системною характеристикою банку, яка свідчить про фінансову стабільність, спроможність банку розширювати обсяги активних операцій та протистояти негативним наслідкам кризових ситуацій.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що ліквідність є одним із ключових понять. У процесі своєї діяльності банки постійно наражаються на ризик ліквідності, тобто ймовірності настання ситуації невідповідності між попитом і пропозицією коштів та неспроможності банку своєчасно й у повному обсязі виконати свої грошові зобов'язання.

Метою аналізу ліквідності банку є оцінювання та прогнозування можливостей банку щодо своєчасного виконання своїх зобов'язань за умови збереження достатнього рівня прибутковості. Банк постійно знаходить оптимальне співвідношення між активами і зобов'язаннями, як з погляду забезпечення потреб ліквідності, так і щодо їх дохідності та вартості. Належне управління ліквідністю забезпечує не лише спроможність банку розраховуватись за своїми зобов'язаннями, але і

задовольняти існуючий попит на ресурси для здійснення активних операцій.

У вирішенні цього завдання допоможе також попереднє вивчення господарських і фінансових умов на місцевому ринку, специфіки клієнтури, можливостей виходу на нові ринки, а також перспективи розвитку банківських послуг, у тому числі, відкриття нових видів рахунків, проведення операцій по трасту, лізингу, факторингу. Причому, крім місцевих чинників, необхідно враховувати також і загальнонаціональні. Наприклад, зміни в грошово-кредитній політиці, у законодавстві і т.д. Вивчення всього цього, а також прогнозування допоможе банку більш точно визначити необхідну частку ліквідних коштів в активі банку. При цьому банк повинний спиратися на свій досвід.

Аналіз факторів негативного впливу на ліквідність банку повинен здійснюватись на основі глибокого аналізу зовнішньої кон'юнктури ринку та всередині банку, який комплексно оцінює вплив існуючих тенденцій на банківську ліквідність. Ураховуючи загальну нестабільність фінансового-банківського сектору і української економіки загалом, передбачуваність поведінки грошових потоків банків помітно знижується.

Було розроблено структурно-функціональну модель удосконалення управління ліквідністю банку з використанням стандарту IDEF0 в рамках процесного та стратегічного підходів, яка може бути використана в практиці фінансового менеджменту банків.

Результати дослідження за темою знайшли своє відображення в публікації Ачкасової С.А. та Устінєнкової М. А. «Державне регулювання ліквідності банків України відповідно до вимог Базель III» (Науковий вісник Херсонського державного університету – 2015 р.).

Практична цінність роботи полягає у можливості застосування запропонованих напрямків удосконалення процесу управління ліквідністю банку.

СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

В останні роки складна соціально-політична ситуація в Україні супроводжується глибокою кризою банківської системи. Банки стали нездатними виконувати свої функції та зобов'язання перед фізичними та юридичними особами і державою через такі негативні явища:

- збитковість банківської діяльності (станом на 01.04.2015 збитки складають 80 892 млн. грн, рентабельність активів: – 22,29%, рентабельність капіталу: -285,94%) [3];
- вплив вкладів із банків досяг 126 млрд. грн., що складає приблизно 29% депозитів фізичних осіб, а в окремих банках вилучено майже 50% за 2014 р. [1];
- стагнація кредитування: зниження обсягу депозитів спровокувало погіршення обслуговування кредитів, що спричинило зростання прострочених заборгованостей в банках до 17,2 % (на 01.04.2015 р.) [3];
- зниження ресурсоспроможності та платоспроможності банків: з початку 2014 року було визнано неплатіжнеспроможними і ліквідовано 33 банки [1].

Кризову ситуацію в банківській системі ускладнюють:

- стагнація економіки – 8,2% за 2014 рік;
- зростання базової інфляції до 33,2% та споживчої інфляції до 45,8% у річному вимірі [2];
- девальвація гривні в 3,8 рази за 2014 рік та 2 місяці 2015 року;
- падіння реальної заробітної плати (на 23% в рік) до найнижчого рівня 1995 року;
- нульова схильність до заощадження (за оцінками Національного банку, в I кварталі 2015 року схильність населення до заощаджень залишилася на рівні близькому до нуля, зокрема внаслідок збільшення витрат домогосподарств на придбання товарів і послуг через девальвацію гривні та високий рівень інфляції [2]);

В цих умовах проявились негативні соціальні наслідки банківської

кризи в Україні:

1. Зростання гривневої вартості валютних кредитів, що утруднило їх обслуговування і погашення населенням.

2. Дорогі кредити пригнічують споживчий попит населення.

3. В умовах стагнації кредитування підприємства підтримують свої оборотні кошти за рахунок підвищення цін, що веде до погіршення добробуту населення.

4. Банкрутство банків позбавило значної частини населення їх заощаджень, що спричинило хвилю пограбувань та соціальних протестів.

5. Скорочення і припинення виплат заробітних плат працівникам підприємствами, що мали рахунки в ліквідованих банках (сума заборгованості з виплати заробітної плати зросла до 1 574.8 млн. грн. станом на 1 березня 2015 року) переважно через істотну заборгованість по Донецькій, Луганській, Київській, Харківській та Дніпропетровській областях (59.6% загальної суми). Найбільша сума невиплаченої заробітної плати зафіксована в промисловості (66.8% загальної суми). Заборгованість за рахунок бюджетних коштів зменшилася за лютий на 36.5% та станом на 1 березня 2015 року становила 25.3 млн. грн. [2]).

6. Низька довіра до банків позбавляє населення такого додаткового джерела доходів як отримання відсотків за депозитними вкладками.

Таким чином, в Україні спостерігається переплетіння банківської та соціально-економічної криз, що має потужні негативні соціальні наслідки.

Список використаних джерел:

1. Гордієнко О. Итоги банковской системы Украины: выживает сильнейший [Електронний ресурс] / О.Гордієнко // УНІАН - Режим доступу: <http://economics.unian.net/finance/1026276-bankovskaya-sistema-ukrainyi-vyijivaet-silneyshiy.html>
2. Макроекономічний та монетарний огляд [Електронний ресурс] // НБУ. - Квітень 2015 року. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=16817940>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]// Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

РЕІНЖИНІРИНГ МЕХАНІЗМУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Зростання чутливості банків до впливу кризових і практично непрогнозованих процесів обумовлює необхідність проведення системних змін механізму банківського кредитування. Одним із найбільш ефективних інструментів для вирішення цього завдання може стати реінжиніринг.

Спочатку під поняттям «реінжиніринг» розуміли фундаментальне переосмислення і радикальне перепроєктування бізнес-процесів з метою досягнення істотних поліпшень у таких ключових для сучасного бізнесу показниках результативності, як витрати, якість, рівень обслуговування і оперативність[1, с. 32]. Виклики сьогодення вимагають піддавати реінжинірингу не тільки бізнес-процеси, а й будь-які напрямки діяльності, пов'язані з процесами стратегічного управління в банку, які дають змогу досягти конкурентних переваг. Здійснення реінжинірингу механізму кредитування банку дозволить перейти до клієнтоцентричної філософії управління.

Основні зусилля у процесі здійснення проектів реінжинірингу кредитного механізму банку повинні бути спрямовані на ліквідацію «зайвих» операцій, оптимізацію процесів супроводження бізнесу і підвищення ефективності процесу кредитування. Основна мета реінжинірингу – встановлення міжфункціональних зв'язків, створення основ для командної роботи персоналу та його готовність і вміння виконувати розширене коло операцій, нести відповідальність не тільки за свої власні дії, а і за результати спільної роботи. Отже, реінжиніринг кредитного механізму в банках необхідно проводити з урахуванням

існуючих проблем та особливостей їх функціонування (табл. 1)

Таблиця 1

**Напрями вдосконалення кредитного механізму банку на основі концепції
реінжинірингу***

№ п/п	Недоліки банківського кредитного механізму	Заходи реінжинірингу
1.	Роз'єднаність дій співробітників, включених до процесу кредитування	Ліквідація функціональних бар'єрів і «анклав» у вигляді окремих відокремлених спеціалізованих підрозділів.
2.	Відсутність чітко визначених потенційних груп клієнтів та їх основних інтересів	Забезпечення динамічної розробки програм розвитку кредитування, з метою чіткої диференціація кредитної політики по відношенню до різних груп клієнтів.
3.	Порушення принципу забезпеченості кредитування, зокрема складна процедура реалізації заставного майна	Створення міжбанківської системи отримання інформації щодо недобросовісних поручителів та заставодавців.
4.	Обмежений доступ до кредитних історій потенційних позичальників	Розвиток механізмів співпраці між бюро кредитних історій за принципом єдиної точки доступу.
5.	Висока ризикованість кредитних операцій	Створення на базі CRM-технологій механізму постійного моніторингу, що буде вчасно сигналізувати про назріваючі проблеми у відносинах з клієнтом.
6.	Недобросовісна поведінка позичальників	Запровадження аналізу міграції заборгованості для кожної групи позичальників з використанням сучасних економіко-математичних методів.

*Складено автором на основі [2, с. 75-77; 3, с.319-320]

Отже, традиційні функціональні служби породжують дублювання в управлінні, а в кінцевому підсумку – зниження ефективності банківської діяльності в цілому. Щоб уникнути таких наслідків перше було визначено особливості проведення реінжинірингу механізму банківського кредитування, адже це дозволить здійснювати реінжиніринг кредитної діяльності банку не фрагментарно, а у комплексі та взаємодії всіх елементів, що задіяні в цьому процесі.

Список використаних джерел:

- 1.Хаммер М. Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе/ М.Хаммер, Дж.Чампи; пер. с англ. – СПб.: Изд. С.-

Петербургского университета, 2007. – 332 с.

2. Ахунова Р.Т. Реинжиниринг бизнес-процессов расчетно-кассового обслуживания в банке России / Р. Т. Ахунова // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2010. – №2. – С. 75-77.
3. Ковтун Р.С. Реинжиниринг бизнес-процесса потребительского кредитования / Р.С. Ковтун // Фундаментальные исследования. – 2007. - №12(2). – С. 319-321.

Бойко М.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Кризові явища в економіці України загострили проблеми управління кредитним портфелем банків, серед яких найбільше значення має зростання простроченої заборгованості, яка, за даними НБУ, на 01.04.2015 р. зросла до 17,2% (при – 7,7% на 01.01.2014 р.).

Від структури та якості кредитного портфеля банку значною мірою залежить його стабільність, репутація й фінансовий успіх. Слободянюк Д.М. під якістю кредитного портфеля вважає таку властивість його структури, що має здатність забезпечувати максимальний рівень прибутковості при допустимих рівнях кредитного ризику [2]. Звідси виникає низка завдань з управління якістю кредитного портфеля, що забезпечує компроміс дохідності, ліквідності та кредитного ризику.

У вітчизняній банківській практиці для підвищення якості кредитного портфеля використовують три основні методи: лімітування; диверсифікація; формування резервів.

Якщо формування резервів є обов'язковим засобом управління портфелем, регламентованим актами НБУ, то решта методів може розглядатися відповідно до пріоритетів і цілей кредитної політики банку.

Резервування дає можливість швидкого відшкодування понесених банком фінансових втрат, проте вимагає відволікання значної частини ресурсів на формування резервів. А при неадекватному розрахунку та формуванні їх розміру взагалі підвищує втрати банку.

Однак, на сьогодні домінуючу роль у банківській практиці щодо управління якістю кредитного портфеля відіграє лімітування. Завдяки встановленню лімітів банки можуть уникнути критичних втрат внаслідок необдуманого концентрації ризику. Ліміти можуть встановлюватись за видами кредитів, категоріями позичальників, кредитами в окремі галузі, географічні території, за найбільш ризиковими напрямками кредитування. Лімітування використовується також для визначення повноважень кредитних працівників різних рангів щодо розмірів позик. Ризик банку також обмежується встановленням ліміту загального розміру кредитного портфеля, величини кредитних ресурсів філій. Однак, перш ніж визначати ліміти, потрібно ідентифікувати основні сфери та фактори ризику.

Диверсифікація є способом підвищення якості на рівні кредитного портфеля в цілому. В основі диверсифікації може лежати розпорошення виданих банком кредитів, згрупованих за певними якісними критеріями — величиною, строками, наявністю забезпечення, видом позичальників, їх галузевою належністю, фінансовим станом, що дозволяє банку знизити ризик можливих втрат, пов'язаних із кредитною операцією [1, с.3]. Диверсифікація портфеля вважається найбільш простим методом підвищення його якості. На нашу думку, це не зовсім так, оскільки потребує використання складних моделей визначення залежностей між окремими частками портфеля, на основі чого встановлюються ліміти.

Серед інших шляхів підвищення якості портфеля, можна виділити: диференціацію кредитування залежно від ступеня кредитоспроможності

позичальника, характеру об'єкта кредитування, якості забезпечення; пролонгацію термінів кредитів; реабілітацію проблемних кредитів.

Для досягнення максимально можливої якості кредитного портфеля банк повинен напрацювати чіткі механізми оцінки та контролю його якості, здійснювати постійний моніторинг та мати план швидкої мобілізації зусиль для захисту портфеля в умовах зміни ситуації на ринку.

Список використаних джерел:

1. Мисник Т.Г. Кредитні ризики комерційних банків і методи управління ними [Електронний ресурс]. - Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
2. Слободянюк Д.М. Аналіз кредитного портфеля комерційного банку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>

Большедворська А.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВПЛИВ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ЦІНОВУ ПОЛІТИКУ БАНКІВ

Світова фінансова криза загострила цілий ряд проблем у функціонуванні банківської системи України. Початок кризових явищ ознаменувався значними загостренням проблем підрахунку кінцевої ціни на банківську послугу. Тим самим, ускладнює сам процес формування цінової політики банку та розробки його загальної політики в сучасних умовах розвитку.

На сьогоднішній день у системі маркетингу українських банків одну з центральних позицій займає цінова політика та ціноутворення на власні

банківські продукти. Через присутність на ринку жорсткої конкурентної боротьби за клієнтів, змушує банки обирати оптимальну стратегію ціноутворення, з метою зниження їх собівартості та відповідно залучення більшої кількості клієнтів, що змушує враховувати всі можливі зовнішні фактори та буди на крок попереду від конкурентів.

Цінова політика банку виступає частиною загальної політики розвитку банку та здійснює суттєвий вплив на формування загальної політики економічного розвитку банку, особливо в частині формування прибутку банку. Цінова політика має два ключових елемента: комісійна політика та процентна політика.

Процентна політика є базовою в системі формування цінової політики банку, оскільки визначає ціну залучення та розміщення грошових коштів, яка повинна бути привабливою для клієнтів та не повинна суттєво перевищувати нижню межу процентної маржі між активними і пасивними операціями банку. Що стосується комісійної політики банку, то вона передбачає встановлення певної комісії на вартість банківського продукту за виконання певних видів робіт працівниками на користь клієнтів та залежатиме від політики самого банку та стану конкуренції на даному ринку банківських послуг [4, с.105].

Також, встановлення цін на депозитні продукти, кредитні продукти, інші послуги банку, потребують індивідуального підходу, бо фактори, які впливають на встановлення цін, мають різний характер, однак всі вони пов'язані між собою (рис.1).

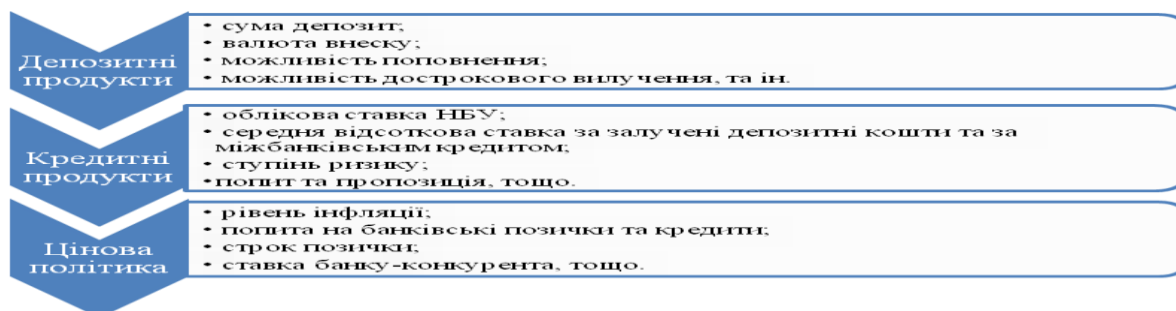

Рис. 1. Зовнішні чинники, які впливають на формування цінової політики*

*Розроблено автором на основі [4]

Отже, цінова політика є складовою загальної політики банку, зміст якої визначається концепцією банку з ціноутворення, стратегічними цілями, що орієнтована на затвердження та коригування цін на банківські продукти та сукупністю заходів, що здійснюється для досягнення поставлених цілей.

Список використаних джерел:

1. Лютий І.О. Банківський маркетинг: підручник / І.О.Лютий, О.О. Солодка. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 776 с.
2. Мальчик М.В., Гонтаренко Н.А. Удосконалення формування і реалізації цінової політики банку // Економічний вісник Донбасу. – 2013. - №3. – С.172 – 179.
3. Маслак Н.Г., Криклій О.А. Ціноутворення на банківські продукти: монографія / Н.Г. Маслак, О.А. Криклій – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 121 с.
4. Маслова Н.О. Маркетингу у банку: навч.посіб. / Н.О. Маслова - Київ.: КНТЕУ, 2012. – 320 с.

Бура В.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАСТАВНИМ ПОРТФЕЛЕМ ЗА КРЕДИТАМИ БАНКУ

Здійснення банківського кредитування міцно закріпило за собою необхідність формування заставного портфеля, який здатний забезпечити максимальне погашення зобов'язань позичальників в обмежені терміни.

Отже, заставний портфель – сукупність різних видів майна,

прийнятих банком в заставу для забезпечення наданих банком кредитів.

Основними підходами до досягнення ефективного управління заставним портфелем банку є: розробка вимог до заставного майна, що формує заставний портфель банку; проведення оцінки вартості та заставної придатності майна і контроль за фактичною наявністю заставного майна; систематизація та узагальнення результатів роботи із заставним майном, що забезпечує інформаційну базу прийняття рішень щодо оптимізації заставного портфеля; робота зі звернення стягнення на заставне майно (в судовому і в позасудовому порядку) [2, с.152].

Проведене дослідження дозволило виокремити наступні проблемні питання в управлінні заставним майном за кредитами в банках України:

1. Визначення критеріїв відбору майна в забезпечення по кредиту. Кожен банк самостійно визначає ці критерії з урахуванням не лише виконання заставою функції повернення, а й функції стимулювання, крім того види майна залежать від типу кредитної політики банку та клієнтського сегменту. Однак, частина банків в заставу бере будь-яке майно, яке може надати клієнт, що приводить до концентрації ризиків.

2. Коректність визначення ліквідності заставного майна. Так, відповідно до запропонованої НБУ градації забезпечення [1], в одну групу, наприклад, «житлова нерухомість» включається вся житлова нерухомість без подальшої деталізації по сегментах (коефіцієнт ліквідності 0,7 мають як квартири невеликої площі в центральній частині міст-«мільйонників», так і низьколіквідні будинки в сільській місцевості. На нашу думку, градацію заставного майна слід проводити в залежності від параметрів заставного майна на основі інтегрального показника.

3. Рівень диверсифікації заставного портфеля. З урахуванням специфіки кредитної діяльності кожен банк повинен визначати оптимальну структуру заставного портфеля, яка забезпечувала б утримання загального заставного ризику на допустимому рівні. Для банків України характерним є однотипність заставного майна в портфелі, що підвищує ризики.

4. Вибір методу оцінювання вартості майна. Одним з критеріїв прийнятності застави за кредитами є оцінка її вартості не вище ринкової, яка повинна забезпечити можливість її продажу сторонньому покупцеві. Однак, специфіка оцінюваного майна, обмежений термін реалізації, вимушений продаж не можуть відповідати ринковій основі оцінки, тому на ряду з ринковою банки повинні оцінювати ліквідаційну вартість.

5. Узгодженість результатів оцінювання заставного майна банком та незалежними оцінювачами. Банк оцінює майно консервативно, з позиції можливого звернення стягнення на нього, а оцінювач оцінює майно так, як якщо б воно приносило прибуток своєму власникові, що впливає на об'єктивність отриманих результатів. Для оптимізації взаємодії оцінювачів та банків пропонується укладання тристороннього договору на оцінку [2].

6. Оптимізація заставного портфеля банку. Портфель заставних активів не приносить доходу, а спрямований на зниження первинних ризиків по кредитному портфелю, його оптимізація дозволяє знизити загальний по портфелю вторинний ризик до прийнятного рівня [3].

7. Здійснення банками формального моніторингу застави. Деякі банки відмовляються від фізичного моніторингу застав, замінюючи його документарним і дистанційним. Це дозволяє скоротити витрати на контроль, збільшити охоплення контролюваного портфеля, але підвищує ризики щодо відповідності фактичного та документарного стану майна.

8. Механізм реалізації проблемних активів через прилюдні торги. Цей процес займає чимало часу та вимагає від банку понесення додаткових витрат. Найбільш неприємним «сюрпризом» в даному випадку може бути оскарження результатів прилюдних торгів, наслідками якого може бути скасування угоди з придбання майна, втрати часу і коштів покупцем.

9. Узгодженість роботи з заставним майном в головному офісі та структурних підрозділах банку. Покращити цей процес може автоматизація всіх етапів роботи із заставою та вибудовування системи комунікацій між головним офісом і регіональними підрозділами для

недопущення неправомірних дій і підвищення якості роботи з заставою.

10. Визначення зони відповідальності заставної служби. Це дозволило б вимагати неухильного дотримання технології, вимог до оформлення документів, термінів обробки заявок відносно застави.

Список використаних джерел:

1. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: Постанова Правління НБУ від 25.01.2012 №23 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>
2. Минимулин Д.В., Радаев Н.Н. Формирование залоговой политики коммерческого банка // Финансовый менеджмент: теория и практика. Сборник научных статей, 2007. - С.152-158.
3. Фомин Д.Е. Организация залоговой работы в банке / Д.Е. Фомин //Банковское кредитование. – 2007. – №2. - Режим доступа: http://www.reglament.net/bank/credit/2007_2_article.htm

Буяр К. В.

Університет банківської справи Національного банку України

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІЖ РОБОТОДАВЦЕМ ТА НАЙМАНИМ ПРАЦІВНИКОМ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ, ФІРМ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Однією із центральних проблем на ринку праці виступає відсутність прямих каналів комунікації та викривлене взаєморозуміння між суб'єктами ринку праці. Так наймані працівники трактують кадрову політику фірми,

не будучи обізнаними в стратегічних планах та місії організації, роботодавці ж в свою чергу не до кінця розуміють потреби працівників, мотивуючи їх не цікавими для них благами. Так, до прикладу, не можна відкинути той факт, що матеріальна мотивація є непотрібною для організації. Але варто не забувати, що це не єдине, що цікавитиме працівника у фірмі, а також є чинником суцільно індивідуального характеру.

Для розширення взаємодії та взаєморозуміння між працівниками та роботодавцями необхідно детальніше вивчити категорійний апарат та перейняти позитивний зарубіжний досвід з даного питання.

У зарубіжній літературі широкого поширення набувають такі поняття як «взаємовідносини роботодавець-найманий працівник». В англо-американському фаховому термінологічному обігу існують також поняття синонімічні даній категорії. Центральним поняттям категорії «взаємовідносини роботодавець-найманий працівник» є система індустріальних взаємовідносин в економічному та соціальному її розуміннях, як соціальна підсистема. Суб'єктами на даному рівні взаємовідношень виступають наймані працівники та їх організації, менеджери та їх організації, а також державні структури, що тісно працюють в сфері праці, економічної та соціальної політики. Всі вони взаємодіють між собою в особливому внутрішньому середовищі в трьох сферах: технології та методології, ринок праці та сфери впливів, а також статусна градація. Система індустріальних взаємовідносин базується на ціннісних уявленнях або поглядах всіх її трьох суб'єктів, які вагомим чином впливають на взаємодію та соціальні ролі суб'єктів, таким чином обумовлюючи збереження та підтримку самої системи. Стилі та правила поведінки даних суб'єктів рефлектують особливим чином їх статус у загальному соціально-політичному розрізі системи індустріальних взаємовідносин [1, С.91].

Необхідність виокремлення даної категорії підтверджена потребою вирішення великої кількості проблем в рамках соціальних перетворень. З

переходом до економіки знань інформаційне суспільство генерує та перетворює значно більший обсяг інформації, що в свою чергу вимагає від системи взаємовідносин роботодавець-найманий працівник більш швидких темпів перетворень та підлаштування під нову систему індустріальних взаємовідносин аби подолати дистанцію між традиційними знаннями та сучасними потребами й розвитком. Таким чином виникають розбіжності в економічних, технічних, організаційних та соціальних питаннях. Найбільше проблем на даному рівні виникає в системі оплати праці та контролю за виконанням робіт. Науково-технічних прогрес нестримними темпами крокує вперед, тим самим змінюючи методики та технології праці, що в свою чергу нерідко призведе до соціальних конфліктів у сфері праці [1, С.96].

Список використаних джерел:

1. Gaugler E. Handwörterbuch des Personalwesens / E. Gaugler, W. Oechsler, W. Weber. – Stuttgart: Schäffer-Poeschel, 1975.

Вискребенцева А.О.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

СУТНІСТЬ ТА РІЛЬ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

Істотне підвищенням ролі депозитної політики у забезпеченні стійкості і надійності як окремо взятого банку, так і економіки країни, та необхідність комплексних досліджень механізму взаємодії банківських установ з клієнтами у процесі формування ресурсного потенціалу обумовлюють актуальність дослідження.

Проблеми розвитку депозитних операцій для формування ресурсної

бази комерційного банку аналізували у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці: Вожжов А. П. [1], Дмитрієва О. М. [2], Олексенко М. В. [3] та ін.

Депозитна політика – це складне економічне явище, її суть необхідно розглядати як у широкому, так і у вузькому розумінні. У широкому, депозитну політику можна охарактеризувати як стратегію і тактику банку при його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом. Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміється стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності [4].

Варто зазначити, що єдиної депозитної політики для всіх банків не існує. Кожен банк визначає свою власну депозитну політику з огляду на економічну, політичну, соціальну ситуацію в регіоні своєї діяльності.

У сучасних умовах для ефективного функціонування, розвитку і досягнення цілей кожен банк розробляє свою власну депозитну політику з огляду на вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування [5].

Отже, зміст депозитної політики проявляється в забезпеченні стабільності і стійкості банківської установи, її рентабельності, ліквідності та надійності, а також адекватності її діяльності потребам клієнтів. Депозитна політика зокрема та банківська політика в цілому залежить від двох груп факторів (зовнішніх та внутрішніх).

Подальше дослідження спрямоване на удосконалення методичного забезпечення процесу формування депозитної політики банку в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Вожжов А. П. Формування ресурсів комерційних банків / А. П. Вожжов// Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 116–129.

2. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О. А. Дмитрієва // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 15–17.
3. Олексенко М. В. Депозитна політика комерційних банків України на сучасному етапі / М. В. Олексенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 4 (16). – С. 166–171.
4. Бартош О. К. Депозитна політика банку та основні етапи її формування / О. К. Бартош // Вісник УБС НБУ. – 2008. – №3. – С. 97–101.
5. Кожель Н. А. Основні тенденції змін у структурі вкладів на українському депозитному ринку як свідчення зміцнення довіри до банків / Н. А. Кожель // Вісник Національного банку України. – 2004. – № 11 – С. 43–58.

Владимчук Л.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

На сучасному етапі особливий інтерес для економічної науки викликають методи розрахунку віддаленості від банкрутства підприємств (компаній) і рівня їх надійності.

Для розв'язання проблеми можна використовувати економіко-статистичні методи, засновані на розробці моделей, які враховують різноманітні чинники, що впливають на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Загрозу неплатоспроможності та банкрутства підприємства на практиці пов'язують із фінансовою кризою, під якою розуміють фазу розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей його

впливу на фінансові відносини.

До зовнішніх чинників, які призводять до банкрутства підприємства відносять:

- економічні причини;
- політичні причини;
- демографічні причини;
- інші причини;

Внутрішніми причинами виникнення банкрутства підприємства є:

- дефіцит власних оборотних активів;
- бездіяльність юридичних служб підприємства;
- відсутність контролю за договірними відносинами;
- значна питома вага непродуктивних втрат;
- зростання дебіторської та кредиторської заборгованості;
- неефективне використання ресурсів, збільшення витрат;
- перевищення темпів росту витрат над темпами росту виручки;
- збиткова діяльність підприємства;
- відсутність на підприємстві заздалегідь визначеної стратегії;
 - недосконалість організаційної структури;
 - втрата ринків збуту продукції;
 - недосконала технологія виробництва;

Статистичні методивикористовують для одержання прогнозних моделей для оцінки якості потенційних позичальників. Наприклад, при множинному дискримінантному аналізі використовується дискримінантна функція (Z), що враховує деякі параметри (коефіцієнти регресії) і фактори, що характеризують фінансовий стан позичальника (у тому числі фінансові коефіцієнти).

Для застосування множинного дискримінантного аналізу необхідна доволі репрезентативна вибірка підприємств, диференційованих за галузями та розмірами. Труднощі полягають у тому, що всередині галузі не завжди можна знайти достатню кількість фірм, які збанкрутували, щоб

розрахувати коефіцієнти регресії.

Моделі прогнозування ймовірності банкрутства:

➤ двофакторна модель:

$$Z = -0,3877 - 1,0736 * K_{\text{п}} + 0,579 * K_{\text{з}}, \quad (1)$$

де $K_{\text{п}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття);

$K_{\text{з}}$ – частка позикових коштів у загальній величині пасиву балансу.

Якщо результат Z виявляється від'ємним, імовірність банкрутства невелика. Додатне значення Z вказує на високу ймовірність банкрутства.

➤ Z-модель Альтмана:

$$Z = 1,2 * X_1 + 1,4 * X_2 + 3,3 * X_3 + 0,6 * X_4 + 1,0 * X_5, \quad (2)$$

При цьому підприємства для яких $Z > 2,99$, попадають у число фінансово стійких, підприємства, для яких $Z < 1,81$, є безумовно-неспроможними, інтервал $[1,81 - 2,99]$ складає зону невизначеності.

➤ модель Ліса:

$$Z = 0,063 * X_1 + 0,092 * X_2 + 0,3057 * X_3 + 0,001 * X_4, \quad (3)$$

Граничне значення дорівнює 0,037.

➤ модель Тафлера:

$$Z = 0,53 * X_1 + 0,13 * X_2 + 0,18 * X_3 + 0,16 * X_4, \quad (4)$$

Якщо величина Z-рахунку є більшою за 0,3, то це говорить про те, що у підприємства непогані довгострокові перспективи, а якщо менша 0,2, то банкрутство є дуже вірогідним.

➤ модель Спрінгейта:

$$Z = 1,03 * X_1 + 3,07 * X_2 + 0,66 * X_3 + 0,4 * X_4, \quad (5)$$

Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Переваги та недоліки моделей прогнозування банкрутства відображені у наступній таблиці 1.

Залежно від величини інтегрального показника робиться висновок про належність об'єкта аналізу до групи підприємств-банкрутів чи до групи успішно функціонуючих підприємств.

Таблиця 1.

Переваги та недоліки моделей прогнозування банкрутства

Назва методики	Переваги	Недоліки
Модель Альтмана	Незначна кількість показників	Не підходять для економіки України
Модель Тафлера	Простота і швидкість розрахунків	Неможливість застосування до малих підприємств
Модель Ліса	Доступність необхідних для розрахунків даних	Відсутність обліку законодавчих норм
Модель Спрінгейта	Можливість оцінити фінансовий стан і спрогнозувати банкрутство	Невідповідність методичних прийомів розрахунку показників української фінансової звітності

Дмитренко М.П.

Київський національний торговельно-економічний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ФОНДОМ ФІНАНСУВАННЯ БУДІВНИЦТВА

Фонд фінансування будівництва (ФФБ) - це грошові кошти, передані управителю ФФБ в управління, які використані чи будуть використані управителем у майбутньому на умовах правил фонду та договорів про участь у ФФБ. Метою створення ФФБ є отримання довірителями фонду у власність житла[1].

Вивчення законодавчої бази з питань ФФБ виявило, що законом врегульовано організацію взаємовідносин основних учасників схеми ФФБ

(управителя, забудовника і інвестора (довірителя)) на стадії залучення коштів від довірителів, будівництва та його фінансування, здачі об'єкта в експлуатацію та передачі довірителям прав власності на збудоване житло. Стадія переддоговірних відносин між управителем і забудовником в законодавстві та літературі не прописана.

Розглянемо взаємодію суб'єктів при управлінні ФФБ. Між Управителем ФФБ та Забудовником укладається Договір, за яким Управитель ФФБ замовляє Забудовнику організувати спорудження Об'єктів будівництва, ввести їх в експлуатацію та передати Об'єкти інвестування Довірителям ФФБ у власність у встановлені в Договорі між Управителем ФФБ та Забудовником строки та на умовах, визначених Законом „Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” та визначеними Правилами. Забудовник в свою чергу, відповідно до умов Договору між Управителем ФФБ та Забудовником, незалежно від обсягів фінансування здійснює спорудження Об'єктів будівництва з наданням Управителю ФФБ технічної характеристики Об'єкту будівництва з основними даними щодо споживчих якостей Об'єкта будівництва та Об'єктів інвестування, переліку Об'єктів інвестування для закріплення Об'єктів інвестування за Довірителями ФФБ на умовах Правил та майнових прав на ці Об'єкти інвестування для подальшої передачі Довірителям ФФБ.

Обов'язковою умовою укладення Договору між Управителем фонду та Забудовником має бути забезпечення виконання зобов'язань Забудовника встановленням іпотеки.

Використання ФФБ має такі переваги [2]:

1. Участь фінансової установи, що переслідує комерційні інтереси і зацікавлена в успішній реалізації проекту. Тому кваліфікований управитель активно бере участь у всіх стадіях будівництва – від проектування до закінчення будівництва та передачі у власність житла. Причому контроль здійснюється дворівневий. Такий механізм дозволяє

захистити інтереси довіритель (інвесторів) ФФБ і змушує забудовників дотримуватися строків та якості будівництва.

2. Дохід управителя залежить від обсягу залучених коштів інвесторів. Наявність управителя є основною гарантією захисту прав інвестора. В особі управителя забудовник має партнера, який розміщує кошти інвесторів конкретного об'єкта будівництва

3. Надійність усіх суб'єктів – учасників системи. Забудовник проходить ретельну перевірку кваліфікованими спеціалістами. Управитель повинен мати професійних фахівців для нагляду за будівництвом та які зможуть побудувати цінову політику та процес реалізації житла. Мета в забудовника та управителя одна – вчасно передати інвестору у власність квартиру.

4. Повне супроводження управителем обслуговування довіритель.

5. Кредитування довіритель на придбання житла в рамках ФФБ під заставу майнових прав на житло, що купується.

6. Гарантований захист інтересів довіритель на законодавчому рівні.

Однак в роботі ФФБ є недоліки[2]:

1. Він не гарантує інвестору, який вносить кошти частинами, стабільну ціну житла.

2. Раніше один ФФБ міг фінансувати тільки один об'єкт будівництва, то тепер законодавчо йому дозволено інвестувати будівництво кількох будинків. ФФБ зможе переводити кошти з одного об'єкта на інший.

3. Відміна обов'язкового страхування відповідальності забудовника за зрив терміну здачі будинку в експлуатацію.

4. Закон раніше передбачав повернення коштів довірителью за ринковою вартістю, то тепер умови повернення інвестицій визначаються правилами ФФБ.

Будівництво житла шляхом створення фондів фінансування

будівництва, попри певні недоліки нормативного регулювання даної сфери, є одним з найефективніших в Україні способів інвестування будівництва. Варто зазначити, що, на відміну від фондів операцій з нерухомістю, цей правовий інститут розвивається досить швидко; житлові комплекси, збудовані за допомогою ФФБ, є не лише в Києві, але й в регіонах України.

Список використаних джерел:

1. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю Закон України від 19.06.2003 № 978-IV.

2. Фаріон Д.О. Фінансове забезпечення житлового будівництва в Україні / Д. О.Фаріон // Ефективна економіка. [Електронне наукове фахове видання] – 2010. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=396>

Жданова О.В.

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПОЛІТИКА КІЛЬКІСНОГО ПОМ'ЯКШЕННЯ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

З огляду на те, що на початку 2015 року ЄЦБ запустив політику кількісного пом'якшення в Єврозоні, що в будь-якому разі вплине на Україну, питання щодо того, чи може дана політика бути реалізована в Україні, є актуальним. Кількісне пом'якшення (англійською – Quantitative easing (QE)) є нетрадиційним інструментом монетарної політики, що використовується центральними банками для стимулювання національної

економіки, коли звичайна монетарна політика стає неефективною[1]. Центральний банк вдається до політики кількісного пом'якшення в основному при дефляції або дуже низької інфляції. Коли короткострокові процентні ставки наближаються до нуля і центральний банк не може далі знижувати вартість кредитів, він починає нарощувати їхню кількість. Процес кількісного пом'якшення можна описати наступним чином. Центральний банк купує активи (як правило - держоблігації), на гроші, які він «друкує» або створює в електронному вигляді. Потім він витрачає ці «нові» гроші на викуп облігацій у інвесторів – банків або пенсійних фондів, що збільшує кількість готівки у фінансовій системі, стимулюючи фінансові установи надавати більше кредитів юридичним і фізичним особам (адже, зі збільшенням маси грошей у системі, ставка знижується). Це, в свою чергу, має дозволити їм інвестувати і витрачати більше, стимулюючи економіку.

Але існують значні ризики при реалізації даної політики. По-перше, присутність на ринку нової значної маси грошей підвищить інфляційний тиск. По-друге, комерційні банки можуть не направляти «виручку» від викуплених активів на видачу кредитів для бізнесу, штучно створюючи попит на валюту. По-третє, існує ризик зростання мильних бульбашок на фондовому ринку.

В практичному аспекті був проведений порівняльний аналіз світового досвіду використання політики кількісного пом'якшення: в Японії (де політика застосовувалася двічі – в період тривалої стагнації після азійської кризи та після ядерної аварії внаслідок землетрусу і цунамі), в США та Великобританії (у період і після світової фінансової кризи). Наслідки від реалізації політики в кожній з країн значно варіюються. В Японії ефект від політики поки невеликий, головне завдання – розігнати інфляцію так і не досягнуто. Банк Японії у січні знизив прогнозований показник інфляції з 1,7% до 1%, що свідчить про те, що запустити економіку за допомогою грошей поки не вдалося[2]. Згідно

звіту Банку Англії, викуп облігацій, який він проводив у 2009 році, дозволив збільшити щорічний обсяг виробництва Великобританії на 2%. У 2014 році Великобританія була найшвидше зростаючою державою в G7[3]. За підсумками трьох раундів QE які завершилися в 2014 році, в США спостерігають значне поліпшення в стані ринку праці (безробіття скоротилася з 8,1% до 5,9%); але головна мета – прискорення економіки – так і не була досягнута, повільно зростало промислове виробництво та роздрібні продажі (0,3% на місяць), стагнація у будівельному секторі (зростання лише на 0,1% на місяць), зниження прибутків у корпоративному секторі[3].

Свіжий звіт ЄЦБ демонструє, що програма викупу активів, ініційована в березні ЄЦБ, вже досягла певних успіхів – частка банків, які очікують зростання попиту на кредити з боку компаній, збільшилася на 22%, ослаблений євро простимулював експорт[4].

Після проведених досліджень, можна зробити висновок про неможливість використання політики пом'якшення в Україні в сучасних умовах через ряд причин:

1) Кількісне пом'якшення в досліджуваних країнах вводилося, коли ставки були на низькому рівні. При збереженні в Україні облікової ставки на високому рівні (наразі 30%) вартість грошей все одно залишиться високою, а попит на кредити – обмеженим.

2) Метою застосування політики кількісного пом'якшення, як показав аналіз, в усіх без виключення країнах, було попередження дефляційної спіралі. На даному етапі в Україні ми спостерігаємо галопуючу інфляцію.

3) Завданням досліджуваної політики є пом'якшення національної валюти. Перед Україною зараз навпаки стоїть завдання укріпити гривню.

Список використаних джерел:

1. McLeay M., Radia A., Thomas R. Money creation in the modern

- economy// Bank's Monetary Analysis Directorate. Quarterly Bulletin, 2014
2. Japan deflation threats revive // ABN AMRO Insights, 21.01.2015
[Електронний режим доступу] <https://insights.abnamro.nl/en/deflation-threats-revive/>
3. Zaidi D., Quantitative Easing. What you should know about it // Economy Watch, Jan 27, 2015 [Електронний режим доступу]
<http://www.economywatch.com/features/Quantitative-Easing-What-you-should-know-about-it.01-27-15.html>
4. ECB, Q&A on the public sector purchase programme (PSPP). March 5, 2015 [Електронний режим доступу]
<http://www.ecb.europa.eu/mopo/liq/html/pspp-qa.en.html>

Жигун І.Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ КЛІЄНТІВ ВІТЧИЗНЯНИМИ БАНКАМИ

Основою успішного розвитку вітчизняних банків в умовах жорсткої конкуренції на ринку фінансових послуг є налагодження стійких зв'язків з корпоративними клієнтами. Сьогодні не викликає сумнівів той факт, що підприємництво є важливим структурним елементом сучасної ринкової економічної системи. [1, с.9].

Для оцінки сучасного стану банківського обслуговування корпоративних клієнтів на основі офіційних даних НБУ було проведено аналіз кредитного та депозитного портфелів юридичних осіб. В табл. 1 наведені дані щодо динаміки кредитів, наданих банками юридичним особам у 2011–2014 рр.

**Динаміка кредитного портфеля юридичних осіб за 2011-2014 рр.
(станом на 31.12)***

Показник	Залишки, млн.грн				Темпи приросту, %		
	2011	2012	2013	2014	2012/ 2011	2013/ 2012	2014/ 2013
Кредити всього, в	575545	605425	691903	778841	5,19	14,28	12,57
т.ч.:							
у національній валюті	369763	393147	454215	412939	6,32	15,53	-9,09
в іноземній валюті	205783	212278	237688	365901	3,16	11,97	53,94

**Примітка: складено автором на основі джерела [2]*

У період 2011–2014 рр. спостерігалася активізація надання банками позик юридичним особам в іноземній валюті. Високими залишаються ставки кредитування корпоративних позичальників, що свідчать про недоступність кредитних послуг для багатьох потенційних позичальників та відображає високі ризики кредитування. Кредити у національній валюті у півтора-два рази дорожчі за кредити в іноземній валюті. Починаючи з 2011 року найпопулярнішими кредитами серед юридичних осіб за строками погашення є короткострокові кредити до 1 року. Тобто, для підприємств залишаються вигіднішими короткострокові кредити, а банки в свою чергу не мають достатньої кількості вільних фінансових ресурсів для забезпечення довгострокового інвестиційного кредитування. Згідно зі статистикою НБУ, станом на 31 грудня 2014 року, 34,64% всіх виданих кредитів отримали торговельні компанії і тільки 23,61% - переробна промисловість і близько 7% - сільське господарство.

На ринку депозитів юридичних осіб спостерігається переважання на вкладах коштів до запитання. У кризовий період цей тренд тільки посилюється у зв'язку з дефіцитом оборотних коштів юридичних осіб, а іноді і їх відсутністю - у країні збанкрутувало вже більше 30 банків, і вилучити з

них кошти багато юридичних осіб не можуть. Найбільша частка у структурі депозитів юридичних осіб припадає на депозити у національній валюті, що пов'язано з відсутністю валютних доходів у більшості юридичних осіб-вкладників. Найбільшими темпами за період дослідження зростали кошти оптової та роздрібною торгівлі, сільського господарства, а найбільш нестабільними були кошти галузі операцій з нерухомим майном, добувної промисловості.

Отже, на тлі зниження інвестиційної привабливості України зупинено процес притоку зовнішнього капіталу, економіка країни змушена працювати виключно за рахунок внутрішніх ресурсів, доступ до яких знижується, а вартість відповідно зростає. У такій ситуації завдання банківських установ - знайти золоту середину між забезпеченням діяльності в короткостроковому періоді (збереження власної ліквідності для виконання всіх зобов'язань і нормативів) з одного боку і довгостроковими планами розвитку з іншого. Для реалізації цього, природними процесами в кризовий час є зростання вартості депозитів і обмеження кредитування.

Список використаних джерел:

1. Рубіжанський В. С. Оцінка рівня організації банківського кредитування в Україні / В.С. Рубіжанський // Управління розвитком. – 2013. – № 14. – С. 8–12;
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

Фінансова криза, яка розпочалася в Україні у 2014 р., поставила перед банками низку проблем - масове вилучення депозитів, зниження довіри до банківської системи, нестабільність валютних курсів. На сьогодні беззаперечним є факт, що діяльність українських банків у 2015 р. буде здійснюватися у надзвичайно складних умовах, і тому одним із першочергових завдань економічної політики держави є збереження банківської системи і недопущення тотального банкрутства банків.

Розглядаючи напрями ресурсної політики банку, слід зазначити, що вони пов'язані з акумуляцією банківських пасивів (депозитів, запозичених та власних коштів) та трансформацію цих пасивів у кредити та інвестиції. Аналіз динаміки зобов'язань комерційних банків свідчить, що загальний їх обсяг систематично збільшується. Станом на 01.04.2015 року загальна сума зобов'язань складала 1 354 380 млн. грн., що майже в 2,5 рази перевищує обсяги 2008 року. Загальна позитивна тенденція до зростання депозитного портфеля банків в умовах фінансової кризи була збережена тільки завдяки запровадженню обмежень на дострокове вилучення депозитів та переоцінці валютних депозитів на балансах банків. Досвід функціонування української банківської системи показує, що важливим джерелом формування банківських ресурсів є кошти фізичних осіб, питома вага яких в структурі зобов'язань комерційних банків у період з 2008 по 2015 роки складає 30-40%. Кризові явища другої половини 2008 року спровокували суттєвий вплив коштів фізичних осіб із банків. Подібна динаміка спостерігається і з коштами суб'єктів

господарської діяльності. Реалізація завдання щодо вдосконалення депозитних операцій комерційних банків на практиці безпосередньо пов'язана саме з необхідністю збільшення обсягів вкладних операцій із населенням. Але для того, щоб зробити дійсно цікаву пропозицію клієнтам, банкам необхідно мати певні аналітичні інструменти і розробляти програми лояльності. Важливою складовою акумуляційної ресурсної політики банку є політика капіталізації. Величина капіталу визначає обсяги активних операцій банку, розмір депозитної бази, можливості запозичення коштів на фінансових ринках, максимальні розміри наданих кредитів та інші важливі показники, які істотно впливають на діяльність банку.

Сьогодні питання залучення та підтримки достатнього обсягу капіталу є основною вимогою до вітчизняної банківської системи, оскільки в міжнародному аспекті високий рівень капіталізації банківської системи є ознакою стабільності в державі. Однак незважаючи на те, що сукупний приріст капіталу в банківській системі України за період з 2008 по 2013 роки становив 123 121 млн.грн., проте за 2014 – 2015 рік відбулося різке зниження капіталу банку на 106 497 млн.грн за рахунок накопичених збитків. Проаналізувавши показники адекватності регулятивного капіталу комерційних банків за 2014 – 2015 роки можна стверджувати, що загалом прослідковується негативна динаміка, яка виражена в зниженні показника з 18,16% (на 01.01.2014) до 8,35% (на 01.04.2015).

Таким чином проведені дослідження свідчать про необхідність використання нових аналітичних інструментів та програм для мобілізації тимчасово вільних грошових коштів і перетворення їх в реальні кредитні ресурси, що забезпечить стимулювання залучення вкладів та їх збереження. Капітал банківської системи залишається недостатнім для стабільного її функціонування і розвитку, що, в свою чергу, гальмує розширення масштабів операцій у реальному секторі економіки.

МЕТОДИ ТА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

У світовій банківській теорії і практиці ліквідність прийнято розуміти як «запас» або як «потік». При цьому ліквідність як «запас» включає визначення рівня можливості комерційного банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами в певний конкретний момент часу шляхом зміни структури активів на користь їх високоліквідних статей за рахунок наявних у цій області невикористаних резервів. Ліквідність як «потік» аналізується з погляду динаміки, що припускає оцінку здатності комерційного банку протягом певного періоду часу змінювати несприятливий рівень ліквідності, що склався, або запобігати погіршенню досягнутого, об'єктивно необхідного рівня ліквідності (зберігати його) за рахунок ефективного управління відповідними статтями активів і пасивів, залучення додаткових позикових засобів, підвищення фінансової стійкості банку шляхом зростання доходів [1, с. 29].

В багатьох країнах органами банківського нагляду та законодавством передбачено встановлення норм ліквідності. Банки зобов'язані підтримувати показники ліквідності не нижчими від певного рівня (норми), що визначається з урахуванням накопиченого досвіду та конкретних економічних умов у країні.

Щоб запобігти надмірному підвищенню ризику ліквідності, менеджмент банку має керуватися у своїй діяльності такими принципами:

- пріоритетність ліквідності, у тому числі й при виборі напрямків розміщення коштів;
- постійність аналізу потреб банку в ліквідних засобах з метою уникнути як їх надлишку, так і дефіциту;

- планування та прогнозування дій банку в разі виникнення незбалансованої ліквідності та кризових ситуацій;
- взаємозв'язок ризику ліквідності з іншими сферами діяльності, такими як залучення та розміщення коштів, а також управління ризиком відсоткових ставок.

Стан ліквідності комерційного банку здебільшого визначається такими якісними чинниками, як структура та стабільність ресурсної бази і структура та якість портфеля активів.

У практичній діяльності банків вироблено кілька загальних підходів (стратегій) до управління ліквідністю, а саме:

- стратегія трансформації активів (управління ліквідністю через активи);
- стратегія запозичення ліквідних засобів (управління ліквідністю через пасиви);
- стратегія збалансованого управління ліквідністю (через активи і пасиви).

Економічна доцільність їх застосування визначається характеристиками банківського портфеля, станом фінансових ринків, особливостями зовнішнього середовища.

Після проведення стрес-тестування зростає потреба у аналізі банку в ліквідних коштах з використанням відповідних методів, серед яких: структурування коштів, метод коефіцієнтів та метод джерел та використання коштів [2]. Перший метод передбачає забезпечення відповідного співвідношення між обсягом необхідних резервів ліквідності та заявками за кредитами з обсягом ліквідних активів, другий – забезпечення співвідношення між обсягом активів та пасивів, а останній метод – забезпечення оптимального обсягу ліквідних активів на основі вивчення грошових потоків за укладеними угодами та договорами банку, що надалі дасть змогу спрогнозувати динаміку дефіциту чи можливого

надлишку ліквідних коштів.

Таким чином, на основі попередніх етапів слід сформувавши стратегію управління ліквідністю, в основу якої має бути покладено принципи та методи управління активними, пасивними та активно-пасивними операціями банку.

Існують такі стратегії управління ліквідністю банку: метод фондового пулу, метод конверсії фондів, метод управління резервною позицією, метод управління кредитною позицією та управління ризиком зміни процентних ставок у банківській установі.

Метод фондового пулу. Зазначений метод полягає в зіставленні загальної потреби в ліквідності та усіх наявних у банку джерел її покриття. Для цього застосовуються показники оцінки ліквідності балансу.

Метод конверсії фондів (метод мінібанку). Його сутність полягає в тому, що кошти, мобілізовані з різних джерел, використовуються по-різному.

Метод управління резервною позицією. Його зміст полягає в наступному: прогнозується кількість фондів, яку ми можемо купити на грошовому ринку й тим самим профінансувати можливий відтік коштів.

Метод управління кредитною позицією полягає у визначенні особливої кредитної позиції – обсягу коштів, які банк одержить у короткостроковому періоді, якщо відновлюватиме короткострокові кредити.

Управління ризиком зміни процентних ставок у банківській установі. Завданням управління ризиком зміни процентних ставок є мінімізація негативного впливу на рентабельність банку коливань ринкових процентних ставок.

Таким чином, ефективне управління ліквідністю — одне з найскладніших та найактуальніших завдань кожного банку. Управління ліквідністю в банку здійснюється для одночасного виконання двох завдань-дотримання нормативного рівня ліквідності та отримання

максимального доходу від активних операцій. Управління ліквідністю банку здійснюється на двох рівнях: централізовано шляхом встановлення економічних нормативів ліквідності та децентралізовано — на рівні комерційного банку.

Список використаних джерел:

1. Олійник Д. Управління ліквідністю комерційного банку та оптимізація фінансового результату / Д. Олійник // Вісник НБУ. — 2005. — № 8. — С. 28-29.
2. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку : навч. посібник / І. В. Сало, О. А. Криклій. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. — 314 с

Калініченко В.В.

Хмельницький торговельно-економічний коледж
Київського національного торговельно-економічного університету

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЗАСІБ РЕГУЛЮВАННЯ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

В сучасних умовах необхідності розвитку ринкової економіки в державі все більшої ролі набирає ринок фінансових послуг, а особливо небанківських фінансових послуг.

Фінансовий моніторинг — сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу.

Державна служба фінансового моніторингу України

(Держфінмоніторинг України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого координується через Міністра фінансів.

Діяльність Держфінмоніторингу України регулюється Конституцією України, законом України від 14.10.2014 № 1702-VII «Про запобігання та протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Аналіз повноважень, функцій, порядку організації та діяльності Держфінмоніторингу України дозволяє зробити висновок, що даний державний орган є адміністративно-правовим органом.

Функції Держфінмоніторингу України залежно від сфери діяльності можна поділити на внутрішні і зовнішні.

За змістом організаційної діяльності можна виділити такі функції:

- аналітична;
- контрольно-наглядова;
- організаційно-методична;
- інформаційна;
- координаційна;
- регулятивна.

Найбільш активними в системі звітування, в розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу, є банківські установи, які надсилають основну частину повідомлень про операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Протягом 2014 року від банківських установ було отримано 97,16 % від загальної кількості повідомлень про фінансові операції.

Станом на 01.01.2015 на облік у Держфінмоніторингу стали 23 172 (у тому числі 10 173 відокремлених підрозділів) суб'єктів первинного фінансового моніторингу [1].

Список використаних джерел:

1. Державна служба фінансового моніторингу України. Підсумки роботи за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2015/20150223/zvit_2014.p

Кирилюк О.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Рівень капіталізації банківської системи є головним показником її здатності до розвитку та посилення ролі в підвищенні ефективності реального сектора економіки. Високий рівень капіталізації банків гарантує стабільність національної валюти та фінансову стійкість банків при нестабільності фінансової системи. На жаль, в Україні рівень капіталізації банківської системи на сьогодні є недостатнім, а її зростання відбувається досить тривало і повільно. Проаналізуємо зміну показників капіталізації банків України за 2008-2015 рр., скориставшись даними [2] (табл.1).

Таблиця 1
Динаміка капіталізації банків України у 2008-2015 рр. (станом на 01.01)

Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Власний капітал, млрд. грн	69,6	119,3	115,2	137,7	155,5	169,32	192,6	148
Темп росту, %	-	171,4	96,6	119,6	112,9	108,9	113,7	76,9
2. Статутний капітал, млрд. грн	42,9	82,45	119,2	145,9	171,9	175,2	185,2	180,2
Темп росту,%	-	192,3	144,6	122,4	117,8	101,9	105,7	97,3
3. Регулятивний капітал, млрд. грн	72,3	123,1	135,8	160,9	178,5	178,91	205,0	188,9
Темп росту,%	-	170,3	110,3	118,5	110,9	100,3	114,6	92,2
4. Норматив Н2, %	13,9	14,01	18,08	20,83	18,90	18,26	18,26	15,60
5. Рентабельність капіталу, %	12,7	8,51	-32,52	-10,19	-5,27	3,03	0,81	-30,46

Як видно з табл.1, власний капітал банків України в цілому протягом 2008-2014 рр. (за виключенням 2010 р.) характеризувався тенденцією до зростання. Однак, ліквідація окремих банків та збиткова діяльність більшості банків призвела до того, що з початком 2015 р. темп приросту власного капіталу банків має негативне значення (-23,1%). Статутний капітал банків характеризується помірними темпами зростання починаючи з 2008 р., тільки у 2010 р. та 2015 р. відзначився незначним зменшенням. Регулятивний капітал банків починаючи з 2008 р. поступово збільшувався, проте станом на 01.01.2015 зафіксовано зменшення на 16,051 млрд. грн.

Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2) по банківській системі в цілому відповідає нормам (не менше 10%). Проте, з 2015 р. спостерігається його порушення - на 01.04.2015 він становить 8,35%. Причинами відхилення є системна криза у банківському секторі: збиткова діяльність банків, високі ризики та визнання ряду банків неплатоспроможними і їх ліквідація.

Показник рентабельності капіталу по банківській системі не відповідає оптимальному значенню ($\geq 15\%$), він здебільшого має від'ємне значення, що говорить про неефективне використання банками власного капіталу, спричинене наявністю збитків. Отож, дані на початок 2015 р. свідчать про системну кризу в банківському секторі України.

З метою недопущення зниження рівня капіталізації та фінансової стійкості банків, банкам необхідно:

- забезпечити пропорційне зростання регулятивного капіталу та його складових обсягам активно-пасивних операцій;
- активно залучати нових акціонерів, включаючи іноземних інвесторів, з метою нарощування статутного капіталу банків;
- розробляти план заходів щодо нарощення капіталу при наближенні значення нормативу адекватності регулятивного капіталу до граничного;
- більш активно застосовувати процедуру реорганізації шляхом приєднання або злиття, а також реструктуризації банків шляхом закриття

(продажу) збиткових самостійних структурних підрозділів;

- підвищити ефективність управління активами і пасивами з метою недопущення необґрунтованого збільшення відрахувань від капіталу, зокрема, пов'язаними з нарахованими, але несплаченими доходами.

Список використаних джерел:

1. Фірман Р.В. Аналіз капіталізації комерційних банків України та шляхи її нарощення / Р.В. Фірман // Економічний форум. – 2014. - №3. – С.241-247.
2. Показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_i

Корнієнко О.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ПРИБУТКУ БАНКУ

Сучасні специфічні умови, що склалися в Україні як в економічній сфері в цілому, так і в банківській системі зокрема, спонукають швидко та своєчасно реагувати на зовнішні фактори, які впливають на результат діяльності банку. Саме тому для підтримки доброго фінансового стану банку і забезпечення його прибутковості потрібно здійснювати аналіз доходів, витрат та прибутку банку, оскільки він є необхідною умовою ефективного управління фінансовою діяльністю і може розглядатися як допоміжна функція системи управління доходами, витратами і прибутком банку. Вагомий внесок у розвиток теорії, методології й організації аналізу

зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: А.М. Герасимович, Л.М. Кіндрацька, І.М. Парасій-Вергуненко, Л.О. Примостка, В.Є. Черкасов, М.Г. Чумаченко та інші. Водночас, вивчення наукових праць з проблеми аналізу прибутку банку показав, що низка методологічних і теоретичних питань потребують подальшого розвитку та удосконалення у зв'язку із динамічними змінами ринку, і, як наслідок, потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів аналітичної інформації.

Об'єктом дослідження є процес аналізу доходів, витрат і прибутку банку. Предмет дослідження – показники аналізу доходів, витрат і прибутку банку.

Доходи банку – це зростання економічних вигод упродовж звітного періоду у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до збільшення власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків акціонерів). Витрати банку – це зменшення економічних вигод упродовж звітного періоду у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення чи виплати власникам). Прибуток банку – це фінансовий результат діяльності банку у вигляді перевищення його доходів над витратами, однак він залежить не лише від різниці між доходами та витратами, а від наявного капіталу банку, що дозволяє постійно збільшувати темпи приросту прибутку. Для проведення якісного аналізу доходів, витрат і прибутку слід провести дослідження основних складових банківської діяльності – активів і пасивів, оскільки зниження витрат банку завдяки управлінню пасивами, так само допомагає досягти цільового рівня прибутку, як і надходження від активних операцій.

Визначивши загальні тенденції діяльності банку, слід проаналізувати динаміку та структуру його доходів, витрат та прибутку. Після цього проводимо оцінку співвідношення витрат із доходами банку за допомогою коефіцієнтів з урахуванням їх динаміки та порівняння з граничними

значеннями. На основі проведених розрахунків необхідно здійснити факторний аналіз прибутку до оподаткування банку. Оцінюється спочатку загальна зміна прибутку за період, що аналізується, а згодом оцінюється кількісний вплив факторів на зміну прибутку: вплив зміни капіталу; вплив зміни дохідності активів; вплив зміни мультиплікатора капіталу; вплив зміни рентабельності активів.

Основною метою аналізу доходів та витрат банку є оцінка та прогнозування можливостей щодо формування планового обсягу прибутку при забезпеченні контрольованого рівня пов'язаних з цим ризиків. Найбільш прийнятним підходом до управління прибутком є комплексний підхід на основі поєднання управління активами, пасивами та прибутком, оскільки активи, зобов'язання і капітал банку (який в себе включає частину прибутку) перебувають в нерозривній єдності.

Красюк О.А.

ПВНЗ “Міжнародний університет фінансів”

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗАПОБІГАННЯ ЙОГО БАНКРУТСТВА

Фінансова безпека підприємства – це кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному й перспективному періодах.

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою запобігання його банкрутства, на нашу думку, повинен являти собою сукупність фінансових важелів та методів нейтралізації кризових явищ, забезпечення стабільної і ефективної діяльності, що дозволить вирішувати наступні завдання:

- здійснення постійного безперервного моніторингу фінансового стану підприємства з метою раннього виявлення ознак кризового розвитку;
- визначення масштабів фінансових загроз та кризового стану;
- дослідження основних факторів, що обумовлюють порушення фінансової безпеки чи кризовий стан підприємства;
- створення і реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки (запобігання банкрутства) підприємства;
- контроль за виконанням антикризових заходів та оцінка отриманих результатів;
- забезпечення стабільної та ефективної діяльності підприємства як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді з позиції максимізації його вартості та інвестиційної привабливості.

У найбільш загальному вигляді концепцію створення механізму забезпечення фінансової безпеки будь-якого підприємства можна представити як сукупність принципів, мети, завдань, чинників, методів та заходів, що наведені на рис.1.

Послідовність же запровадження механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства саме з метою запобігання його банкрутства можна представити наступним чином (рис. 2).

Практична реалізація наведеного механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою запобігання його банкрутства в умовах, що склалися на сьогодні в Україні, повинна включати:

1. Діагностику основних внутрішніх фінансових загроз фінансовій безпеці підприємства на основі сучасних методичних підходів: оцінки позиції підприємства на шкалі “фінансова стійкість – платоспроможність –

ризик” на основі використання моделі модифікованого балансу; оцінки ступеня досягнення стратегічних завдань фінансового забезпечення діяльності підприємства шляхом використання матриць фінансової рівноваги підприємства та оцінки ефективності діяльності підприємства з позиції інвесторів, що передбачає використання концепції вартісно-орієнтованого управління.

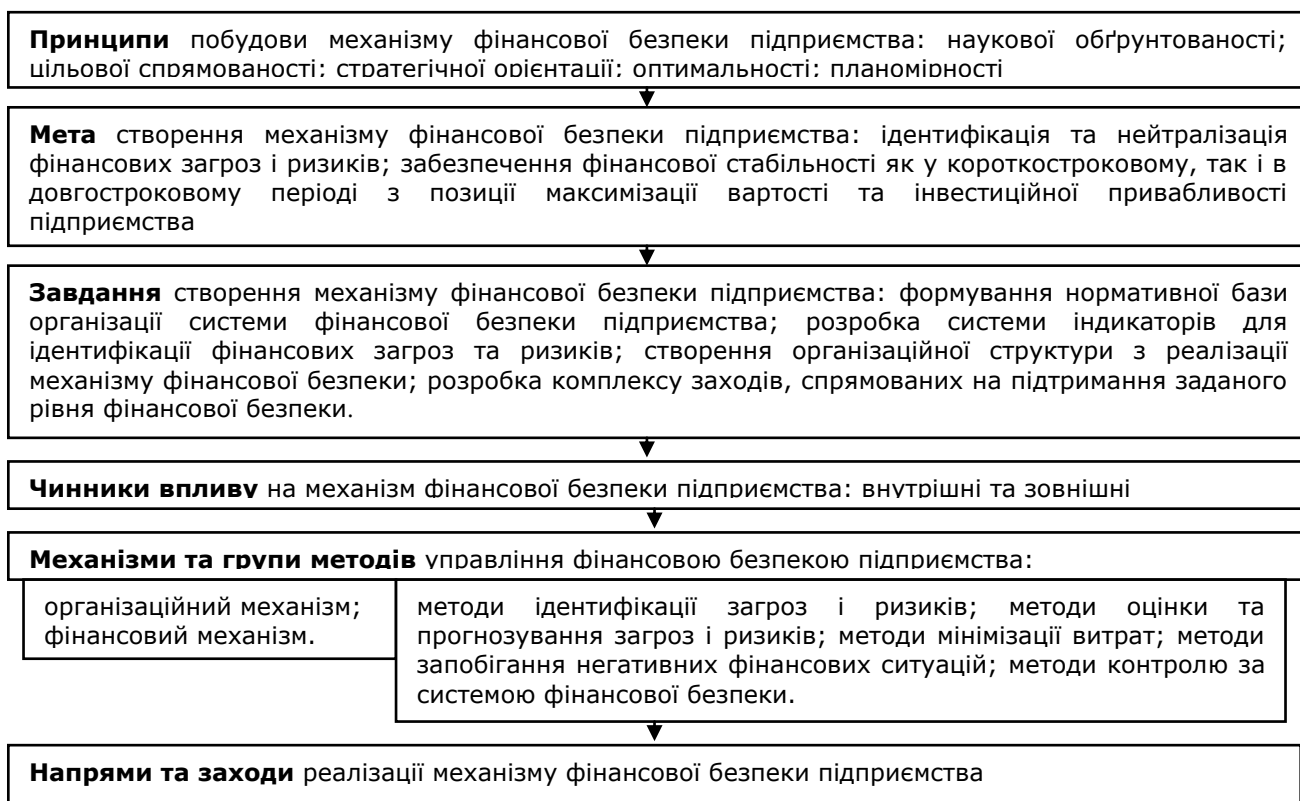

Рис. 1 Концепція розробки механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства

2. Ідентифікацію зовнішніх фінансових загроз, що можуть порушити фінансову безпеку та призвести до банкрутства підприємства; та, за можливості, кількісну оцінку ступеню їх впливу на фінансову безпеку підприємства.

3. Впровадження ефективної системи фінансового контролінгу на підприємстві з відповідною системою критеріальних фінансових показників.

4. Запровадження ефективного процесу фінансового планування (бюджетування) у рамках створеної системи фінансового контролінгу, що

дозволить розробляти альтернативні плани-прогнози основних фінансових показників підприємства з метою забезпечення його фінансової безпеки та запобігання банкрутства.

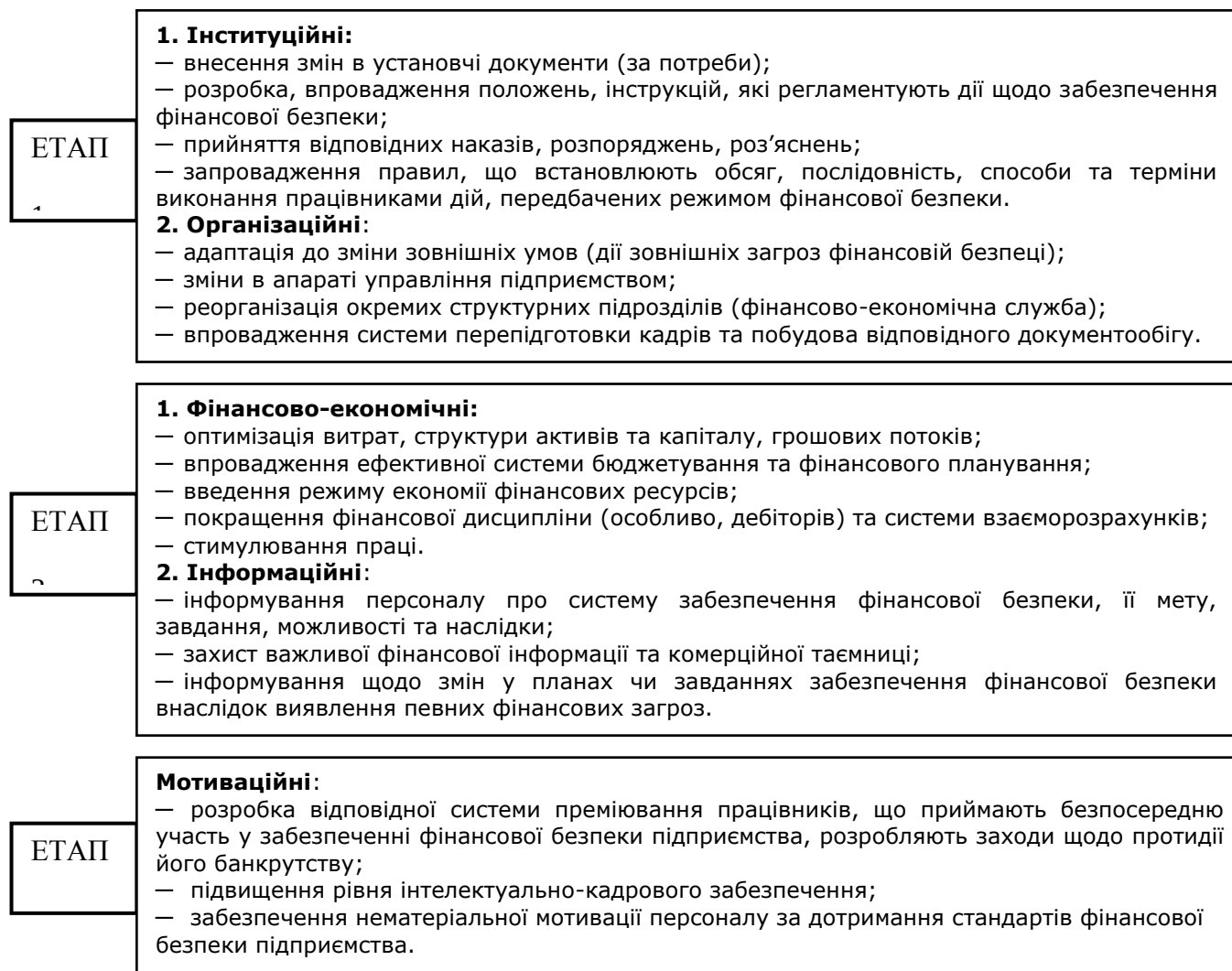

Рис. 2. Послідовність та засоби запровадження механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою запобігання його банкрутства

Отже, запровадження запропонованого механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою запобігання його банкрутства допоможе запобігти виникненню кризових фінансово-економічних ситуацій, ідентифікувати причини фінансових проблем та ефективно їх усувати. Крім цього, це дозволить оперативно інформувати інвестора про всі фінансові показники діяльності підприємства та ступінь досягнення запланованих результатів, дозволить реагувати на всі зміни та виклики

ринку, приймати виважені управлінські рішення з метою задоволення інтересів інвестора та максимізації ринкової вартості підприємства.

Кулікова А.А.

Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ

Одним із головних чинників системи фінансової безпеки підприємства є організація її управління. Відповідно до цього під управлінням системою фінансової безпеки підприємства розуміють свідомий цілеспрямований вплив із боку суб'єктів управління підприємством і системою його безпеки на суб'єкти безпеки, який здійснюється з метою направлення їх дії на зниження рівня загроз і ризиків, а також попередження небажаних результатів фінансової діяльності.

В науковій літературі накопичений значний матеріал, сформовані певні теорії й концепції фінансової безпеки, оформлені різноманітні підходи до визначення її суті, формування системи забезпечення фінансової безпеки та її управління. Так, питання фінансової безпеки підприємства, методичні та практичні підходи до управління було досліджено у працях таких вчених, як І.О. Бланк [1], С.В. Мних, С.В. Васильчак, В. О. Васюренко, І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко та ін.

Однак, розмаїття трактувань поняття «фінансова безпека» свідчить, з одного боку, про важливість та складність проблеми, а з іншого, про незавершеність методологічного й теоретико-прикладного опрацювання, а,

отже, про необхідність подальших досліджень, спрямованих на розв'язання проблеми забезпечення фінансової безпеки як окремих суб'єктів підприємництва, так і ключових сегментів економіки.

Отже, можна узагальнити визначення управління фінансовою безпекою підприємства як систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням захисту його пріоритетних фінансових інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Управління фінансовою безпекою підприємства реалізує свою головну мету та основні задачі шляхом здійснення певних функцій. Ці функції поділяються на дві основні групи: функції управління фінансовою безпекою як керуючої; функції управління фінансовою безпекою як спеціалізованої системи менеджменту тощо.

Слід зазначити, що процес управління фінансовою безпекою підприємств базується на певному механізмі, який являє собою сукупність основних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень по забезпеченню захисту його фінансових інтересів від різних загроз[2]. Призначенням механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства є створення і реалізація умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємства, які визначаються політикою механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Таким чином, для забезпечення належного рівня фінансової безпеки потрібно знати загрози, що можуть спіткати підприємство. Можуть бути як зовнішні загрози: які виникають за межами підприємства, і пов'язані з середовищем функціонування підприємства, так і внутрішні – що стосуються господарської діяльності товариства та його персоналу.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. 2-е изд. / И. А. Бланк. – К.: Эльга, 2009. – 776 с.
2. Васильчак С. В. Управління фінансовою безпекою підприємства /

Литвиненко К.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В БАНКАХ УКРАЇНИ

Нестабільна економічна ситуація в країні, з однієї сторони, та посилення конкуренції між банками, з іншої, призводять до зниження рівня банківської маржі. Вирішити окреслену проблему виявляється можливим завдяки нарощенню доходів і (або) зниженню витрат банків. Суттєво наростити доходи в нинішній економічній ситуації вітчизняним банкам є доволі проблематичним. Тому банки України акцентували увагу на витратах. З огляду зазначеного актуальною постає проблема стратегічного управління витратами в банках України. Формування ефективного механізму стратегічного управління витратами дозволить у довгостроковому періоді банкам отримати конкурентні переваги та забезпечити зростання їх доданої вартості.

Дж. Шанк поняття стратегічного управління витратами трактує, як «аналіз витрат, розглянутий у широкому контексті, при якому стають більш чіткими, значимими стратегічні аспекти, а інформація про витрати використовується для розробки загальної стратегії, направленої на досягнення стійких переваг над конкурентами». Автор наголошує на використанні управління витратами як інтерактивного інструменту досягнення конкурентних переваг банку в майбутньому [3].

Протягом 2014 року в банках України були виявлені тенденції до

збільшення витрат, особливо на формування резервів на покриття можливих збитків за кредитними операціями, інших операційних та адміністративних витрат, а також курсових різниць. Це пов'язано з погіршенням економічної ситуації в країні в цілому та банківському секторі, зокрема.

З метою удосконалення управління витратами в банках України пропонуємо наступні заходи:

1) звільнення чисельності персоналу, а відтак скорочення персоналу витрат на його утримання; зменшення витрат на навчально-освітні програми та представницьких витрат;

2) скорочення витрат на утримання регіональної мережі банку (ліквідація нерентабельних або низькоприбуткових філій, відділень, точок продажу; перехід банку в інше приміщення з меншою орендною платою тощо).

3) зменшення поточних витрат банку (обмеження маркетингової діяльності, перехід на дешеві канали зв'язку банку з клієнтами, скорочення ризикових банківських продуктів тощо).

4) централізації функцій управління в банку;

5) передача в аутсорсинг окремих функцій: допоміжних (прибирання офісів і території, охорона, медичне обслуговування та обслуговування автопарку тощо) та основних (залучення клієнтів, підбір персоналу, оцінка кредитних заявок, розробка стратегії, програмування, проведення маркетингових заходів тощо). Переваги аутсорсингу полягають у зосередженні уваги на основних напрямках діяльності, перекладенні окремих ризиків на компанії-аутсорсери, спрощенні організаційної структури й підвищенні керованості банком тощо.

Отже, вміле управління витратами банку може призвести до поліпшення його загального фінансового стану та отримання сильних конкурентних переваг у довгостроковому періоді.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний огляд банківської системи України за 2014 рік // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://rurik.com.ua/>
2. Дані фінансової звітності банків України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bank.gov.ua>
3. Стратегическое управление затратами/ Джон К. Шанк, Виджей Говиндараджан/ Пер с англ. СПб.: ЗАО "БизнесМикро". — 1999. - 288 с.
4. Стратегічне управління витратами банку/ Губай М. // Управління діяльністю фінансово-кредитних інститутів: уроки кризи та зміни стереотипів, КНТЕУ.— 2012.

Подольак В. В.

Національний університет ДПС України

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

В сучасній економіці важливу роль у спрямуванні коштів від суб'єктів, які заощадили, до суб'єктів-позичальників відіграють небанківські кредитно-фінансові установи. В розвиненому ринковому господарстві вони вступають у пряму конкуренцію з банками, оскільки здатні надавати своїм клієнтам такі самі послуги і забезпечувати при цьому більшу надійність вкладів. В Україні банківська система втратила довіру населення, що призвело до ліквідації багатьох великих банків. З втратою довіри до банків розширюється діяльність небанківських установ, оскільки для населення є необхідні фінансові послуги. У зв'язку з цим, питання дослідження проблем розвитку небанківських кредитно-

фінансових установ України є на сьогодні надзвичайно актуальним.

Спеціалізовані фінансові інститути являють собою установи фінансової системи небанківського типу, що акумулюють грошові доходи, капітали та заощадження населення, підприємств, держави, спеціалізуючись на виконанні кількох операцій або обслуговуючи обмежене коло клієнтів. Значне місце у цій системі відводиться спеціалізованим фінансово-кредитним установам, що діють, як і банки, у різних секторах ринку позичкових капіталів, але вони не виконують усіх основних банківських функцій, а найважливішою рисою, яка їм притаманна та відрізняє їх від банківських установ, є вузька спеціалізація.

Найбільш поширеними фінансово-кредитними установами є: страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, фінансові компанії, кредитні спілки.

Акумулюючи кошти індивідуальних інвесторів і вкладаючи їх у різні економічні проекти, небанківські фінансові установи забезпечують рівновагу на ринку капіталів через погодження пропозиції і попиту на фінансові ресурси, перерозподіляють і знижують фінансові ризики, забезпечують підвищення ліквідності фінансових вкладень різних інвесторів внаслідок професійного управління залученими коштами. Таким чином, крім досягнення власних комерційних цілей, небанківські фінансові установи сприяють вирішенню загальноекономічних завдань, економічному зростанню в Україні.

Фінансові компанії здійснюють кредитування клієнтів шляхом купівлі їх боргових зобов'язань. Серед фінансових компаній важливе місце посідають холдинг-компанії. Купівля зобов'язань дозволяє їм тримати великі пакети акцій компаній і здійснювати контроль над їх діяльністю. До фінансових компаній відносяться і кредитні установи, що обслуговують гуртову та роздрібну торгівлю, зокрема, діючі у сфері споживчого кредиту. В Україні до небанківських кредитних установ відносять також ломбарди.

Отже, діяльність небанківських кредитних установ відіграє вагому

роль у функціонування ринку фінансових послуг. Вони, здійснюючи операцій з інвестування і залучення коштів зменшують для учасників ринку витрати і відповідні ризики від проведення операцій з фінансовими активами. Без фінансових посередників не можуть реалізовуватися всі переваги існування ринку фінансових послуг. І незважаючи на низькі доходи населення, військово-політичну нестабільність в країні, девальвацію гривні, ринок небанківських фінансово-кредитних установ продовжує працювати.

Распутня Є.В.

ПВНЗ “Міжнародний університет фінансів”

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Однією із найважливіших умов забезпечення стійкого зростання підприємства та формування позитивних результатів його фінансової діяльності є існування ефективної системи фінансової безпеки, яка забезпечить захист підприємства від загроз.

Фінансова безпека підприємства – це кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному й перспективному періодах.

Управління фінансовою безпекою входить до загальної системи

управління безпекою підприємства, при цьому вона становить найважливішу його функціональну підсистему, яка забезпечує реалізацію управлінських рішень переважно в фінансовій сфері діяльності підприємства.

В основі забезпечення фінансової безпеки підприємства лежить концепція системного поєднання функцій контролю, планування, зворотного зв'язку та інформаційного забезпечення.

При розробці і створенні підсистеми управління фінансовою безпекою доцільно дотримуватися таких вимог: вона має функціонувати безперервно; повинна бути добре спланованою; у межах певного підприємства має забезпечуватися не тільки функціональна самостійність цієї підсистеми, але й її інтегрованість до загальної системи управління підприємством.

Підсистема контролінгу фінансової безпеки підприємства повинна вирішувати наступні завдання: контроль за виконанням своїх функцій іншими системами фінансової безпеки підприємства; визначення причин і масштабів кризи, а також результатів, яких необхідно досягти в рамках реалізації антикризових заходів; порівняння досягнутих результатів з очікуваними показниками; визначення ступеня відхилення фактичних фінансових результатів від запланованих; контроль за розробкою оперативних рішень з нормалізації фінансової діяльності підприємства; оцінка ефективності заходів щодо нейтралізації кризи; спостереження за ходом реалізації завдань з фінансового управління; забезпечення обміном інформаційними потоками між ключовими підсистемами управління фінансовою безпекою підприємства.

Процес планування забезпечення фінансової безпеки включає: оцінку загроз економічній безпеці, що мають політико-правовий характер; оцінку поточного рівня забезпечення фінансової безпеки; оцінку ефективності запобігання можливій шкоді від негативних дій; планування комплексу заходів із забезпечення фінансової безпеки і розробку рекомендацій

стосовно його реалізації; бюджетне планування практичної реалізації пропонованого комплексу заходів; планування корпоративних ресурсів; оперативну реалізацію запланованих дій у процесі здійснення підприємством фінансово-господарської діяльності.

Основна мета підсистеми аналізу фінансової безпеки – вчасно інформувати про можливі проблемні місця в роботі підприємства, а також оцінювати ступінь їх загрози. В цілому, основні завдання підсистем управління фінансовою безпекою підприємства ми пропонуємо сформулювати наступним чином:

1. Визначення пріоритетних фінансових інтересів підприємства і забезпечення їх коригування в разі необхідності.
2. Створення ефективного механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, умов оперативного реагування на загрози, їх своєчасного виявлення.
3. Прогнозування тенденцій, які ведуть до порушення нормального функціонування фінансової системи підприємства та її розвитку.
4. Встановлення причин і умов, які спричиняють фінансовий збиток і загрожують реалізації фінансових інтересів підприємства, порушенню нормального функціонування його фінансової системи.
5. Своєчасне виявлення й усунення загроз фінансовій безпеці підприємства, зниження ризиків у його фінансовій діяльності.
6. Забезпечення зацікавленості керівництва і персоналу в ефективній фінансовій діяльності підприємства.
7. Забезпечення відповідності визначених місії і фінансової стратегії підприємства сукупності його пріоритетних інтересів.
8. Забезпечення збалансованості фінансових інтересів окремих підрозділів і персоналу з пріоритетними фінансовими інтересами підприємства в цілому.
9. Створення умов для максимально можливого відшкодування або локалізації завданого збитку неправомірними діями юридичних чи

фізичних осіб.

10. Проведення комплексу заходів із перевірки ділових партнерів підприємства.

Отже, на нашу думку, система управління фінансовою безпекою підприємства повинна бути комплексом взаємозалежних збалансованих рішень як у галузі забезпечення захисту фінансових інтересів підприємства, так і в управлінні його фінансовою діяльністю. Система управління повинна враховувати альтернативні шляхи забезпечення безпеки підприємства, при чому вибір конкретного проекту повинен відповідати фінансовій стратегії і конкретній фінансовій політиці підприємства.

Сідорук К.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Кредитний ризик – це основний вид фінансового ризику, з котрим зіштовхується банк в процесі своєї діяльності. Кредитний ризик присутній в усіх видах діяльності банку, де результат залежить від діяльності контрагента, емітента або позичальника. Він виникає кожного разу, коли банк надає кошти, бере зобов'язання про їх надання, інвестує кошти або іншим чином ризикує ними відповідно до умов реальних чи умовних угод. Специфіка кредитного ризику – значна віддаленість у часі моменту настання збитків від моменту прийняття рішення про надання кредиту.

Кредитний ризик – це ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб

виконати взяті на себе зобов'язання [1].

Виникнення кредитного ризику може бути обумовлене багатьма причинами як на рівні окремої позики, так і на рівні кредитного портфелю.

Вимірювання, мінімізація та контроль за рівнем кредитного ризику – одне з найскладніших завдань, що стоять перед банком при формуванні кредитного портфеля.

Процес управління кредитним ризиком складається з етапів (рис.1.)

Рис. 1. Етапи управління кредитним ризиком банку

Управління кредитним ризиком полягає у проведенні дій, спрямованих на підтримання такого рівня ризику, який відповідає поставленим цілям банку[2].

Схему класифікації методів управління кредитним ризиком унаочнює рис. 2.

З рисунку 2 можна зробити висновки про те, що методи управління кредитним ризиком банківською установою досліджуються як на рівні окремого кредиту, так й на рівні окремого кредитного портфеля[3].

Основною метою управління кредитним ризиком є отримання економічної вигоди від прийняття банком на себе виправданих ризиків, забезпечуючи їх утримання на прийнятному і керованому рівні[4].

Існують різні методи зниження кредитного ризику. Основними з них є такі [5]:

- оцінка кредитоспроможності клієнта (наприклад, бальна оцінка позичальника, тобто визначення рейтингу клієнта на основі спеціально

розроблених шкал);

Рис.2. Схема класифікації методів управління кредитним ризиком

- зменшення розмірів кредитів, що надаються одному позичальнику;
- страхування кредитів;
- залучення достатнього забезпечення;
- надання дисконтних позичок.

Отже, при використанні даних методів банківська система стане більше стабільною і в майбутньому стане можливим уникнути чергової фінансової кризи.

Список використаних джерел:

1. Бандурка А.М. Деньги и кредит : [учебн. пособ.] / А.М. Бандурка, В.В. Глущенко – Харьков : Изд- во Ун-та внутр. дел, 2004. – 480 с.
2. Кабушкин С.Н. Управление банковским кредитным риском: [учеб. пособ.] / С.Н. Кабушкин. – М.:Новое издание, 2004. – 336 с.
3. Кочетков В. Н. Анализ кредитоспособности клиентов. Кредитные риски; Учеб. -метод, пособие. — К.; УФИМБ, 1995. —16 с.

4. Васюренко О.В. Банківський нагляд : [підручник] / О.В. Васюренко, О.М. Сидоренко. – К., 2011.
5. Квасницька Р.С. Нейтралізація фінансових ризиків як безпосередньої загрози фінансовій безпеці банку / Р.С. Квасницька, І.М. Кордонець // Наукова бібліотека ім. І.В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

Соболева Г.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Управління процентними ризиками (а саме ризиком зміни вартості ресурсів, ризиком зміни кривої дохідності, базисним ризиком та ризиком права вибору) на сьогодні є важливою складовою банківського управління взагалі, адже цей процес обумовлює не тільки мінливість процентних ставок, а й збільшення числа банківських продуктів, які відображаються в балансі банку та поза ним.

Зміст аналізу процентного ризику передбачає ідентифікацію та оцінювання (вимірювання) процентного ризику банку.

Ідентифікація процентного ризику банку здійснюється на основі аналізу показників гепу та спреду процентних ставок за кредитами і депозитами.

Індикатором чутливості балансу банку до процентного ризику є показники гепу.

Для визначення показників гепу всі активи і пасиви банку поділяються на дві групи: чутливі до змін процентної ставки та нечутливі

до таких змін.

Показник гепу визначається як різниця між величиною чутливих активів та чутливих зобов'язань банку в кожному із зафіксованих інтервалів:

$$GAP(t) = FA(t) - FL(t), \quad (1)$$

де $GAP(t)$ — величина гепу (у грошовому вираженні) в періоді t ;

$FA(t)$ — активи, чутливі до зміни процентної ставки в періоді t ;

$FL(t)$ — пасиви, чутливі до зміни ставки в періоді t .

Геп може бути:

- додатним, якщо активи, чутливі до змін ставки, перевищують чутливі зобов'язання;
- від'ємним, якщо чутливі зобов'язання перевищують чутливі активи;
- нульовим, коли чутливі активи та зобов'язання рівні.

До індикаторів процентного ризику, крім показників гепу, належить також показник спреду процентних ставок за кредитами і депозитами.

Зниження спреду процентних ставок за кредитами і депозитами (залежно від валют і строків) може свідчити про відсутність у банку інструментів з управління ризиком зміни вартості ресурсів, базисним ризиком, ризиком права вибору.

Оцінювання процентного ризику відбувається на основі розрахунків зміни процентної маржі банку. Зміна маржі залежно від коливань ринкових ставок дозволяє оцінити модель гепу, яка описує залежність між показниками:

$$P(t) = (R_p - R) * GAP(t), \quad (2)$$

де $P(t)$ — величина зміни процентної маржі банку (у грошовому

вираженні) протягом періоду t ;

R_p, R — прогнозована та поточна ринкові ставки, відповідно.

За результатами оцінювання процентного ризику надаються висновки про те, чи знаходиться цей ризик у межах допустимого. У разі, якщо ризик виходить за його межі, менеджмент має застосувати спеціальні інструменти для його зниження. За результатами застосування спеціального інструментарію знову здійснюється оцінювання процентного ризику.

Ткачук К.О.

Національний університет ДПС України

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УСТАНОВАХ БАНКІВ

Система фінансового моніторингу відіграє значну роль в життєдіяльності держави, оскільки сприяє позитивним зрушенням у багатьох сферах, досягненню оптимального співвідношення між елементами соціально-економічного розвитку, підвищенню фінансової стабільності в державі та стабілізації розвитку економічних і соціальних процесів в державі.

Формування системи фінансового моніторингу у банківській сфері має свою специфіку, оскільки в науці і досі не існує єдиного підходу до визначення найефективнішої системи забезпечення фінансової стабільності як окремого банку, так і банківського сектора загалом. Враховуючи це, на наш погляд, фінансовий моніторинг слід трактувати як процес безперервного науково обґрунтованого діагностично-прогностичного контролю, аналізу і прогнозування з метою забезпечення

економічного розвитку та фінансової стабільності суб'єктів господарювання, секторів національної економіки, регіонів і держави [1].

Особливість завдань моніторингу робить необхідним формулювання принципів побудови системи моніторингу. Основними принципами системи фінансового моніторингу банківської сфери, що забезпечують її ефективне функціонування є:

- достовірність моніторингу - використання інформаційних даних і системи моніторингових показників (індикаторів), які найбільш повно і достовірно характеризують досліджуване явище;
- оперативність - орієнтація на скорочення термінів збору і обробки інформації з метою можливості прийняття екстремальних управлінських рішень, якщо цього потребує ситуація.

Специфіка формування системи фінансового моніторингу в банківській сфері залежить не лише від обрання методики оцінки фінансового стану та діяльності комерційних банків та банківського сектора загалом, але й від макроорієнтованих цілей, які стоять перед нею, а саме:

- захист вкладників від неефективного корпоративного управління в банках і можливого шахрайства;
- підтримка стабільності банківського сектора шляхом запобігання системним ризикам, які полягають в тому, що банкрутство одного банку може спричинити за собою банкрутство інших і втрату довіри до всієї банківської системи;
- сприяння подальшому розвитку банківського сектора та відповідно економіки держави загалом [2].

Отже, формування системи фінансового моніторингу у банківській сфері не лише сприятиме оперативній та ґрунтовній оцінці фінансової стійкості банківських установ та банківського сектора, але й обґрунтованому виробленню стратегії і тактики розвитку банків, планів та управлінських рішень, підвищенню ефективності контролю за їх

виконанням, виявленню резервів удосконалення управління, оцінці результатів діяльності банків, їх підрозділів і співробітників.

Список використаних джерел:

1. Аржевітін С. Побудова системи нагляду за фінансовою сферою / С. Аржевітін // Вісник НБУ. – 2009. – № 1. – С. 46–49.
2. Москаленко Н. В. Фінансовий моніторинг як інструмент боротьби з тіньовою економікою / Н. В. Москаленко // Фінансове право. – 2010. – № 4 (14). – С. 39–42.

Урбанська Н.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РЕСУРСАМИ БАНКУ

Наслідки валютно-фінансової кризи 2014-2015 рр. засвідчили, що стабільність розвитку вітчизняної банківської системи та функціонування національного валютного ринку значною мірою залежать від об'єктивних економіко-політичних факторів, що породжують низку проблем, а також від динаміки й ефективності здійснення валютних операцій.

Здійснення валютних операцій, в першу чергу пов'язаних із залученням та розміщенням валютних ресурсів, без ефективної стратегії їх розвитку призводить до проблем ліквідності банків.

Важливу роль у реалізації стратегічних планів удосконалення валютної діяльності банку відіграють процеси формування та використання валютно-ресурсної бази, особливо в період нестачі валютних коштів.

Для успішного управління валютними ресурсами необхідне проведення спеціальних організаційних і технічних заходів у банку, спрямованих на ефективне виконання валютних операцій клієнтів та отримання прибутку, зваженого на валютний ризик.

Ефективне управління валютними ресурсами створює необхідність зіставлення дохідності кожної операції з величиною можливого валютного ризику, що забезпечує визначення чіткого рівня рентабельності цих операцій для банку та дає змогу у разі необхідності вносити зміни в тактику валютної діяльності.

Важливою складовою в управлінні валютними ресурсами є вивчення структури валютних пасивів банку, а також динаміки змін обсягів залучених валютних ресурсів. Це дає змогу визначити пріоритетні джерела формування валютної бази і оптимізувати їх структуру.

Показником надійності та стабільності валютної бази банку є його цінова політика, яка повинна бути достатньо привабливою для клієнтів та забезпечувати належний прибуток від виконання валютних операцій.

При дослідженні динаміки змін у структурі формування ресурсної бази банку варто зважати на стан валютного ринку країни, а також на рівень власної репутації та іміджу, на рівень довіри клієнтів до нього. При зростанні обсягів залучення валютних депозитів і запозичень слід з'ясувати причини, що викликали потребу в додаткових ресурсах – проблеми з ліквідністю, невиконання плану запозичень ресурсів, стан валютного ринку, дострокове відкликання коштів клієнтом, низька відсоткова ставка порівняно з ринковими цінами тощо.

Для оптимізації управління валютними ресурсами варто оцінювати ефективність їх розміщення шляхом аналізу дохідності та витрат, пов'язаних із виконанням валютних операцій. Це дасть змогу визначити, яку частку доходи від валютних операцій займають у загальному обсязі доходів банку, та який рівень доходу становить кожен напрямок валютної діяльності.

Отже, дані підходи нададуть банкові змогу ефективно управляти валютними ресурсами, визначати найбільш дохідні операції, джерела формування пасивів, їх обсяги, розміщення на ринках, а також проводити таку діяльність, яка буде рентабельною та прибутковою.

Хардікова Ю.А.

Національний університет державної податкової служби України

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНИХ СИСТЕМ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В БАНКАХ УКРАЇНИ

Ефективний ризик-менеджмент є одним із головних напрямків наближення вітчизняних банків до якісно нового рівня у їх діяльності та отримання конкурентних переваг на ринку банківських послуг в умовах нестабільності у сфері глобальних фінансових відносин.

Ризик-менеджмент – це система управління ризиками, яка включає в себе стратегію та тактику управління, направлені на досягнення основних бізнес-цілей банку.

Ефективний ризик-менеджмент має включати: систему управління, систему ідентифікації і вимірювання, систему супроводження (моніторингу та контролю), резерви під втрати за активними операціями, репо, своп, сек'юритизації, спот, спред, толерантність до ризику тощо.

З точки зору ризик-менеджменту, банківська діяльність зводиться до прийняття ризику й отримання за це відповідної компенсації – прибутку. Метою управління ризиками є сприяння підвищенню вартості власного капіталу банку, одночасно забезпечуючи досягнення цілей багатьох зацікавлених сторін: власників банку, менеджменту, працівників, клієнтів та контрагентів.

Організація ризик-менеджменту в банку регламентується системою внутрішньобанківських нормативних документів, що підлягають своєчасній актуалізації у разі зміни вимог законодавчого, регулятивного чи нормативного характеру, а також при зміні організаційної структури банку та рівня його толерантності до ризику.

Сьогодні виділяють три головних підходи до організації ризик-менеджменту. Так, згідно першого підходу, управління ризиками в рамках своєї компетенції можуть займатися відділи банку.

Другий підхід – це пасивний ризик-менеджмент, оскільки, відбувається залучення зовнішніх консультантів, що проводять оцінку ризиків, готують аналітичну звітну інформацію з власними висновками і пропозиціями, які подаються на рівень Правління і Спостережної ради банку. При цьому консультанти можуть проаналізувати ризик як усього банку, так і окремого комплексу операцій.

Активний ризик-менеджмент, як третій підхід до формування організаційної інфраструктури системи ризик-менеджменту, втілюється у необхідність створення спеціально призначеного відділу в середині структури банку. В обов'язки даного відділу входить координація процесу управління ризиками та періодична звітність про виконану роботу. В залежності від організаційних потреб, начальник відділу може входити у Правління банку і підпорядковуватися безпосередньо голові Правління.

До переліку основних нормативних актів щодо управління ризиками в банку мають входити:

- мета, завдання та стратегія роботи банку щодо окремих видів ризиків;
- бізнес-плани, положення, політики, процедури;
- регламентні документи колегіальних, функціональних та структурних підрозділів, посадові інструкції, ліміти та повноваження.

Отже, розвинута система ризик-менеджменту передбачає об'єднання стратегії, бізнес-процесів, технологій і інтелектуального потенціалу з

метою збільшення вартості банку. Мета впровадження такої системи полягає в більш ефективному використанні взаємозалежності ринків і потенційних можливостей, у перетворенні функції ризику-менеджменту в джерело конкурентних переваг.

Чернета Д.В.

Дніпропетровська державна фінансова академія

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Одним із важливіших складових сучасної банківської діяльності є системи міжбанківських розрахунків, що призначені для переказу коштів між банками для виконання зобов'язань їх клієнтів, а також власних зобов'язань цих банків. Проте, розвиток системи електронних платежів в Україні стримується внаслідок нестійкого та критичного розвитку банківських відносин в умовах фінансової кризи.

Кількість учасників системи електронних платежів Національного банку України (СЕП) за період з 01.01.2011 р. по 01.01.2015 р. суттєво зменшилася – на 326 одиниць [1]. Це пояснюється змінами у структурі банківської системи України, а саме: ліквідацією банків (філій), їх реорганізацією, перетворенням філій на територіально відокремленні без балансові відділення тощо. Незважаючи на це, кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень зросла (табл. 1).

Аналіз наведених даних свідчить про те, що станом на 01.10.2015 р. Національним банком України забезпечено надійне та ефективне функціонування СЕП, максимальна швидкість, прозорість та високий рівень безпеки проведення платежів через цю систему.

Завантаженість СЕП Національного банку України у 2011-2014 рр. [1]

Середньодобові показники роботи СЕП	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
В середньому за день оброблялося початкових платежів, (тис. шт.)	1342	1385	1 270	1247
- на суму (млн. грн.)	46892	50539	56 892	57410
Середньоденний залишок на рахунках учасників СЕП (млрд. грн.)	23	27,8	33,4	34,3
Середньодобовий коефіцієнт обігу коштів на рахунках учасників СЕП	2,03	1,81	1,70	1,67

Однак, незважаючи на зростання ефективності СЕП, ще залишилися певні недоліки: відсутність контролю системи електронний платежів; низький рівень нормативного та інформаційного забезпечення учасників системи електронних платежів, що за відсутності відповідних законів з питань захисту прав та інтересів власників платіжних засобів, призводить до можливості тіньових фінансових операцій в системі фінансових операцій; відсутність організаційних та фінансових механізмів, дія яких має забезпечувати прозоре та справедливе ціноутворення на послуги [2].

З метою подальшого розвитку СЕП, необхідно здійснити ряд заходів для розширення безготівкових форм розрахунків і забезпечення подальшого розвитку системи: забезпечити діяльність та розвиток організаційної структури СЕП; запровадити комплексні заходи, які будуть вказувати на єдиний платіжний простір; покращити взаємодію національної та міжнародної платіжних систем; мінімізувати відсоток готівкової форми розрахунку; забезпечити функціональний і технологічний розвиток СЕП; запропонувати інтегровану банківську платіжну систему в межах України; розширити можливість використання безготівкової форми розрахунку із застосуванням платіжних карток; побудувати більш ефективну і надійну систему внутрішньодержавних розрахунків, за рахунок врегулювання наявного ринку платіжних систем; забезпечити удосконалення та розвиток нормативно-правової бази СЕП.

Список використаних джерел:

1. Система електронних платежів Національного банку України станом на 01 січня 2015 року / Офіційне інтернет-представництво Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53861.
2. Жидовська Н., Петришин Л. Сучасний стан системи електронних платежів в Україні / Науковий клуб. - 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_11_25_lviv/sekcija_3_2014.

Черниченко А.О.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ СТРАТЕГІЄЮ БАНКУ

Враховуючи кризу вітчизняної економіки та розбалансування світових ринків, набуває особливого значення питання стабільності комерційних банків та банківської системи України в цілому. За цих умов саме інвестиційна діяльність банків у сфері кредитування здатна забезпечити збільшення прибутковості банківських операцій та підвищення ліквідності банків.

Варто відзначити, що для більшості банківських установ кредитування є пріоритетною діяльністю, але на нашу думку, кредитні та інвестиційні операції є нерозривними, адже вони мають бути рівнозначними у балансі банку. Саме тому банки повинні розробляти продуману та обґрунтовану єдину інвестиційну політику у сфері кредитування [2].

Для того щоб управління кредитно-інвестиційною стратегією було ефективним, необхідно правильно сформулювати кредитно-інвестиційну

стратегію банку та виділити її головні етапи. IDEF0-модель надає можливість отримати точну специфікацію всіх операцій і дій, здійснюваних в бізнес-процесі, а також характер взаємозв'язків між ними. На рис. 1 зображена діаграма декомпозиції процесу формування кредитно-інвестиційної стратегії банку.

Метою кредитно-інвестиційної стратегії безумовно є максимізація доходів банку, проте не менш важливим є досягнення соціально-економічного ефекту. До суб'єктів стратегічного менеджменту кредитно-інвестиційної діяльності відносять як внутрішніх суб'єктів (менеджери, керівники, акціонери, наймані працівники), так і зовнішніх суб'єктів (клієнти банку, конкуренти, суспільство, державні органи) [1].

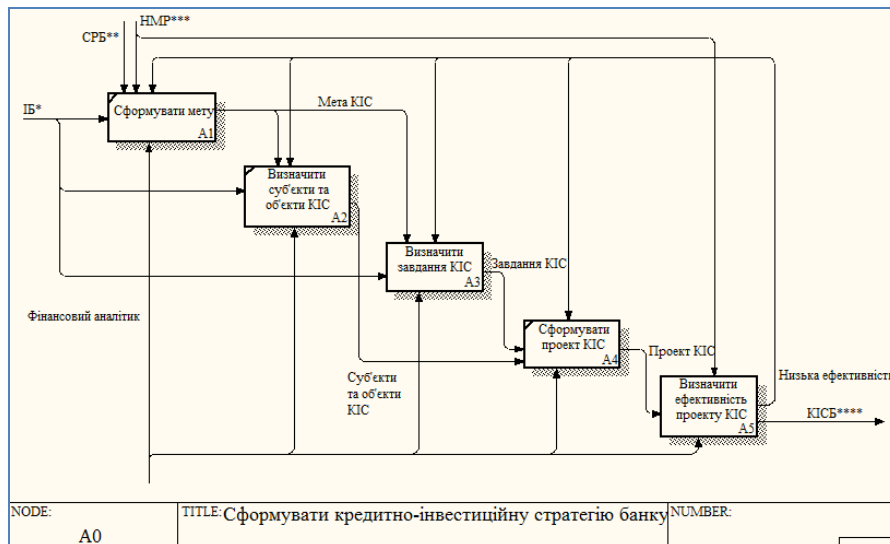

Рис. 1. Діаграма декомпозиції процесу формування кредитно-інвестиційної стратегії банку

Основними об'єктами кредитно-інвестиційної стратегії банку є: матеріальні та нематеріальні ресурси; джерела фінансування; сукупність ризиків банківської діяльності; система управління банком; фінансові відносини між вищезазначеними суб'єктами [1].

До основних завдань кредитно-інвестиційної стратегії слід віднести: визначення ефективних методів використання фінансових та нефінансових ресурсів банку; вивчення фінансових та нефінансових можливостей імовірних конкурентів; вибір галузей та підприємств, привабливих для

банку з позиції довгострокового кредитування; розробка принципів відбору довгострокових інвестиційних проектів для кредитування [1].

Список використаних джерел:

1. Андрос С. В. Моделирование кредитно-инвестиционной стратегии банков с позиции финансовой устойчивости [Электронный ресурс] / С. В. Андрос. – Режим доступа : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
2. Заславська О. І. Особливості формування та реалізації кредитно-інвестиційної стратегії банків [Електронний ресурс] / О. І. Заславська. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

СЕКЦІЯ 3

ІНСТРУМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РИНКУ

ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Азарова Є.О., Бойко І.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІННОВАЦІЇ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Інноваційна діяльність страхових компаній відіграє важливу роль у розвитку ринкової економіки. Її мета полягає у пошуку нових методів роботи на ринку страхових послуг; аналізу можливих варіантів вкладення тимчасово вільних коштів інвестиційного фонду й фонду власних коштів страхових компаній у фізичні активи, від яких страхова компанія буде одержувати більше доходів.

Страховий ринок України перебуває на стадії становлення та розвитку, діяльність вітчизняних страхових компаній стимулює сильна конкуренція іноземних. Тому впровадження інновацій є запорукою успіху в безкомпромісній конкурентній боротьбі.

На сьогоднішній день існує ряд особливостей страхової діяльності, що негативно впливають на розробку й впровадження інновацій. До них можна віднести неефективний менеджмент, обмеженість механізму інвестування страхових резервів, відсутність прозорості з погляду обліку й звітності, стимулювання інноваційної активності колективів страхової компанії, недолік кваліфікованих кадрів інноваційної сфери й відсутність довгострокового стратегічного планування інноваційної діяльності в страхових компаніях.

У той же час, провідні страхові компанії впроваджують певні заходи

щодо удосконалювання своєї ринкової діяльності за допомогою застосування різного роду інновацій. Впровадження маркетингу в діяльність страхових компаній дозволяє підвищувати ефективність надання послуг. Страховий маркетинг повинен бути орієнтований на найширше коло клієнтів, на їх різноманітні інтереси. Використання інноваційного підходу при виборі каналів збуту дозволяє охопити якомога ширшу аудиторію споживачів.

Впровадження web-програм у страхуванні дозволяє страховикам здійснювати дистанційне обслуговування клієнтів, сприяє зменшенню адміністративних витрат страховика та скороченню часу на укладання договору. Програма інтерфейс у страхуванні, а саме – на ринку страхування життя, сприяє дистанційному доступу клієнтів до власних накопичувальних рахунків, надає можливість відслідковувати стан власного рахунку. Асистанс програми передбачають консультації та надання додаткових послуг клієнтам в разі настання страхового випадку. За умови ефективного правового регулювання та досконалої нормативно-правової бази ці інноваційні програми значно полегшать співпрацю між страховими компаніями та страхувальниками.

Страхування нестандартних ризиків є поширеним у світі за умов проявів фінансової кризи. Зарубіжні страхові компанії вносять до переліку нестандартних страхових випадків підвищення цін на бензин, пропонують страхування від зйомок прихованою камерою тощо. Українські страхові компанії рідко, але теж страхують нестандартні ризики, що є для них своєрідним рекламним кроком, так як страхуються в основному відомі особистості.

З метою поширення в Україні ефективного досвіду новітніх тенденцій розвитку продуктів на ринку страхування в США та Європі в умовах фінансової кризи, вважаємо доцільним звернути увагу, зокрема, на unit-linked – продукти довгострокового страхування життя із інвестиційною складовою, що характеризуються суттєвими відмінностями

від традиційних страхових продуктів. Для прикладу, програми «Фінансові рішення», які пропонує сільгоспвиробникам компанія «Сингента», є інноваційними, які вперше будуть впроваджуватися в Україні.

Отже, аналіз страхового ринку України дозволив виділити ряд факторів, які стримують розвиток інноваційної діяльності страхових компаній. Для того, щоб підвищити їх ефективність і конкурентоспроможність необхідна оцінка негативних факторів і нових можливостей, комплексу питань, рішення яких лежить у рамках розвитку інноваційної діяльності страховиків. Лише за умов застосування інноваційних страхових програм, які передбачають збалансування якісних і кількісних параметрів діяльності страхової компанії можна досягти значних зрушень на страховому ринку.

Бигун А.Л.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

СОЗДАНИЕ В УКРАИНЕ «ФИНАНСОВОГО СУПЕРМАРКЕТА» НА БАЗЕ БАНКОВ И СТРАХОВЩИКОВ

По нынешнему законодательству банки не могут напрямую заниматься страхованием, поэтому банки выступают только агентами страховщиков. Законодательство не регулирует совместную деятельность банков и страховых компаний отдельными нормативными документами. Существуют только правовые акты, регламентирующие определенные направления, в которых сталкиваются их интересы.

Чаще всего инициаторами интеграционного процесса являются банки, поскольку они имеют больше финансовых и технологических возможностей. Цели, преследуемые банками и страховыми компаниями

при организации интегрированной формы взаимодействия, в основном совпадают, и корректируются только на специфику их деятельности: рост клиентской базы; повышение доходности; снижение банковских рисков / убыточности страховой деятельности; повышение капитализации бизнеса; развитие определенного направления бизнеса (например, корпоративного бизнеса); усиление конкурентоспособности; расширение филиальной сети; улучшение имиджа. Важен выбор формы объединения компаний, участвующих в интеграционном процессе: это вхождение в финансово-промышленную группу или холдинг, организация банкостраховых групп, участие в капитале. Деятельность финансовых холдингов и банкостраховых групп направлена на использование преимуществ от объединения банковской и страховой деятельности как для клиентов (в части получения «интегрированного» продукта), так и для самих участников (в части получения дополнительной прибыли от созданного «финансового супермаркета»).

Логическим завершением процесса интеграции должна стать организация модели «финансового супермаркета». Основными критериями выбора клиентами финансового продукта или услуги являются: соотношение цена / качество; затраты времени на приобретение продукта; возможность получения комплекса услуг в одном офисе; предоставление уникальных продуктов, не имеющих аналогов на рынке; уровень сервиса, возможность получения квалифицированной консультации; надежность компаний. Преимуществом партнерских отношений является приемлемое соотношение цены / качества продукта. Если у банка несколько партнеров-страховщиков, конкуренция между ними приводит к улучшению качества продуктов и снижению их стоимости. Однако клиенту придется потратить время на поездку в офис страховой компании для оформления страхового продукта, снижающей эффект от взаимодействия.

Совместная деятельность открывает для клиентов более широкие возможности. Кроме экономии времени на приобретение продукта в одном

офисе, клиент может получить уникальные совместные продукты банков и страховщиков, учитывающих их индивидуальные потребности. Недостатки: не всегда высокий уровень обслуживания (в связи со слабым знанием банковскими сотрудниками специфики страховых продуктов), ограниченный выбор страховых продуктов и высокая цена продукта.

В модели «финансового супермаркета» придерживаются практически все основные критерии выбора клиентами финансовых продуктов: возможность приобретения всего комплекса финансовых услуг в одном месте, включая интегрированные продукты, высокий уровень обслуживания и предоставления квалифицированной консультации.

Віш Т.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СУЧАСНИХ БАНКІВ

Зниження ризику при здійсненні кредитних операцій банку можливо досягнути на підставі комплексного вивчення кредитоспроможності клієнтів, що одночасно дозволить організувати кредитування з урахуванням меж використання кредита.

Процес кредитування, пов'язаний з дією багаточисельних факторів ризику, спроможних потягти за собою несплату кредиту в обумовлений строк. Надаючи кредити, банк повинен вивчати фактори, які можуть тягти за собою їх несплату [1]. Основна мета банку визначити спроможність та готовність позичальника повернути кредит у відповідності з умовами кредитного договору. Банк повинен в кожному випадку визначити ступінь ризику, який він готовий взяти на себе і розмір кредиту, який може бути

наданий в даних обставинах .

Проводячи оцінку клієнта банківські установи керуються власними положеннями, але в основу яких покладені рекомендації Національного банку України [2]. Враховуючи сучасні реалії, га наш погляд, в методичне забезпечення оцінки кредитоспроможності позичальника доцільно включати, з одного боку, оцінку структуризації кредитного портфеля банків та управління ризиками, виконання аналізу з урахуванням досвіду іноземних банків, з іншого боку, оцінювати ділові ризики клієнтів, спроможні уповільнити повернення боргу, тобто ризики, які залежать від виду бізнесу позичальника тощо.

Кредитні ризики банків залежать від організації кредитування, в зв'язку з цим можна запропонувати наступні рекомендації:

1. Приділити посилену увагу ліквідності застави, влючати показники забезпеченості кредиту до методики оцінки кредитоспроможності.

2. Приймати до уваги кадровий потенціал позичальника – юридичної особи.

3. Для хеджування ризику неплатежу по позиці застосовувати метод диверсифікації кредитного портфеля. Слвд зазначити, що основними способами, що застосовуються для забезпечення достатньої диверсифікації позикового портфеля, є наступні: раціонування кредиту, яке передбачає встановлення гнучких та або жорстких лімітів кредитування по сумі, термінам, видам процентних ставок і іншим умовам надання позик; встановлення лімітів кредитування окремих; диверсифікація позичальників; диверсифікація забезпечення; застосування різних видів процентних ставок і способів нарахування і сплати процентів по позиці; диверсифікація кредитного портфеля по термінам.

Отже, запропоновані заходи нададуть можливість банку поліпшити стан кредитного портфелю та мінімізувати дію кредитних ризиків, що в свою чергу підвищить ефективність здійснення кредитної діяльності та загальної прибутковості банку.

Список використаних джерел:

1. Виговський В. Г. Визначення кредитоспроможності в економічній літературі: оцінка підходів / В. Г. Виговський // Вісник ЖДТУ. – 2013.– № 2 (64)
2. Гідулян А. Актуальні питання поліпшення методики оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / А. Гідулян // Вісник НБУ. - 2013. - № 1.

Волошин Д.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В УКРАЇНІ

Проблема фінансової підтримки малого бізнесу є ключовою проблемою розвитку економіки. Проблематикою створення і функціонування бізнес-інкубаторів для підтримки малого бізнесу у країнах Західної Європи та США науковці займаються вже протягом 50–60 років, натомість в Україні це питання все ще знаходиться у початковій стадії розвитку [1, 2].

Бізнес-інкубатор - організаційна форма взаємодії науки і підприємництва, багатофункціональний комплекс, елемент інноваційної інфраструктури, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності новостворених малих інноваційних фірм [1]. Перші бізнес-інкубатори як місця для вирощування малих підприємств з'явилися наприкінці 50-х років XX ст. у США.

До функціональних завдань бізнес-інкубаторів у сфері надання

послуг суб'єктам малого підприємництва відносяться: консалтингові послуги; надання офісних приміщень; допомога у складанні бізнес-планів і в пошуку джерел фінансування; підтримка проекту на початкових стадіях; аналіз ринку та конкурентів; прокат устаткування; технічно-адміністративне обслуговування (пошта, Інтернет, телефон); інформаційне та рекламне забезпечення; юридичні та бухгалтерські послуги; науково-технічні послуги [1-3].

Ефективність діяльності бізнес-інкубаторів пов'язана з організаційними і економічними чинниками. Їх розвиток не завжди потребує бюджетних впливів і може здійснюватися за рахунок спонсорства або самофінансування. Їх здатність самоокуповуватись складає 10 - 60% [2,3].

Сьогодні у світі налічується більше 4000 бізнес-інкубаторів. Найбільше їх в США – від 850 до 1100. В західній Європі – 800. В Україні їх трохи більше 20 [3].

У багатьох країнах інкубаційні програми фінансуються з регіональних або національних бюджетів в рамках загальної стратегії економічного розвитку. У США більшість інкубаційних програм є незалежними, і фінансуються на кошти громад та проектів. Управління економічного розвитку США часто є джерелом коштів для відкриття інкубаційних програм, але як тільки програма стартує і починає функціонувати, то вона, як правило, перестає отримувати федеральне фінансування. Орендна плата та / або внески клієнтів складають 59% доходів інкубаторів, 18% приносить плата за послуги або гранти, і 15% - субсидії на грошові операції [3].

Джерелами створення українських бізнес-інкубаторів найчастіше були кошти міжнародних фондів та грантових програм і невеликою мірою — кошти місцевих адміністрацій та спонсорів. Шляхами розвитку бізнес-інкубаторів в Україні є: розробка законодавства, яке б чітко регулювало діяльність бізнес-інкубаторів; а також забезпечення фінансової підтримки з

боку держави та приватних інвесторів. Бізнес-інкубатори на базі ВНЗ можуть працювати як бізнес-акселератори.

Список використаних джерел:

- 1.Васильєва Л.М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва/ Л.М. Васильєва. - Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2010. - №1. - с.50-54
- 2.Микитюк О.П. Бізнес-інкубатори в системі фінансової підтримки малого підприємництва/ О.П. Микитюк. - Світ фінансів. - 2009. - №2 (3). - с.160-164.
3. Linda Knopp, 2006 State of the Business Incubation Industry. Athens, Ohio: National Business Incubation Association, 2007.

Галаван А.Р.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКУ ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Прибутковість банку – це система показників, що показують і оцінюють в сукупності прибуток, отриманий банком, відносно джерел (факторів), які впливають на кінцеві результати роботи банку. [3]

Для аналізу прибутковості банку слід використовувати комплексний підхід на основі системи показників, оцінюючи різні позиції, як з використанням загальних показників прибутковості, так і показників прибутковості роботи окремих підрозділів, напрямків бізнесу (казначейського, оптового, роздрібного, інвестиційного), банківських продуктів, клієнтів, персоналу та аналізу рентабельності проектів. [3]

Норма прибутку на капітал – це узагальнюючий показник результативності діяльності банку, який відображає залежність прибутку від таких чинників: [1]

а) маржа прибутку – відношення чистого прибутку до сукупних доходів банку. Відображає вплив на норму прибутку зміни розміру чистого прибутку на гривню доходів;

б) використання активів – відношення сукупного доходу до сукупних активів. Відображає загальну ефективність використання активів банком;

в) мультиплікатор капіталу – відношення активів до капіталу. Відображає політику у сфері вибору джерел фінансування ресурсів (боргові зобов'язання чи капітал).

Розглянемо взаємозв'язок прибутку на капітал із рентабельністю активів та мультиплікатором капіталу (табл. 1). [2]

Таблиця 1

Динаміка показників прибутковості ПАТ «ПУМБ» за 2013-2014 рр.

(станом на 31.12.)*

№ з/п	Назва показників	Ум. Познач.	2013	2014	Відхилення	
					абсолютне, тис.грн.	відносне, %
1	Чистий прибуток, тис.грн.	Пч	554 753	-135 806	-690 559	-124,48
5	Чисті середні активи, тис. грн.	Ач	32 158 721	37 431 279	5 272 558	16,40
6	Акціонерний капітал, тис. грн.	Ка	3 427 350	3 427 350	0,0	0,0
12	Мультиплікатор капіталу	Кмк	9,3830	10,9213	1,5384	16,40
13	Прибутковість акціонерного капіталу	Кпак	0,1619	-0,0396	-0,2015	-124,48
14	Прибутковість активів	Кпа	0,0173	-0,0036	-0,0209	-121,03

* розраховано автором за матеріалами [4].

1. Зміни за рахунок мультиплікатора капіталу:

$$K_{\text{пак баз.}} = 9,3830 \times 0,0173 = 0,1619,$$

$$K_{\text{пак (мк)}} = 10,9213 \times 0,0173 = 0,1884,$$

$$\Delta K_{\text{пак (мк)}} = 0,1884 - 0,1619 = +0,0265,$$

$$(\text{або}) +16,4 \% (0,0265 / 0,1619 \times 100).$$

2. Зміни за рахунок прибутковості активів:

$$K_{\text{пак}}(K_{\text{па}}) = 10,9213 \times -0,0036 = -0,0396,$$

$$\Delta K_{\text{пак}}(K_{\text{па}}) = -0,0396 - 0,1884 = -0,2280,$$

$$(\text{або}) \quad -140,9 \% (-0,2280 / 0,1619 \times 100).$$

Отже, взагалішому бачимо зниження на 0,2015 в.п. або на 124,48 %. Провівши факторний аналіз ми виявили, що тільки за рахунок мультиплікатора капіталу прибутковість капіталу підвищилась на 0,0265 в.п. або на 16,4 %. Це є позитивним фактором, так як, означає підвищення ефективності пропорції між власними та залученими коштами. Проте збільшення цієї пропорції в сторону залучених коштів призводить до збільшення ризику. Тому банку потрібно постійно контролювати співвідношення ризик-дохід.

За рахунок зниження прибутковості активів рентабельність капіталу впала на 0,228 в.п. або на 140,9 %. Це означає, що банку необхідно уважніше слідкувати за використанням ресурсів та покращувати управління ними.

Список використаних джерел:

1. Герасимович А.М., та ін., Аналіз банківської діяльності [Текст]: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 600 с.;
2. Щибиволок З. І., Аналіз банківської діяльності [Текст]: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 311 с.;
3. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа / Аналіз доходів, витрат і прибутку банку / [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/18100713/bankivska_sprava/analiz_dohodiv_vitrat_pributku_banku;
4. Консолідована аудійована фінансова звітність у відповідності з МСФО за 2014 рік, – ПАТ «ПУМБ» [Електронний ресурс] / Режим

доступа: http://pumb.ua/ua/about/financial_indicators/2014/.

Ганжа І.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ДЕРЖАВНА ІННОВАЦІЙНА ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА УСТАНОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні для вирішення завдань уряду з поліпшення соціально-економічного становища в країні найбільш перспективним є інноваційний розвиток економіки. Головною метою державної інноваційної політики є створення належних умов для розвитку й забезпечення впровадження сучасних технологій. Саме тому, активну участь у фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку економіки мають відігравати державні установи, зокрема, Державна інноваційна фінансово-кредитна установа (ДІФКУ).

Свою місію ДІФКУ визначає як: «Ми зміцнюємо економіку України, залучаючи зовнішні та внутрішні кредитні та інвестиційні ресурси, і направляємо їх на фінансування інноваційних та інвестиційних проектів у стратегічних галузях економіки.». Головне кредо: «Ми інвестуємо в Україну».

Головними завданнями Державної інноваційної фінансово-кредитної установи є:

- залучення коштів, у тому числі іноземних, надання гарантій для фінансування науково-технічних і маркетингових досліджень, науково-технічного пошуку, інноваційних та інвестиційних проектів і програм;

- розроблення комплексу заходів передінвестиційного характеру;
- супроводження інноваційних та інвестиційних проектів і програм, здійснення контролю за ефективною їх реалізацією і цільовим використанням суб'єктами інноваційної діяльності наданих коштів;
- налагодження співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, з питань залучення фінансових ресурсів в економіку України і реалізація спільних інноваційних та інвестиційних проектів;

Державна інноваційна фінансово-кредитна установа (ДІФКУ) організовує на конкурсних засадах відбір інноваційних проектів для їх фінансової підтримки. Конкурсні відбори здійснюються на засадах прозорості, відкритості, гласності. Проте існує ряд недоліків:

- ДІФКУ не визначає щорічні пріоритети за якими буде надаватися фінансова підтримка, його завдання – це адміністрування даного процесу.
- Офіційний сайт не наповнений достатньою інформаційною базою щодо діяльності, заходів, планів, проектів даної установи.
- Річний фонд, який використовується для фінансової підтримки інноваційних проектів не має змістовних пріоритетів. Це не сприяє концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних темах, наприклад, розробці енергоефективних технологій у сфері тепло забезпечення житла, освітленні населених пунктів тощо.

Отже, необхідною умовою для реалізації інноваційної діяльності держави є ефективне функціонування Державної інноваційної фінансово-кредитної установи. Важливе значення має інформаційне забезпечення діяльності. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа потребує заходів щодо інформування виробників про існуючі види технологій і устаткування, надання допомоги в адаптації новітніх технологій в виробництві, консультаційні та експертні послуги тощо. Головними умовами саме такого шляху є високий науковий, науково-технічний та виробничий потенціал, висококваліфіковані виробничі сили, достатня законодавча база, стимулююча інноваційні процеси, певні кошти.

Важливою функцією повинно стати акумулювання заощаджень та спрямування їх у забезпечення інноваційного розвитку національної економіки.

Гутниченко А.Г.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФАКТОРИНГ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЙОГО ОПЕРАЦІЙ

Факторинг - це надання фінансування під відступлення дебіторської заборгованості, з урахуванням особливості вашого бізнесу, може бути, як з покриттям, так і без покриття ризику неплатежів. Мета цього напрямку забезпечити високий рівень сервісу та унікальні можливості для компаній працювати з відстрочкою платежу.

Таке явище як факторинг, не знайоме ряду дрібних і середніх підприємств, але могло б врятувати бізнес від краху у випадку форс-мажорних обставин. Джерела фінансування малого бізнесу - обмежені, тому він зацікавлений в додаткових вливаннях грошових коштів. З цим справляється усічений факторинг - кредитування під заставу дебіторської заборгованості. У свою чергу середній бізнес зацікавлений у збільшенні обсягу продажів, отже тут уже не обійтися без комерційного факторингу. Факторинг дозволяє за короткий час збільшити обсяг продажів у кілька разів і допомагає компанії розвиватися ефективніше ніж при кредитуванні.

Міжнародний факторинг - це комплекс факторингових послуг, що надаються банками або факторинговими компаніями своїм клієнтам, що здійснюють зовнішньоторговельні розрахунки та передбачає, що покупець і продавець, що здійснюють розрахунки між собою з відстрочкою платежу, є резидентами різних країн. Міжнародний факторинг може працювати по

однофакторній або по двухфакторній моделі.

Однофакторна модель включає в себе трьох учасників: продавець / постачальник (експортер) і фінансує його Банк / факторингова компанія – (експорт-фактор) знаходяться в одній державі. Покупець (імпортер) є резидентом іншої держави. У такій схемі міжнародного факторингу Експорт-фактор бере на себе функції міжнародних розрахунків за зовнішньоторговельним контрактом, а також усі ризики неплатежу або прострочення платежу з боку покупця-імпортера.

За двофакторної моделі міжнародного факторингу присутній четвертий учасник - Імпорт-фактор - Банк або факторингова компанія, яка є резидентом тієї ж держави, що і Покупець-імпортер. При цьому Імпорт-фактор бере на себе ризики, пов'язані з неплатежами. Експорт-фактор здійснює розрахунки за зовнішньоторговельним контрактом, фінансує продавця в обсязі, встановленого Імпорт-фактором ліміту фінансування.

Слід зазначити, що для зниження ризиків, пов'язаних з діяльністю в галузі міжнародного факторингу, а також з метою поліпшення обслуговування клієнтів у цій сфері, банки або факторингові компанії, які виступають в ролі Експорт-факторів або Імпорт-факторів повинні бути учасниками однієї з Міжнародних факторингових асоціацій : International Factors Group (IFG) або Factors Chain International (FCI).

Членство в Міжнародних факторингових асоціаціях, в першу чергу, підвищує престиж банків / факторингових компаній. Крім того, Міжнародні факторингові асоціації надають своїм учасникам доступ до своєї великої бази даних, що включає найактуальніші відомості про постачальників і покупців, а також статистичні та аналітичні дані по ринку факторингу, також дозволяють використовувати розроблені ними передові технології для розвитку бізнесу в області факторингу, переймати досвід іноземних колег, отримувати допомогу по стягненню заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Ринок факторингових послуг: проблеми розвитку і перспективи / Матеріали Українського агентства фінансового розвитку // Фінансовий ринок України. – 2010. – №9(83). – С. 20-23.
2. Пальчук О.І. Факторинг як фінансова послуга. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7839/2/28.pdf>

Задорожна В.В.

Дніпропетровська державна фінансова академія

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах активної євроінтеграції, розширення світового фінансового ринку, активних змін у фінансовому інструментарії, фінансових послугах набуває актуальності тема визначення основних тенденцій розвитку фінансових інновацій.

Необхідно зазначити, що у науковій літературі питання фінансових інновацій висвітлено досить широко. Поняття самої інновації як явища в господарській діяльності найповніше описала Н.В. Краснокутська [1]. Вітчизняні і зарубіжні автори описують фінансові інновації з різноманітних ракурсів – фінансового інструментарію, результату науково-дослідної діяльності, каталізатора фінансової активності на ринку тощо. Зокрема на особливу увагу заслуговує праця Г. М. Азеренкової [2], в якій зосереджено увагу на досвіді практичного використання фінансових інновацій.

На сьогоднішній день інновацію визначають як кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового або вдосконаленого продукту чи технологічного процесу. Розглядаючи ж фінансову інновацію у найширшому її розумінні, маємо на увазі новий фінансовий інструмент

чи нову фінансову технологію.

Фінансову технологію розуміють як поєднання економічної й фінансової теорій із математичними й статистичними методами. Також елементом фінансової технології визнають обізнаність у готових фінансових розробках, комп'ютерній і телекомунікаційній техніці тощо. Прикладом нових фінансових технологій є поява на Нью-Йоркській фондовій біржі комп'ютерної системи для поточного звіряння обсягу купівлі і продажу, відомої під назвою ДОТ-системи (Designated Order Turnaround (DOT) System).

Важливо зазначити, що еволюційний розвиток фінансових інновацій передбачає три кроки:

1. Заставні фінансові інновації з коригованою процентною ставкою;
2. Ф'ючерсні ринки для фінансових інструментів;
3. Опціонний ринок для боргових інструментів [3].

Особливої уваги заслуговує тенденція до розвитку таких фінансових інновацій, як сек'юритизація, розподіл та об'єднання фінансових контрактів, розвиток каналів розподілу нових фінансових послуг. Сек'юритизація є сучасною тенденцією на міжнародному ринку банківських кредитів, суть якої полягає у переважанні на ньому позикових капіталів емісії цінних паперів над банківськими кредитами. Сам процес продажу активів банку відбувається опосередковано через випущені цінні папери, що розміщуються на ринку. Користь такої інновації очевидна: банки передають свої кредитні ризики іншим учасникам ринку, розділяють ризик.

На сьогодні сферу фінансових послуг (послуги фінансового посередництва або послуги кредитування) визнано найбільшою у світі. Швидкі темпи розвитку такого сектору пов'язані з неперервними процесами модернізації, продукування та впровадження фінансових інновацій.

Список використаних джерел:

1. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 276 с.
2. Азаренкова Г. М. Фінансові інновації: напрямки застосування та досвід впровадження / Г. М. Азаренкова // Стан і проблеми трансформації фінансів та економіки регіонів у перехідний період : зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. – Чернівці : Букрек, 2012. – Ч. 1. – С. 6-8.
3. Мишкін Ф. Фінансові інновації: передумови виникнення та еволюція форм / Ф. Мишкін // Фінансовий ринок України. - 2013. - №5. - С.21-24.

Коваленко І.А

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кожна держава використовує гроші як один з важливих елементів впливу на економіку. За допомогою грошей держава здійснює контроль за господарюванням країни, за мірою праці і споживання. Держава планує та законодавчо регулює грошовий обіг, тому грошова система є повним віддзеркаленням стану національної економіки країн всіх держав.

Під грошовою системою держави необхідно розуміти врегульовану нормами права і взятую у своєму взаємозв'язку сукупність форм та методів планомірної організації грошового обігу на її території. Тобто грошова система, будучи державно-правовою формою організації грошового обігу, припускає адекватне законодавче регулювання. Грошова система

неможлива без її елементів: найменування грошової одиниці; масштаб цін; види та купюрність грошових знаків, які мають статус законного платіжного засобу; регламентація безготівкових грошових розрахунків; регламентація готівкового грошового обороту; регламентація режиму валютного курсу та операцій з валютними цінностями; регламентація режиму банківського процесу; державні органи, які здійснюють регулювання грошового обороту та контроль за дотриманням чинного законодавства. [1]

Сучасна грошова система є результатом безготівкового процесу розвитку товарного виробництва, вона є системою ринкового типу. Одне з найважливіших сьогоднішніх і перспективних завдань розбудови грошової системи України - зростання довіри до національної валюти – гривні. [2]

Кожна держава формує свою грошову систему таким чином, щоб надати їй повну суверенність, незалежність і здатність протистояти зовнішнім впливам, які загрожують інтересам національної економіки. Така суверенність грошової системи виступає однією із ключових ознак політичної та економічної незалежності, самостійності держави. [3]

Законодавчими актами регулюється структура та повноваження державних інститутів, що беруть участь в організації грошового обігу, умови їх взаємодії. [1]

Формування сучасного механізму забезпечення сталості грошей в Україні насамперед має спиратися на сильну виконавську владу, яка користувалася б загальною підтримкою населення і яка б на ділі енергійно проводила радикальні економічні перетворення на всіх рівнях і стадіях суспільного відтворення. [4]

На нашу думку, стан грошових систем потрібно постійно регулювати, грошові системи видозмінюються і розвиваються в міру розвитку грошей - від систем, побудованих на принципі саморегулювання обороту грошей, до систем, за яких регулювання пропозиції грошей здійснюється державою, тобто, від грошових систем залежить економічний

стан кожної держави.

Список використаних джерел:

1. Роль В. Ф., Сергієнко В. В., Попова С. М. Фінансове право. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
2. Круш П.В. Гроші та кредит : навч. посібн. / П. Круш, О. Клименко. — Київ, 2010.
3. Гроші та кредит - Круш П.В. - Складові елементи сучасної грошової системи

Куртбедінова А.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі розвитку економіки країни велике значення має інноваційна діяльність підприємств.

Як свідчить статистика, багато підприємств не використовує інноваційні розробки через низку факторів, які стримують інноваційну діяльність, особливо під час фінансової кризи. Можна виділити декілька груп факторів впливу на інноваційну діяльність, що сприяють активізації інноваційної діяльності: економічні, організаційні, законодавчі та соціальні фактори.

На сьогодні інновації є одним з основних факторів розвитку для більшості підприємств. Слід зазначити, що кількість наукових праць, де досліджується інноваційна діяльність значно зростає.

Потрібно стимулювати створення підприємств, де можна

сконцентрувати фінансові, матеріальні, людські і інтелектуальні ресурси і таким чином створити основу для інноваційного розвитку країни.

Необхідно внести зміни в Господарський та Цивільний кодекси, які б стимулювали підприємців до сучасних індустріальних об'єднань, які спроможні створювати та впроваджувати інновації.

Лузан Т. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Основною рушійною силою, без якої неможливий ефективний розвиток фінансового ринку та національної економіки загалом, є впровадження інновацій. Суспільство увійшло в епоху активних фінансових відносин, тому потребує прийняття несподіваних рішень та появи фінансових інновацій, які змінять структуру фінансового ринку і впливають на його розвиток. Інновації, які запроваджуються на фінансовому ринку, мають сьогодні вирішальне значення для успішного розвитку національних фінансових систем, і є, з одного боку, закономірним результатом його еволюції, а з іншого, дають можливість фінансовим установам вирішувати конкретні поставлені проблеми.

Фінансові інновації – це результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, інструментів, технологій, процесів, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками з метою забезпечення розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості.[4, с. 84]

Методи створення фінансових інновацій: комбінування, вдосконалення або розчеплення існуючих продуктів чи їхніх елементів, декомпозиція цінних паперів, використання існуючих властивостей у новій якості. [5]

Вирішальна роль у процесі створення нових фінансових інструментів належить інвестиційним банкам, які розробляють фінансові продукти для задоволення специфічних потреб емітентів та інвесторів у формуванні бажаних грошових потоків із найкращим можливим поєднанням ризику, доходності та ліквідності.

До нових фінансових інструментів належать брокерські рахунки управління готівкою, облігації, забезпечення пулом іпотек, процентні свопи, конвертовані облігації з правом дострокового погашення, звільнені від податку облігації з плаваючою ставкою та ін. Інноваційні фінансові інструменти виконують функцію засобу сек'юритизації, яка передбачає механізм трансформування боргових зобов'язань фінансової установи у ліквідні боргові фінансові інструменти, забезпечених активом або пулом однорідних активів. До інноваційних фінансових інструментів, які забезпечують сек'юритизацію, ми віднесемо цінні папери забезпечені активами, цінні папери забезпеченні іпотекою та забезпечені боргові зобов'язання. [3, с. 97]

Запровадження в Україні новітніх фінансових інструментів покращить функціонування фінансового ринку, підвищить ефективність розподілу грошових ресурсів, що сприятиме стабільному зростанню національної економіки та суспільного добробуту. Світові тенденції у сфері розвитку фінансових інновацій видаються далекими від вітчизняної дійсності. Однак прагнення України стати повноцінним членом міжнародної фінансової системи вимагає відповідати світовим вимогам та стандартам.[2, с. 181]

Отже, роль інноваційних фінансових інструментів являється дуже великою для розвитку як фінансового ринку так і національної економіки

загалом. З огляду на це, актуальним залишається вивчення теорії і практики фінансових інновацій, особливостей фінансового ринку. Нині запровадження новітніх фінансових інструментів є головним напрямом підвищення ефективності функціонування фінансових ринків. Розвиток інструментарію фінансового ринку дає змогу зробити його надійним джерелом залучення фінансових ресурсів і створення відповідної інфраструктури для інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Андрощук І. В. Фінансові інновації: суть та проблеми їх поширення [Електронний ресурс] / І. В. Андрощук, О. М. Кравчук – Режим доступу:
http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_35/Zm/18PDF.pdf
2. Бурденко І. М. Передумови створення та використання інноваційних фінансових інструментів на ринку похідних фінансових інструментів України / І. М. Бурденко / Маркетинг і менеджмент інновацій – 2012. - №3. – С. 181-190.
3. Кучер Т. Л. Інноваційні фінансові інструменти: теоретичні засади процесу утворення / Т. Л. Кучер, В. С. Свірський / Інноваційна економіка – 2012 р. - №8
4. Пантелеєва Н. М. Ринок фінансових інновацій: основи формування та розвитку / Н. М. Пантелеєва / Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2011. - №2.
5. Шелудько В. М. Інновації на ринку фінансових інструментів [Електронний ресурс] / В. М. Шелудько. – Режим доступу:
http://pidruchniki.ws/1806020339379/finansii/innovatsiyi_rinku_finansovih_instrumentiv/

МІЖНАРОДНА СИСТЕМА МІЖБАНКІВСЬКИХ КОМУНІКАЦІЙ SWIFT, ЇЇ РОЛЬ ТА ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ

Товариство міжнародних міжбанківських фінансових телекомунікацій SWIFT, засновано у травні 1973 р. в Бельгії. SWIFT — це акціонерне товариство, власниками якого є банки-члени. Вищий орган — загальні збори банків-членів або їх представників (Генеральна Асамблея). Усі рішення приймаються більшістю голосів учасників асамблеї відповідно до принципу: одна акція — один голос. Головні позиції в раді директорів займають представники банків країн Західної Європи і США. Кількість акцій розподіляється пропорційно трафіку повідомлень, що передаються. Найбільшу кількість акцій мають США, Німеччина, Швейцарія, Франція, Велика Британія [1].

Рис. 1. Регіональна структура трафіку SWIFT станом на лютий 2015 [2].

Основними напрямками діяльності товариства є надання оперативного, надійного, ефективного, конфіденційного та захищеного від несанкціонованого доступу телекомунікаційного обслуговування для банків і проведення робіт із стандартизації форм і методів обміну фінансовою інформацією [1].

Зараз по мережі SWIFT щоденно передається близько 15 млн.

фінансових повідомлень, а щомісячно – близько 500 млн. Кількість щомісячних повідомлень через систему на кінець 2014-го року зросла приблизно на 50 млн., у порівнянні з 2013-им. Що ж до перших місяців 2015-го року, то трафік лютого складає 23730000 повідомлень в день, що являє собою збільшення на 10,7% порівняно з лютим 2014-го року [2].

Робота в мережі SWIFT дає користувачам низку переваг: надійність передачі повідомлень; таємність переданих повідомлень; скорочення операційних витрат; швидкий спосіб передачі повідомлень у будь-яку точку світу; можливість автоматизації обробки даних; підвищення конкурентоспроможності банків - членів SWIFT.

Головним недоліком SWIFT, з точки зору користувачів, є досить дорогий вступ до товариства. Це створює проблеми для малих і середніх банків. Також існує сильна залежність внутрішньої організації від дуже складної технічної системи (небезпека збоїв та інші технічні проблеми). Як ще один недолік можна назвати скорочення можливостей з користування платіжним кредитом (на час переказу документа), тобто скорочується період між дебетом і кредитом рахунків, на яких відображається даний переказ [1].

Отже, незважаючи на існування ряду недоліків, використання системи SWIFT є економічно доцільним. Це обумовлюється швидким і зручним обміном інформацією між банками і фінансовими інститутами, розташованими по всьому світу, ефективнішим використанням коштів за рахунок прискорення проведення платежів і одержання підтверджень, збільшенням продуктивності системи взаєморозрахунків, підвищенням рівня банківської автоматизації та зменшенням ймовірності помилок.

Список використаних джерел:

1. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції / Видання 2-ге, перероблене і доповнене // Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.

2. The official website of the SWIFT system. About SWIFT. – Режим доступу: http://www.swift.com/about_swift/index. – Назва з екрану.

Мельник О.Р.

Національний університет державної податкової служби України

ОСНОВНІ СУПЕРЕЧНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Величезним проривом в економіці стає використання все у більших масштабах електронних грошей, які набагато спрощують процес торгівлі. Однак, через їх поступове застосування постала нова проблема: порядок регулювання емісії та обігу електронних грошей в Україні, що робить дану тему досить актуальною на сьогоднішній день.

Сфера використання електронних грошей потребує законодавчого урегулювання, оптимізації технології обігу даного виду товару.

На відміну від «звичайних» грошей «e-money» пов'язані з використанням комп'ютерних мереж та платіжних карток для передачі і зберігання грошових вартостей. Під електронними грошима розуміють системи зберігання і передачі як традиційних валют, так і приватних валют (наприклад, WebMoney Transfer, PayPal та ін.).

Порівняно з традиційними грошима електронні гроші мають такі переваги:

- зручність у використанні, можливість розраховуватись у будь-який час і будь-якому місці (більшою мірою стосується приватних платіжних систем);
- у разі крадіжки електронних пристроїв, їх власник може зберегти грошові кошти, блокуючи операції з використанням відповідних носіїв інформації;

- швидкість здійснення платежів;
- зменшення витрат на емісію паперових валют.

До недоліків електронних грошей, порівняно з готівковими коштами, відносять:

- ймовірність виникнення несправності технічного або програмного характеру;
- неможливість законодавчого урегулювання юридичної відповідальності приватних електронних грошових систем, і як наслідок незахищеність прав користувачів, які є учасниками даної сфери;
- небезпека хакерської атаки та афери;
- величезна кількість обмежень регуляторного характеру, які унеможливають використання всіх переваг електронних грошей.
- складність конвертації електронних грошей.

Отже, у процесі дослідження було виявлено, що в Україні домінує класична форма функціонування електронних грошей, згідно з якою Національний банк України здійснює емісію даної форми грошей.

Вітчизняні банки стримують широке використання електронних грошей в Україні, встановлюючи великий відсоток на конвертацію традиційної валюти в електронну.

Список використаних джерел:

1. Електронні гроші в українському Інтернеті [Електронний ресурс] // Украинские деньги : Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.yd.dp.ua/elektronni-groshi-v-ukrainskomu-interneti.html>
2. Кравчук В. Електронні гроші в Україні / В. Кравчук, Д. Науменко, А. Глибовець. – Київ: Альфа-ППК, 2012. – 64 с.
3. Лист Національного банку України Стосовно використання електронних грошей суб'єктами господарювання [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : Веб-сайт. – Режим доступу :

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v3343500-14>.

4. Трубін І. О. Правові засади функціонування електронних грошей у сфері електронної комерції / І. О. Трубін. – Київ: "Алерта", 2013. – 135с.

Мороз І.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Економічна, соціальна та політична нестабільність, яких зазнає Україна в останні роки, зумовлюють значні ризики та невизначеності стосовно подальшого розвитку економіки та фінансових ринків. Саме грошово-кредитна політика є одним із найдієвіших засобів макроекономічного регулювання.

У січні-серпні 2014 року умови проведення грошово-кредитної політики надзвичайно ускладнилися: рецесивні тенденції 2012-2013 років були посилені різким погіршенням соціально-політичної ситуації, анексією Криму та подальшим загостренням ситуації на сході країни, а останнім часом і зовнішньою агресією, що значно ускладнило або зробило неможливим ведення економічної діяльності на частині території країни. Обмежені фінансові ресурси державного та приватного секторів зумовлювали звуження внутрішнього попиту, а несприятлива зовнішня кон'юнктура, зокрема дискримінаційні торгові дії з боку Росії – зовнішнього [1, с.3]. Як результат, реальний ВВП за I та II квартали поточного року знизився на 1,1% та 4,7% відповідно.

Відбулося значне прискорення інфляційної динаміки. У 2014 році

відбулось стрімке зростання споживчої інфляції – до 24.9%, ціни виробників зросли на 31.8% [3] .

Основний чинник – корекція обмінного курсу гривні на 97.3% за рік. Тиск посилювався спочатку у лютому – травні унаслідок задоволення відкладеного попиту, а починаючи з серпня – унаслідок посилення панічних настроїв через ескалацію військового конфлікту. Базова інфляція зросла до 22.8% [2, с. 27]. Національний банк України ще в "Основних засадах грошово-кредитної політики на 2014 рік" проголосив намір поступово створювати умови для переходу в перспективі до "прямого таргетування інфляції". Тому однією з перспектив розвитку грошово-кредитної системи України можна назвати впровадження даного інструменту.

Але на шляху до запровадження режиму таргетування інфляції в Україні все ще стоять такі проблеми як: високі темпи інфляції, що ускладнюють її прогнозування; значна інфляційна інерція, зумовлена впливом змін валютного курсу на ціни і поширеними явними та неявними механізмами індексації; неможливість відмови від встановлення будь-яких інших номінальних цільових показників, окрім інфляції в умовах нестабільності; офіційно чітко не розмежовано поняття "чистої інфляції", що розраховується виключно за індексами нерегульованих (ринкових) цін, і "брудної інфляції" (з урахуванням індексів регульованих цін).

Враховуючи всі вище зазначені фактори у 2015 році грошово-кредитна політика має проводитись з використанням кількісних орієнтирів приросту грошової пропозиції, які з одного боку забезпечать задоволення потреб економіки у грошах для здійснення платежів, а з іншого – сприятимуть мінімізації монетарного тиску на інфляційні та девальваційні процеси.

Регулювання грошово-кредитної політики у 2015 році має проводитись виходячи з проблем застосування її інструментів, що були виявлені у поточному році, а саме: низька довіра до банківської системи,

що може зумовлювати продовження відтоку депозитів принаймні на початку року; існування профіциту ліквідності переважно внаслідок здійснення виплат Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; сегментованість міжбанківського ринку, що заважає перерозподілу ліквідності та потребуватиме суттєвої участі Національного банку [2, с. 14].

Для усунення зазначених проблем інструменти грошово-кредитної політики мають застосовуватись в напрямі:

- забезпечення на належному рівні внутрішньої вартості гривні для протидії інфляційному та девальваційному тиску. Зазначене буде досягатись за рахунок активного використання Національним банком процентної політики;
- перерозподілу ліквідності. В умовах низької довіри серед учасників міжбанківського кредитного ринку зазначене потребуватиме одночасного активного застосування Національним банком інструментів як з надання ліквідності, так і з її стерилізації;
- усунення невизначеності за рахунок сприяння дії об'єктивних ринкових механізмів утворення ціни на грошові ресурси. Зокрема, збільшенню ліквідності валютного ринку сприятиме функціонування єдиного обмінного курсу гривні;
- поступового скасування адміністративних заходів, впроваджених для стримування тиску на платіжний баланс, що здійснюватиметься у міру стабілізації ситуації на грошово-кредитному ринку.

Список використаних джерел:

1. Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік / Рада Національного банку України / Схвалено рішенням Ради Національного банку України від 11 вересня 2014 р. №28 (в редакції рішення Ради від 23 квітня 2015 р. №6) . Київ – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document>

2. Банківська система 2015: виклики та перспективи / Національний банк України – лютий 2015/ Підготовлено до парламентських слухань на тему: «Про шляхи стабілізації банківської системи України», Верховна Рада України 18 лютого 2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=1474>
3. Фінансовий портал Мінфін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.minfin.com.ua/index/rate/nbu/>

Ошуркова Є.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЛАТІЖНІ ПОСЛУГИ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ІНТЕРНЕТ-ПЛАТЕЖІВ

Електронні платіжні системи (англ. Electronic Payment Systems) – призначені для здійснення платіжних операцій з використанням мережі Інтернет. За допомогою платіжної системи можна здійснювати розрахунок за товари та послуги різних проектів і сервісів. Наприклад, оплачувати мобільний зв'язок, комунальні послуги, кабельне або супутникове телебачення, послуги Інтернет-провайдерів, а також різноманітні покупки в Інтернет-магазинах. Платіжними засобами в електронних платіжних системах виступають електронні (цифрові) гроші, вони є аналогом готівки і, при потребі, миттєво передаються з одного електронного гаманця на інший. Всі електронні платіжні системи за способом доступу до електронного рахунку можна розділити на дві групи: системи, що мають веб-інтерфейс для керування електронним гаманцем; системи, що вимагають встановлення додаткового програмного забезпечення для керування електронним гаманцем.

Метою дослідження є визначення поняття електронних грошей та електронних платіжних систем, а також виділити їх переваги та недоліки.

Швидкий розвиток мережі Інтернет привело до появи, дуже великого, кількості Інтернет-магазинів і інших проектів, що надають послуги кінцевому користувачеві. Електронні платіжні системи якраз і призначені для забезпечення платіжних операцій в мережі Інтернет. За допомогою цих систем можна оплатити домен або хостинг для сайту, комунальні послуги, мобільний зв'язок, кабельне та супутникове телебачення, рекламні послуги, покупку в електронному магазині, різні платні послуги, що надаються комерційними Web-сайтами і т.д.

Залежно від способу розрахунків електронні платіжні системи інтернету поділяють на кредитні, при використанні банківських кредитних карток, і дебетні, які працюють з електронними чеками та електронними (цифровими) грошима. Електронні чеки - це аналог паперових чеків, які платник, який має гроші на рахунку в банку, може пересилати одержувачу в електронному вигляді.

До кінця 90-х років XX століття електронна комерція в Рунеті охопила практично всі сегменти ринку: від можливості оплачувати комунальні послуги до придбання нерухомості, що привело до швидкого розвитку електронних платіжних систем. Найбільшого поширення набули кредитні платіжні системи, що дають можливість здійснювати перекази грошових коштів із застосуванням банківських пластикових карт. Однак з кінця 1997 року в сегменті електронних платежів намітилися серйозні зміни, обумовлені появою відразу декількох крупних компаній, що почали надавати послуги по здійсненню електронних платежів.

Існуючі електронні платіжні системи, як правило, забезпечують користувачів Web-інтерфейсом для управління рахунками (гаманцями), але деякі платіжні системи вимагають скачати і встановити спеціальну прикладну програму на комп'ютер користувача (наприклад, WebMoney Transfer).

До переваг платіжних послуг в системі Інтернет слід віднести:

- доступність - будь-який користувач має можливість відкрити власний електронний рахунок;
- мобільність - незалежно від місця свого знаходження користувач може виробляти будь-які фінансові операції зі своїм рахунком;
- простота використання - для відкриття та використання електронного рахунку не потрібно спеціальних знань;
- оперативність - переказ коштів з рахунку на рахунок відбувається в лічені хвилини.

Головною перешкодою для більш швидкого розвитку систем електронних платежів і раніше є недовіра багатьох користувачів до електронних грошей. Однак розширення використання електронних грошей неминуче з простої причини, що, незважаючи на деякі недоліки, вони володіють такими незаперечними перевагами, як зручність, висока швидкість здійснення фінансових операцій, простота застосування, забезпечення повного контролю над платежами та їх висока безпека, анонімність, можливість передачі третім особам. Крім того, системи електронних платежів також значно розширюють можливості невеликих організацій, чиї витрати на операції з готівкою значно вище в порівнянні з цифровими, включаючи їх зберігання і транспортування. Використання мережі Інтернет вже зараз дає можливість продавцям забезпечити собі вихід на ринки з більш низькими витратами на маркетинг і рекламу. Економія, яку забезпечує перехід до електронних грошей, виглядає дуже заманливо для банків, оскільки собівартість будь-яких електронних транзакцій в кілька разів нижча звичайних.

ОСОБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАКОРДОННОЇ ПРАКТИКИ ЕФЕКТИВНОГО ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин актуальним є питання трансфертного ціноутворення, зокрема, законодавчого регулювання ціноутворення між пов'язаними компаніями у процесі здійснення контрольованих операцій.

Відповідно до нововведень під трансфертним ціноутворенням розуміється система визначення звичайної ціни товарів та/або результатів робіт (послуг) в операціях, визнаних відповідно до статті 39 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) контрольованими. Податковий контроль за трансфертним ціноутворенням передбачає коригування податкових зобов'язань платника податків до рівня податкових зобов'язань, розрахованих за умови відповідності комерційних та/або фінансових умов контрольованої операції комерційним та/або фінансовим умовам, які мали місце під час здійснення зіставних операцій, передбачених цією статтею, сторони яких не є пов'язаними особами.

У загальному випадку до пов'язаних сторін відносяться юридичні та фізичні особи, здатні контролювати або спільно контролювати підприємство або чинити значний вплив на його діяльність. До пов'язаних осіб можуть відноситися фізичні особи, які володіють більше ніж 20 % статутного капіталу, що звітує, а також представники ради директорів і/або власники істотної частини акцій компанії – від 20% до 50%.

Закордонна практика трансфертного ціноутворення свідчить про те, що ТЦО здійснюється за принципом «витягнутої руки» (arm's length

principle), що свідчить про те, що оподатковуваний прибуток компанії може бути перерахований до рівня, який мав би місце, якби компанія була незалежна від своєї групи.

Практична реалізація принципу пов'язаності компаній регламентується ст. 30.1. «Процеси трансфертного ціноутворення» Податкового кодексу Республіки Білорусь та ст. 20 «Перелік критеріїв взаємозалежності осіб». Розділ L.13 Загального податкового кодексу Франції щодо податкових процедур передбачає зобов'язання підприємств співпрацювати з податковими адміністраціями щодо документації з трансфертного ціноутворення в рамках проведення корпоративного податкового аудиту. До того ж, відомо, що Положення розділу 57 звільняють податкові органи від тягара доказування наявності правовідносин залежності та контролю в разі трансферту прибутку підприємствам, розташованим на території іноземної держави або території за межами Франції з пільговим податковим режимом.

Досвід Республіки Казахстан у сфері трансфертного ціноутворення свідчить про те, що законодавство, зокрема, Закон «Про трансфертне ціноутворення» від 05.07.2008 р., регулює міжнародні ділові операції в цілому, а не механізм співставлення трансфертної ціни звичайній. У відповідності з цим законом контроль за трансфертним ціноутворенням здійснюється по міжнародних операціях і операціях, що здійснюються на території Республіки Казахстан, безпосередньо взаємопов'язаними з міжнародними діловими операціями.

Таким чином, практичне застосування процедури ефективного трансфертного ціноутворення передбачає розрахунок податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість за звичайною ціною та з урахуванням операційних видатків у межах фінансових результатів підприємства.

ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Фінансовий інжиніринг можна назвати досить новим науковим напрямом, а значить що він не має чіткого теоретико-методологічного ґрунту та чіткого визначення його як економічної категорії. Існує велика кількість трактувань цього поняття, але не має чітко визначених його функцій та ознак, сфери його використання також чітко не окреслені.

Як найкраще дослідити сутність фінансового інжинірингу можна через призму сфер фінансової системи, на які орієнтований вплив його інструментів. До таких сфер фінансової діяльності можна віднести: банківську систему, корпоративні фінанси, ринок строкових деривативів та фондовий ринок. Розглянемо детальніше механізм впливу фінансового інжинірингу на банківську систему.

Розробкою теоретичних основ банківського інжинірингу займався Ю. С. Масленченков, який зазначав що фінансовий інжиніринг – це фінансове забезпечення клієнта з використанням різних банківських продуктів, у тому числі власних банківських фінансових технологій і фінансових інструментів, яке відповідає потребам клієнта та інтересам банку [1, с.214]. Іншим вченим що був прихильником використання фінансового інжинірингу в банківській сфері був О. Ковальов, який стверджував, що банківський інжиніринг як економічна категорія відображає, з одного боку, процес проектування, розробки та реалізації інноваційних банківських інструментів та продуктів, а з іншого – володіння творчими методами пошуку і вирішення актуальних проблем банківської систем [2, с.16].

Виходячи з вище наведених трактувань, можна стверджувати, що

економічна суть фінансового інжинірингу у банківській сфері полягає у створенні інноваційних банківських продуктів та інструментів, які б застосовувалися банками для перерозподілу фінансів, мінімізацію ризиків, підвищення ліквідності та підвищенню прибутковості. Проблему спрямованості фінансового інжинірингу на мінімізацію ризиків добре висвітлила в своїх працях О. М. Сохацька, яка стверджувала, що фінансовий інжиніринг – це конструювання різних фінансових інновацій, в першу чергу, з метою ефективного управління ризиками та додаткового отримання доходу [3, с.21].

Відповідно до вищезазначеного можна сформулювати наступні цілі фінансового інжинірингу у банківській сфері: формування найсприятливіших умов для вільного руху фінансового капіталу як банківського так і його клієнтів; створення інноваційних банківських продуктів для отримання додаткового прибутку, диверсифікація банківських ризиків; створення напів-спекулятивних операцій для отримання додаткового прибутку при мінімальному ризику.

До продуктів, що утворюються в результаті фінансового інжинірингу відносять[2, с.18]:

- фінансові продукти, в основу яких покладена технологія свопів, форвардів та опціонів;
- цінні папери, в основі яких лежить право на володіння будь-якими ресурсами;
- боргові інструменти (облігації, депозитні сертифікати), або інструменти участі у капіталі (акції).

Узагальнивши можна сказати, що фінансовий інжиніринг в банківській системі застосовується для отримання додаткового прибутку через підвищення ефективності банківських інструментів шляхом створення інноваційних фінансових інструментів, які втілюють в собі ідеальне співвідношення між ліквідністю, ризиковістю та прибутковістю.

Список використаних джерел:

1. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: [Технология финансового менеджмента клиента] / Ю.С. Масленченков. - М. : Перспектива, 1997. - 221 с.
2. Ковальев А. Банковский инжиниринг – новый мир финансов/ А.Ковалев/ Финансовый директор. - №5, 2007г. – С. 15-22.
3. Фінансовий інжиніринг: [навчальний посібник] / [О.М. Сохацька, Л.В. Гаврилюк-Єнсен, В.М. Олейко]/ За ред. О.М.Сохацької. - К.: Кондор, 2011.-660 с.

Резь Л.Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ПРИ ДЕПОЗИТНОМУ ОБСЛУГОВУВАННІ

Існуюча в Україні система захисту прав споживачів при депозитному обслуговуванні базується на положеннях таких законів : ЗУ «Про банки і банківську діяльність»; ЗУ « Про систему гарантування вкладів фізичних осіб; Цивільний кодекс України Господарський кодекс України; ЗУ «Про захист прав споживачів».

Аналіз положень статей ЦК України дає можливість зробити висновок, що банк в будь-якому випадку має повернути вкладникові його кошти, а також не має права контролювати напрями використання грошових коштів клієнтів , або обмежувати його право на здійснення даних операцій.

В Господарському кодексі України також наголошено про те, що депозити обов'язково підлягають виплаті вкладнику відповідно до

законодавства та умов договору.

Згідно із статтею 17 Закону України “Про банки і банківську діяльність” без отримання банківської ліцензії не дозволяється здійснювати одночасно діяльність по залученню вкладів та інших коштів, що підлягають поверненню, і наданню кредитів, а також вести рахунки. Особи, винні у здійсненні банківської діяльності без банківської ліцензії, несуть кримінальну, цивільну чи адміністративну відповідальність згідно із законами України.

Важливе значення для стимулювання вкладів має гарантування банком цілості переданих йому коштів від фізичних осіб. Розглянемо які гарантії щодо захисту прав споживачів надає вкладникам ФГВФО:

1. Фонд гарантує кожному вкладнику банку відшкодування коштів за його вкладом. Фонд відшкодовує кошти в розмірі вкладу, включаючи відсотки, нараховані на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку, але не більше суми граничного розміру відшкодування коштів за вкладами, встановленого на дату прийняття такого рішення, незалежно від кількості вкладів в одному банку. Сума граничного розміру відшкодування коштів за вкладами не може бути меншою 200000 гривень. Адміністративна рада Фонду не має права приймати рішення про зменшення граничної суми відшкодування коштів за вкладами.

2. Вкладник набуває право на одержання гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами за рахунок коштів Фонду в межах граничного розміру відшкодування коштів за вкладами після прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку.

3. Фонд гарантує відшкодування коштів за вкладом, який вкладник має в банку, що в подальшому реорганізувався шляхом перетворення, на тих самих умовах, що і до реорганізації.

4. Відшкодування коштів за вкладом в іноземній валюті відбувається в національній валюті України після перерахування суми вкладу за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним

банком України на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку та здійснення тимчасової адміністрації(ст.26)

Відповідно до ст. 28 фонд розпочинає виплату відшкодування коштів вкладникам, їх представникам та спадкоємцям у національній валюті України в готівковій або безготівковій формі не пізніше семи днів з дня прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку. Фонд здійснює виплату гарантованих сум відшкодування через банки-агенти.

Таким чином, вищезгаданими законами закріплена обов'язковість повернення коштів вкладникам банківськими установами в повному обсязі з урахуванням умов договору. Але слід зазначити, що відносини щодо депозитів регулюються як законами так і підзаконними актами, які не повинні суперечити законам і мають відповідати їм. Проте всупереч вищезгаданих законів була прийнята НБУ Постанова від 27.02.2014 року № 104, яка обмежує видачу(отримання) уповноваженими банками готівкових коштів в іноземній валюті з поточних та депозитних рахунків клієнтів через каси та банкомати банків у межах до 15 000 (п'ятнадцяти тисяч) гривень на добу на одного клієнта в еквіваленті за офіційним курсом Національного банку України.

Останнім часом зросла кількість проблемних банків, тому вкладники занепокоєні неможливістю повернути вкладені кошти. В такому випадку права та інтереси вкладника можуть бути захищені шляхом подання позову до суду.

Вищезазначена вітчизняна система захисту прав споживачів щодо депозитного обслуговування є досить дієвою, проте має і певні недоліки: щодо повернення депозитних вкладів в іноземній валюті, на мою думку в умовах нестабільності економіки та коливання курсу іноземної валюти вкладники втрачають значні суми власних коштів, через повернення суми вкладу за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України на день початку процедури виведення

Фондом банку з ринку , а кошти вкладнику повертаються значно пізніше.

Така ситуація склалась наприкінці 2014 року , коли курс іноземної валюти стрімко зростав в порівнянні з національною валютою , в результаті чого вкладники втратили значну частину своїх коштів.

Крім того повернення вкладу в судовому порядку потребують багато часу і зусиль з боку вкладників.

Синегуб П.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ РОЗРАХУНКАХ ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ

В наш час неможливо уявити функціонування банківських установ без використання сучасних інформаційних технологій, зокрема, глобальних комп'ютерних мереж. Це пояснюється тим, що такі технології дозволяють клієнтам користуватися широким спектром банківських послуг без відвідування відділення банку, збільшуючи, таким чином, прибуток від здійснення цих операцій і, водночас, зменшуючи адміністративні витрати на утримання відділень і персоналу.

Одним із напрямків роботи будь-якого банку, який потребує чи не найбільших обсягів застосування інформаційних технологій є емісія та обслуговування платіжних карток. Нижче наведено найбільш поширені типи пристроїв, які призначені для роботи з цим видом платіжного засобу.

Найбільш популярним видом технічних засобів, який використовується тримачами платіжних карток є банкомат. Перший цілодобовий банкомат з'явився в червні 1967 року в Лондоні. Для зняття грошей використовувалися іменні ваучери, які необхідно було заздалегідь отримати в банку. Сучасні банкомати виконують широке коло операцій – окрім звичної видачі готівки, вони дозволяють перераховувати кошти з

одного карткового рахунку на інший, сплачувати за різноманітні послуги, виконувати базові операції по картці тощо.

Не менш популярним технічним засобом для розрахунків із використанням платіжної картки є платіжний термінал. Все більше людей переходять на безготівкові розрахунки, тому використання терміналів у торговельно-сервісній мережі обумовлюється такою популярністю. Для сплати покупки необхідно надати касиру свою платіжну картку і вже через декілька секунд гроші будуть списані з карткового рахунку покупця і зараховані на рахунок відповідного підприємства сфери торгівлі або послуг.

Зараз починається впровадження банками України нової технічної розробки, пов'язаної з обслуговуванням платіжних карток, яка є дуже популярною в країнах Європи – мобільного платіжного терміналу. Таке обладнання встановлюється на мобільний пристрій – телефон або планшет, в який заздалегідь завантажена відповідна програма і який має доступ до мережі Інтернет за допомогою бездротового з'єднання або через мережу мобільного зв'язку. Цей тип платіжних терміналів є зручним для осіб, які часто змінюють своє місцезнаходження або приймають платежі у місцях, де немає технічної можливості для підключення до стаціонарної мережі – працівників служб доставки, таксі тощо.

Доволі ефективним і результативним є використання клієнтами банків терміналів самообслуговування, які можуть працювати як із застосуванням платіжної картки, так і виконувати операції без неї.

Для дистанційного керування картковим рахунком найбільшим попитом серед клієнтів банку користуються два сервіси – мобільний банкінг та Інтернет-банкінг. Мобільний банкінг дозволяє з легкістю керувати власним картковим рахунком за допомогою цифрових і літерних комбінацій, які надходять на мобільний телефон тримача картки. У свою чергу Інтернет-банкінг надає можливість виконувати майже всі ті самі операції, які здійснюються через банкомати або термінали. Найбільші

українські банки надають велику кількість послуг через Інтернет-банкінг, зокрема поповнення мобільного рахунку, переказ коштів, оплата комунальних послуг, купівля квитків на транспорт тощо. Менші банки або взагалі не надають подібні сервіси, або пропонують значно вужчий функціонал виконуваних операцій.

У зв'язку з динамічним розвитком інформаційних технологій в банках України постає проблема створення базового законодавства, яке буде регламентувати роботу суб'єктів банківської діяльності в цій сфері, зокрема, приведення роботи банківських установ у відповідність до Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронний цифровий підпис», які розширяють можливості застосування банками інформаційних технологій на користь своїх клієнтів. Створення такого роду нормативної бази має забезпечити всім учасникам електронного банкінгу надійний захист від шахрайства [1].

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що банківські інформаційні технології – це один з пріоритетних напрямків банківської діяльності, який при грамотному застосуванні та подальшому інтенсивному розвитку є достатньо перспективним напрямком роботи банків. Широке поширення відповідного технічного забезпечення, а також зручність у користуванні такими послугами буде корисним як для банків з точки зору отримання додаткового прибутку, так і для самих клієнтів, які зможуть швидко і без зайвих втрат виконати необхідні операції тут і зараз.

Список використаних джерел:

1. Лимаренко В.А. Перспективи розвитку інформаційних технологій в банківській системі / В.А. Лимаренко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенко: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ. – 2010. – №99. [Електрон. Ресурс]. – Режим доступу http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_99/12.pdf

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ СИСТЕМНОГО РИЗИКУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

В умовах розвитку глобалізаційних процесів у світовій економіці все більш актуальною постає проблема оцінювання рівня системних ризиків, що притаманні банківській системі в цілому як сукупності взаємопов'язаних елементів.

До 2010 року МВФ розраховував індекс системного ризику. Однак уроки світової кризи довели недоцільність його визначення. З цією метою у ряді країн запроваджено власні індикатори виміру системного ризику, зокрема: композитний індикатор системного стресу Єврозони (CISS), індикатори фінансового стресу ФРБ США (STLFSI та KCFSI) та зведений випереджаючий індикатор (СОИ) в Росії. Через обмеженість та особливості інформаційної бази жоден із цих індикаторів не може бути використаний у вітчизняній банківській системі. Внаслідок зазначеного, існує об'єктивна необхідність в розробці методичного підходу до оцінювання системного ризику в банківській системі України.

В ході дослідження було висунуто ряд гіпотез щодо впливу окремих індикаторів макроекономічного стану країни та її банківського сектору на появу системного ризику. Системний ризик розглядається як: реальний (ризик загальноєкономічного спаду), фінансовий (ризик зниження ефективності банківської діяльності, втрати довіри до банків і підвищення рівня невизначеності) та ризик, що шоки будуть призводити до економічних негараздів і зниження ділової активності. Для перевірки гіпотез була використана модель нелінійної регресії, що дозволила виявити зміну бінарного індикатора наявності системної кризи під впливом різних

факторів внаслідок існування причинно-наслідкових зв'язків між ними. Розрахунки проводилися для часових горизонтів 3, 6 та 12 місяців.

Доведено, що при усіх моделях регресії, розрахованих за різними часовими горизонтами, процентні ставки за кредитами банків та ставки овернайт за кредитами міжбанківського кредитного ринку виступають ключовими індикаторами прогнозування розвитку кризових явищ в банківському секторі України.

У розрахунках для часового інтервалу 3 місяці вагомими визначено показники: співвідношення державного боргу до ВВП, співвідношення грошового агрегату M2 до ВВП, волатильність міжбанківського валютного курсу EUR, середні процентні ставки за кредитами, волатильність залишків коштів на коррахунку в НБУ; співвідношення кредитів, наданих банками до ВВП, співвідношення сальдо платіжного балансу до ВВП, співвідношення депозитів до кредитів, співвідношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань, волатильність ставки за кредитами овернайт на міжбанківському ринку. У розрахунках для часового інтервалу 6 місяців вагомими є такі показники: співвідношення золотовалютних резервів до ВВП, співвідношення бюджетного дефіциту до ВВП, співвідношення грошового агрегату M2 до ВВП, середні процентні ставки за кредитами, середні процентні ставки за депозитами, індекс споживчих цін; співвідношення кредитів, наданих банками до ВВП; співвідношення кредитного портфелю до статутного капіталу банків, волатильність ставки за кредитами овернайт на міжбанківському кредитному ринку, композитний індикатор системного стресу Єврозони (CISS). У розрахунках для часового інтервалу 12 місяців суттєвими визначено наступні індикатори: середні процентні ставки за кредитами, середні процентні ставки за депозитами, співвідношення сальдо платіжного балансу до ВВП, співвідношення депозитів до кредитів, та волатильність ставок за кредитами овернайт на міжбанківському ринку.

Моніторинг цих показників дозволить попередити виникнення

системного ризику та вжити заходів щодо мінімізації наслідків впливу кризових явищ на банківську систему України.

Тарасенко І.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Створення фінансових інновацій обумовлено об'єктивними потребами фінансових ринків та управління ризиками. Розвиток інновацій в сучасних умовах системної нестабільності йде у напрямках структурованих інструментів, в тому числі інтегрованих інструментів різних видів, зокрема фінансових та страхових послуг.

Фінансові інновації традиційно трактуються як нові фінансові продукти та технології, що діють як "сила, що рухає глобальну фінансову систему до її мети збільшення економічної ефективності". Інновації впливають на ефективність акумуляції та розподілу міжнародної ліквідності шляхом диверсифікації фінансових послуг, скорочення трансакційних витрат і трансформації ризиків[1; 2,с.375].

В науковій літературі існують різні класифікації фінансових інновацій, що в основному розрізняються по об'єкту (структурі) інновацій та ступені їх новизни. Узагальнена структура інновацій може бути наступною[1,с. 134]:

- нові фінансові продукти – наприклад, іпотека з плаваючою відсотковою ставкою, біржові пайові фонди та інші;
- нові фінансові послуги – наприклад, Інтернет –торгівля фінансовими інструментами та валютними індексами, Інтернет – банкінг та інші;

- нові фінансові технології – наприклад, електронний облік і обіг цінних паперів та об'єктів застав, комп'ютеризована рейтингова оцінка кредитоспроможності позичальників та інші;
- нові форми організації фінансових структур – наприклад, електронні банки, електронне страхування, біржові електронні системи та інші.

До фінансових інновацій також можуть застосовуватися класифікації на основі функціонально-структурних принципів, як наприклад[4]:

- інноваційні фінансові інструменти, що включають в себе інструменти споживчого типу (consumer-type instruments) і корпоративні (corporate securities);
- інноваційні фінансові процеси, створення яких обумовлено регуляторними змінами, наприклад сек'юритизація (securitization);
- інноваційні технології та стратегії з корпоративних фінансів, наприклад викуп корпоративних активів з використанням левереджу (leveraged buy-out).

Інновації фінансових продуктів, технологій та процесів за способом створення та рівнем новизни можна підрозділити на такі типи: частково поліпшуючі, поліпшуючі, еволюційні, принципово нові (табл.1).

Таблиця 1

Матриця основних типів фінансових інновацій за рівнем новизни [5]

Частково поліпшуючі: Нові характеристики існуючих продуктів, процесів, технологій – напр., кредитна картка з електронним чіпом	Поліпшуючі: Додаткові якості існуючих продуктів, процесів, технологій – напр., кредитна картка, яка має функцію страхового полісу
Еволюційні: Використання нових продуктів, процесів, технологій у нових сферах – напр. деривативи страхових подій	Принципово нові: Виконання певних фінансових функцій на принципово новій технологічній основі – напр. електронний банк з функцією банкшуранс

Серед інновацій є транскордонні або глобальні за своїм змістом. Наприклад, транскордонними чи глобальними є депозитарні розписки на акції ADR/GDR(American/Global Depositary Receipts – американські/глобальні депозитарні розписки), що є інструментом міжнародного

трансферу права власності на акції та транскордонного залучення капіталу. Найбільш значними та багатофункціональними на міжнародних ринках за вартістю емісії є похідні фінансові інструменти – деривативи (derivative). За змістом вони є фінансовими контрактами, або строковими фінансовими інструментами, вартість яких визначається контрактними умовами та походить з ціни базового активу[3,ст.297].

Серед фінансових інновацій вагому роль відіграють позабіржові деривативи, особливо відсоткові свопи. Серед строкових біржових контрактів найбільша питома вага припадає на відсоткові опціони.

Отже, фінансові інновації значно розширили можливості трансферу ризиків та змінили структуру фінансових ринків шляхом створення та розширення нових сегментів ринків – сек'юритизованих інструментів, свопів кредитних дефолтів, деривативів, хедж-фондів.

Список використаних джерел:

1. Едвардес У. Ключові фінансові інструменти. Орієнтування та інновації у світі деривативів [Текст]:/ У.Едвардес. – К.: Наукова думка, 2003.– 255 с.
2. Макроекономіка [Текст]: [підручник] / [В. Д. Базилевич,К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик]; за ред. В. Д. Базилевича. – 4-те вид.,перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
3. Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками [Текст]: [навч.посібник] / Пікус Р.В. – К.: "Знання", 2010. – 598 с.
4. Duffie D. Innovations in credit risk transfer: implications for financial stability / Darell Duffie. – BIS Working Papers No 255. – 2008 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/work255.htm>.
5. Merton R. Financial innovation and management and regulation of financial institution. [Текст]:/R. Merton – Journal of Banking & Finance, 19, 1995, p.461-481.

ВЕНЧУРНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

На сьогодні одним з ключових механізмів функціонування національної інноваційної системи є венчурне фінансування, що забезпечує безперервність інноваційного циклу: генерування – дифузія – комерціалізація інновацій.

Венчурне підприємництво — ризикова діяльність, у процесі якої створюються і впроваджуються у виробництво нові товари, технології, послуги. Це поєднання двох видів підприємництва: фінансового та інноваційного. Спеціалізовану діяльність щодо виробництва і просування на ринок нових товарів ведуть компанії і фонди венчурного капіталу та малі венчурні фірми [1].

В Україні, починаючи з 2004р., почали діяти сім венчурних фондів, сукупні ресурси яких становили за різними оцінками 400-800 млн. дол., а вартість інвестиційного портфеля - 250-300 млн. дол. США. Проте навіть і при такому незначному обсязі інвестування венчурні фонди не виявили ознак "ризикованого капіталу", спрямовуючи свої ресурси на фінансове забезпечення переважно традиційних інвестиційних проєктів. [3].

Найважливішими на ринку інвестицій вважають фонд прямого інвестування Western NIS Enterprise Fund(капіталізація 150 млн. дол.) і Sigma Bleyzer (управляє фондом UGF у розмірі більше 100 млн. дол.).

Інші венчурні фонди (серед яких Euroventures Ukraine, фонд прямих інвестицій “Україна” та Commercial Capital, тощо), оперують менш значними сумами – в межах 20-40 млн. дол. кожний. Відомо, що за весь період поширення венчурного бізнесу на території України вкладено біля

250 млн. дол. венчурних інвестицій. [3]. Інвесторів приваблювала в основному ІТ-сфера, сфера роздрібної торгівлі та виробництва продуктів харчування, які швидко розвиваються та постійно мають клієнтуру.

В зв'язку із економічною кризою, сьогодні можливість надходження значного іноземного капіталу, венчурних інвестицій в Україну залишається невисокою. Стимулюючим фактором розвитку для розвитку венчурного фінансування є відсутність закону про венчурний бізнес, загальна обмеженість ринкового середовища України, недостатній розвиток фондового ринку, банківської системи, страхового ринку, інвестиційно-налаштованих пенсійних фондів тощо.

На наш погляд, для того, щоб венчурний бізнес міг розвиватися, державі необхідно вирішити такі завдання: 1) удосконалити нормативно-правове забезпечення венчурного фінансування; 2) стимулювати участь банків в інноваційному процесі; 3) організувати для підприємців підвищення кваліфікації; 4) провести оцінку інвестиційного потенціалу у високотехнологічній сфері; 5) сприяти розвитку професійного посередництва між споживачами наукоємних проектів та їх розробниками.

Таким чином, венчурний бізнес є життєво необхідним елементом в складній «формулі життя» економіки. Високі технології, що створюються на базі венчурного фінансування, дозволяють країні з «наздоганяючою економікою» наблизитися в майбутньому по доходам на душу населення до розвинених країн світу.

Список використаних джерел:

1. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник/ Н.В. Краснокутська— К.: КНЕУ, 2003. — 504 с., С. 393-398.
2. Кемпбелл Кетрін Венчурний бізнес: нові підходи/ К. Кемпбелл; пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2014. — 428 с.
3. Зябрева Н. Особенности украинского венчура/ Н. Зябрева // Компаньон. — 2012. — №41. — С. 32-35.

РОЛЬ БЕНЧМАРКІНГУ В КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах зростаючої конкуренції сучасні підприємства змушені вирішувати питання щодо підвищення конкурентоспроможності своєї продукції та послуг задля збільшення частки ринку та завоюванні прихильності споживачів. Оскільки самостійний пошук шляхів розв'язання зазначеної проблеми є досить затратним, підприємства звертаються до бенчмаркінгу – застосування досвіду лідерів галузі. Сьогодні роль бенчмаркінгу в менеджменті підприємства пов'язана зі стратегічними цілями компанії та підкріплена підтримкою з боку вищого керівництва, вибір партнерів для проведення бенчмаркінгового аналізу є ефективним кроком у досягненні економічного процвітання та підвищення рівня конкурентоздатності підприємства. Основною метою дослідження даного процесу є визначення сутності та особливостей застосування бенчмаркінгу в менеджменті підприємства [2]. Бенчмаркінг виступає як безупинний, систематичний пошук кращої практики конкурентів і підприємств із суміжних галузей, а також постійне порівняння бажаних змін і результатів бізнесу зі створеною еталонною моделлю власної організації бізнесу [1, с. 176]. Б'єрн Андерсен стверджує: «Бенчмаркінг – це постійне вимірювання і порівняння окремого бізнес-процесу з еталонним процесом провідної організації для збору інформації, яке допоможе підприємству визначити мету свого удосконалювання й проведення заходів щодо поліпшення роботи»[3]. Впровадження бенчмаркінгу здійснюється в декілька етапів, в результаті комплексної реалізації яких відбувається удосконалення виробничо-господарської та управлінської діяльності підприємства, усунення недоліків у його

функціонуванні (табл 1):

Таблиця 1.

Процес реалізації бенчмаркінгу на підприємстві

Етап 1: інформаційне забезпечення бенчмаркінгу	
Етап 2: вибір методу бенчмаркінгу	
Етап 3: реалізація концепції бенчмаркінгу	
Етап 4.1 : оцінювання власної діяльності	Етап 4.2: оцінювання діяльності конкурентів
Етап 5: опрацювання результатів бенчмаркінгу	
Етап 6: вибір пріоритетних напрямів удосконалення виробничо-господарської та управлінської діяльності	

Застосування бенчмаркінгу на вітчизняних підприємствах дозволить їм усунути деякі недоліки у діяльності не на власних помилках, а використовуючи практику господарювання лідерів відповідної галузі [1, с. 86]. Негативними бар'єрами для використання бенчмаркінгу в Україні є непрозорість середовища функціонування підприємств; недостатність відкритої інформації для порівняння й обміну досвідом; нерозвиненість національної інфраструктури бенчмаркінгу; превентивна закритість компаній і власний комплекс «засекреченості»; недостовірність звітної інформації (похибка в 15-20%). Перевагами бенчмаркінгу є: розпізнавання технологічних «проривів»; відповідність вимогам клієнтів; запозичення найкращих методів; досягнення провідної позиції в конкурентній боротьбі; планомірне викорінення відмінностей від кращих представників даного класу; визначення об'єктивного рівня продуктивності [2]. З метою активізації застосування бенчмаркінгу вітчизняними підприємствами в Україні необхідно створити базу законодавчого регулювання; розробити адміністративні, нормативні документи для здійснення даного виду діяльності; створити методологічну основу на державному рівні; організувати центри бенчмаркінгу з відкритою інформацією; проводити регулярні дослідження та удосконалення процесів взаємодії між підприємствами [3].

Таким чином, бенчмаркінг в менеджменті підприємства є одним з досить дієвих інструментів досягнення компанією успіху, який ґрунтується на навчанні способам його досягнення. Бенчмаркінг виступає важелем, що здатен зламати закостенілу структуру організації, стиль ведення бізнесу, орієнтуючись, зокрема, на кращі результати інших підприємств. Ефективне застосування бенчмаркінгу дає можливість підприємству постійно нарощувати продуктивність, покращувати якість своєї роботи та досягати передових позицій в конкурентній боротьбі.

Список використаних джерел:

- 1.Андерсен Б. Бизнес-процессы. Инструменты совершенствования / Б. Андерсен.; пер. с англ. ; науч. ред. Ю. П. Адлер. — М. : РИА «Стандарты и качество», 2012. – 272 с.
- 2.Бенчмаркінг як спосіб одержання конкурентних переваг// Збірник науково- технічних праць. Національний лісотехнічний університет України. Вип. 2(51) – [Електронний ресурс]- Режим доступа: <<http://nltu.edu.ua>>
3. Ханонова Н. Особенности национального бенчмаркинга /Н. Ханонова Управление компанией. – 2011. - № 10. – [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://www.management.web-standart.net/issues/2003/10/>

Федорків І.І.

Чернівецький торгово-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

На сучасному етапі, в умовах зростання потреби вдосконалення

об'єктів, які знаходяться у власності держави, зростає роль такого виду співробітництва як державно-приватне партнерство (ДПП). Накопичений світовий досвід дозволяє визнати особливості механізму розширення ресурсної бази й мобілізації невикористаних резервів для фінансування проектів ДПП для виокремлення найбільш ефективних джерел фінансування.

Делмон Дж. виділив три найбільш поширених джерела фінансування інфраструктурних проектів [1, с.44-45]:

- державне фінансування, при якому держава залучає позичкові кошти і надає їх проекту через кредитування кінцевого позичальника, гранти, субсидії або гарантії за борговими зобов'язаннями.

- корпоративне фінансування, при якому компанія залучає позичкові кошти, використовуючи свою кредитну історію і діючий бізнес (незалежно від того, чи забезпечується кредит активами або доходами компанії), і використовує їх для інвестування в проект.

- проектне фінансування, при якому прямі кредити без права регресу або з обмеженим правом регресу (ці терміни можуть використовуватися як синоніми) надаються безпосередньо створюваній проектній компанії.

Жук В. П. визначила характерні риси проектного фінансування, як механізму, що представляє цінність для проектів ДПП [2]:

- орієнтування на проект, комплексний підхід до реалізації конкретного інвестиційного проекту. Об'єктом інвестування є проект, а не господарююча одиниця;

- правова, організаційна і фінансова ізоляція проекту, що реалізовується, від інших проектів, в яких беруть участь одні і ті ж компанії, щоб забезпечити прозорість фінансових і інших результатів, а також гарантувати збереження балансу підприємств, оскільки вартість проекту виноситься за баланс і ніяк не загрожує основній діяльності підприємства;

- середньострокове або довгострокове кредитування;

- консолідація фінансових інструментів різних ринкових і фінансових інститутів.

Отже, проектне фінансування є найбільш вдалим способом залучення ресурсів для реалізації проектів ДПП, де центральним об'єктом інвестування є проект, а не господарююча одиниця, що забезпечує прозорість фінансових і інших результатів, скорочує термін реалізації проекту, об'єднує фінансові інструменти різних інститутів. Все це сприяє якісному розвитку такого виду співробітництва як ДПП та вдосконаленню його об'єктів.

Список використаних джерел:

1. Делмон Дж. Государственно-частное партнерство в инфраструктуре: Практическое руководство для органов государственной власти / Джеффри Делмон – Астана: Апельсин, 2010. – 250 с.
2. Жук В. П. Фінансова схема проектів державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / В. П. Жук // Державне управління: удосконалення та розвиток– Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=418>

Філатова К.Ю.

Харківський торговельно-економічний коледж
Київського національного торговельно-економічного університету

НОВІТНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Незважаючи на широкий спектр банківських послуг, як традиційних, так і новітніх (трастові послуги; факторингові послуги; послуги

форфейтингу), нікого здивувати їхнім використанням уже неможливо. Адже, із стрімким розвитком економічної системи комерційний банк повинен пропонувати і використовувати в своїй діяльності набагато більше можливостей впровадження сучасних інновацій та технологій, з метою забезпечення розширення кола клієнтів та виокремлення своїх послуг на банківському ринку.

В залежності від впливу на поведінку споживачів для тих комерційних банків, які використовують новітні послуги, вони поділяються на адаптивні, функціональні та фундаментальні інновації. Зокрема, адаптивні інновації мають на меті мінімізацію змін в продукті чи послугі і не вимагають ніяких змін у поведінці споживачів; функціональні інновації припускають збереження функції послуги, але характер реалізації функції змінюється; фундаментальні мають на меті реалізацію нової концепції чи ідеї, у результаті якої виникають нові функціональні можливості. Розглянемо декілька перспективних новітніх послуг. Кеш-менеджмент (від англ. cash – готівкові кошти) - це система управління грошовими потоками та залишками на рахунках юридичних осіб з метою їх оптимізації, а також включає заходи щодо розвитку розрахунково-платіжних технологій. Кеш-менеджмент – комплекс послуг, які пропонують комерційні банки, що дозволяє клієнтам зменшити витрати й ефективно управляти своїми фінансовими потоками. Кеш-менеджмент в сучасних умовах протиставляється традиційному розрахунково-касовому обслуговуванню, та дозволяє централізовано управляти грошовими потоками великих суб'єктів господарювання.

Щодо перспективного розвитку напряму банківських послуг, то можна виділити надання соціально орієнтованих банківських послуг (або socialbanking – соціальний банкінг). Це – сьогодні інноваційна активність комерційних банків, спрямована на впровадження продуктів і послуг, що сприяють забезпеченню стабільного та безпечного соціально-економічного розвитку суспільства. Це можливо шляхом кредитування проектів, які

принесуть суспільну користь; або кредитування фізичних осіб на купівлю екологічного авто за значно нижчими відсотковими ставками (актуально для країн ЄС), фінансують побудову «екологічного» житла тощо. Створення соціально орієнтованих інновацій відкриває для комерційних банків унікальні можливості позиціонування на ринку і позитивно впливає на імідж кредитних установ.

Інноваційною технологією, яка вже сьогодні проходить випробування, можна назвати безпроводну технологію NFC (Near Field Communication). NFC можна дослівно перекласти як «зв'язок в ближньому полі», в основі якого лежить використання ідеології передачі даних по радіоканалу на короткій відстані. NFC працює по аналогії з WI-FI і Bluetooth. Вона забезпечує зручну, надійну та захищену передачу даних по радіоканалу на короткій відстані між різними електронними пристроями. На сьогоднішній день NFC технології вже активно використовуються в Японії.

Отже, ефективність діяльності та конкурентоспроможність будь-якого комерційного банку в більшій мірі забезпечується впровадженням новітніх послуг, перевагами яких є зменшення часу обслуговування клієнтів, можливість клієнтів управляти своїми операціями, полегшення роботи працівників комерційного банку, розширення кола клієнтів, забезпечення переваг над конкурентами та інші.

Хижняк С.Г.

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Метою надання платіжних послуг є забезпечення взаємних

розрахунків між юридичними та фізичними особами за допомогою платіжних інструментів.

Сучасна платіжна система України складається з таких компонентів: системи електронних платежів; систем автоматизації роботи банків; внутрішньобанківських платіжних систем; систем «клієнт-банк» для розрахунків між клієнтом банку та банком в електронній формі.

Відповідно до чинного законодавства громадянин самостійно вирішує питання обрання форми отримання належних йому виплат.

Основні базові законодавчі та нормативно-правові акти України, що стали правовою основою для розробки, впровадження та регулювання діяльності на ринку платіжних карток України.

Згідно із Законом України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" операції з платіжними картками здійснюються з урахуванням вимог, установлених законами України та нормативно-правовими актами Національного банку України.

Порядок відкриття карткових рахунків фізичним та юридичним особам регулюється Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, що затверджена постановою Правління НБУ від 12 листопада 2003 року, № 492.

Сьогодні спостерігається гостра конкуренція банків щодо їхньої боротьби за нові сегменти ринку карткового бізнесу.

Український картковий ринок швидко розширюється за рахунок нових держателів карток, емітентів, а також точок обслуговування, але існує проблема у визначенні пріоритетів карток різного класу, які мають властивості, що найбільшою мірою задовольняють споживачів України.

Метою створення НСМЕП є розроблення та впровадження в Україні відносно дешевої надійно захищеної автоматизованої системи безготівкових розрахунків, яка в основному розрахована на роботу в режимі «off-line».

Національна система масових електронних платежів – це

внутрішньодержавна банківська багатомітентна платіжна система масових платежів, в якій розрахунки за товари та послуги, одержання готівки та інші операції здійснюються за допомогою платіжних смарт-карток за технологією, що розроблена Національним банком України.

Національний банк вважає створення НСМЕП завершальною стадією у побудові системи електронних платежів в Україні.

НСМЕП за своєю масштабністю, складністю та обсягом витрат на створення, запровадження і експлуатацію значно перевищує існуючу систему електронних платежів Національного банку України.

Безпечні та ефективні платіжні системи відіграють вирішальну роль для успішного функціонування фінансової системи країни.

Холодилова А.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ

В Україні розвиток маркетингу у сфері банківських послуг відбувається в складних умовах. За відсутності досвіду, методичних розробок, спеціалістів, належного інформаційного середовища кожен банк самостійно розробляє маркетингову політику та оцінює її вплив на фінансові результати власної діяльності. Водночас із розвитком та подальшим ускладненням банківської діяльності зростає потреба в розробленні та прийнятті сучасних наукових маркетингових рішень, спрямованих на розширення збуту банківських послуг, залучення нових клієнтів, поліпшення їх обслуговування з метою підвищення ефективності банківської діяльності та збільшення прибутку.

Головні особливості маркетингової політики сьогодні пов'язані з масовим впровадження дистанційного банківського обслуговування. Останнім часом, українські банки все частіше переводять своїх клієнтів на дистанційне обслуговування.

Поряд із традиційними способами найсучаснішою формою контакту банк - клієнт виступає мережа Інтернет, оскільки так банкам легше організувати власну присутність через веб-сайти, розширювати межі фінансового ринку, виходити на нові сегменти, здійснювати аналіз та прогноз діяльності конкурентів та впроваджувати банківські інновації. Інтернет-банкінг є найбільш результативним, зручним та перспективним різновидом віддаленого банкінгу, але разом з тим однією з проблем вітчизняної банківської системи є низький рівень використання інформаційних технологій. В Україні ж так званий Інтернет-банкінг досить пасивний і може розглядатися лише як перспективна проблема, а не як предмет активної поточної діяльності[1].

На сьогоднішній день однією з популярних форм банкінгу залишається телефонний банкінг (телебанкінг). Для його впровадження банк створює інформаційно-довідкову систему. На сервері банку зберігається інформація про стан поточних рахунків клієнтів. При зверненні до такої системи клієнт фактично пересилає цифровий код. Техніка розшифровує його і перетворює у запит до бази даних банку. Лідером у наданні послуги телебанкінгу в Україні є Укрінбанк (використовується система Телебанк-24).

Найперспективнішим напрямом є «Мобільний банкінг» - вдале поєднання послуг стільникового зв'язку та Інтернет. В цьому напрямку спостерігається поєднання зусиль банків та операторів зв'язку: «Аваль» з «МТС», «Приватбанк» з «Київстар», «ВАБанк» з «Wellcom». Спочатку клієнтам надавалась змога контролювати тільки свій «мобільний» рахунок, але це був лише початок. Наприклад, «Приватбанк» спільно з «Київстар» випустив пластикову карту Starcard на основі карти Visa. При наявності

такої карти та мобільного телефону з можливістю відправки SMS-повідомлень, можна проводити оплату за послуги мобільного зв'язку, комунальні послуги, здійснювати платежі за купівлі більш, ніж в 12 тис. торгових точках світу [2]. Дана форма банкінгу є досить зручною, адже можна знаходитись в іншому кінці світу та управляти власним «картковим» рахунком завдяки мобільним додаткам для вашого смартфона. З усіх банків України лише 20 мають такі, а саме: Приватбанк, Ощадбанк, Діамантбанк, ПУМБ, Кредобанк та ін. Також такі додатки має Райффайзен Банк Аваль, Укрсоцбанк, але вони відрізняються дуже низьким функціоналом.

Разом з тим, незважаючи на позитивні моменти впровадження інтерактивних технологій обслуговування клієнтів, існує низка проблем, що гальмує цей процес.

По-перше, розгортання будь-якої системи дистанційного обслуговування потребує суттєвих інвестиційних вкладень на імплементацію програмного комплексу та розбудову на ньому цілісної узгодженої системи процесів. Вітчизняні банки насторожено ставляться до крупних інвестиційних витрат в “гіпотетично прогнозований успіх” [3].

По-друге, культура користування інноваційними продуктами доволі низька на українському ринку послуг. Так, за даними Доповіді з інформаційної економіки, опублікованої за результатами проведеної Конференції ООН з торгівлі та розвитку, Україна знаходиться на 12 місці у світі за інтенсивністю користування Інтернет-послугами, та із значним відривом відстає від Росії.

По-третє, розвиток дистанційного банківського обслуговування суттєво гальмується відсутністю фундаментальної законодавчої бази, яка б врегулювала низку аспектів нового напрямку таких, як захист інформації, в тому числі персональних даних, стандартизація засобів та принципів дистанційного обслуговування, сертифікація установ, що надають зазначені послуги з метою забезпечення гарантії їх якості та безпеки.

Список використаних джерел:

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
4. Олещук М. Г. Впровадження інноваційних ІТ-технологій як напрямок підвищення конкурентоспроможності банків на ринку банківських послуг України, М.Г. Олещук // Науковий вісник ДДМА. – 2013. – № 1. – С. 351 – 358.
5. Захарченко О. М. Дистанційне банківське обслуговування на основі системи «клієнт-банк»: переваги та недоліки, О. М. Захарченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць – Суми, 2013. – Т. 30. – С. 121-127.

Шингур А.Р.

Київський національний торговельно-економічний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ ТА ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Аналіз ефективності діяльності банку необхідний будь-якій банківській установі для забезпечення його стабільного функціонування. Особливо важливим таке дослідження стає в сучасних умовах українського фінансового сектору, рівень розвитку якого напряму залежить від стану банків та який, в свою чергу, значною мірою визначає ефективність функціонування національної економіки.

Існують різні підходи до визначення ефективності діяльності банку, враховуючи мету аналізу, спеціалізацію банку, джерела інформації тощо. Найбільш розповсюдженими є наступні:

- Ефективність як прибутковість. Оцінюється результат діяльності банку як будь-якого іншого підприємства, без врахування специфіки [4, с. 15].

- Ефективність як інтегральний показник. Основні показники діяльності банку враховуються до одного кінцевого результату, забезпечуючи комплексність оцінки ефективності діяльності банку [1, с. 19–25].

- Ефективність як сукупність коефіцієнтів. Містить великий об'єм інформації, при цьому розрахунок є порівняно простим. Недоліки: ретроспективність оцінки, складність обґрунтування порівняння.

- Ефективність діяльності як ефективність управління [3, с. 151-152]. Ефективність розглядається як вміння керівництва банку досягати поставлених цілей.

Щоб покращити методику оцінки ефективності, необхідно враховувати глобальні та локальні зміни у сфері фінансових послуг, міжнародних відносинах, соціальній сфері, законодавстві, економіці, науці; специфіку функціонування банківської системи, окремого банку.

Надзвичайно важливим для якісної оцінки ефективності діяльності є доступ до найновішої та найповнішої інформації [2, с. 7–11].

Щоб усі комерційні банки України та НБУ могли контролювати ефективність діяльності як окремої установи, так і всієї системи, а також для забезпечення чесної конкуренції, слід ініціювати створення якісного програмного забезпечення (ПЗ). До цього підштовхує також і світова тенденція до глобалізації та комп'ютеризації. Всі банки здійснюють грошові внески, за рахунок яких НБУ розробляє ПЗ для ведення банківської діяльності та постачає його кожному банку. Програма поєднує в собі всі необхідні функції, як то: проведення банківських операцій, їх облік, обробка документів, здійснення фінансового моніторингу, створення та доставка звітних документів регулятору. Модульний формат дозволить кожному банку налаштувати програмний продукт відповідно до специфіки

своєї діяльності. Переваги:

- Можливість НБУ напряду контролювати діяльність банків через спеціальний програмний модуль;
- Отримання усіма банками однаково якісного ПЗ;
- Зручність та безпомилковість розрахунку основних показників діяльності;
- Доступність;
- Швидке реагування на зміни у законодавстві, правилах ведення банківського бізнесу;
- Можливість банків оцінювати вплив кожної установи на всю систему та навпаки.

Серед недоліків: великі затрати часу та ресурсів на розробку і впровадження ПЗ, необхідність пошуку висококваліфікованих спеціалістів, необхідність проведення навчання та ознайомлення працівників банків з новим ПЗ.

Отже, проводячи діяльність у динамічному середовищі, банківські установи зобов'язані слідкувати за змінами і тенденціями у ньому та оперативно реагувати на них, у тому числі і змінюючи та вдосконалюючи систему оцінювання ефективності своєї діяльності відповідно нових умов.

Список використаних джерел:

1. Леонов С. Ефективність банківського бізнесу в Україні: стохастичний фронтірний аналіз / С. Леонов, Т. Васильєва, А. Буряк. // Вісник НБУ. – 2013. – №6(208). – С. 19–25.
2. Малишенко К.А. Фактори інформаційної ефективності фондового ринку України / К. А. Малишенко. // Фондовый рынок. – 2014. – №9-10. – С. 7–11.
3. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: навч.-метод. посібник / І. М. Парасій-Вергуненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.
4. Ящук Є.А. Економічний аналіз фінансових результатів та

ефективності діяльності банку: автореф. дис. докт. ек. наук / Ящук Є.А. – К.: КНЕУ, 2014. – 20 с.

Шулик К.В.

Київський національний торгово-економічний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ ЯК ОСНОВИ КОНСТРУЮВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

В сучасних умовах ринку фінансових послуг фінансовий інжиніринг являє собою комплекс заходів фінансового впливу, сукупність нових схем здійснення фінансових операцій, розробкою системи фінансового управління та мінімізації фінансових ризиків, розробкою нових фінансових інструментів і операційних схем, придатних при здійсненні фінансових послуг [1, с.12].

Великий пласт у фінансовому інжинірингу займає його інструментарій - різні засоби, які в подальшому можуть бути використані при створенні конкретних інноваційних фінансових послуг. При чому інструментарій фінансового інжинірингу - це досить широке поняття, яке включає концептуальні та фізичні засоби. Під фізичними засобами інструментарію фінансової інженерії розуміються ті інструменти і процеси, які можна звести воєдино для досягнення будь-якої поставленої мети. Серед широкого спектру фінансових інструментів можна виділити цінні папери з фіксованим доходом, акції, ф'ючерси, опціони, свопи і десятки варіацій на ці теми. Серед процесів - електронна система торгівлі цінними паперами, публічні і закриті розміщення, реєстрація на полиці, система електронних розрахунків. Що ж стосується концептуальних

засобів, то вони включають в себе поняття і концепції, що лежать в основі фінансів як наукової дисципліни. Прикладами концептуальних засобів можуть бути - теорія вартості, портфель цінних паперів, хеджування, бухгалтерський облік, оподаткування [2, с.41].

Фінансовий інжиніринг гармонійно і практично неподільно поєднує в собі похідні і традиційні фінансові інструменти. Саме це відіграє першорядне значення на сучасному етапі розвитку соціально-економічного прогресу в області ринку фінансових послуг. Загалом мета фінансового інжинірингу - це вирішення проблеми в галузі фінансів, за допомогою проектування, розробки та реалізації інноваційних фінансових інструментів [3,с.35].

Сутність фінансового інжинірингу, полягає у створенні нових фінансових послуг, які використовуються за допомогою фінансових інститутів для перерозподілу грошових ресурсів, ризиків, ліквідності, доходів та інформації відповідно до фінансових потреб клієнтів і змінами в макро- і мікроекономічній ситуації. Тобто, нові фінансові послуги виступають в якості елементів механізму перерозподілу грошових ресурсів [4, с.18].

Отже, фінансовий інжиніринг - це проектування, розробка та реалізація інноваційних фінансових інструментів і процесів, а також творчий пошук нових підходів до вирішення проблем в галузі фінансів. Фінансовий інжиніринг потребує високих технологій, які підвищують активність розробників фінансових інновацій. Таким чином, розвитку фінансового інжинірингу сьогодні сприяють фактори, що мають загальні закономірності розвитку фінансового ринку. Це з одного боку фактори оточення, такі як підвищена волатильність цін у більшості секторів ринку, загальна глобалізація ринків, податкова асиметрія, розвиток комп'ютерної техніки та інформаційних технологій, досягнення у фінансовій науці та багато інших. З іншого боку важливими є й внутрішньофірмові чинники - потреба господарюючих суб'єктів в ліквідності, зменшення їх схильності

до ризику. Всі перераховані чинники - це стимул для подальшого розвитку фінансової інженерії як науки, тобто практична сфера застосування фінансової інженерії, перетинається з факторами її розвитку. Це своєрідна система, елементи якої взаємно впливають один на одного: об'єктивні причини вимагають створення нових фінансових продуктів, які в свою чергу ускладнюють економічні відносини, породжуючи все нові потреби, що тягнуть за собою більш ускладнені фінансові інновації [5, с. 6].

Список використаних джерел:

1. Маршалл Джон Ф., Бансал Віпул К. Фінансова інженерія: Повне керівництво по фінансових нововведеннях: пров. з англ. - М.: ИНФРА-М, 1998. С.47.
2. Галиць, Л. Фінансова інженерія: інструменти та способи управління фінансовим ризиком [Текст] / Л. Галиць. - М. : ТВП, 2011. - 576 с.
3. Фельдман А.Б. Похідні фінансові та товарні інструменти: Підручник. - М.: Фінанси і статистика, 2003.
4. Аюпов А.А. Ризик-інжиніринг як елемент фінансової інженерії на ринку інноваційних фінансових продуктів // Економічні науки. -2007. № 37. -С. 363-
5. Екес Б., Зітман К., Вайгель В. Нові версії МСФЗ 32 та МСФЗ 39 (I) Розкриття і визнання фінансових інструментів // Бізнес і банки. -2004. -13. -С.6.

СЕКЦІЯ 4

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Бережна М.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Розвиток посередників фінансового ринку є необхідною передумовою розвитку інших секторів економіки країни. Наявність ефективних фінансових посередників – банків, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок та інших фінансових установ сприяє стабільному та прогнозованому розвитку усіх економічних процесів у суспільстві.

Такі організації, як недержавні пенсійні фонди, інвестиційні фонди, страхові компанії, є найактивнішими учасниками фінансових ринків розвинутих країн. В Україні ці інститути поки перебувають на початковому етапі свого розвитку і не мають значних ресурсів для інвестування в цінні папери. Проте подальший розвиток ринку залежатиме від величини наявного попиту – ефективності і розміру інституційних інвесторів.

Довгострокові кошти повинні акумулювати перш за все такі фінансові посередники, як недержавні пенсійні фонди та страхові компанії, якщо не брати до уваги банки. Такий розподіл характерний в першу чергу для економіки розвинутих країн характерним, а в Україні серед фінансових посередників найбільш потужними є банки. Їх частка в загальному розмірі активів кожного року стабільно зростає. За останні 5

років частка банків зросла із 87 до 94%. Це ще раз підтверджує висновок, що в Україні поступово формуються основи банкоцентричної моделі фінансового ринку.

Серед небанківських фінансових установ, що є посередниками на фінансовому ринку, провідна роль належить страховим компаніям, але протягом досліджуваного періоду питома вага їх активів у загальній сумі активів всіх посередників поступово знижується з 7% у 2010 році та 4,5 % у 2013р. Частка всіх інших активів фінансових посередників є незначною. Також на увагу заслуговує стрімке зростання активів інститутів спільного інвестування – протягом трьох років їх частка збільшилась досить суттєво з 0,92 % в 2010 році до 3,49 % в 2013 році. [1]

В даному випадку необхідно звернути увагу, що на відміну від фінансових ринків розвинутих країн, де значні позиції мають компанії із страхування життя, в Україні зазначені компанії розвинуті слабо.

Нерівномірне зростання активів різних сегментів ринку обумовлене в основному різними стадіями їх розвитку: нещодавно створені недержавні пенсійні фонди лише розпочинають свою діяльність і нарощують активи з відносно незначної бази; наряду з цим за рік різко збільшилась кількість компаній, що надають послуги з управління активами фізичних та юридичних осіб у сфері житлового будівництва, тоді як кількість страхових компаній залишається сталою і різкого збільшення рівня капіталізації у цьому найрозвинутішому небанківському секторі протягом року не відбувалось.

Досягнення стратегічних цілей розвитку фінансового ринку України вимагає в довгостроковому періоді створення системи регулювання і нагляду, інтеграції внутрішнього фінансового ринку до європейського ринку. При цьому система регулювання і нагляду має бути повністю здатна підтримувати стабільність ринку за рахунок впровадження ефективного нагляду за адекватністю капіталу, забезпечувати захист прав інвесторів та споживачів, використовуючи розкриття інформації

учасниками фінансового ринку на основі загальноприйнятих стандартів бухгалтерського обліку, та не допускати зловживань з боку фінансових посередників та професійних учасників ринку [2].

Список використаних джерел:

1. Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2005 рік // <http://nfp.gov.ua/>
2. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 29-35.

Бокова О.М

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Пошук вигідних фінансових і кредитних форм проведення технічного переозброєння й реконструкції виробництва та недостатність прямих інвестицій останнім часом змушує підприємців звертатися до інших форм капіталовкладень. Серед них особливий інтерес для України представляє ринок лізингових послуг. Для підприємств використання механізму лізингу сприяє збуту продукції та модернізації виробництва, фінансовим структурам (банкам, страховим компаніям і та. ін.), дає змогу розширити сферу своєї діяльності, державі – створити нові робочі місця, впроваджувати нові перспективні технології, а відповідно сприяє і ефективнішому функціонуванню економіки. Проте, варто відмітити, що в наш час існують проблеми, котрі стримують розвиток лізингу в Україні.

Серед проблем, що значно перешкоджають розвитку лізингових відносин в Україні виокремлюють такі групи : соціально-економічні;

політичні; організаційно-інформаційні; проблеми галузевого характеру; екологічні фактори.

Соціально-економічні проблеми становлять найбільшу групу, до них відносяться: відсутність налагодженої системи збуту продукції; короткостроковий характер банківських кредитів; недостатня кількість платоспроможних лізингоодержувачів; значні ризики несвоєчасної плати за користування майном; високі ставки за кредитні ресурси комерційних банків; не сформованість на загальнодержавному рівні політики перспектив розвитку лізингового кредиту; надто жорстка система оподаткування лізингових операцій; низький попит на товари вітчизняного виробництва; низька платоспроможність усіх категорій споживачів при імпорті товарів; недосконала нотаріальна реєстрація договорів лізингу; слабка державна підтримка, відсутність податкових пільг, у тому числі для структур, готових надати довгострокове кредитування.

До того, ж більшість науковців погоджуються, що розвитку ринку лізингу перешкоджає слабкий доступ до фінансів, недостатність знань, відсутність вторинного ринку для довгострокових активів, нерозвинені кредитні бюро.

До політичних слід віднести недосконалість нормативно – правової бази, а також політичну боротьбу за владу.

Організаційно-інформаційні включають в себе відсутність ліцензування або інших специфічних вимог до лізингової діяльності, як особливого виду підприємництва, що значно ускладнює збір достовірної інформації про стан ринку лізингових послуг.

Проблеми галузевого характеру це критичний рівень зносу основних засобів, застарілі технології, що обумовлюють тривалий виробничий процес, низькі темпи обороту капіталу, більш високі технічні ризики.

Екологічні фактори, що перешкоджають розвитку ринку лізингу це наявність частини малопродуктивних, еродованих, забруднених земель.

Отже, лізинговий ринок України на даному етапі розвитку має ряд проблем, вирішення яких може в перспективі викликати значний його розвиток. А це є досить необхідним, враховуючи теперішній стан економіки країни, адже, як уже було сказано, лізинг може бути тим імпульсом, який просуне вперед розвиток малого і середнього бізнесу, а отже і всієї економіки.

Бугас В.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ІНДЕКСИ ЯКОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО БЮДЖЕТНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ В МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ

Будь-яка держава може виконувати притаманні їй функції лише за наявності встановлених та обґрунтованих планів діяльності. При цьому існує прямий зв'язок між якістю прогнозування та планування бюджетних показників та якістю виконання функцій, які виконує держава. Виходячи з реалій сьогодення, особливої актуальності набуває проблема побудови досконалої та ефективної системи середньострокового бюджетного прогнозування та планування на основі зарубіжного досвіду бюджетування з метою підвищення ефективності бюджетного процесу в Україні [1, с.64].

В міжнародній практиці з метою оцінки стану СБПП розроблені спеціалізовані індекси якості впровадження середньострокового бюджетного прогнозування та планування. Зокрема Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) пропонує індекс, що може приймати значення від 0 (немає СБПП) і до 1 (високорозвинена

система впровадження елементів СБПП). Індекс враховує впровадження елементів СБПП в сферах видатків, стель видатків, податково-бюджетної дисципліни, ефективності розподілу ресурсів тощо. Отриманні кількісні показники коригуються на експертних оцінках [3].

Найвищі показники за індексом ОЕСР станом на 2014 рік мають Нідерланди (0,91), Данія (0,90), Південна Корея (0,82), Швеція (0,82), Польща (0,81), Австрія (0,81). Середнє значення по країнах ОЕСР 0,69.

Даний індекс вимірює, якою мірою країни впровадили інструменти середньострокового планування в їх бюджетному процесі. Однак не оцінює, чи було ефективне таке впровадження при розподілі та використанні фінансових ресурсів.

Єврокомісія провела більш фундаментальні дослідження стану реформування національних систем державних фінансів країн Європи. Якість СБПП оцінювалася експертною групою на основі таких параметрів: взаємозв'язок середньострокових прогнозів і бюджетного процесу кожного поточного року, участь парламенту у складанні середньострокового плану, наявність координаційних механізмів між органами влади всіх рівнів для адекватного складання плану, наявність систем моніторингу та підтримання досягнення встановлених у середньостроковому плані цілей. Індекс знаходиться в межах від 0 до 2 [2].

Найвищі показники за індексом Єврокомісії станом на 2014 рік мають Франція (2,0), Данія (2,0), Нідерланди (1,8), Австрія (1,6), Великобританія (1,6), Німеччина (1,4). Найнижчі показники серед наведених країн мають Кіпр (0,4), Люксембург (0,4), Болгарія (1,0), Польща (1,0).

Отже, проаналізувавши наведені дані, можна констатувати, що детальне дослідження запропонованих індексів є надзвичайно важливим. Адже посилення ролі оцінки якості у процесі управління бюджетними коштами наблизить систему планування бюджету в Україні до передового зарубіжного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Чугунов І.Я. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності / І.Я. Чугунов // Вісник КНТЕУ. – 2014. - № 5. – С. 64-77.
2. Сайт Єврокомісії [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ec.europa.eu/>
3. Budgeting Practices and Procedures in OECD Countries, OECD (2014), Publishing. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264059696-en>

Бутіков Р.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУ БАНКУ

Іпотечне кредитування — це особлива форма кредитування, пов'язана з наданням позик під заставу нерухомого майна — землі, виробничих або житлових будівель тощо. Оцінка нерухомого майна досить актуальна тема, особливо в умовах нинішньої економічної кризи, оскільки остання вплинула не тільки на банківську систему, але і на ринок нерухомості України. Валютні коливання, збільшення пропозиції та значне падіння попиту на нерухомість і земельні ресурси значно змінили вартість нерухомого майна.

Необхідність оцінки майна виникає у зв'язку з необхідністю його використання як застави за кредитами, застосування ж найбільш коректного методу оцінювання вартості майна може допомогти банкам у нейтралізації дії ризиків кредитування.

Для проведення оцінки майна застосовуються такі основні підходи:

1. Витратний. Передбачає визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення об'єкту оцінки з подальшим коригуванням на суму зносу. Основними методами витратного підходу є методи прямого відтворення та заміщення. Під час застосування методу прямого відтворення або методу заміщення використовуються вихідні дані про об'єкт оцінки, інформація про відтворення або заміщення об'єкта оцінки чи подібного майна в актуальних цінах або середньостатистичні показники, які узагальнюють умови його відтворення або заміщення в поточних цінах.

2. Дохідний. Базується на врахуванні принципів найбільш ефективного використання та оцінювання, відповідно до яких вартість об'єкту оцінки визначається як поточна вартість очікуваного доходу від використання об'єкту оцінки, враховуючи дохід від можливого перепродажу. Основними методами дохідного підходу є пряма капіталізація та дисконтування грошового потоку. Метод прямої капіталізації доходу застосовується у разі, коли прогнозується постійний за величиною та рівний у проміжках періоду прогнозування чистий операційний дохід, отримання якого не обмежується у часі. Капіталізація чистого операційного доходу здійснюється шляхом ділення його на ставку капіталізації.

Метод непрямої капіталізації доходу (дисконтування грошових потоків) застосовується у разі, коли прогнозовані грошові потоки від використання об'єкту оцінки є неоднаковими за величиною, непостійними протягом визначеного періоду прогнозування або якщо отримання їх обмежується у часі. Прогнозовані грошові потоки, у тому числі вартість реверсії, підлягають дисконтуванню із застосуванням ставки дисконту для отримання їх поточної вартості.

3. Порівняльний. Ґрунтується на врахуванні принципів заміщення та попиту і пропозиції та включає сукупність методів оцінки об'єктів власності, заснованих на порівнянні об'єкта оцінки з подібними об'єктами, з відповідним коригуванням відмінностей між ними. Основними

елементами порівняння є: характеристики подібного майна за місцем його розташування; фізичні та функціональні ознаки.

На нашу думку, для оцінювання заставного майна за іпотечним кредитами найбільш ефективним є застосування дохідного підходу, оскільки він передбачає прогнозування вартості майна на момент погашення клієнтом кредитного зобов'язання або реалізації банком такого майна з метою погашення заборгованості клієнта за кредитом у банку. Кінцевий результат оцінки за дохідним підходом включає як вартість земельної ділянки, так і вартість будівель і споруд. Оцінку об'єкта нерухомості за витратним підходом доцільно застосовувати для нерухомого майна, ринок купівлі-продажу якого є обмеженим та для оцінки об'єктів незавершеного будівництва.

Веровка Г.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ

Сучасний стан світового економічного розвитку характеризується посиленням ролі інновацій в бізнесі. Інноваційні технології найбільш ефективні в малому та середньому бізнесі, які функціонують за рахунок венчурного фінансування.

В Україні питання венчурного фінансування є досить актуальним у зв'язку з сучасними тенденціями розвитку національної економіки: держава не має достатньо фінансових ресурсів задля підтримання вітчизняного бізнесу. Так, якщо у структурі капітальних інвестицій

фінансування за рахунок державних коштів у 2010-2012 рр. становило 5,8-71%, то у 2013 р. даний показник набув значення лише 2,4% [4].

Перший венчурний фонд "Україна" був створений в 1992 р., капітал становив 10 млн. дол. Сьогодні функціонує більше ніж 800 венчурних фондів, таких як "Гранд Інвест", "АфІнІтІ" та інші [2].

В Україні юридичного статусу венчурні фонди набули у 2001 р. з прийняттям ЗУ «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» [1]. Відповідно до положень закону, венчурний фонд в Україні - це інститут спільного інвестування (ІСІ).

На сьогодні венчурне фінансування не набуло широкого поширення в Україні. Так, за індексом конкурентоспроможності країн, відповідно до оцінки можливостей для інновацій Україна посідає 82 місце з 144 країн; урядових закупок інноваційної продукції – 123. Субіндекс доступності венчурного капіталу становить 2.3/5, тобто Україна має 97 місце з 144 [5].

Проаналізувавши статистику діяльності ІСІ в Україні, можна зробити висновок, що у 2013 р. індустрія управління активами в Україні зростала як за обсягом активів, так і за доходністю. Проте негативні тенденції, що спостерігалися у 2012 р., збереглися: вихід інвесторів з ІСІ переважав третій рік поспіль. За 2013 р. кількість компаній, які вийшли з бізнесу, перевищила відкриття нових. Основні тренди ринку ІСІ у III кв. 2014 року були такими: зменшення кількості ІСІ; зростання активів в управлінні за рахунок венчурних ІСІ; збільшення позик у венчурних фондах.

Отже, вітчизняне венчурне фінансування в Україні зустрілось з перешкодами: несприятливий інвестиційний клімат; обмеженість щодо кола потенційних учасників фонду; нестабільність законодавчої бази та високий рівень тіньової економіки; відсутність підтримки держави. Ефективним механізмом подолання перешкод може стати створення консалтингових фірм, які надаватимуть послуги інноваційним підприємствам, а також заходи з боку держави: надання капіталу

венчурним фондам, фінансові пільги для інвестування до венчурних фондів або малих підприємств.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про інститути спільного інвестування" від 15.03.2001 № 2299-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2299-14>
2. Андреюк Н.В. Інститути венчурного фінансування в Україні: стан та перспективи розвитку/ Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. - № 23. – С. 77 – 85.
3. Мудь М.О. Способи та проблеми фінансування інноваційних проєктів в Україні/ ЛНУ імені Івана Франка. - Львів, 2013. – 53 С.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. The Global Competitiveness Index by World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/>

Волова Д.О.

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ТА ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ КУА В УКРАЇНІ

Історично компанії з управління активами відіграють важливу роль у формуванні ринку інвестиційних інструментів будь-якої країни. Це сприяє підвищенню ліквідності і робить ці фінансові інституції фундаментом будь-якого ринку цінних паперів, особливо на початкових

етапах його розвитку. Компанії з управління активами (далі КУА) здійснюють професійну діяльність з управління активами інститутів спільного інвестування (ІСІ) на підставі ліцензії, яку видає Нацкомфінпослуг, і не може поєднувати цю діяльність з іншими видами професійної діяльності на ринку цінних паперів. Основні функції КУА: створення пайових інвестиційних фондів; випуск, розміщення та викуп цінних паперів ІСІ; управління їх активами; забезпечення поточної діяльності ІСІ тощо.

За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ), зараз в Україні працюють 330 компаній з управління активами, в їх управлінні перебувають 1210 інвестиційних фондів. Загальний обсяг їх активів станом на 08.04.2015 р. становив 219835 млн. грн. [1].

Умовою та гарантією виживання будь-якої КУА на фінансовому ринку є її фінансова стійкість. Для оцінки загального рівня фінансової стійкості КУА використовують різні показники, що визначають її спроможність протистояти мінливим умовам фінансового ринку та забезпечувати стійкий розвиток. Під фінансовою стійкістю зазвичай менеджмент компанії передбачає два вектори: стійкість компанії в якості окремого бізнесу та стійкість фондів під управлінням, тобто здатність здійснювати виплати їх учасникам. Згідно рейтингу «ЕКСПЕРТ-РЕЙТИНГ» найбільш фінансово стійкими КУА в Україні станом на 05.05.2015 р. є компанії ТОВ КУА-АПФ «УкрСиб Кепітал Менеджмент», АТ КУА «КІНТО» та АТ КУА «Національний резерв». Однією з провідних на ринку фінансових послуг є компанія «УкрСиб Кепітал Менеджмент», з високим рейтингом надійності uaAA.amc [3].

Зазначимо, що на початок четвертого кварталу 2014 року компанія підтримувала значний запас платоспроможності, її власний капітал у 17,49 разів перевищував зобов'язання, а діяльність компанії протягом трьох кварталів 2014 р. була прибутковою. Також, істотний приріст чистого доходу у другому та третьому кварталі вказує на позитивну

динаміку розвитку її основного бізнесу. Оціночна ринкова частка за офіційними показниками, які публікувалися УАІБ, на початок 2015 р. становила 1%, однак, зауважимо, що цей номінальний показник не в повній мірі відображає реального впливу КУА-АПФ «УкрСиб Ессет Менеджмент» на ринок ІСІ.

Узагальнюючи вищевикладене, слід зауважити, що в сучасних умовах оцінка фінансової стійкості та ділової активності КУА набувають суттєвого значення, адже саме ці показники визначають їх загальне положення на ринку фінансових послуг та спроможність виконувати свої обов'язки перед клієнтами.

Список використаних джерел:

1. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]: 2001-2015, – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/>
2. КУА-АПФ «УкрСиб Ессет Менеджмент» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrsibfunds.com/ru>
3. Рейтингове агенство «Експерт-Рейтинг» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.expert-rating.com/>

Гребеник К.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Ефективна бюджетна політика є вагомою умовою забезпечення економічного зростання, підвищення рівня і якості життя населення, модернізації соціальної сфери та економіки. Циклічність економічного

розвитку зумовлює необхідність адаптації бюджетної політики до змін макроекономічних умов. Через це важливо своєчасно виявити та оцінити вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на інституційні складові бюджетної системи, динаміку їх розвитку.

Основою виконання функцій держави є доходи бюджету, які виступають інструментом перерозподілу фінансових ресурсів у суспільстві на користь тих чи інших груп населення, галузей, територій. Видатки бюджету визначають напрями використання фонду коштів, регулюють попит, структуру виробництва та обсяги кінцевого споживання. На даний час актуальним є фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності та підтримка пріоритетних галузей економіки, що створює передумови для залучення інвестицій, структурної перебудови, модернізації, технічного переоснащення економіки, сприяння зростанню обсягів виробництва, зменшенню рівня безробіття та підвищенню сукупного попиту.

Перспективне прогнозування показників бюджету є важливою складовою бюджетного регулювання економіки. Науково-обґрунтоване визначення показників із урахуванням прогнозних тенденцій основних макроекономічних індикаторів національної економіки створює передумови для забезпечення сталого економічного розвитку у довгостроковій перспективі. Бюджетне планування та прогнозування бюджету надає змогу: обґрунтовувати структуру доходів бюджету та визначати чіткі пріоритети у сфері видатків; удосконалювати розподіл фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей економічного розвитку; підвищувати відповідальність учасників бюджетного процесу; проводити ефективний фінансовий контроль у бюджетному процесі.

Стратегічними напрямами бюджетної політики на даний час є: забезпечення збалансованості та стійкості бюджетної системи; пріоритетного спрямування бюджетних коштів на оборону та правоохоронну діяльність; оптимізація структури і чисельності військових формувань; реформування правоохоронних органів, усунення дублювання

функцій та уточнення їх повноважень; вжиття заходів щодо належного соціального забезпечення військовослужбовців. Реалізація цих напрямів буде здійснюватися шляхом: утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету в межах 2,5% ВВП; збереження частки перерозподілу ВВП через зведений на рівні не вище 30% ВВП; фінансування дефіциту загального фонду державного бюджету переважно за рахунок здійснення внутрішніх запозичень; встановлення граничного обсягу надання державних гарантій не більш як 5% доходів загального фонду бюджету для кредитування проектів інвестиційного характеру на об'єктах, що мають загальнодержавне значення; надання державних та місцевих гарантій для фінансування інвестиційних, інноваційних, національних проектів, за договорами, укладеними з іноземними державами, банками і міжнародними фінансовими організаціями; забезпечення економічно обґрунтованого підвищення розмірів мінімальної заробітної плати; встановлення розмірів прожиткового мінімуму та рівня його забезпечення на основі зростання показників реального сектору економіки та індексу споживчих цін; оптимізація видатків бюджету на утримання органів влади з урахуванням зменшення контрольних функцій і приведення кількості контролюючих органів та їх повноважень у відповідність з європейськими стандартами.

Гриневич І.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Дослідження системи формування дохідної частини місцевих бюджетів дало можливість з'ясувати її сутність і визначити дану систему

як сукупність форм і засобів мобілізації доходів до місцевих бюджетів, а також як відносини, які виникають у процесі організації системи фінансування місцевих бюджетів.

Наповнення місцевих бюджетів відбувається здебільшого за рахунок коштів, які надходять до загального фонду, а саме близько 81 %. Відповідно спеціальний фонд складає близько 19 %.

Проаналізувавши три найголовніших, на нашу думку, чинники, які найефективніше впливають на формування дохідної частини місцевих бюджетів України, можна сказати, що саме вони забезпечують виконання певних цілей розвитку будь-якого регіону:

- економічний розвиток регіону, тобто споживання товарів та послуг, накопичення основного капіталу на певній території;
- діяльність працюючого населення;
- функціонування місцевих підприємств, організацій, установ.

На нашу думку, основними проблемами системи формування дохідної частини місцевих бюджетів є:

- 1) високий рівень концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті країни, що знижує значення місцевих бюджетів у вирішенні для населення регіонів соціально-економічних проблем;
- 2) «процвітання» корупції та значна частка тіньової економіки в органах місцевого самоврядування;
- 3) низька спроможність територіальних громад виконувати та реалізовувати бюджетні програми;

Шляхами подолання проблем системи формування дохідної частини місцевих бюджетів є:

- розмежування компетенцій центральних органів влади й органів місцевого самоврядування;
- запровадження дієвого контролю за сплатою місцевих податків і зборів, їх правильним обчисленням та своєчасним нарахуванням шляхом

закріплення функції з його здійснення за відповідними контролюючими органами;

- підвищення прозорості діяльності органів місцевої влади;
- удосконалення порядку мобілізації доходів до місцевих бюджетів шляхом спрощення процедури сплати податків до бюджету.

Виходячи із цього, основними напрямками зміцнення дохідної частини місцевих бюджетів України є:

- підтримка підприємств, що створюють нові робочі місця й збільшують фонд оплати праці;
- збільшення можливості впливу органів місцевого самоврядування на наповнюваність місцевих бюджетів;
- збільшення доходів місцевого господарства за рахунок забезпечення прибутковості комунальних підприємств.

Данешманд Н.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

СИСТЕМА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Проблема адміністрування податків в системі економічних відносин завжди мала особливу значущість. Для будь-якої країни це найважливіший інструмент регулювання економічного та соціального розвитку.

Складовими системи національного податкового адміністрування є:

- 1) організація податкових відносин (визначення складу податкової системи, звітності, законодавче забезпечення, розробка правил реєстрації платників податків, побудова економічно ефективною системи податкових органів і їхньої інформаційної взаємодії із зацікавленими структурами

різних рівнів виконавчої влади, гармонізація податкової та монетарної політики тощо);

2) планування, прогнозування й аналіз надходження податків (вивчення впливу макроекономічних показників і податкового законодавства на стан податкових надходжень і їхню динаміку);

3) регулювання податкових відносин передбачає облік платників податків, забезпечення мобілізації податків і зборів, масово-роз'яснювальну та консультативну роботу, введення податкових преференцій та інші форми реалізації регулюючої функції податків;

4) податковий контроль (проведення податкових перевірок, застосування штрафів, санкцій за порушення чинних норм податкового законодавства).

Виміряти вплив адміністрування податків на ефективність податкової системи надзвичайно важко, а за деякими напрямками й взагалі неможливо. Водночас, існує два аспекти такого впливу, що можуть бути проаналізовані в цифровому вимірі:

- затратність адміністрування податків;
- ефективність контролюючого впливу системи адміністрування податків.

Щодо першого, то необхідно загострити увагу на необхідності витрачання якомога меншої суми коштів на потреби забезпечення власне системи справляння податків. Чим більше держава витрачає на утримання фіскальних служб, тим менший чистий фіскальний ефект оподаткування. Іншим показником, за допомогою якого можна оцінити вплив підсистеми адміністрування податків на ефективність податкової системи, є коефіцієнт контролюючого впливу системи адміністрування податків. Його можна розрахувати як відношення донарахованих за результатами перевірок сум (податків, штрафів, пені) та загальної суми надходжень податкового характеру до бюджетів та фондів цільового призначення.

Для своєї ефективної діяльності система національного адміністрування податків має містити, з одного боку, чітко регламентовану, зрозумілу та кодифіковану законодавчу (правову) базу (для розробки податкової політики та забезпечення її функціонування), а з іншого – необхідні ресурси (трудові, матеріальні) для здійснення власне адміністрування.

Цілями підвищення ефективності адміністрування податків є:

- підвищення якості та доступності державних послуг у сфері оподаткування;
- модернізація державної податкової служби України, що дозволить підвищити ефективність її роботи і зменшити витрати на утримання податкових органів;
- кодифікація податкового законодавства і приведення його у відповідність до загальнонаціональних пріоритетів розвитку економіки України;
- зниження трансакційних витрат для бізнес-сектора на виконання вимог податкового законодавства, що зумовить зростання підприємницької активності, приватних інвестицій та експорту;
- створення максимально зручних умов для сплати податків, подачі податкової звітності через упровадження нових електронних програмних продуктів;
- стимулювання розвитку конкурентного середовища (обмеження втручання податкових служб у діяльність платників податків);
- розширення податкової бази (за рахунок легалізації тіньової економіки) та підвищення рівня добровільності сплати податків до бюджету.

Комплексна реалізація напрямів з адміністрування податків ставить за мету побудову ефективної системи економічних відносин між платниками податків і державою, що дозволить сформувати цілісну, справедливую, фінансово й економічно ефективну податкову систему, що

буде додатковим поштовхом до підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки та життя населення країни.

Дашченко Л.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Ефективність функціонування податкової системи держави, реалізація її фіскальної та регулюючої функції податкових платежів залежить від оптимального податкового навантаження на суб'єктів підприємництва.

Податкове навантаження є важливим фіскальним показником, що характеризує сукупний вплив податків на економіку країни загалом чи на окремих суб'єктів господарювання, тобто фактично є показником ефективності податкової політики, який впливає на формування бюджетних доходів, рівень податкових надходжень у структурі ВВП і, відповідно, частку ВВП на душу населення.

Економічній науці відомо кілька підходів до оцінювання рівня податкового навантаження, а саме:

- як відношення суми податкових надходжень у бюджет до величини сукупних доходів приватного сектора;
- як різниця між загальною сумою податкових надходжень і видатками й трансфертами з бюджету на утримання приватного сектора економіки;
- як частка податкових бюджетних надходжень у ВВП.

Рівень податкового навантаження України у 2014 році, визначений за третім методом, становив 34%, що на 1,5% менше у порівнянні з 2013 роком, податкове навантаження на працю зменшилося на 0,8% у 2014 і становило 10,6%.

Станом на 2014 рік Україна посіла 112 місце по легкості ведення бізнесу, в той час як за показником складності сплати податків країна лише на 164 місці. Тобто саме низький рейтинг по сплаті податків суттєво погіршує загальний рейтинг України за визначенням легкості ведення бізнесу.

За методологією, що розроблена Світовим банком разом з міжнародною фінансовою компанією Price Waterhouse Coopers, показниками умов сплати податків є:

1. Кількість податкових платежів (по стану на 2014 рік цей показник для України склав 28 платежів за рік).
2. Час, необхідний для розрахунку та сплати податків (390 годин на рік).
3. Податок на прибуток (11,2 % від прибутку).
4. Податок та виплати з заробітної плати, що здійснюються з прибутку (43,1% від прибутку).
5. Інші податки, що сплачуються з прибутку підприємств (0,7% від прибутку).
6. Загальна ставка оподаткування (54,9% від прибутку).

Проте, в поточному році прийнятий Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України», який, маю надію, внесе свою позитивну лепту до економічної ситуації в нашій країні.

Податкове навантаження з одного боку можна розглядати як показник, що характеризує рівень перерозподілу ВВП через податкові та прирівняні до них платежі (коли збільшення цього показника не погіршує економічне становище в країні), а з іншого, як рівень податкового тиску на платників податків та економіки в цілому (коли збільшення показника відбувається з одночасним погіршенням економічної ситуації в країні).

Таким чином, можна стверджувати, що податкове навантаження може бути використано як дієвий індикатор впливу податкових реформ на економічне становище в країні, який можливо використовувати поруч з іншими показниками для оцінювання результативності податкових реформ в Україні.

Дмитренко О. А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

Фінансування соціально-культурної сфери є невід'ємною складовою соціально-економічного розвитку будь-якої країни, а тому проблеми її фінансового наповнення набувають особливого значення. Основним джерелом фінансування соціальних гарантій населенню є державні фінанси.

Згідно з бюджетною класифікацією до складу соціально-культурної сфери відносяться: соціальний захист та соціальне забезпечення, освіта, наука, охорона здоров'я, духовний і фізичний розвиток.

Загалом, зі Зведеного бюджету України – найбільша частка видатків на соціально-культурну сферу у 2010-2014 рр. припадала на соціальний захист і соціальне забезпечення населення (близько 40%), далі – на освіту (у середньому 32%) та охорону здоров'я (18%). Видатки на науку та духовний і фізичний розвиток суспільства протягом 2010-2014 рр. складала близько 2% та 4% відповідно.

Якщо аналізувати видатки зі Зведеного бюджету України на соціально-культурну сферу у 2010-2014 рр., то спостерігалось постійне зростання обсягу фінансування, лише у 2014 р. відбулося зменшення фінансування на 5,3% порівняно з попереднім 2013 р.

У 2010 р. загальна сума видатків Зведеного бюджету України на соціально-культурну сферу склала 245,3 млрд. грн., а у 2014 р. зазначений показник дорівнював – 314,3 млрд. грн., тобто обсяг фінансування соціально-культурної сфери зріс на 28%.

Протягом останніх років бюджетне фінансування соціально-культурної сфери збільшилося, зокрема освітньої галузі та охорони здоров'я. Однак цих коштів й досі не вистачає для забезпечення якісного і повного соціального забезпечення громадян.

Отже, сьогодні настала нагальна потреба змінювати докорінно ситуацію, що склалася в державі, виводити соціально-культурну сферу на новий, якісно досконалий рівень функціонування, а саме:

1. Необхідно вдосконалити систему контролю, яка б забезпечувала цільове використання бюджетних коштів, які спрямовуються на фінансування соціально-культурної сфери .
2. Поступово забезпечити зростання заробітної плати працівникам соціально-культурних галузей, цим самим мотивуючи їх до вдосконалення та ефективного надання ними гарантованих послуг.
3. Затвердити на законодавчому рівні соціальні стандарти, що будуть реалізовані на території всієї країни.
4. Побудувати міжбюджетні відносини відповідно до реальної вартості виконання гарантованих послуг, що розраховуються на базі соціальних стандартів.
5. Перейняти позитивний зарубіжний досвід фінансування та підтримки соціально-культурної сфери західноєвропейських країн, зокрема: надання більш широких прав у фінансуванні освіти, перехід до змішаної форми фінансування охорони здоров'я, фінансове забезпечення духовного і фізичного розвитку суспільства з державного бюджету та місцевих бюджетів.

Отже, необхідність виділення коштів із державного та місцевих бюджетів на фінансування соціально-культурних заходів є закономірним і

виправданим з позицій розвитку держави, виконання нею соціальної функції. Саме цей напрям бюджетного фінансування є найбільшим порівняно з усіма іншими бюджетними витратами. Фінансування зазначених видатків відіграє велику соціальну та політичну роль, формуючи в суспільстві відчуття благополуччя й задоволення або розчарування процесами, що відбуваються у країні.

Дяденко К. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНИ З МВФ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Масштабні політико-правові та соціально-психологічні потрясіння 2013 –2015 рр. в Україні підсилили дію деструктивних факторів розвитку суспільства. Тому, на сьогодні вкрай важливо відновити продуктивну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, провідною серед яких є МВФ.

Україна має солідну історію співпраці з даною інституцією. Ставши членом МВФ 03 червня 1992 р., у жовтні 1994 року український Уряд разом з експертами цієї організації розробили програму макроекономічної стабілізації та реформування економіки, отримавши доступ до ресурсів МВФ, проте протягом 1994-2010 рр. було фактично отримано лише 35% запланованих коштів [1].

З 2010-2012 роки Україна отримала 22,5 % від запланованої суми. Враховуючи, що всі кредити надавалися лише за умови реалізації програм економічних реформ, це свідчить про низький рівень їх виконання. За підрахунками експертів [1], кредитний рейтинг України страждає від невинуватено низьких показників реалізації кредитних коштів, які в

найкращі часи сягали максимального рівня у 30%, при середньому – у 17%, тоді як середньосвітові показники реалізації знаходяться на рівні 47%, а приклади повної (100-%) реалізації не є винятком (Грузія).

Останні макроекономічні розрахунки свідчать, що кредити, які надає Україні МВФ майже не впливають на зростання економіки, показників ВВП та загального виробництва, а лише і надалі збільшують борги, адже кошти МВФ неефективно використовуються, не направляються на конкретні реформи. Лауреат Нобелівської премії С. Джордж, розмірковуючи над економічною моделлю, яку МВФ нав'язує країнам, заявив про цю модель таке: «Хоч вона й застосовується вже більше 20 років, але пішла на користь лише західним банкам». Багато економістів задавались питання щодо можливості погашення боргів перед МВФ Вони дійшли висновку, що це можливо лише за умови, що гроші використовуватимуться дуже ефективно. Туреччина, наприклад, позичивши в МВФ 20 млрд. доларів, спромоглася впродовж останніх десяти років настільки оздоровити свою фінансову систему і підняти економіку, щоб погасити останні 6 млрд. дол. боргу і припинити співпрацю з цією фінансовою інституцією[2].

З метою погашення боргів перед МВФ Україні необхідна додаткова валюта, залучена країною в результаті збільшення обсягів експорту та припливу іноземних інвестицій.

Вітчизняні політики все частіше говорять про доцільність та практичну можливість списання боргів України перед МВФ у зв'язку з порушенням Будапештського меморандуму. Така практика існує і була застосована фондом по відношенню до таких країн як Гаїті, Гвінея, Ліберія та Сьєрра-Леоне. Особливість перерахованих країн полягає в тому, що вони також як Україна потерпали від військових дій або інших форс-мажорних обставин.

З огляду на міжнародну практику можна спрогнозувати, що виконавши цю програму, здійснивши необхідні реформи, Україна стане

могутньою, економічно розвиненою державою та зможе відмовитись від постійних кредитів різноманітних міжнародних організацій, зокрема МВФ.

Список використаних джерел:

1. Україна та Світовий банк: досвід та перспективи співпраці. Круглий стіл у Національному інституті стратегічних досліджень 19.04.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.niss.gov.ua/articles/1584
2. Офіційний веб-сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

Дяченко Ю.І.

Національний університет Державної податкової служби України

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ

Забезпечення повноцінного виконання банківським сектором національної економіки свого функціонального призначення, поступального соціально-економічного розвитку, зростання добробуту населення неможливе без підвищення фінансової безпеки самого банківського сектору. В сучасних умовах не сформовані єдині підходи до визначення сутності фінансової безпеки банків, відсутні фактори, що впливають на неї і надійний інструментарій щодо оцінки рівня фінансової безпеки протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Проблеми забезпечення фінансової безпеки на рівні держави, підприємств і банків досліджували такі вчені, як С.І. Адаменко, Д.А. Артеменко, О.І. Барановський, І.А. Бланк, О.Ф. Балацький, О.Д. Василик, П.А. Герасимов, К.С. Горячева, А.О. Епіфанов, М.М. Єрмошенко, М.І.

Зубок, Г.П. Іванова, С.М. Ілляшенко, Г.О. Крамаренко, В.Г. Крижанівська, О.А. Криклій.

Фінансова безпека банку — це сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану банку дії чи обставини попереджені або зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненням банком статутних цілей [1].

На думку С. Побережного, забезпечення фінансової безпеки банків передбачає виконання низки завдань: ідентифікацію ризиків і пов'язаних з ними потенційних небезпек; визначення індикаторів фінансової безпеки банку; впровадження системи діагностики та моніторингу стану фінансової безпеки; розробку заходів, спрямованих на забезпечення фінансової безпеки банку; контроль за виконанням запланованих заходів; аналіз виконання заходів, їх оцінка корегування; ідентифікацію загроз банку і корегування індикаторів залежно від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і завдань банку [2].

Процес забезпечення фінансової безпеки банківського сектору економіки України має включати такі етапи [3]:

- інформаційний (збір даних про виклики, наявні і потенційні загрози фінансовій безпеці банківського сектору);
- аналітичний (систематизація та аналіз інформації);
- моніторинговий (моніторинг фактичних параметрів функціонування банківського сектору);
- оцінювальний (порівняння параметрів);

Таким чином підвищення фінансової безпеки банківського сектору економіки України – комплексна і складна проблема, вирішення якої потребує системного підходу у цій сфері, визначення ієрархії цілей, підходів до їх забезпечення, організації належної координації зусиль усіх

учасників вітчизняного ринку банківських послуг з дотримання і підвищення рівня фінансової безпеки банківського сектору країни.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Банківська безпека: проблема виміру / О.І. Барановський // Економічне прогнозування. — 2006. — №1. — С. 7-32
2. Побережний С. М. Фінансова безпека банківської діяльності: навч. посібн. / С. М. побережний, О. Л. пластун, Т. М. Болгар – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – С. 112
3. Вовченко Р. С. Напрями підвищення фінансової безпеки банківського сектору економіки України/ Р. С. Вовченко / Фінансовий простір — 2013. — № 3 (11) – С. 87–92

Євтушенко Я.С.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

РАЗВИТИЕ ФОНДОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ

В 2014г. выпуски акций в основном регистрировали банки в процессе увеличения уставного капитала. В частности, значительные по объему выпуски акций в течение 2014г. в НКЦБФР регистрировали Дельта Банк, Укрсоцбанк, Украинский инновационный банк, Национальный кредит, Кредит-Днепр, Прайм-Банк (в январе 2015г. отправлен на ликвидацию), Альянс, БМ Банк, Платинум Банк, Пиреус Банк МКБ, Диамант банк, ПриватБанк, Финансовая инициатива, Укрэксимбанк, ВТБ Банк, Контракт, Ощадбанк, Надра, Финансы и Кредит. Некоторые из этих банков испытывают затруднения со своевременным возвратом депозитов.

Структура зарегистрированных выпусков корпоративных облигаций в 2014г. по эмитентам: предприятия реального сектора 77%, банки 22%, страховые компании 1%.

По данным НКЦБФР в 2014г. в экономику Украины посредством инструментов фондового рынка было привлечено инвестиций на 217,25 млрд грн – на 76,06 млрд грн больше, чем в 2013г. В 2014г. НКЦБФР зарегистрировала 156 выпусков акций на 145,21 млрд грн (на 81,5 млрд грн больше, чем в 2013г.) и 263 выпуска облигаций предприятий на 38,3 млрд грн (на 4,1 млрд грн меньше, чем в 2013г.).

В 2014г. зарегистрированы выпуски корпоративных облигаций предприятий реального сектора экономики на 29,82 млрд грн, банков – на 8,25 млрд, страховых компаний – на 225 млн грн.

Украинский биржевой рынок также ежегодно демонстрирует рост, по крайней мере, формально. По данным отчета НКЦБФР, по итогам 2014г. объем биржевых торгов ценными бумагами увеличился на 35,82% - до 629,43 млрд грн (в 2013г. – 463,43 млрд грн). При этом регулятор отмечает, что объем торгов на вторичном рынке составил 96,71% общего объема торгов на фондовых биржах за прошлый год (в 2013г. – 94,91%).

Можно сделать вывод, что наиболее популярными финансовыми инструментами оставались государственные облигации. Доля торгов ними составила 87,9%. Биржевые торги облигациями предприятий обеспечили всего 5,37% акциями – и того меньше.

По данным НКЦБФР, лидерами по объему торгов ЦБ в 2014г. Стали Фондовая биржа Перспектива (496,1 млрд грн) и Фондовая биржа ПФТС (99,91 млрд грн), так как здесь и сконцентрированы операции с госбумагами.

В то же время Украинская биржа, позиционирующая себя как центр торговли акциями, показывает более скромные результаты. По ее данным, в 2014 г. общий объем торгов здесь сократился на 21% по сравнению с 2013 г. и составил 8,6 млрд грн, а общее количество сделок уменьшилось

за год на 52% и достигло чуть более 495 тыс. В общем объеме торгов ЦБ на Украинской бирже за прошлый год 75% пришлось на сделки с акциями украинских эмитентов. Фактически это свидетельствует о том, что организованный фондовый рынок так и не стал источником привлечения капитала в экономику Украины.

Коновченко Ю.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА КЛІЄНТСЬКОЇ БАЗИ ЛІЗИНГОВИХ КОМПАНІЙ, ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ

Система збалансованих показників – порівняно нова технологія, розроблена на основі висновків дослідження, проведеного на початку 1990-х років професором Робертом Капланом і президентом консалтингової фірми Девідом Нортоном [1, с.28]. Сутність цієї системи полягає в тому, що фінансових показників недостатньо для того, щоб повністю і всебічно описати стан компанії, їх потрібно доповнити іншими показниками. Саме тому було розроблено чотири проекції Каплана і Нортона («Фінанси», «Клієнти», «Персонал», «Бізнес-процеси»), які являють собою базову організаційну структуру системи [4].

Сенс групування стратегічних цілей в розрізі проекцій полягає в тому, щоб виділити всі стратегічно важливі аспекти діяльності лізингової компанії і в кожному з них встановити цілі [3, с.19]. Для того, щоб побудувати ефективну систему збалансованих показників, лізингова компанія повинна оцінити свою клієнтську базу за певними критеріями, які допоможуть в повному обсязі поставити ключові цілі для компанії та досягти її стратегічного розвитку.

Проекція «Клієнти» містить цілі щодо підвищення задоволеності клієнтів (дилерів, виробників та безпосередньо клієнтів компанії). Дана проекція є нефінансовою і повинна включати всі особливості діяльності лізингової компанії [2, с.154].

Оскільки важливим етапом системи збалансованих показників є стратегічні карти, для її побудови потрібно зробити аналіз клієнтів, а саме динаміку по рокам, структуру клієнтської бази, тобто частку фізичних та юридичних осіб, до яких галузей належать клієнти, обсяги угод, які мають включати постійних клієнтів та нових. Також слід зосередити увагу на відмовах клієнтів від послуг компанії, проаналізувати основні причини відмов та зробити аналіз кількості відмов по відношенню до кількості реалізованих проектів компанії.

Висновок. Проведення даного аналізу клієнтської бази, дасть можливість лізинговій компанії знайти сильні та слабкі сторони у роботі із клієнтами, проаналізувати, які чинники задовольняють клієнтів, а які – зменшують їх кількість та структуру. На базі оцінки лізингова компанія зможе будувати подальші стратегії у підримці діючих клієнтів та привабленні нових. Даний аналіз покаже, на що слід звернути увагу задля покращення ефективності роботи компанії.

Список використаних джерел:

1. Каплан Р.С., Нортон Д.П. Для чего необходима система сбалансированных показателей // Р.С. Каплан, Д.П. Нортон // Сбалансированная система показателей: от стратегии к действию. – 2004. - Глава 2. с.25-44
2. Коваленко К.А Дослідження сутності збалансованої системи показників та її впровадження у вітчизняній практиці // К.А Коваленко.– 2013.- № 12. - С. 153-156.
3. Кочнев. А.Б. Разработка системы сбалансированных показателей лизинговой компании // А.Б Кочнев // Лизинг. – 2014.- № 3. – с.16-25

4. Ключевые показатели эффективности и сбалансированная система показателей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://balanced-scorecard.ru/>

Костельнюк Д.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

КОШТОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бюджетні установи є одним з найважливіших елементів бюджетної системи України. Оскільки саме вони можуть бути провідним елементом у здійсненні державою своєї політики, спрямованої на підвищення соціально-економічного розвитку нашого суспільства.

Бюджетні установи - це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджету.

Згідно з Бюджетним Кодексом України кошторис бюджетної установи - це основний плановий фінансовий документ, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень.

Розроблення кошторису бюджетної установи спрямоване на розв'язання двох основних завдань:

- визначення обсягу доходів і видатків, пов'язаних із діяльністю окремих структурних одиниць та підрозділів установи;

- забезпечення покриття видатків фінансовими ресурсами із різних джерел.

Кошторис бюджетної установи складається з двох частин: загального та спеціального фондів. Загальний фонд показує обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією видатків на виконання бюджетною установою основних функцій або розподіл надання кредитів з бюджету за класифікацією кредитування бюджету. До коштів спеціального фонду відносять кошти, отримані в результаті дозволеної законодавством господарської діяльності бюджетних установ, а саме: платні послуги, виробнича діяльність і науково-дослідні роботи.

Діючим Бюджетним кодексом передбачено, що власні надходження бюджетних установ - це кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Згідно з Постановою Верховної Ради України «Про заходи щодо стабілізації економіки України, скорочення бюджетних витрат та інтенсифікації державного управління», запроваджено заходи щодо економного і раціонального використання бюджетних коштів органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, які використовують кошти державного бюджету України. Таким чином зростає роль і значення власних надходжень бюджетних установ, які є одним з найважливіших джерел спеціального фонду."

Під видатками розуміють державні платежі, які не підлягають поверненню, тобто такі платежі, які не створюють і не компенсують фінансові вимоги. Видатки - це один з найважливіших показників фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Вони є основою

для визначення результатів виконання кошторису доходів і видатків, його аналізу з метою виявлення внутрішніх резервів.

Згідно ст.55, п. 2 Бюджетного кодексу захищеними видатками бюджету визнаються видатки загального фонду бюджету, обсяг яких не може змінюватися при здійсненні скорочення затверджених бюджетних призначень.

Захищеними видатками бюджету визначаються видатки загального фонду на:

- оплату праці працівників бюджетних установ;
- нарахування на заробітну плату;
- оплату комунальних послуг та енергоносіїв;
- обслуговування державного (місцевого) боргу;
- поточні трансферти місцевим бюджетам;
- підготовку кадрів вищими навчальними закладами I-IV рівнів акредитації;
- фундаментальні дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки тощо.

Таким чином, фінансування бюджетних установ відбувається на основі кошторису, який є фінансово-плановим актом, затвердженим у порядку та формі, установлених правовими нормами, він підтверджує повноваження на отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг та напрями коштів для виконання відповідних функцій. Видатки з державного бюджету являються необхідними для існування бюджетних установ, тому ефективне функціонування таких організацій можливе лише за чітко налагодженого фінансового механізму.

Список використаних джерел:

1. <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. <http://w1.c1.rada.gov.ua/>

3. Мажуліна М. О. Кошторис доходів і витрат бюджетної організації / М. О. Мажуліна, Т. В. Афанасієвська // Управління розвитком. – 2013. – № 1(141). – С. 14–16.
4. Михайлов М. Г.. Бухгалтерський облік у бюджетних установах [навч.посіб.] / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, О. П. Славкова. – К: Центр учбової літератури, 2011. - 383 с.

Купряхіна Ю.І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ГАРМОНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Останнім часом особливо гостро виявилися основні недоліки вітчизняної податкової системи, а саме: нерівномірність податкового навантаження, погане конкурентне середовище, розповсюдження схем ухиляння від сплати податків. Саме це спричинило зниження фіскальної ефективності податків та порушення основних принципів оподаткування. Виходячи з цього особливої актуальності набуває питання гармонізації бюджетної та податкової політики, розмежування яких має умовний характер, оскільки вони взаємопов'язані та реалізуються одна через одну.

Однією з провідних проблем виконання бюджету залишається ефективне використання бюджетних коштів, що є більш актуальним саме в тих країнах, які здійснюють бюджетну політику в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Якщо проаналізувати роль податкових надходжень у формуванні бюджетів та централізованих фондів як основного ресурсу для самовідтворення соціальної системи, можна дійти висновку, що держава

не має інших рівноцінних джерел фінансового забезпечення виконання покладених на неї функцій, ніж податки.

У сучасних умовах розвитку однією з основних проблем у формуванні ефективної бюджетно-податкової політики є недосконалість прогнозування надходжень до бюджету, що виникає під час складання фінансового плану держави. Саме від прогнозів залежить якісне й своєчасне прийняття рішень щодо: формування прибуткової частини бюджету, ведення податкової політики, державних витрат і міжбюджетних відносин. На сьогодні макропрогнозування бюджетної та податкової політики не дає можливості з достатнім ступенем достовірності здійснювати навіть річне планування: фактичні показники виконання в окремі роки суттєво відхиляються від запланованих параметрів, а зміни до законів про Державний бюджет на черговий фінансовий рік унаслідок зміни основних бюджетних параметрів вносяться і по декілька разів на рік.

Що стосується реформування податкової системи країни, то одним із провідних завдань залишається зважене поєднання інтересів платників податків із сучасними соціально-економічними потребами, а саме: побудова соціально спрямованої економіки та заохочення конкурентоспроможності національного виробництва та розвитку провідних галузей господарювання. Орієнтуючись на ті чи інші цілі розвитку, яких має набути податкова система в процесі перетворень, є можливості збільшення податкової бази, посилення ефективності регуляторного потенціалу та соціальної спрямованості. Виходячи з цього податкова політика повинна ґрунтуватися на принципах, що виходять з об'єктивних умов функціонування ринкової економіки, а саме: напрямів підвищення її ефективності доцільно віднести: покращення процесу адміністрування податків та зборів й зменшення масштабів ухилення від їх сплати; зменшення кількості необґрунтованих пільг; стимулювання розвитку пріоритетних галузей економіки та підвищення ефективності виробництва, заохочення інвестицій та науково-технічного прогресу.

Отже, здійснюючи реформування вітчизняної податкової системи, потрібно виходити з конкретних історичних та економічних особливостей країни. Сучасна бюджетно-податкова політика в умовах економічного розвитку відіграє важливу роль та повинна сприяти зростанню національної економіки, а також оптимізації структури доходів і витрат бюджету; забезпечувати фінансову й соціальну стабільність; впливати на макроекономічні процеси та зміцнювати державні міжбюджетні відносини.

Список використаних джерел:

1. Ільяшенко В.А. Гармонізація бюджетного, податкового і митного законодавства в рамках бюджетного процесу/ В.А. Ільяшенко//Економіческиенауки.Государственноерегулированиеэкономики[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_SVMN_2013/Economics/15_126740.doc.
2. Алимов О.М. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми / О.М. Алимов, О.І. Амоша та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка; ІЕП НАН України, КПУ. – Запоріжжя: КПУ. - 2014. – 798 с.

Купчин Н.В.

Львівський інститут економіки і туризму

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Сучасні глобальні фінансові кризи залишають відкритими питання ефективності функціонування глобальної та національних фінансових систем. Поряд з пошуком ефективних рішень для подолання фінансових та

економічних проблем все більш актуальним стає вивчення глибинних причин сучасної фінансової та економічної кризи, та пошуком шляхів попередження кризових явищ у майбутньому.

Серед основних елементів, що визначають ефективність фінансової системи можна виділити законодавчу базу, фінансову структуру, регулятивну політику, монетарну складову [1, с. 13], ефективність якої є особливо актуальною під час переходу від фінансової стабілізації до стійкого економічного зростання. У загальному вигляді пріоритети монетарної політики представлено на рис. 1.

Ефективність функціонування сучасної світової фінансової системи в цілому та фінансових систем окремих країн значною мірою залежить від МВФ, який далі вирішує питання фінансового характеру глобальних масштабів.

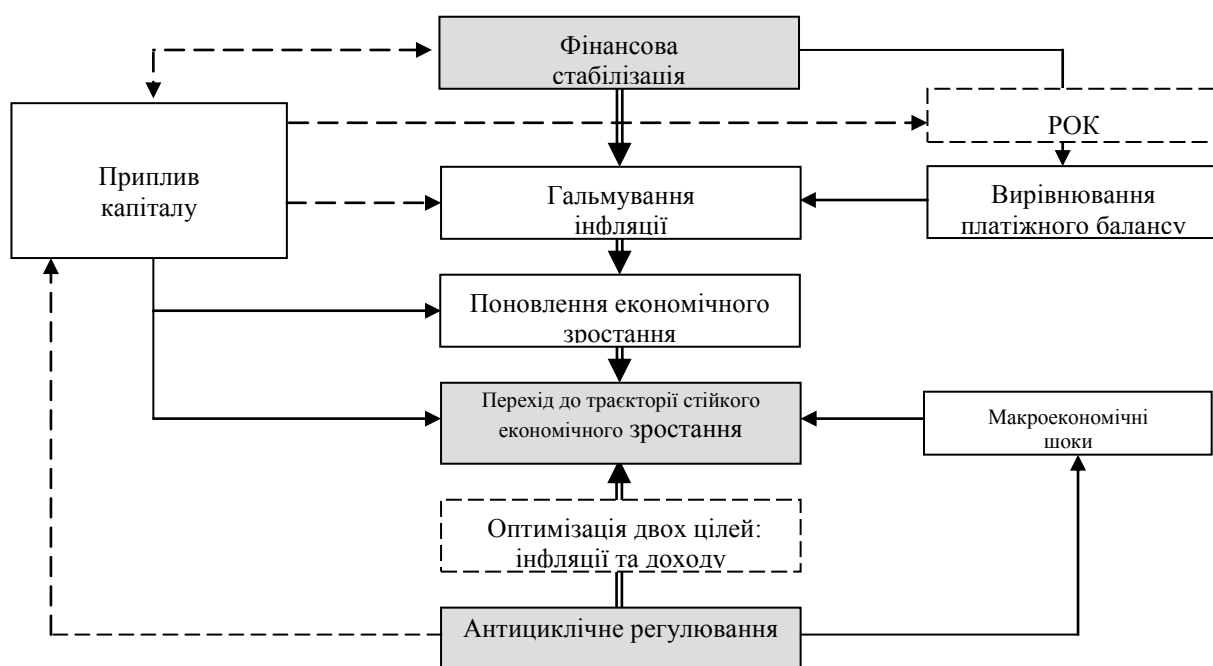

Рис. 1. Пріоритети грошово-кредитної політики під час переходу від фінансової стабілізації до стійкого економічного зростання

Джерело: [1]

Сприяння з боку МВФ повинно здійснюватися шляхом надання технічної допомоги країнам в удосконаленні їх економічної політики таким чином, щоб унеможливити перевищення меж валютних

диспаритетів та виникнення криз платіжних балансів. А у випадку настання кризи МВФ має надати країні фінансову підтримку для здійснення корекційної політики. Це вимагає створення попереджувальної системи, яка б пильно відслідковувала урядову політику і пропонувала необхідні корективи та створювала можливості для взаємної перевірки та уточнення економічних показників.

Список використаних джерел:

1. Атаманчук З. А. Архітектура грошово-кредитної політики під час переходу від фінансової стабілізації до стійкого економічного зростання / З. А. Атаманчук // Особливості інтеграції України у світовий економічний та політико-правовий простір : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, 07 грудня. - Маріуполь : МДГУ, 2012. – С. 111-112.
2. Кізяк О. Особливості розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації / О. Кізяк // Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансової системи: збірник тез XIII Міжнародно-науково-практичної конференції аспірантів та студ., 26-27 березня 2013 р. / Відп. за вип. О.О. Другов. – Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2013. – С. 12-14.

Лизогуб М.М.

Київський національний торговельно-економічний
університет

ДЕФИЦИТ БЮДЖЕТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Дефіцит бюджету є важливим інструментом фінансового регулювання економіки, визначення пріоритетності бюджетної політики у

сфері дефіциту бюджету значним чином впливає на темпи економічного зростання, стан бюджетної та боргової стійкості, результативність структурних перетворень в економіці та соціальній сфері. Сучасні трансформаційні процеси в економіці зумовлюють необхідність удосконалення фінансово-економічної політики країни, у тому числі підвищення стимулюючої функції бюджетної системи за рахунок використання дефіциту бюджету. Від своєчасності та рівня обґрунтованості рішень щодо формування, фінансування та використання дефіциту бюджету залежить збалансованість державних фінансів та результативність бюджетної системи. Важливим є визначення економічної сутності дефіциту бюджету як інструменту бюджетного регулювання, запровадження дієвого механізму використання дефіциту бюджету, посилення взаємозв'язку регулювання бюджетного дефіциту із циклічністю економічного розвитку.

Фінансово-бюджетна політика повинна бути направлена на стабілізацію економічної ситуації та створення умов для забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Важливим у процесі визначення ролі дефіциту бюджету в системі бюджетного регулювання є аналіз фундаментальних підходів до проблематики фінансово-економічної збалансованості. При аналізі основних положень концепцій збалансування бюджету визначено, що концепція збалансування бюджету на щорічній основі передбачає необхідність постійного нівелювання коливань економічного циклу, однак не може у достатній мірі забезпечити економічну стабільність країни в довгостроковому періоді; концепція функціональних фінансів націлена на досягнення макроекономічної стабілізації та оздоровлення економіки, можливим є використання дефіциту бюджету як інструменту бюджетної політики з урахуванням його позитивного впливу на економічне зростання; концепція збалансування бюджету на циклічній основі передбачає активне використання дефіциту

бюджету як дієвого інструменту регулювання економіки та визначає доцільність збалансування бюджету при економічному зростанні.

Визначено, що основними причинами розбалансування бюджету є: кризові трансформації економіки та розрив сталих економічних зв'язків; зростання питомої ваги державних видатків у валовому внутрішньому продукті; недосконалість бюджетного прогнозування; неефективність формування та реалізації бюджетної та податкової політики; використання бюджетного дефіциту з метою стимулювання економічного зростання, стабілізації макроекономічної ситуації у період економічних трансформацій та посткризового відновлення економіки.

Фінансування дефіциту бюджету є важливим елементом бюджетної політики країни, від вибору джерел фінансування дефіциту бюджету та формування їх цілісної структури залежить подальший стан економічного розвитку країни. Можливим є фінансування бюджетного дефіциту шляхом залучення державних запозичень, надходжень від приватизації державного майна, зміни залишків бюджетних коштів. Накопичення державного боргу зумовлює зростання видатків на його обслуговування та погашення, що впливає на збалансованість бюджетної системи у наступних бюджетних періодах. За умови досягнення критичних значень показника питомої ваги державного боргу у валовому внутрішньому продукті можливими економічними сценаріями є підвищення податків, перегляд соціальних виплат, зростання темпів індексу споживчих цін. Необхідним є формування та реалізація збалансованої фінансово-бюджетної політики, у тому числі в частині дефіциту бюджету та державного боргу.

Лісєєва О. С., Ємець М. А.

Дніпропетровська Державна Фінансова Академія

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

На теперішній момент Україна перебуває в умовах, в яких ніколи до

цього не знаходилась. З одного боку, це глибока економічна криза та необхідність реформувати та навіть відбудовувати наново ключові державні інститути. З іншого, війна на Сході країни – бойові дії з терористами, які вимагають ресурсів та мобілізації сил усього суспільства. Економіка країни зазнала значного удару, і її стабілізація та покращення є актуальним завданням на сьогоднішній день.

Економічний розвиток - комплексний, багатовимірний характер перетворень, що охоплює глибокі зміни в технічній, економічній, соціальній, політичній, інституційній сферах, у галузі інфраструктури, технологій, освіти, а також у царині головних факторів виробництва: капіталу, природних ресурсів, праці. Економічний розвиток залежить від характеру використання продуктивних сил суспільства і еволюції економічної системи.

Грошово-кредитна та бюджетно-податкова політика є найбільш потужними інструментами державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. До системи загальних цілей економічного розвитку, на які має вплив держава, відносять: забезпечення сталого економічного зростання; підтримання рівня економічної зайнятості населення, близького до природного рівня зайнятості; регулювання інфляції; забезпечення позитивного зовнішньоторговельного і платіжного балансу національної економіки.

Лише Україна, по між інших європейських країн, досі перебуває в кризовому стані. Після глобальної кризи 2008-2009рр. більшості країнам вдалося відновити позитивну економічну динаміку, Україна ж сьогодні знову потерпає від кризових проявів. Нинішня вкрай слабка економічна динаміка – в умовах триваючої військової агресії, поглиблення і розширення негативних тенденцій в економіці, низького рівня довіри до системи державного управління, високої корупції, слабкої фінансової дисципліни, незадовільної інвестиційної привабливості та надмірного боргового навантаження – вказує на збереження “переддефолтних” ризиків

і втрату країною гідного місця у світовій економіці.

Світове посткризове відновлення свідчить про вагомість інвестицій для забезпечення економічної міцності країни. Ті країни, яким вдалося підтримати інвестиційну привабливість і не допустити інвестиційного обвалу в період глобальної кризи, досягли значно кращих результатів посткризового відновлення.

Зважаючи на зміну структури та чинників розвитку глобальної економіки, українська модель зростання докризового періоду, базована на експортній експансії товарів з низькою доданою вартістю, вже не буде дієвою ані в середньо-, ані в довгостроковій перспективі. Вірогідно, лише інвестиційне розширення надасть Україні шанс на економічне відновлення. Тому в сьогоденних реаліях України посилення інвестиційного сприяння є одним з найактуальніших завдань економічної політики держави. Донині основні інвестиційні ресурси українські підприємства отримують із власних джерел, власних нагромаджень. Слабка економічна динаміка й високі фінансові та валютні ризики призводять до погіршення фінансових результатів діяльності підприємств і до подальшого зниження економічної активності загалом.

Розвиток кризи мав безсумнівний негативний вплив на процвітання країни. Зважаючи на стан реального сектору економіки, найближчим часом відновлення в рівнях зарплат і доходів матиме помірний характер, що й надалі обмежуватиме споживчий попит і стримуватиме економічне відновлення.

Лісницький В.В.

Національний університет ДПС України

СУЧАСНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день гостро постає питання залучення коштів у вітчизняну економіку нашої держави. Україна стала на шлях

реформування та структурних змін, а власні фінансові можливості є досить обмеженими. Тому одним із пріоритетних завдань державної політики є формування сприятливого інвестиційного клімату.

Динаміка інвестиційного клімату, складена за індексом інвестиційної привабливості ЕВА показує невтішні прогнози для вітчизняної економіки. Плавне зростання даного показника спостерігалось з I кварталу 2009 року по II квартал 2011 року (коли середнє значення становило 3,39 по 5-бальній шкалі) після чого почався період спаду з незначними коливаннями. З 2014 рік індекс інвестиційної привабливості зменшився з 2,72 до 2,5 [1].

До негативних змін в інвестиційному кліматі України на початку 2015 року можна віднести дефляцію гривні, фінансову нестабільність та непрозору політику НБУ, відсутність економічних реформ, воєнні дії, непрофесійні та непрозорі дії Уряду та корупцію.

За даними AllianzRiskBarometer в 2015 році найбільшими глобальними бізнес-ризиками є перерви у виробництві і постачанні (46%), природні катастрофи (30%), пожеги і вибухи (27%), зміни в законодавстві (18%).

За аналогічними даними у ТОП-10 бізнес-ризиків в Україні на 2015 рік з'явилися нові пункти, зокрема війна та політичні/соціальні заворушення (65%), тероризм (27%) та інфляція (15%). Великими також є ризики крадіжок, шахрайства та корупції (39%), пожеги та вибухи (35%), перерив у виробництві і постачанні (23%) [2].

У рейтингу сприйняття корупції «Transparency International» в 2014 році Україна посіла 142 місце з 175 позицій. Причому за рік наша країна поліпшила свій показник лише на 1 бал, щільно засівши в «клубі корупціонерів» разом з такими країнами, як Уганда і Коморські Острови.

У рейтингу «World Competitiveness Report 2014-2015» Україна посідає 130 місце з 144 країн за якістю інститутів, у тому числі 105 позицію щодо захисту інвесторів та 139 - щодо захисту інтересів

міноритаріїв [3]. У рейтингу «Doing Business 2015» у сфері захисту прав інвесторів наша країна займає 109 місце з 189 країн.

Покращення інвестиційного клімату в Україні повинне здійснюватися за рахунок таких заходів: політична стабілізація; вдосконалення законодавства, створення привабливої юрисдикції; антикорупційні заходи; захист прав інвесторів (як іноземних, так і національних); впровадження систем міжнародних стандартів в банківську, фінансову, страхову, судову та інші сфери; зняття бар'єрів для міжнародного руху капіталу; створення програм мотивації для інвесторів; маркетингові дослідження у сфері залучення інвестицій в Україну.

Список використаних джерел:

1. EBA investment index dynamics 2008-2015 – European Business Association. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.eba.com.ua/static/indices/iai/Index_1st_2015_eng_15042015.p
2. Allianz Risk Barometer 2015 – Allianz. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agcs.allianz.com/assets/Graphics/Risk%20>
3. The Global Competitiveness Report 2014–2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global

Люта К.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних кризових умовах та глобальних змінах в економіці України, постає гостро питання фінансового забезпечення розвитку підприємницької діяльності, зокрема малих та середніх підприємств.

Попри багаторічних напрацювань провідними вітчизняними вченими такими як: Г.М. Азаренкова, В.Г.Белоліпецький, Є.А. Бобров, Л.Д. Буряк, О.В. Васюренко, Л.І. Зятковська, М.І. Крупка, І.Г. Неделько та багато інших, все ж належні умови для розвитку підприємницької діяльності так ще і не створені. За даними держкомстату, кількість збиткових підприємств в 2014 році істотно зросла, обсяг прибутку малих та середніх підприємств склав 101,7 млрд грн, а збитку – 230,2 млрд грн.

Мале та середнє підприємництво — це, в першу чергу, основа для формування середнього класу та згладжування соціальної нерівності. В Україні здійснює діяльність понад 2,4 млн. фізичних осіб – підприємців [1].

Питання фінансового забезпечення є невід’ємною складовою будь-якого суб’єкта підприємництва, так як характеризує рівень стабільності грошових надходжень і прибутковості, формування фінансових ресурсів для започаткування, ведення поточної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, забезпечує виконання фінансових зобов’язань перед діловими партнерами, бюджетом і цільовими фондами [2].

За даними Держкомстату України у 2014 році основним джерелом інвестування для всіх суб’єктів господарювання залишалися власні кошти, що складало 59,2 % від загального обсягу фінансування в середньому по Україні, кредити й інші зовнішні позики – 16,1 %, кошти з держбюджету і місцевих бюджетів – 6,3 % і 3,2 % відповідно [3].

На сьогодні в Україні фінансова підтримка підприємництва на рівні держави здійснюється через програму «Мікрокредитування суб’єктів малого підприємництва», на виконання якої у Державному бюджеті України на 2014 рік було виділено 10,6 млн. грн.

В рамках цієї програми суб’єкти малого підприємництва мали змогу отримати кредит (середня вартість кредиту 250 тис. грн.) для відкриття власної справи або для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, придбання техніки, обладнання, новітніх технологій,

будівництва і реконструкції виробничих приміщень. Мікрокредити надавались через Український фонд підтримки підприємництва шляхом проведення конкурсу бізнес-планів. За даними НБУ станом на 01.01.2013 в Україні діяло 176 банків, з яких 53 банки за участю іноземного капіталу (30,3% від загальної кількості діючих банків України) і 22 – зі 100 % іноземним капіталом.

У 2013 році Українським фондом підтримки підприємництва видано 37 мікрокредитів на суму 9,0 млн. грн., з них: 20 мікрокредитів – фізичним особам-підприємцям на загальну суму 4,9 млн. грн., 17 – юридичним особам на загальну суму 4,1 млн. грн. [4].

На жаль, інституціональне забезпечення функціонування механізмів мікрофінансування в Україні є недосконалим, ринок мікрокредитування в Україні розвивається дуже повільно. Так, у 2014 році всіма небанківськими кредитно-фінансовими установами в цілому (включаючи міжнародні організації), було видано кредитів на суму 15 091,4 млн. грн., що в середньому становить близько 1 000 доларів США на одного господарюючого суб'єкта підприємницької діяльності, і це не можна вважати достатнім для розвитку підприємництва [5].

Ситуація щодо фінансового забезпечення підприємництва в Україні залишається на такому ж незадовільному рівні. Основним джерелом інвестування для суб'єктів господарювання залишаються власні кошти (59,2 %). Решта ж джерел вважаємо перспективними, хоча механізми їх залучення ще недостатньо вивчені і розвинені.

Серед перспективних джерел фінансових ресурсів особливу увагу доцільно приділити вирішенню проблем забезпечення підприємців кредитними ресурсами зокрема на створення власного бізнесу, його розширення, шляхом сприяння розвитку вітчизняних фінансово-кредитних установ, стимулювання здешевлення вартості кредитів тощо.

Список використаних джерел:

1. Експрес-довідка про хід виконання заходів регіональних програм розвитку підприємництва на 2013–2014 pp. // www.dkrp.gov.ua.
2. Буряк Л.Д. Фінансові ресурси підприємства // Фінанси України. – 2014. – №6. – С.23–27.
3. [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Руцишин Н.М. Перспективи розвитку банківського кредитування малого і середнього бізнесу/ Н.М.Руцишин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, №18.3. – С. 272.
5. Зянько В.В. Проблеми фінансового забезпечення малого бізнесу в Україні/ В.В. Зянько// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010, № 80. – С. 37-40.

Мельниченко О.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

Для здійснення якісної оцінки капіталу банку необхідно звертати значну увагу на його достатність. Достатність – це оцінююче поняття, яке має відносний характер і не підлягає точному визначенню. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) — відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що впливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру. Зважаючи на роль показника достатності (адекватності) капіталу для забезпечення фінансової стійкості банку, НБУ з урахуванням Базельського комітету встановлює нормативні значення, регулятивний капітал на рівні 120 млн. грн., та норматив достатності (адекватності) капіталу – не менше ніж 10%. Чим вище значення показника

достатності (адекватності) регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її беруть на себе власники банку. І навпаки, чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори та вкладники банку [1].

Нами здійснено порівняльний аналіз основних показників достатності капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та загалом по Банківській системі України і було встановлено наступне.

Рис. 1. Динаміка регулятивного капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та по банківській системі України 2011-2015 рр. *

*Примітка: розраховано автором за джерелом [3,4]

Протягом 2011-2013 рр. обсяг регулятивного капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» зріс з 8 млрд. грн. до 8,5 млрд. грн., відповідно і по Банківській системі України з 160,9 млрд. грн. до 205 млрд. грн., або на 44,1 млрд. грн. Але в 2014 року розпочався різкий спад і продовжується до 1 кварталу 2015 року. В ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» обсяг регулятивного капіталу зменшився до 5,8 млрд. грн., по банківській системі до 115,3 млрд. грн.

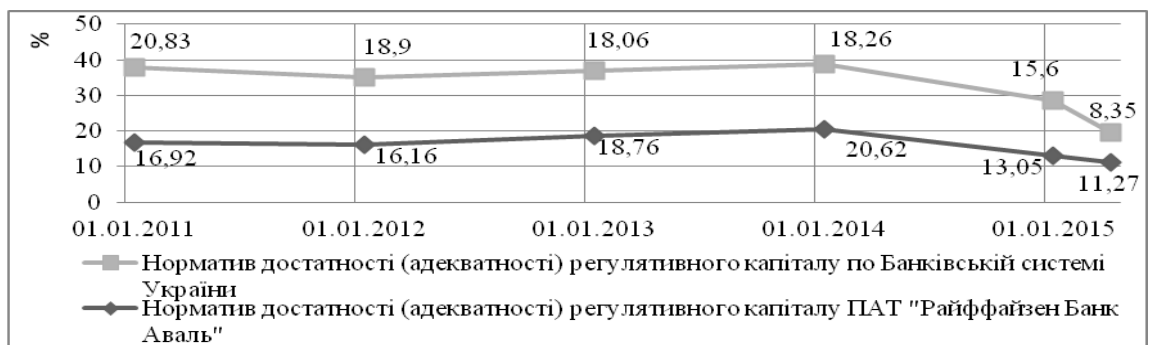

Рис. 2. Динаміка нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та по банківській системі України за 2011-2015 рр. .*

*Примітка: розраховано автором за джерелом [3,4]

За 2011-2013 рр. спостерігаємо тенденцію до збільшення даного нормативу як в ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» до 20,62%, так і по банківській системі – 18,26%. Проте з 2014 р. і до 01.04.2015 р. норматив показника достатності (адекватності) капіталу зменшується і становить: в ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» - 11,27, по банківській системі – 8,35%, що на 1,65%, менше ніж законодавчо встановлене.

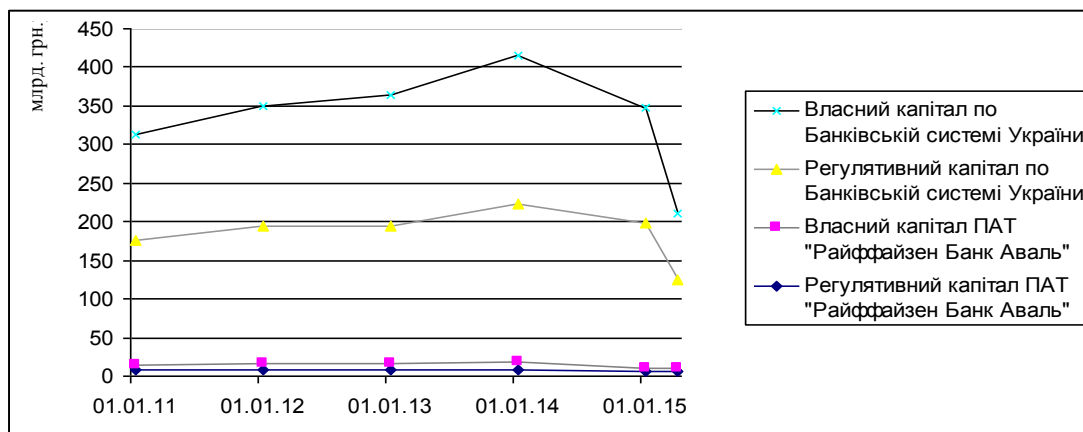

Рис. 3. Порівняльна динаміка власного та регулятивного капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та по Банківській системі України за 2011-2015 рр.*

*Примітка: розраховано автором за джерелом [3,4]

Обсяг власного капіталу переважає над обсягом регулятивного капіталу. За 2011-2013 рр. ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» обсяг власного капіталу збільшився з 7,2 млрд. грн. до 9,1 млрд. грн., або на 1,9 млрд. грн., по банківській системі - з 137,7 млрд. грн. до 192,6 млрд. грн., відповідно на 54,9 млрд. грн. Проте, незважаючи на позитивну тенденцію, в 2014 році власний капітал почав зменшуватись і станом на 01.04.2015 р. становив: в ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» - 4,1 млрд. грн., по банківській системі – 148 млрд. грн.

Проаналізувавши показники достатності капіталу ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та по Банківській системі України, можна зробити відповідний висновок. Встановлені нормативи не зовсім коректні для ефективного функціонування банків України. Потрібно збільшувати

нормативні значення та більш ретельно слідкувати за факторами які впливають на них.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov>.
2. Фінансові звіти ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» за 2011-2014 р. // Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.aval.ua/about/bank_reports/
3. Основні показники діяльності банків України за 2011-2015 рр. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

Міронішена З.А.

Національний університет ДПС України

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ

Економічний розвиток — поняття економічної науки, що позначає перехід від одного етапу економіки до іншого, при якому в новому періоді не тільки збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, що вже вироблялися раніше, а має місце й виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій порівняно з попереднім періодом.

Процеси глобалізації та розвитку інформаційних технологій були каталізатором кардинальних зрушень і зміни парадигми мислення від індустріальної до постіндустріальної. Подібна трансформація менталітету найбільших економічних гравців світових фінансів зумовила принципово

інші чинники побудови економічної могутності, які зумовили конфігурацію світових фінансів. Зміна технологічних устроїв не тільки визначила кардинальні зрушення в економічних відносинах суб'єктів, а й зумовила стрибкоподібний науково-технічний розвиток та домінування країн і їх сателітів, які вміло скористалися своїми можливостями. Досягнуте лідерство закріплюється на десятиліття і формує стандарти поведінки інших гравців на фінансовому полі.

Фінансова діяльність стає все більш інтегрованою. Унаслідок сучасного процесу глобалізації змінилося саме фінансове середовище. У світі посилюється рух міжнародних капіталів. Багато країн, що розвиваються, скасовують обмеження, які регулюють фінанси й торгівлю.

Тенденції розвитку та змін фінансового сектору економіки можна поділити на такі категорії:

- спекулятивність фінансового сектору;
- орієнтація інвесторів на сектори світового ринку з підвищеною дохідністю;
- незалежність фінансової системи від державного контролю та регулювання;
- неконтрольованість світової фінансової системи.

Спекулятивність фінансового сектору сьогодні виявляється в тому, що 90 % операцій на фондових біржах світу не пов'язані з торгівлею й довгостроковими операціями. Тобто це означає, що світова фінансова система значною мірою стала самодостатньою. Головною проблемою цієї тенденції розвитку є те, що через спекулятивний характер функціонування глобальних фінансових ринків сформувалися величезні потоки "світових грошей", які є неконтрольованими. Вони виникають не через потреби виробництва, торгівлі, інвестування чи споживання. Головним їх джерелом є торгівля грішми.

Другою тенденцією розвитку світового фінансового ринку є орієнтація інвесторів на сектори світового ринку з підвищеною дохідністю.

Тобто зараз інвестори надають перевагу регіонам з підвищеною дохідністю та покидають регіони з жорстким регулюванням, низькою нормою прибутку, інтенсивнішою конкуренцією. Відтак мобільність капіталу зростає. Висока мобільність, чітка орієнтованість та диверсифікація потоків капіталу сприяють кращій структуризації світової фінансової системи. Підвищення дохідності активів сприятиме прискоренню темпів економічного зростання, а інтеграція фінансових ринків – суттєвому поліпшенню добробуту суспільства.

Список використаних джерел:

1. Левчаєв.О.П. Фінансові аспекти розвитку постіндустріальної економіки. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/drn/112.htm
2. Тенденції розвитку сучасної світової фінансової системи. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ufpp.kiev.ua/tendenci%D1%97-rozvitku-suchasno%D1%97-svitovo%D1%97-finansovo%D1%97-sistemi/>

Прокоф'єва Ю. А., Столпак А. О.

Дніпропетровська державна фінансова академія

ПРОБЛЕМА ЗОВНІШНЬОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ УКРАЇНИ

В умовах формування та функціонування ринкової економіки внутрішні і зовнішні борги давно вже є невід'ємною складовою фінансової системи більшості країн світу. За роки незалежності України, формування її боргу відбувалося значною мірою під впливом потреб фінансування поточних бюджетних видатків, що зумовило його структуру

та обсяги. На сьогодні, помітна тенденція до збільшення обсягу зовнішнього боргу країни, тому дана проблема є актуальною для України.

Державний борг є важливим макроекономічним важелем регулювання економіки держави, дає змогу втілити обрану економічну стратегію, залучити кошти для вирішення важливих економічних питань та реалізації проектів. Але накопичення державного боргу має негативну сторону, адже значний його показник збільшує витрати на обслуговування державного боргу, знижує фінансову стійкість та загрожує економічній безпеці держави. Зовнішній державний борг України протягом 2010-2015 рр. постійно зростає, а протягом 2015р. обсяг державного боргу зменшився на 15772 грн. (табл. 1)[3].

Таблиця 1.

Динаміка зовнішнього боргу України на кінець 2010 – 2015 р.р.

Показник (на 01.01)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Сектор загального державного управління	17806	24982	25874	27333	29922	32884
Центральний банк	6211	7512	7492	4865	1775	2176
Інші депозитні корпорації	30860	28116	25193	21541	22555	18752
Інші сектори	43441	50843	59357	70441	76642	63252
Прямі інвестиції: міжфірмовий борг	5095	5893	8320	10445	11185	9243
Валовий зовнішній борг	103413	117346	126236	134625	142079	126307
Номінальний ВВП України	136420	165239	176308	182026	130908	-
Відношення валового зовнішнього боргу до ВВП	86,0%	76,4%	76,6%	78,1%	96,5%	-

Тобто, аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що найбільшу частку в структурі зовнішнього боргу складає заборгованість сектору державного управління. Розраховане відношення валового зовнішнього боргу до ВВП дає змогу стверджувати, що даний показник є більшим за критичне значення (35 %), що свідчить про існування у країни труднощів з обслуговуванням зовнішнього боргу.

Основними причинами швидкого зростання зовнішнього державного боргу є: необхідність збільшення валютних резервів для забезпечення

стабільності національної грошової одиниці; значні обсяги бюджетного дефіциту; потреби технічного переозброєння більшості галузей національної економіки; хронічний дефіцит Державного бюджету; розширення економічної функції держави; залучення коштів нерезидентів з метою підтримки стабільності національної валюти. З розвитком економіки України ростуть і борги і відповідно, знижується її інвестиційний рейтинг, капітали не надходять до країни. Достатньо важливим є розуміння того, що політика постійних міжнародних запозичень негативно впливає на довіру до національної валюти як на внутрішніх, так і зовнішніх валютних ринках.

Важливе значення для національної економіки країни має не стільки сам факт існування зовнішнього боргу, скільки управління ним. Питання управління боргом повинно вирішуватися на державному рівні, тому що досягнення боргом певних критичних меж є реальною загрозою фінансовій безпеці держави, яка може проявлятися в обмеженні державного суверенітету.

Список використаних джерел:

1. Войтко С. Зовнішній борг країн Євросоюзу та України в координатах сталого розвитку / С. Войтко // Журнал Європейської економіки. – 2014. - № 13. – С. 20 – 31.
2. Доліновська О. Я. Суперечливий характер впливу державного зовнішнього боргу на розвиток економіки / О. Я. Доліновська // Економічні науки. – 2011. - №8. – С. 119 – 131.
3. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ: ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ШЛЯХИ СКОРОЧЕННЯ

Питання управління та обслуговування державного боргу є особливо важливим в контексті тих економічних труднощів, які впродовж останніх років переживає Україна. Розв'язання проблеми обслуговування державного боргу є одним із ключових факторів економічної стабільності в країні. Від характеру врегулювання боргової проблеми в значній мірі залежить бюджетна дієздатність держави, стабільність її національної валюти, а відтак фінансова підтримка міжнародних фінансових організацій. Необхідність розв'язання цих питань потребує пошуку шляхів вдосконалення механізму управління та обслуговування державного боргу в Україні.

Згідно з сучасною ситуацією потрібно терміново підготувати узгоджений з міжнародними кредиторами надзвичайний план антикризових заходів та першочергових реформ на 2015-2017 роки. Розпорошення зусиль влади на проведення великої кількості реформ є непродуктивним, оскільки відволікає її від пріоритетів.

Є кілька варіантів дій.

1. Перекласти основний тягар спаду на населення і малий та середній бізнес через радикальне скорочення видатків бюджету та підвищення податків. Навіть якщо вкрай необхідні податкова, судова та регуляторна реформи будуть швидко та ефективно проведені в інтересах населення і бізнесу, у короткостроковому періоді це все одно призведе до падіння доходів, скорочення внутрішнього попиту і споживання. Єдиним

компенсатором у цьому випадку може бути суттєве збільшення зовнішніх кредитних ресурсів - МВФ - та незворотної донорської допомоги.

2. Перекласти тягар адаптації на олігархічні клани і великий бізнес, повністю переорієнтувавши для цього податкову реформу і законодавство. Цей політично і технологічно складний варіант має і плюси, і мінуси, оскільки іншою стороною малоймовірної "податкової конфіскації" акумульованих за кордоном надприбутків є можливе скорочення або закриття виробництв, які дають зайнятість та доходи великій кількості населення країни.

3. Комбінація першого і другого варіантів разом з реставрацією критично важливих та взаємовигідних сегментів у зовнішньоекономічних стосунках. Як і під час кризи 2008-2010 років, держава повинна використати потенціал "сірого" сектора економіки, частка якого перевищує 42% ВВП, як потужний антикризовий резерв для підтримки зайнятості, доходів, внутрішнього попиту. Для реалізації таких заходів потрібна повна лібералізація підприємницької діяльності і скасування будь-яких адміністративних і бюрократичних обмежень. Скоріш за все, банківська система протягом 2015-2016 років буде знаходитися у кризовій фазі активного оздоровлення, докапіталізації та реструктуризації активів і навряд чи зможе забезпечити масштабне кредитування реального сектора.

Синявський В.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

МЕХАНІЗМИ КРЕДИТУВАННЯ І ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА МВФ

Світова фінансова глобалізація здійснює значний вплив на фінансову та боргову безпеку держав світу. Відкритість національних економік,

участь держав на світових товарних та фінансових ринках, диспропорції між високорозвиненими країнами та країнами з перехідною економікою і тих, що розвиваються, різна конкурентоспроможність на світовій арені, зростання обсягів державних боргів – фактори, які зумовлюють наростання кризових явищ у світовому фінансово-економічному просторі та ставлять під загрозу забезпечення сталого економічного розвитку будь-якої з держав світу.

З метою мінімізації впливу вищезазначених кризових явищ та збалансування системи міжнародних фінансових відносин було створено розгалужену систему міжнародних фінансово-кредитних організацій (МФКО) [1].

Міжнародний валютний фонд (МВФ), як одна з найвпливовіших МФКО у сфері регулювання валютно-кредитних відносин, використовує різноманітні механізми кредитування та інструменти надання технічної допомоги країнам-членам фонду [2].

Серед основних механізмів кредитування МВФ можна виокремити наступні: резервна частка (Reserve Tranche) – перша частка іноземної валюти, яку країна-член може отримати в МВФ у межах 25% квоти; кредитні частки (Credit Tranches) – засоби в іноземній валюті, які країна-член може отримати понад розмір резервної частки, поділяються на 4 кредитні частки, що становлять по 25% квоти; кредити стенд-бай (Stand-by Arrangements) – забезпечують країні-члену гарантію того, що в межах визначеної суми і протягом терміну дії угоди вона може за умови дотримання положень угоди безперешкодно отримувати від МВФ іноземну валюту в обмін на національну; розширене кредитування (Extended Fund Facility) – призначене для надання кредитів на більш тривалий період і в більших розмірах стосовно квот, ніж у рамках звичайних кредитних часток [3].

Окрім зазначених механізмів кредитування МВФ використовує й відносно нові, такі як: гнучка кредитна лінія (ГКЛ) (з 2009 року);

превентивна лінія (ПЛ) (з 2011 року); інструмент прискореного фінансування (ПФ) (з 2011 року) [3].

Технічна допомога МВФ полягає в сприянні країнам-членам у здійсненні ними грошової, валютної політики, банківського нагляду, бюджетної і податкової політики, упорядкуванні статистики, в розробці фінансового й економічного законодавства.

Технічна допомога здійснюється шляхом направлення місій МВФ в центральні банки й міністерства фінансів країни. Така допомога надається на прохання країни. Експерти місії працюють у країні зазвичай 2-3 роки[2]. Для підготовки кадрів у рамках технічної допомоги у Вашингтоні створено інститут МВФ. Він організовує курси і семінари з підвищення кваліфікації державних службовців із країн-членів МВФ.

Отже, механізми кредитування і технічна допомога МВФ є потужними та ефективними інструментами, що сприяють фінансовій безпеці та економічному зростанню держав світу.

Список використаних джерел:

1. Кучер Г.В. Фінансовий потенціал як економічна категорія / Г.В. Кучер // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 9. - С. 46-52.
2. Дуб А.Р. Вплив співпраці з Міжнародним валютним фондом на фінансову безпеку України / А.Р. Дуб // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013 – Вип. 23.14 – С. 287-293.
3. Бех М.С. Особливості міжнародного кредитування: Міжнародний валютний фонд і Україна / М.С. Бех // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - 2013. - Вип. 37. - С. 197-203.

IMPLEMENTATION OF LIFE CYCLE PRODUCT COSTING IN UKRAINE

At the present stage of development the accounting in Ukraine there are many problem issues on methods of product costing. One is that preproductional and afterproductional expenses are not included in the product cost calculation. Accounting of such costs is necessary to determine the accurate value of the product, pricing and implementation of effective managerial decisions.

Life cycle product costing allows calculating all expenses on product from the first stage of research, development and designing to the last one -utilization or withdrawal the products from the market (Fig. 1).

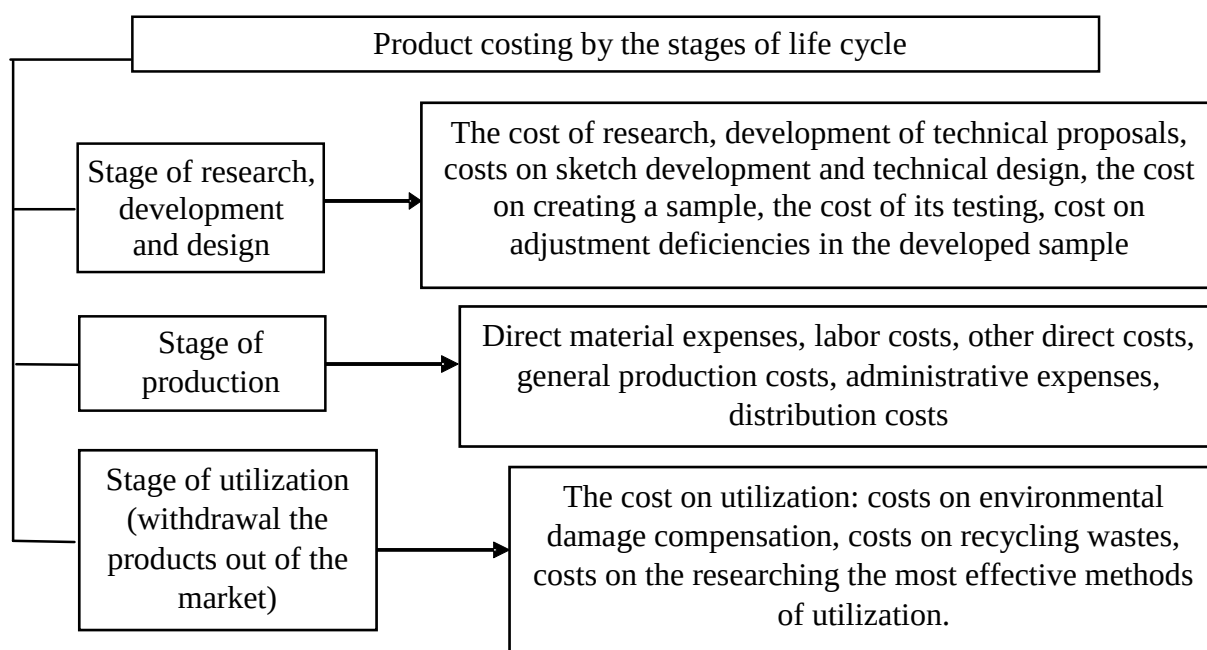

Fig. 1. Life cycle product costing [1; 2, p. 246]

On the first stage of life cycle, it is advisable to implement target costing, because preeminently the expenditures on research, development and design determine future product life cycle and expected revenue from its sales.

At the second stage of life cycle is appropriate to apply Kaizen costing because it involves lowering costs to a certain level, which indicated in the internal administrative documents. To raise efficiency, Kaizen costing can be used together with with cost-killing, which provides searching the reserves to minimize production costs [1].

On the third phase of utilization it is advisable to apply benchmarking costs, the essence of which lies in comparing the experience of one company with the experience of other, more competitive, which holds leading market positions. In Ukraine, the experience of benchmarking is not applied. Therefore, its implementation on the enterprise would be a key factor in reducing costs and consequently, will increase profitability [2, p. 247].

Generalized methods of product costing by the stages of its life cycle are summed up in the Table 2.

Table 2

Methods of product costing by the stages of its life cycle [1; 2, p. 248]

The stage of life cycle	Costing method
Stage of research, development and design	Target costing
Stage of production	Kaizen costing, cost killing
Stage of utilization (withdrawal the products out of the market)	Benchmarking cost

In Ukraine, implementing the progressive practices of the life cycle costing will contribute to such benefits, as determining the price of the product more accurately; raising profitability; development of research in production, improving the environment through including in price utilization costs and, and therefore, implementing the low-waste and cleaner methods of production.

References:

1. Gluch P. The life cycle costing approach: a conceptual discussion of its usefulness for environmental and decision-making / P. Gluch, H. Baumann [Електронний ресурс] - Режим доступу:

http://www.sze.hu/~mgergo/lca-lcc/LCC_approach.pdf

2. Слепченко К.О. Розробка життєвого циклу продукту в діагностиці собівартості продукції на підприємстві / К.О. Слепченко, О.І. Гадзевич // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2014. – № 794.

Скрипак О.М.

Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ПИТАННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Бюджетний дефіцит є одним з важливих інструментів державної фінансово – кредитної політики, засобом впливу на економіко - соціальне становище країни. Наявність бюджетного дефіциту перешкоджає розв'язанню соціально-економічних проблем держави та впливає на економічну ситуацію в країні. При значному дефіциті Державного бюджету в Україні надзвичайно актуальним питанням є збільшення доходів та оптимізація видатків Державного бюджету України.

Бюджетний дефіцит є однією з основних причин інфляції, він спричиняється економічною нестабільністю, скороченням надходжень до бюджету, зростанням видатків з бюджету. Бюджетний дефіцит та невиконання доходної частини усіх бюджетів викликано рядом об'єктивних та суб'єктивних причин:

1) недосконалістю фінансового та податкового законодавства з питань організації справляння платежів і забезпечення наповнюваності бюджетів усіх рівнів. Обсяги "тіньового" сектора економіки коливаються в межах 50 % ВВП.

2) недостатнім контролем з боку держави щодо руху готівки та наявністю неконтрольованих потоків готівки поза банківськими установами, що призводить до ухиляння від оподаткування понад третини платників податків;

3) спадом виробництва ВВП (втрати доходів бюджету близько 1 млрд. грн.);

4) погіршенням розрахунково-платіжної дисципліни та зростанням заборгованості підприємств перед бюджетом (недонадходження до бюджету становлять 5 млрд. грн.).

Дефіцит державного бюджету України за січень-лютий поточного року став рекордним через стрімке збільшення витрат на оборону і на обслуговування Державного боргу, однак доходи бюджету зросли і в цілому показники набагато краще очікуваних.

Міністерство фінансів України відзвітувало про рекордний дефіцит, який за підсумками січня-лютого 2015 склав 8,743 млрд. грн., що на 3,465 млрд. грн., або в 1,7 рази, більше дефіциту за аналогічний період минулого року в (5,279 млрд. грн.). Серед причин такого дефіциту є стрімке зростання: витрат на оборону – до 4,1 млрд. грн. проти 1,9 млрд. грн. в минулому році, витрат на обслуговування боргу – до 12,2 млрд. грн. проти 5,8 млрд. грн. в минулому році, обмежені можливості скорочення інших програм.

При цьому, зведений бюджет за звітний період був майже бездефіцитним – дефіцит склав всього 0,3 млрд. грн. проти 2,4 млрд. грн. за січень-лютий 2014 року – завдяки профіциту місцевих бюджетів. Дефіцит зведеного бюджету України за звітний період склав 272 млрд. грн., що майже в 9 разів менше показника за січень-лютий 2014 року. За підсумками січня дефіцит держбюджету склав 9,185 млрд. грн., дефіцит зведеного бюджету – 2,555 млрд. грн.

Діючий держбюджет України на 2015 рік передбачає доходи на рівні 502,260 млрд. грн., витрати – 566,870 млрд. грн., граничний обсяг дефіциту

в розмірі 75,820 млрд. грн., або 4,1% ВВП, розмір Державного боргу на рівні 1,394 трлн грн.

Фактичний дефіцит держбюджету за 2014 рік, включаючи випуск ОВДП для компенсації різниці в тарифах місцевим бюджетам на оформлення відшкодування ПДВ, склав 78070 млрд. грн., що на 20,7% більше показника за 2013 рік.

Без досягнення збалансованого бюджету неможливо забезпечити тривалу макроекономічну стабілізацію. З метою досягнення скорочення дефіциту державного бюджету необхідно провести податкову реформу, посилити відповідальність за ухиляння від сплати податків, скасувати необґрунтовані податкові пільги та інше. В сучасних умовах доцільно постійно контролювати розмір бюджетного дефіциту, інакше він здійснюватиме дестабілізуючий вплив на соціально-економічний розвиток країни.

Сосна Л.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ НІМЕЧЧИНИ В УКРАЇНІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОГРАМНО – ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТУ

Використання зарубіжного досвіду Німеччини, на прикладі федеральної землі Гессен дозволяє зробити наступні узагальнення.

Використовується близько 700 бюджетних програм, за кожною з яких, у програмному документі визначаються виконавці, кількісні та якісні показники реалізації програми.

Відомства самостійно визначають щодо результативні показники маючи на меті відображення досягнення чітких цілей.

У Німеччині Коаліційна угода 2014-2015 надає огляд програми Уряду та описує наміри по всіх сферах. Програмні аркуші (*паспорти програм*) затверджуються Парламентом у складі бюджету. Кількісні та якісні показники реалізації програми (*результативні показники*) формуються за трьома групами: продукту, результативності та економічності.

Головний поштовх до формування системи цілей в Україні – Програма діяльності Уряду країни. Розробка системи цілей відбувається на підставі щорічного Послання Президента України. Важливим є унормування обов’язковості прив’язки бюджетних програм до стратегічних/політичних цілей.

Усі цілі розробляються по напрямкам діяльності та вимірюються через результат. Декілька програм - одна фахова ціль. Головна ціль – стратегічна!

Невідкладним є:

- стабілізація фінансового стану
- забезпечення надзвичайно економного витрачання коштів.
- радикальне скорочення різних дотацій, які порушують конкурентні умови, дестабілізують систему державних фінансів, сприяють поширенню корупції.

Головними причинами неефективності ПЦМ в Україні (*бар’єри*) : багато програм; багато результативних показників; багато детальної інформації. Результативні показники часто перетворюються на «кладовище даних», на основі яких не робиться жодних висновків.

Зміни у застосуванні ПЦМ потребують:

- окремої звітності по результативним показникам;
- моніторингу звітності протягом року;

- скорочення кількості груп показників та їх кількості за програмами.

Обов'язковим є забезпечення за кожною програмою щонайменше одного результативного показника, що висвітлює безпосередньо досягнення відповідної стратегічної/політичної цілі.

Розробка програм має бути контрольованою в будь-який момент. Розгляд питання щодо включення до державного бюджету цілей та результативних показників за програмами.

Механізм реалізації потребує внесення змін до законів про бюджет на поточний рік та Бюджетний Кодекс.

Результати реалізації запропонованих заходів дозволяє:

- уникнути розвалу економіки;
- збалансувати бюджет;
- підвищити прозорість та раціональність витрачання коштів;
- забезпечити економічне відродження – створення основ для радикальної реструктуризації економіки в напрямку інноваційної моделі, створення привабливого інвестиційного клімату.

Стасік А.А.

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ЗАГРОЗИ

В умовах хаотично структурованої економіки, що характеризується швидкими темпами змін умов і факторів як внутрішнього так і зовнішнього середовища функціонування підприємства, загрозами його фінансовому стану, високим рівнем фінансових ризиків, важливим постає

питання щодо забезпечення і гарантування його стабільної діяльності що підтверджується рівнем фінансової безпеки.

Загроза представляє собою конкретну та безпосередню форму сукупності негативних умов або чинників.

За дослідженнями К. С. Горячевої [1] фінансова безпека підприємства виявляється у наявності такого фінансового стану, який характеризується збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатнім обсягами фінансових ресурсів, а також забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.

Таким чином, керівництво підприємства повинно створювати такі умови функціонування останнього, при яких підприємство зможе розвиватись і не будуть виникати жодні загрози його діяльності.

Але в нестабільних умовах сьогодення практично неможливо вплинути на зовнішні загрози, які впливають на фінансову безпеку підприємства.

Дослідження спеціалізованої літератури дали змогу виокремити основні види загроз, які впливають на фінансову безпеку підприємства (табл.. 1).

Таблиця 1

Внутрішні та зовнішні загрози, які впливають на фінансову безпеку підприємства

Внутрішні загрози	Зовнішні загрози
Помилки менеджменту	Хаотично структурована, нестабільна економіка
Прийняття невірних рішень керівництва	Недостатньо розвинені ринки капіталу
Вибір невірної стратегії діяльності підприємства	Довготривалі кризи фінансово-кредитних та грошових систем
Рішення пов'язані з вибором інвестиційних проектів	Суперечність і недостатність механізмів формування економічної політики держави

Отже, виходячи з вищевказаного, підприємство повинно швидко пристосовуватись до зовнішнього середовища і швидко реагувати на його зміни. Співвідношення між фінансовим ризиком та загрозою фінансовій безпеці таке: загроза «виростає» та «міститься» у ризику і за певних умов ризик може перерости чи перетворитися на конкретну загрозу.

Керівництво повинно постійно аналізувати діяльність підприємства і виявляти загрози його діяльності, проводити профілактику загроз і розробляти методи подолання загроз або певні методи, за допомогою яких вдасться пом'якшити наслідки впливу на безпеку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01. «Економіка, організація і управління підприємствами» / К. С. Горячева — К. : Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2006. — 17 с.
2. Картузов Є.П.. Вплив ризиків і загроз на стан фінансової безпеки підприємств / Є. П. Картузов // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 9. - С. 115-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2012_9_15.pdf.

Федевич Н.С.

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ І ПІДПРИЄМСТВА

Досить значущою складовою економічної безпеки є безпека фінансова. Фінансова криза, наслідки якої відчуває зараз весь світ,

засвідчила неготовність переважної більшості держав на макрорівні та економічних суб'єктів на мікрорівні до функціонування в нестабільному зовнішньому середовищі. [1, с. 5] На сьогоднішній день підприємства знаходяться у досить скрутному становищі через зовнішні загрози, що без сумніву негативно позначається на їх фінансовій безпеці. Частка збиткових підприємств в Україні становить не менше третини та має тенденцію до зростання. Тому вивчення питань, пов'язаних з фінансовою безпекою та зміцненням фінансової потужності підприємств, і, як наслідок, поліпшення економічного становища держави, є особливо актуальними.

Фінансова безпека держави передбачає захист економіки держави від внутрішніх а зовнішніх загроз, в наслідок чого створювались би сприятливі умови для розвитку діяльності суб'єктів господарювання, стійкого економічного росту та покращення рівня життя населення.

Фінансова безпека підприємства, без сумніву, є важливою складовою національної фінансової безпеки, і визначає ті умови зовнішнього та внутрішнього середовища, за яких підприємство має змогу успішно здійснювати свою діяльність, забезпечувати собі стійке зростання, отримувати прибуток та досягати своїх стратегічних цілей.

Таким чином, в умовах нестабільної економіки необхідно приділяти увагу питанням, пов'язаним з фінансовою стабілізацією, та створенням системи моніторингу, контролю та реагування на несприятливі чинники внутрішнього та зовнішнього походження, що сприятиме більшій фінансовій, а, отже, й економічній, захищеності підприємств та держави.

Список використаних джерел:

1. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки [текст]: монографія / (С. А. Кузнецова, В. М. Вареник, М. О. Кохан та ін.); за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.

ПРІОРИТЕТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Бюджетна політика формується й реалізується як система пріоритетів і конкретних заходів цілеспрямованої діяльності держави щодо формування, збалансування та використання бюджету з метою досягнення економічних і соціальних завдань країни.

Виступаючи складовою фінансової політики держави вона визначає соціально-економічні процеси у суспільстві й повинна формуватися на наукових засадах, відповідати національним інтересам і соціально-економічній стратегії держави.

Завдяки бюджетній політиці відбувається реалізація функцій і завдань держави, суспільних інтересів, що передбачає визначення цілей і завдань у сфері державних фінансів, розробку механізму наповнення дохідної частини бюджету, вибір напрямів використання бюджетних коштів, управління фінансами у бюджетній сфері, здійснення за допомогою фінансово-бюджетних інструментів регулювання економічних і соціальних процесів [1].

Бюджетна політика повинна створювати сприятливі умови для задоволення потреб та розв'язання тих проблем суспільства, які не у повній мірі вирішує ринковий механізм саморегулювання, а саме: сприяння розвитку підприємницької діяльності, підтримці малозабезпечених верств населення, економічному зростанню, цінovій стабільності та забезпечення повної зайнятості тощо.

Досліджуючи особливості бюджетної політики України [2], варто зауважити, що її завданнями на сучасному етапі є:

- сприяння процесу збалансованості, макроекономічної стабілізації та структурної перебудови економіки, подолання інфляційних процесів;
- здійснення податкової політики в напрямі стимулювання підприємницької діяльності вітчизняних виробників товарів і послуг;
- здійснення структурних реформ в контексті економічного зростання і підвищення рівня конкурентоспроможності економіки країни;
- оптимізація рівня бюджетного дефіциту, державного боргу та пошук джерел їх фінансування;
- пошук додаткових джерел доходів бюджету.

Зважаючи на той факт, що ці завдання майже щорічно декларуються у відповідному документі, можна зробити висновок про складність трансформаційних процесів, потребу щодо удосконалення механізму її реалізації з урахуванням провідного світового досвіду у напрямку оптимізації сфери державних фінансів.

Пріоритетними завданнями забезпечення економічного й соціального розвитку України є оптимізація податкової системи, структури державних видатків, реформування соціальної сфери, підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та доходів населення.

Список використаних джерел:

1. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання економіки: автореф. дис. ... д-ра. екон. наук: 08.00.08 / Л.В. Лисяк; Акад. фін. упр., н-д. фін. ін-т. – К., 2010. – 32 с.
2. Основні напрямки бюджетної політики України у 1996–2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/doccatalog/list?currDir>

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові ресурси підприємства являють собою грошові кошти, якими розпоряджається підприємство на постійній або тимчасовій основі. Підприємство протягом всієї своєї діяльності користується фінансовими ресурсами на постійній основі, також це називають власним капіталом. Власний капітал забезпечує зростання підприємства, економічну стабільність та може поглинати збитки підприємства у результаті ризиків.

Фінансові ресурси поділяються на власні, позикові та залучені. Є багато точок зору з приводу того, якими саме фінансовими ресурсами треба користуватись, в яких об'ємах та інше. Представники класичної теорії розглядали дані ресурси як явище державного характеру, деякі вчені розглядають фінансові ресурси як такі, що мають фондову форму. Проте це не є зовсім повним трактуванням даного поняття, так як фінансові ресурси можуть мати і нефондову форму. Тут я згоден з думкою Ковальова В.В., який вважає що трактування будь-якого фонду як джерела ресурсів для придбання активів не варто розуміти буквально – активи найчастіше набуваються у тому випадку, якщо у підприємства є достатні об'єми вільних грошових коштів, а не тому, що створено фонд. Не випадково підприємства не поспішають створювати різні фонди, а акумулюють їх у вигляді нерозподіленого прибутку.

Об'єм і структура фінансових засобів безпосередньо пов'язані з рівнем розвитку виробництва: чим більші масштаби підприємства і вище його ефективність, тим більше розміри мобілізованих і використаних фінансових засобів. Основою збільшення фінансових засобів є збільшення і вдосконалення виробництва. На нашу думку, доцільно відмовитись від

позикових ресурсів, якщо є така можливість та мінімізувати використання залучених ресурсів. У такому разі підприємство зможе вільно зростати.

Чернявський П.А.

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні у світі серйозно підходять до проблеми паркування, а також створюють професійні об'єднання, які регулюють діяльність у гаражному сегменті. Вирішенням проблеми паркування у житловому середовищі займаються також спеціалісти Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка». Виконані роботи ґрунтуються на основних світових тенденція будівництва об'єктів паркування: функціональності, екологічності, економічності та естетичності. Таким чином, ТОВ «Юст-Кос» також планує використовувати у своїй діяльності розробки Інституту.

В умовах високого рівня конкуренції на ринку транспортних послуг важливе місце займає пошук раціональних шляхів автотранспортного обслуговування, упровадження прогресивних форм і методів організації процесу перевезень, удосконалення діючих та розробка перспективних транспортних технологій. Вирішити ці складні завдання неможливо без активізації інвестиційної діяльності підприємства.

Ефективне управління інвестиційною діяльністю дозволяє забезпечувати високі темпи економічного розвитку підприємств, максимізацію доходів, зростання конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і зовнішніх ринках. Характерно, що в даний час найбільшу

частку серед джерел фінансування інвестицій в основний капітал (65,8–57,4%) займають власні кошти підприємств та організацій, у складі яких переважають прибуток та амортизаційні відрахування.

В умовах сьогодення автотранспортне підприємство може збільшити обсяг отриманого прибутку шляхом розширення асортименту своїх послуг та підвищення їх якості, зниження собівартості перевезень, здійснення технологічного та фінансово-економічного розвитку на умовах інноваційності, зваженості та грамотного вирішення проблем сучасної практики господарювання. Окрім того, активізації інвестиційної діяльності підприємств сприятиме державна підтримка через пільгове оподаткування прибутку, який реінвестується в бізнес, що повинно отримати належне відображення в Законі про оподаткування прибутку підприємств.

Нагромадження вартісного зносу на підприємстві відбувається систематично (щомісячно), у той час як основні виробничі фонди не вимагають відшкодування у натуральній формі після кожного циклу відтворення. У результаті формуються вільні грошові ресурси (шляхом включення амортизаційних відрахувань у витрати виробництва), які можуть бути спрямовані на розширення відтворення основного капіталу підприємства. Окрім того, щорічно вводяться в експлуатацію нові об'єкти, на які за встановленими нормами (у відсотках до балансової вартості) нараховується амортизація. Проте такі об'єкти не вимагають відшкодування до закінчення нормативного строку служби. Оскільки загальний обсяг амортизаційної вартості забезпечує не тільки просте, а й розширене відтворення основних фондів, то нарахований вартісний знос слід визнати одним із важливих джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства. Розробка інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства розглядається як складова частина системи планування його діяльності у поточному і довгостроковому періодах. У цьому відношенні слід надавати значну увагу застосуванню сучасних методів фінансового планування і контролю – бюджетуванню.

Висновок щодо доцільності інвестицій робиться на основі зіставлення обсягу інвестицій і прогностичних грошових потоків з урахуванням вартості капіталу, який планується залучити для фінансування інвестицій.

Шерстюк О.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗВІТНІСТЬ ПРО КОРПОРАТИВНУ СОЦІАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

В роботі було здійснено дослідження корпоративної соціальної відповідальності, актуальність якого обумовлена тим, що діяльність підприємств охоплює не тільки економічну, а і соціальну сферу. Відповідно до цього, існує багато факторів в соціальній сфері життя суспільства, що впливають на імідж та діяльність компанії в цілому. Тому для прийняття адекватних управлінських рішень керівникам необхідно мати інформацію, що відображає діяльність підприємства в соціальній сфері та результати такої діяльності. Крім того, корпоративна соціальна відповідальність бізнесу створює імідж компанії і з точки зору потенційних інвесторів, споживачів продукції, працівників, держави та суспільства, що, дає можливість для залучення нових інвестицій, виходу на нові ринки збуту, тощо і, відповідно, розвитку всієї економіки країни за рахунок розвитку підприємництва. Також обов'язкове формування і публічне висвітлення звітності про КСВ забезпечить розвиток конкуренції між підприємствами в соціальному секторі, отже, сприятиме соціальному розвитку країни. Таким чином, необхідно забезпечити всіх зацікавлених користувачів інформацією про корпоративну соціальну відповідальність

компанії. Саме тому формування та публічне висвітлення звітності про КСВ є необхідним для прогресивних компаній.

Метою проведеного дослідження було формування універсального підходу до формування та висвітлення звітності про КСВ.

В процесі дослідження було поставлено і вирішено такі завдання:

- Визначити поняття та мету складання звітності про КСВ.
- Визначити інформацію, що має в ній відображатись та критерії її оцінки.
- Ідентифікувати основних користувачів такої звітності.

Методологічною основою дослідження є діалектичний метод, що дозволив класифікувати корпоративну соціальну відповідальність, ідентифікувати основних користувачів звітності про КСВ та визначити необхідну для кожного з них інформацію. Використання загальнонаукових методів, таких як аналіз, синтез та аналогія дало змогу дослідити попередні публікації та роботи, визначити основні проблеми звітності про КСВ та створити універсальні, загальнодоступні підходи до формування та публічного висвітлення звітності про КСВ.

В результаті дослідження було дано визначення і обґрунтовано необхідність формування та публічного висвітлення звітності про КСВ.

Також, було визначено, що у звітності про КСВ має висвітлюватись інформація про: плинність кадрів, програми підготовки фахівців, загальний розвиток працівників, умови праці, соціальні заохочення, премії, якість продукції або послуг, добросовісність у відносинах з контрагентами, дотримання вимог нормативно-правового регулювання та етичних принципів ведення підприємницької діяльності, екологічну політику підприємства, його благодійну діяльність, участь в реалізації соціальних програм, співпрацю з громадськими організаціями, громадами, сплату податків тощо.

Зокрема було запропоновано критерії оцінки висвітленої інформації.

Крім того, було ідентифіковано основних користувачів звітності про КСВ, а саме: потенційні інвестори, власники компанії, споживачі продукції, працівники компанії, інститути суспільства, держава.

Якубович В.В.

Національний університет державної податкової служби України

ВПЛИВ ДЕВАЛЬВАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ НА БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР

Сучасний соціально-економічний розвиток держав світу, незалежно від потужності національних економік, стану фінансових систем, ступеня інтеграційних зв'язків та інших чинників, багато в чому зумовлений здійснюваною і перспективною валютною політикою.

Девальвація – це зниження обмінного курсу національної валюти відносно іноземних валют або міжнародних розрахункових одиниць [2, с.20].

Причинами девальвації національної валюти в Україні у 2014-2015 рр.: політична невизначеність в країні, як фактор девальвації національної валюти; від'ємне сальдо платіжного балансу; криза банківської системи України; відтік іноземного капіталу і відсутності іноземних інвестицій; зростання зовнішнього боргу та ін. [3].

Знецінення гривні призводить до подвійних ризиків та задає значного удару по банківському секторі країни. З однієї сторони, необхідно обслуговувати вдвічі більше навантаження за зобов'язаннями в іноземній валюті, з іншої – якість валютних активів стрімко погіршилась не лише через відсутність або скорочення стабільних валютних доходів у позичальників, але й через інші «суб'єктивні» причини не обслуговувати

валютні кредити. Для виконання банківськими установами своїх зобов'язань, критичними є два параметри – запас ліквідності та наявність доступу до ресурсів управління ліквідністю на ринку. Чистий відтік депозитів із системи з початку 2014 року склав понад 100 млрд грн і значною мірою виснажив запаси ліквідності.

Так, знецінення національної грошової одиниці негативно позначається на обсягах залученого капіталу в банківському секторі економіки, на рівні власного капіталу банківських установ та внутрішньосистемному перерозподілі банків і динаміці виконання нормативів достатності капіталу. Ослаблення гривні може також спричинити зростання реальної частки проблемних активів у банківській системі [1, с.14].

Девальвація національної валюти може викликати серйозну дестабілізацію в банківському секторі у зв'язку з тим, що багато банків займають кошти в іноземній валюті, а кредитують клієнтів у національній. У багатьох країнах встановлюються нормативні ліміти на розмір відкритої валютної позиції банку. Однак банки, що фінансуються з іноземних джерел, можуть видавати кредити в іноземній валюті, усуваючи відкриту позицію. У цьому випадку валютний ризик перекладаються на позичальника.

Отже, девальваційні та інфляційні процеси в Україні негативно впливають на діяльність банківських установ, на їх фінансову стійкість та платоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Шкарпова, О., Дружерученко, К. Час платити // Контракти. – 2013. – № 6. – С.12-14.
2. Шумська, С. Девальвація валюти як інструмент економічної політики [Текст] / С. Шумська // Економіст. – 2001. – № 5. – С. 18–24.

3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://newsbanker.com/stati/15-prichin-devalvacii-grivny-v-2014-godu-kurs-grivny-k-dollaru-20-griven-i-chto-delat-chtoby-ne-dopustit-krah>

Яценко А. Е.

Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО СКОРОЧЕННЯ

Сучасний стан економіки України вимагає нагальної зміни управління економічними процесами. Ситуація погіршується затяжним хронічним дефіцитом державного бюджету, що в результаті призводить до збільшення державного боргу та гальмування економічного зростання країни в цілому.

Загострюється питання вивчення реорганізації управління державою, шляхом реформування та визначення пріоритетних цілей розподілу бюджету для зміцнення стану національної економіки.

Дослідження державного боргу висвітлені у наукових працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких: В. Базилевич, О. Василик, З. Варналій, Т. Вахненко, Дж. Кейнс, Д. Рікардо, А. Сміт тощо.

Проте, питання розробки заходів з оцінки, управління та мінімізації державного боргу в кризових умовах функціонування і розвитку економіки країни досі є недостатньо вивченим, що зумовило актуальність проведення дослідження.

Для стримання підвищення рівня заборгованості України, встановлюється щорічне граничне обмеження державного внутрішнього та

зовнішнього боргу. Згідно Закону України «Про Державний борг України на 2015 рік» станом на 31 грудня 2015 р. граничний обсяг державного боргу визначено в сумі 1.393.950.825,4 тис. грн. [1].

За даними Міністерства фінансів України [2], проаналізуємо стан державного боргу країни у період з 2012 – 2014 роки (табл.1).

Таблиця 1

Державний борг України за період 2012 – 2014 рр., млрд. од.

Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	за станом на 31.12.2012			за станом на 31.12.2013			за станом на 31.12.2014		
	дол. США	грн.	%	дол. США	грн.	%	дол. США	грн.	%
	64,5	515,51	100	73,11	584,37	100	69,81	1100,83	100
<i>Державний борг</i>	<i>49,95</i>	<i>399,22</i>	<i>77,4</i>	<i>60,08</i>	<i>480,22</i>	<i>82,2</i>	<i>60,06</i>	<i>947,03</i>	<i>86</i>
Внутрішній борг	23,81	190,3	36,9	32,15	256,96	44	29,24	461	41,9
Зовнішній борг	26,14	208,92	40,5	27,93	223,26	38,2	30,82	486,03	44,2
<i>Гарантований державою борг</i>	<i>14,55</i>	<i>116,29</i>	<i>22,6</i>	<i>13,03</i>	<i>104,15</i>	<i>17,8</i>	<i>9,75</i>	<i>153,8</i>	<i>14</i>
Внутрішній борг	2,03	16,21	3,1	3,39	27,13	4,6	1,77	27,86	2,5
Зовнішній борг	12,52	100,08	19,4	9,64	77,02	13,2	7,98	125,94	11,4

З таблиці можемо побачити, що за останні три роки Державний борг України зростає. Якщо в 2012 р. показник складав 49,95 млрд. дол. та 399,22 млрд. грн. то на кінець 2014 р. показник зріс на 10,11 млрд. дол. та на 547,81 млрд. грн. відповідно.

Серед поширених методів управління Державним боргом варто виділити: рефінансування, конверсію, консолідацію, уніфікацію, обмін за регресивним співвідношенням, відстрочення погашення, реструктуризацію та анулювання.

Для скорочення Державного боргу України в сучасних кризових умовах функціонування та розвитку економіки доцільно: провести децентралізацію економіки, делегувавши зобов'язання на рівень місцевих бюджетів; скоротити витрати на утримання управлінського апарату держави; провести ефективну податкову, адміністративну та освітню реформи; оптимізувати та скоротити систему видатків бюджету країни; здійснювати фінансування дефіциту загального фонду державного бюджету переважно шляхом залучення внутрішніх запозичень; створити системи щодо управління ризиками державного боргу з метою запобігання

піковим навантаженням на державний бюджет; активізувати вторинний ринок для використання вільних коштів Державного фонду країни тощо.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про Державний бюджет України на 2015 рік [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://minfin.gov.ua/>.

Яцківський Я.С.

Київський національний торговельно-економічний університет

ОЦІНКА КАПІТАЛУ БАНКУ ЗА РІЗНИМИ МЕТОДАМИ

Капітал є одним із джерел фінансових ресурсів банку.

Величина банківського капіталу істотно впливає на рівень надійності та довіри до банку з боку суспільства. Саме тому проблеми об'єктивного оцінювання величини банківського капіталу та методи визначення його достатності залишаються актуальними як у міжнародній, так і у вітчизняній банківській практиці. Існують різні методи оцінки вартості, які безпосередньо впливають на обсяг власного капіталу, тому що при використанні тієї чи іншої методики величина і якість власного капіталу банку будуть різними. [4, с.38]

Необґрунтоване завищення капіталу при розрахунку приводить до помилкової інформації про стан банку й тим самим вводить в оману вкладників, акціонерів, менеджмент банку. Останній, виходячи із завищеної величини власного капіталу, розширює свої активні операції, піддаючись підвищеним ризикам. Навпаки, якщо методика визначення

величини капіталу приводить до його штучного заниження, то спостерігатиметься звуження діапазону активних операцій а, отже, зниження доходів.[3, с.153]

У процесі оцінювання вартості власного капіталу виникає можливість одержати додаткову інформацію для прийняття відповідних управлінських рішень поточного і перспективного плану, визначити ефективність діяльності банку.[1, с.526]

У банківській практиці існує кілька методів обчислення оцінки вартості власного капіталу банку, серед яких:

- бухгалтерської (балансової) вартості;
- ринкової вартості;
- регулювальних бухгалтерський процедур.

Згідно з методом балансової вартості усі активи та зобов'язання банку обліковуються на його балансі за вартістю їх придбання чи виникнення. Власний капітал розраховується як різниця між балансовою вартістю активів та зобов'язань.

Переваги: простота, він не потребує спеціальної кваліфікації у працівників банку та значних витрат на здійснення оцінки.

Води: якщо ринкова вартість з тих чи інших причин значно відхиляється від первісної балансової вартості, то зазначений спосіб призводить до спотворення результатів, неадекватності оцінки власного капіталу банку.

Метод ринкової вартості — полягає в тому, що активи та зобов'язання банку оцінюються за ринковою вартістю, виходячи з якої розраховується власний капітал банку як різниця між ринковою вартістю активів та зобов'язань.

Переваги: цей спосіб точніше відбиває реальний рівень захищеності банку, дає змогу більш динамічно та реалістично оцінювати вартість власного капіталу, оскільки ринкова вартість активів і зобов'язань постійно змінюється.

Води: по-перше, не завжди доцільно та правильно можна оцінити активи та зобов'язання за ринковою вартістю; по-друге, зазначений метод трудомісткий, вимагає наявності висококваліфікованих фахівців, а також значних грошових витрат.

Банки можуть щодня приблизно оцінювати ринкову вартість свого капіталу як добуток поточної курсової вартості випущених акцій та кількості випущених акцій.

Метод регулювальних бухгалтерських процедур — полягає в обчисленні розміру власного капіталу за правилами та вимогами, встановленими органами, що здійснюють нагляд і контроль за банківською діяльністю. За цим способом власний капітал банку розраховується як сума його складових елементів.[2, с.30-31]

Висновки. Дослідження проблеми оцінки банківського капіталу за різними методами вказує на необхідність її проведення в цілому по банківській системі, оскільки має місце недостатня реальна грошова капіталізація банків, і як наслідок – перенесення наднормативного ризику активних операцій на клієнтів і кредиторів банку.

Список використаних джерел:

1. Владичин У. Достатність регулятивного капіталу у вітчизняному та іноземному банківництві України // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – №19. – С. 523–529.
2. Герасименко В. Концентрація банківського капіталу і методи оцінки її рівня // Вісник Національного банку України. – 2007. – №4. – С. 28–32.
3. Коваленко В.В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В.В. Коваленко, К.Ф. Черкашина. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – 153 с.
4. Швець Н. Проблемність капіталу банків/ Н.Швець // Економіка України. – 2010. – №1. – С.38

СЕКЦІЯ 5

СТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Алибейли Шахрияр, Маилов Санан
Харьковский национальный экономический университет
имени Семёна Кузнеця

ОБЗОР СТРАХОВОГО РЫНКА АЗЕРБАЙДЖАНА

Функционирование страхового рынка происходит в рамках финансовой системы как на партнерских условиях, так и в условиях конкуренции.

Страховой рынок Азербайджана в основном формируют 10 страховщиков-лидеров. В 2013 году лидирующая десятка обеспечила 73,708 % суммарной страховой премии, а 43,61 % за 2012 год, в том числе лидирующая пятёрка – 51,578 %. В 2013 году средний размер премий на одну компанию составил 14,488 млн. против 12,232 млн. манатов по итогам 2012 года, а выплат – 4,386 млн. против 3,352 млн. манатов. В прошлом году впервые азербайджанской страховой компании удалось собрать более 53 млн. манатов премии. Впервые же выплаты одной страховой компании превысили 27 млн. манатов. PashaInsurance по итогам 2013 года побила свой рекорд и довела премии до 53,730 млн. манатов, а выплат – до 27,428 млн. манатов. Лишь 9 из 28 действующих страховщиков за прошлый год превзошли средний уровень премий и 8 компаний – средний уровень выплат. Как сказано в сообщении Государственной службы страхового надзора при Министерстве финансов Азербайджана, по итогам 2013 года все 10 страховых компаний-лидеров преодолели отметку в 13,4 млн. манатов по объёму премий. При этом за

отчётный период общий объём премий всех 28 действующих в стране компаний составил 405,672 млн. манатов при выплатах на 122,804 млн. манатов [2].

К концу 2014 года тенденции страхового рынка (прежде всего, концентрация бизнеса) остались неизменными. Страховой рынок всё также, в основном, формируют 10 страховщиков. В 2014 году лидирующая десятка обеспечила 75,74% суммарной страховой премии против 73,7% за 2013 и 43,61% за 2012 год, в том числе лидирующая пятёрка – 48,67% против 51,6% и 29,98% соответственно. В 2014 году средний размер премии на одну компанию превысил 15,327 млн. манатов против 14,488 млн. в 2013 и 12,232 млн. манатов в 2012 году, а выплат – 5,611 млн. манатов против 4,386 млн. и 3,352 млн. манатов соответственно. Медианный уровень по премиям превзошли в 2014 году лишь 11 компаний, по выплатам – 9 компаний.

В январе 2015 года премии страховых компаний Азербайджана по добровольным видам страхования составили 50,9 млн манатов, что на 7,8% ниже показателя за аналогичный период 2014 года. В январе сборы страховщиков по обязательным видам страхования составили 12 млн. манатов (19,1% рынка) с двукратным ростом в сравнении с сопоставимым периодом 2014 года. 73,1%, или 7,5 млн манатов выплат страховых компаний пришлось на добровольные виды страхования. Выплаты по данным видам страхования выросли по отношению к январю 2014 года на 32,9% [2].

Таким образом, выявлена тенденция к повышению уровня капитализации страхового рынка Азербайджана, а концентрация бизнеса осталась неизменной.

Список литературы:

1. Гвозденко А. А. Страхование: учеб. / А. А. Гвозденко – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. - 464 с.

2. Офіційний сайт Forinsurer – страхування [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://forinsurer.com/news/15/02/25/32154>.

Андрущенко І.А.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасна пенсійна система України є результатом еволюційної трансформації інституту пенсійного забезпечення, який сформувався після здобуття незалежності на початку 90-х років XX століття і, в свою чергу, фактично, був своєрідною «пенсійною спадщиною» колишнього СРСР. Після проголошення незалежності України в серпні 1991 року та прийняття в листопаді цього ж року Закону України «Про пенсійне забезпечення» сформувалася законодавча база функціонування Пенсійного фонду нової незалежної держави. Цим Законом було передбачено, що Пенсійний фонд України є самостійною фінансово-банківською системою.

У 1991–1993 роках відбувалися перші спроби впровадження елементів розширеного відтворення пенсійних фінансів, які притаманні накопичувальним пенсійним системам. Ці спроби полягали в тому, що у зазначений період тимчасово вільні кошти Пенсійного фонду з метою одержання прибутку розміщувалися на банківських депозитах, вкладалися у статутні фонди підприємств, використовувались для надання кредитів тощо.

З 1994 року сталися значні зміни в історії Пенсійного фонду: він був перетворений із самостійної фінансово-банківської системи на центральний орган виконавчої влади, наділений відповідними

повноваженнями. У 1994–1997 роках, згідно з Законами про Державний бюджет на відповідні роки, кошти Пенсійного фонду включалися до складу Держбюджету. У 1993–1995 роках було розпочато комп'ютеризацію органів Пенсійного фонду, зокрема автоматизовано облік надходження страхових внесків, приймання відповідної звітності. Це стало відчутним кроком до впровадження в подальшому в Пенсійному фонді системи персоніфікованого обліку.

У період до 2003 року були проведені підготовчі заходи до впровадження пенсійної реформи, була створена система персоніфікованого обліку внесків. На початку 2000-х років відбувся процес створення нормативно-правової та організаційно-технічної бази пенсійної реформи, згідно якої в Україні передбачене існування трирівневої пенсійної системи: солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (перший рівень); накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (другий рівень); система недержавного пенсійного забезпечення (третій рівень).

Необхідність проведення подальшого реформування пенсійного забезпечення в Україні з 01.09.2011 р. було викликано низкою об'єктивних факторів: економічних, демографічних, соціально-політичних. Сьогодні ця проблема особливо актуальна у багатьох країнах світу, незалежно від рівня економічного розвитку, що обумовлено старінням населення, зміною його вікової структури, ускладненням економічної ситуації. 28 грудня 2014 року Верховною Радою прийнята низка законів, що регулюють питання пенсійного законодавства і мають значний вплив на розвиток пенсійної системи, зокрема, змінюється розмір «спеціальних» пенсій; ліквідовується достроковий вихід на пенсію за 1,5 року до досягнення пенсійного віку; встановлюється новий порядок сплати збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування при купівлі іноземної валюти, при клеймуванні ювелірних та побутових виробів; встановлюються нові

умови нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; оподаткуванню підлягають пенсії, розмір яких перевищує три мінімальних заробітних плати в частині такого перевищення за ставкою 15%. Якщо ж сума перевищення над трьома мінімальними заробітними платами більша за 10-кратний розмір мінімальної заробітної плати, то ставка податку збільшується до 20%. Оподаткування пенсій здійснюється органами Пенсійного фонду України в автоматичному режимі.

Балык Ю.М.

Донбасская государственная машиностроительная академия

НЕДОВЕРИЕ НАСЕЛЕНИЯ К СТРАХОВЫМ КОМПАНИЯМ КАК ОДНА ИЗ ПРОБЛЕМ СТРАХОВОГО РЫНКА В УКРАИНЕ

В наше время одним из главных атрибутов экономических отношений является страхование. Как показывает мировая практика, страхование – это рациональный механизм защиты интересов населения, которое поддерживает экономическое состояние страны.

Страхование – это экономические отношения между субъектами, по поводу защиты имущественных интересов от наступления непредвиденных и негативных событий, за счет денежных фондов, формируемых путем страховых платежей от страхователей.

Актуальность проблемы заключается в том, что страхование является важным фактором стимулирования экономики и хозяйственной деятельности субъектов, и обеспечивает экономическое развитие, однако украинцы не сильно доверяют свои денежные средства страховым компаниям. Существующая система страхования в Украине далека от

идеала, хотя и является одним из наиболее приемлемых способов поддержки экономической деятельности субъектов.

Изучением данного направления занимались такие отечественные и зарубежные ученые как: Вахрин П.И., Рейтман Л.И., Олейник В.Я., Самойловский А.Л. и т.д. Но не смотря на многочисленные работы, тема страхования до сих пор остается актуальной.

Таким образом целью данной работы является рассмотрение проблемы страхового рынка Украины, которое связано с недоверием людей к страховым компаниям и их услугам.

Итак, страхование является экономической категорией и выступает с одной стороны средством защиты благосостояния людей, а с другой стороны – деятельностью, приносящей прибыль. Согласно статистическим наблюдениям, на сегодняшний день страховой рынок Украины состоит из 460 страховых компаний, 115 из которых являются компаниями с иностранными инвестициями. Но несмотря на это, страховой рынок Украины имеет ряд определенных проблем.

Самой главной и существенной проблемой является недоверие населения к страховым компаниям и незаинтересованность их услугами. Не более 10% всех украинцев являются потребителями страховых услуг. Страхование не сильно распространено из-за того, что население слабо осведомлено о всех страховых услугах, предлагаемых компаниями и их условиях. Низкая информированность населения о существующих страховых продуктах, а также их условиях и преимуществах вызвана не только недостаточным количеством информации о страховании, но и отсутствием заинтересованности со стороны потенциальных потребителей.

Недоверие украинцев к страховым компаниям обусловлено не только отсутствием необходимой информации, но и другими факторами. Улучшить восприятие страховых продуктов смогут многочисленные примеры деятельности страховщиков и повышение благосостояния

населения. Следует помнить, что большинство людей доверяют мнению знакомых и друзей, в том числе и о страховых услугах.

Возможно проблема недоверия настигла нас только на данном этапе, на этапе развития страхового рынка в Украине, и в дальнейшем все стабилизируется, т.к. страхование относительно недавно стало более-менее стабильно функционировать в нашей стране. Но, все же, для благополучной страховой деятельности, страховые компании, изначально, должны преодолевать все проблемы.

Березовська В.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Пенсійне забезпечення є домінуючою складовою соціального забезпечення населення в Україні і виступає як базова і важлива гарантія стабільного розвитку суспільства, оскільки охоплює одночасно інтереси як працездатного, так і непрацездатного населення. Солідарна пенсійна система, залишаючись базовим складником системи соціального забезпечення, через хронічну дефіцитність бюджету Пенсійного фонду України, погіршення демографічної ситуації, а також загострення економічної кризи створює негативний вплив на стан державних фінансів. Гарантування економічної безпеки у сфері пенсійного забезпечення має досягатися взаємоузгодженим функціонуванням державних і недержавних структур, які забезпечують захищеність життєво важливих інтересів особи за рахунок регулярних грошових виплат у вигляді пенсій.

Ідеологія колективної відповідальності та солідарної

взаємодопомоги дедалі більше поступається індивідуальним накопичувальним механізмам. Ефективне функціонування пенсійної системи України можливе в напрямку глобального реформування, а саме: стабілізації солідарної системи, впровадження обов'язкової накопичувальної системи та розвитку недержавних пенсійних фондів. Одна з основних цілей пенсійної реформи в Україні полягає в забезпеченні фінансової стабільності вітчизняної пенсійної системи і диверсифікації джерел фінансування пенсій за рахунок внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та обов'язкових і добровільних пенсійних накопичень.

Здійснення пенсійної реформи на рівні сучасних світових стандартів реальне лише за умови розв'язання базової проблеми – відчутного зростання заробітної плати та інших доходів населення. Саме тому головними пріоритетами державної політики в контексті пенсійного забезпечення України мають бути: розвиток національного виробництва; детінізація економіки; зміна структури ВВП на користь заробітної плати; збалансування бюджету ПФУ; впровадження трирівневої пенсійної системи; здійснення державного контролю за діяльністю недержавних інституційних компонентів – суб'єктів пенсійної системи України.

Доцільним також є запозичення світової практики ефективного функціонування соціального захисту населення, яка передбачає наступні кроки: проведення активних заходів попереджувального характеру - створення умов для реалізації економічної ініціативи громадян, здійснення стратегій боротьби з безробіттям; підвищення рівня моніторингу перевірки нужденності об'єктів соціальних допомог; підвищення ролі недержавного сектора у наданні послуг соціального захисту.

В сучасних умовах в Україні необхідно здійснювати не тільки традиційний соціальний захист вразливих верств населення, а й упроваджувати різноаспектний соціальний захист економічно активного населення через гарантування рівного доступу до освіти, забезпечення

зайнятості, підвищення рівня заробітної плати, а також сприяти формуванню ментальності щодо більш активної участі самого працівника в забезпеченні самозахисту за рахунок особистого трудового соціального внеску, перш за все в систему пенсійного забезпечення.

Відповідно до сучасних світових тенденцій домінантою пенсійної реформи, що планується в Україні, має бути перерозподіл відповідальності між державою, роботодавцями та працівниками за стан пенсійного забезпечення пенсіонерів. Саме комплексна реалізація цих заходів забезпечить повний перехід на принципи пенсійного страхування, що притаманні європейським країнам з соціальною ринковою економікою.

Гапонюк Г.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Сучасне страхування є визначальним методом, який дозволяє управляти та керувати ризиком в раціональний та вичерпний спосіб. Ефективний сектор страхування надає значні вигоди: домогосподарствам, підприємствам, комерційним діячам, державі та фінансовому сектору загалом.

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків України. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2014 становила 382, у тому числі страхових компаній "life" – 57 компаній, страхових компаній "non-life" – 325 компаній, (станом на 31.12.2013 – 407 компаній, у тому числі СК "life" – 62 компанії, СК "non-life" – 345 компаній) [1].

В перспективі розвиток ринку страхових послуг в Україні, буде характеризуватися тим, що важливу роль в ньому будуть грати великі корпоративні посередники, а одним з найактуальніших напрямків страхування буде добровільне медичне страхування.

Одним з визначних шляхів до економічного зростання страхової системи України є активний розвиток нових каналів продажів, інноваційних продуктів. Головним напрямом буде запровадження онлайн-сервісів, які є безпосереднім рушієм наближення української страхової системи до світової. Можна привести приклад проведення інноваційної політики компанії групи PZU в Україні, яка приділяє особливу увагу процесам управління активами. Інвестиційна політика компанії має на меті максимізацію прибутковості за умови дотримання принципів безпечності та ліквідності, що є особливо важливим в складних умовах сучасного фінансового ринку. Враховуючи консервативність підходів Групи, українська PZU на 21% збільшила показник активів ризикової компанії, та на 67% для компанії по страхуванню життя. Компанія з ризикових видів страхування збільшила обсяг страхових виплат на 28%, а компанія зі страхування життя - майже на 60% [3].

Щодо сучасного стану страхового ринку України, то на нього значно вплинули зовнішні і внутрішні чинники. Через вплив цих факторів ринок переживає не найкращі часи. Однак, динамічний розвиток страхового ринку — запорука економічної безпеки та добробуту України. Уже сьогодні розробляється стратегія реформування ринків небанківських фінансових послуг країни на 2015-2020 роки [2].

Отже, на сучасному етапі розвитку української економіки, страховий ринок переживає тяжкі часи, але розробляються безліч шляхів та стратегій щодо економічного зростання страхової системи нашої держави. І більшість страхових компаній України проводять потрібну інноваційну політику, яка є запорукою цьому зростанню.

Список використаних джерел:

1. Журнал «Форіншурер» — корисний журнал про страхування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat>.
2. Українська РЗУ: позитивний фінансовий результат та зростання премій у 2014 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pzu.com.ua/useful/press/2015-04-28%2010:25:58.html>
3. Тенденції розвитку страхового ринку України в 2015 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/tendentsiii_rozvitku_strahovogo_rinku_ukraini_v_2015_rotsi_korporativniy_proriv_sk_vuso_2031372

Глоба В.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ

Пенсійний фонд України відноситься до позабюджетних фондів, які є важливою складовою державних фінансів і самостійною ланкою фінансової системи країни. Виникнення позабюджетних фондів та їх функціонування пов'язане з наявністю товарно-грошових відносин. В Україні, як у державі, що вважає своїм пріоритетом формування соціально орієнтованої ринкової економіки, найбільшими за обсягом та найвагомішими за значенням є фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, найбільш важливим видом якого є пенсійне страхування, що забезпечується через Пенсійний фонд України.

Пенсійний фонд України, відповідно до покладених на нього завдань:

- здійснює керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- вивчає та аналізує ситуацію у сфері пенсійного забезпечення, організовує проведення щорічних актуарних розрахунків фінансового стану системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- розробляє проект бюджету Пенсійного фонду України, здійснює ефективний розподіл фінансових ресурсів для пенсійного забезпечення, складає звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України;
- формує та веде реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- забезпечує надходження від сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, інших коштів, ведення обліку їх надходжень відповідно до законодавства;
- вносить відомості до реєстру застрахованих осіб та їх використання;
- здійснює контроль за додержанням вимог законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, правильністю нарахування, обчислення, повнотою і своєчасністю сплати страхових внесків на державне пенсійне страхування та інших платежів, за достовірністю поданих відомостей про осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;
- стягує у передбаченому законодавством порядку своєчасно не нараховані та/або не сплачені суми страхових внесків та інших платежів;
- забезпечує своєчасне і в повному обсязі фінансування та виплату пенсій, допомоги на поховання та інших виплат, ведення статистичної та бухгалтерської звітності;
- аналізує та прогнозує надходження коштів від сплати єдиного внеску, організовує взаємодію та обмін інформацією з питань нарахування

та сплати єдиного внеску, персоніфікованого обліку надходжень від його сплати, розрахунку показників середньої заробітної плати працівників для призначення пенсії.

Оскільки в Україні фактично працює лише солідарна пенсійна система, то її стан безпосередньо залежить від того, наскільки широко вона охоплює працююче населення. І тут маємо визнати: через тіньову економіку Пенсійний фонд України недоотримує значні суми коштів, а це не дає йому змоги покривати потреби на виплату пенсій на 100%. За різними даними, обсяг тіньової зарплати в Україні становить 150-180 млрд. грн. Це означає, що близько 35% цієї суми оминають державну фінансову систему і не потрапляють до бюджету Пенсійного фонду. А це, за найскромнішими підрахунками, щонайменше 50 млрд. грн. Небезпека тіньової зарплати, як і тіньової зайнятості полягає не тільки в тому, що бюджет недоотримує кошти, а ще й у тому, що коли прийде час, людина не зможе отримати пенсію, яка відповідатиме рівню реальної зарплати.

Горжанкин Н.К.

Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

РАЗВИТИЕ СТРАХОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ

Благодаря страховому рынку в экономику Украины в 2014 году было привлечено 5 млрд грн иностранных инвестиций, вложено в государственные ценные бумаги 3,4 млрд грн, уплачено 800 млн грн налогов, валютные поступления страховщиков от экспорта услуг составили 300 млн грн, детенизация транспортной отрасли и охраны здоровья 2,9 млрд грн.

Страховые компании Украины в 2014 году возместили населению потери по имуществу и автотранспорту на сумму 1,7 млрд грн. Кроме того, страховщики заплатили 1,2 млрд грн за лечение своих клиентов, привлекли 5,2 млрд грн долгосрочных инвестиций, получили 455 млн грн инвестиционного дохода. В 2014 году за поврежденный и угнанный автотранспорт предприятиям было выплачено 1,2 млрд грн, за пострадавшее имущество 300 млн грн.

Страховые компании Украины в 2014 году собрали 24 млрд грн валовых страховых премий, что на 6% меньше, чем годом ранее, чистых – около 19 млрд грн, что почти на 10% меньше. Страховые выплаты за прошлый год составили 5 млрд грн, что на 5% больше, чем за предыдущий год. Доля страхования в ВВП Украины в 2014 году составила 0,7%, в то время как в 2013 году – 1,2%.

По КАСКО в 2014 году было застраховано 224 тыс. ед. автотранспорта на общую сумму 2,987 млрд грн (на 17,7% меньше, чем годом ранее). По ОСАГО в 2014 году было собрано 2,06 млрд грн (на 4,82% больше, чем в 2013-м), по страхованию имущества – 1,642 млрд грн (на 7,2% больше), по добровольному медицинскому страхованию – 808 млн грн (на 14,6% больше), от несчастных случаев – 609 млн грн (на 34,8% меньше), по «Зеленой карте» – 339 млн грн (на 45,5% больше), по туризму – 252 млн грн (на 3,7% больше), на случай заболевания – 264 млн грн (на 21% меньше). Объем застрахованных банковских рисков за 2014 год составил 450 млн грн, средства страховщиков на банковских счетах составили 11,8 тыс. грн. От размещения депозитов страховые компании страны получили 900 млн грн, при этом агентское вознаграждение банкам составило 1,1 млрд грн. Затраты на выплаты по итогам 2014 года составили 11,199 млрд грн, в то время как сами выплаты составили 5,06 млрд. Рост задолженности по страховым выплатам вырос на 53%.

Нацкомфинуслуг обещает рынку реформы и поддержку со стороны государства, внедрение государственного медицинского страхования,

розвиток системи агрострахування, впровадження другого рівня пенсійної реформи.

Но є ризик, що ці надії не здійсняться через зовнішні і внутрішні загрози страховому ринку.

Зовнішні: низькі темпи ринкової трансформації і реструктуризації реального сектора економіки, слабе і недостатньо прозоре фінансове становище значущої частини суб'єктів господарювання, низька платіжна дисципліна, недоліки податкового законодавства, проявлення адміністративного впливу з боку органів державної влади на діяльність окремих страховиків і їх об'єднань.

Внутрішні: недостатній рівень капіталізації страхових компаній, відсутність у страховиків ефективних механізмів і інструментів управління ризиками, планування і стратегії розвитку, недостатня ефективність страхового нагляду, зокрема, в частині нагляду на основі оцінки ризиків страхової діяльності.

Даниленко А.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

В узагальненому розумінні система соціального страхування розв'язує два важливих соціально-економічних завдання:

1) збереження та повне відновлення працездатності активної частини населення країни;

2) гарантоване матеріальне забезпечення громадян, які втратили працездатність у зв'язку з виходом на пенсію чи не мали її в працездатному віці з тих чи інших причин [2].

Відповідно до ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом [1]. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків підприємств, громадян, бюджетних та інших джерел соціального забезпечення.

Впровадження єдиного соціального внеску зумовлює виникнення ряду дискусій з приводу його переваг та недоліків застосування.

До основних недоліків можна віднести те, що за несплату або несвоєчасну сплату єдиного внеску Законом передбачено штраф у розмірі 10% своєчасно не сплачених сум; за неналежне ведення бухгалтерської документації, на підставі якої нараховується єдиний внесок, накладається штраф у розмірі від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; за неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності [3].

На нашу думку, наслідки від запровадження ЄСВ занадто перебільшені. Адміністративні видатки навряд чи скоротяться, адже всі чотири фонди продовжують функціонувати і на їх утримання витрачаються кошти з бюджету.

Що стосується переваг, то до них можна віднести, що із запровадженням Закону зменшилось навантаження на роботодавця, пов'язане з адмініструванням сплати страхових внесків. До 1 січня 2011 року підприємству щоб, почати свою діяльність, необхідно було пройти державну реєстрацію, реєстрацію в органах податкової інспекції та зареєструватися в 4 фондах соціального страхування, а з набранням

чинності Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» потрібно лише зареєструватися в органах Пенсійного фонду як платник єдиного соціального внеску [2]. А з 1 жовтня 2013 року – в Міністерстві доходів і зборів України.

Отже, можна зробити висновки, що впровадження єдиного соціального внеску в реформуванні системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні є звичайно прогресом за останні роки, даний внесок зручний як для платників внеску так і для фондів. Звичайно розрахунки, метод нарахування, сплату на подання звітності можна постійно вдосконалювати, доповнювати, корегувати, вносити зміни для більшої цілісності. Тому єдиний соціальний внесок – є прогресом в соціальному страхуванні, який необхідно постійно вдосконалювати.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Затверджена Верховною Радою України 28.06.96. №254к/96-ВР//Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30.
2. Логачова Л. До питання запровадження єдиного соціального внеску в Україні [Текст] /Л. Логачова // Україна: аспекти праці. – 2005.– № 6.
3. Максимчук Є.О. Підвищення ефективності функціонування соціального страхування шляхом введення єдиного соціального внеску [Текст] //Наукові праці НДФІ. – 2009. - №14(45).

РОЛЬ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ У РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ СУСПІЛЬСТВА

Першочерговим завданням держави є розвиток соціальної сфери, включаючи охорону здоров'я, де видатки мають продуктивний характер, а саме, позитивно впливають на економічний розвиток держави. Крім того, за допомогою цих видатків виконується одна з найважливіших функцій держави – соціальне забезпечення населення у сфері охорони здоров'я. Проте, неможливість досягнення ефективності фінансування системи охорони здоров'я в Україні залишається важливою проблемою.

Проблемам розвитку медичного страхування присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Окремої уваги заслуговують роботи Е.Моссіалос, С.Томпсон (характеризують існуючі в країнах ЄС системи фінансування охорони здоров'я), М.Бас, О.Коваль, Н. Нагайчук, Н. Ткаченко, Т.Стецюк, В.Стеценко, О.Смирнової, Г.Мишкіної, Н.Грищенко (висвітлюють сутність та значення медичного страхування в цілому, описують механізм його функціонування в країні) та ін.

Потребують подальшого дослідження питання щодо запровадження обов'язкового медичного страхування (ОМС) та розвитку добровільного медичного страхування(ДМС), як важливих джерел фінансування системи охорони здоров'я в Україні.

Система медичного страхування (ОМС і ДМС) має стати невід'ємною частиною національної системи соціального страхування. На нашу думку, функціонування такої системи потребує зміни структури витрат, зокрема, суттєвого збільшення частки витрат на амбулаторне лікування. Бюджет витрат на охорону здоров'я має формуватися за

допомогою внесків не лише державного бюджету, а й місцевих бюджетів та роботодавців. Необхідно на державному рівні вести верхню межу плати, після досягнення якої подальше лікування проводиться безкоштовно.

Обов'язкове медичне страхування реалізується через програми обов'язкового медичного обслуговування. Воно має особливе значення, оскільки охоплює все населення і задовольняє першочергові потреби. Але в такий спосіб суспільство не може забезпечити надання допомоги у разі захворювання, лікування якого вимагає надто великих затрат; надання високо комфортних умов лікування й та ін. Саме тому систему ОМС доповнює система добровільного медичного страхування [2].

Добровільне медичне страхування є формою захисту інтересів громадян у разі втрати ними здоров'я з будь-якої причини. Воно пов'язане з компенсацією громадянами витрат, зумовлених оплатою медичної допомоги, та інших витрат, пов'язаних із підтримкою здоров'я.

Отже, сьогоднішня економічна криза призводить лише до поглиблення проблем у галузі охорони здоров'я, зменшення якості медичного обслуговування. Найважливішою передумовою вирішення названих проблем є сприяння розвитку медичного страхування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Бас М. А. Значення медичного страхування у системі задоволення потреб населення України / М. А. Бас // Економічний форум. - 2014. - № 3. - С. 221-226.
2. Коваль О. А. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні / О. А. Коваль, О. І. Ночвай // Ефективна економіка. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2905>.

ВПЛИВ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Страхування відповідальності власників транспортних засобів за шкоду, заподіяну внаслідок експлуатації транспортного засобу, посідає особливе місце серед численних видів страхування відповідальності і є найбільш популярним. Мета цього виду страхування полягає в одночасному виконанні двох основних завдань: забезпеченні потерпілим відшкодування збитків, нанесених власником засобу транспорту під час його експлуатації та охороні економічних інтересів власників автотранспорту. Одним із важливих аспектів даного виду страхування є захист найголовнішої цінності людини - її життя. Регулюючи за допомогою страхування відповідальності добробут громадян, держава забезпечує збереження визначеного рівня споживчого попиту.

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦВВНТЗ) дає поштовх до розвитку страхового ринку країни в цілому і є потужним інвестиційним ресурсом. Сьогодні значна частка зібраних премій страхових компаній згідно з існуючим законодавством інвестуються в економіку України, що надає істотну підтримку національній економіці в подоланні інвестиційної кризи.

Слід наголосити, що інвестиційна діяльність страховиків посідає важливе місце в регулюванні грошово-кредитної сфери. Особливу регулюючу роль відіграє довгострокове страхування відповідальності. Цей вид використовується державою для непрямого регулювання грошової

маси і боротьби з інфляцією. Не випадково у західній практиці таке страхування проводиться в межах державних програм розвитку довгострокового накопичувального страхування, що спеціально розробляються державою з метою залучення коштів населення для наступного їх вкладення в розвиток економіки. Держава надає страхувальникам ряд податкових пільг, що стимулюють укладення договорів.

ОСЦВВНТЗ сприяє підвищенню добробуту суспільства і стійкому економічному зростанню, а також цілеспрямовано впливає на його розвиток з метою підтримки його стабільності й зміни в необхідному для суспільства напрямку. Сьогодні завдяки даному виду страхування знижується навантаження на систему соціальної допомоги, тобто ОСЦВВНТЗ замінює соціальні програми держави.

Використання страхування для регулювання соціально-економічних процесів вимагає високого рівня розвитку страхової справи в країні. Обов'язковими умовами є сформованість і стабільність страхового ринку, налагодженість і ефективність страхового нагляду, високий рівень страхової культури споживачів страхових послуг. Крім того, варто враховувати, що страховий ринок відчутно реагує на всі негативні макроекономічні явища (інфляція, низький рівень попиту з боку підприємств і населення тощо), а це також ускладнює його використання для цілей державного регулювання.

Таким чином, наявність ефективної системи державного регулювання страхової справи є необхідною умовою використання страхування відповідальності як економічного регулятора.

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На даний час страхування являється важливим атрибутом ринкових відносин. Немає більш раціонального, доступного та економічного способу захистити інтереси суспільства. У сучасному світі завжди є ймовірність того, що виникнуть непередбачувані обставини, підвищиться ступінь ризику у всіх сферах життя та господарської діяльності. Підприємницька сфера завжди пов'язана з певним ризиком: недоотриманням прибутку, катастрофою, банкрутством, втратою капіталу.

Для підприємств страхування являється однією з найважливіших категорій. У сучасному ринковому середовищі організації мають потребу не тільки у відшкодуванні збитків, пов'язаних із природною катастрофою, а й компенсації неотриманого прибутку, додаткових видатків, зміну податкового законодавства, облікової політики, зміну курсу валют. Усі ці аспекти являються надзвичайно актуальними для українського бізнесу.

Страхування безпосередньо стосується розвитку міжнародного бізнесу. Зростає товарообмін з нашою державою, збільшуються транзитні вантажопотоки. Важливою складовою для формування нормальних міжнародних відносин являється страхування вантажів, туристів, транспортних засобів. Найактивнішими вітчизняними підприємствами, які використовують страховий захист, є підприємства з іноземними інвесторами чи західним менеджментом. Найменш активна група страхувальників — підприємства державної форми власності та підприємства, в яких акції не належать стратегічному інвесторові.

Діяльність підприємств завжди пов'язана з певним ризиком, він може бути пов'язаний з виробництвом чи реалізацією продукції, товарів чи послуг, товарно-грошовими та фінансовими операціями. Страхові компанії пропонують такі послуги як: страхування майна, та фінансових ризиків (страхування від вогню і стихійних лих, страхування устаткування та машин від поломок, страхування будівельно-монтажних ризиків, страхування шкоди, завданої перервами у виробництві, страхування від втрат прибутку), страхування відповідальності (страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції, страхування відповідальності роботодавця, страхування професійної відповідальності), особисте страхування (страхування персоналу від нещасних випадків, медичне страхування).

Останнім часом в Україні популярності набирає корпоративна програма страхування, яка охоплює не лише майнові інтереси підприємства, а і його працівників. Програма може включати комплексне страхування майна та відповідальності підприємства, страхування різних категорій працівників підприємства, а також бонус програми страхування для персоналу. Корпоративна програма формується для кожного окремого підприємства — клієнта страхової компанії залежно від того, якою діяльністю воно займається.

Страховий ринок України зростає як і за розмірами, так і за складністю, але страховий сектор так і залишається дуже малим. Розпоширена «псевдострахова» діяльність, так як страхування часто використовується як спосіб уникнення податків. Ми до сих пір знаходимося на етапі становлення і стикаємося з проблемами на данному шляху, але в Україні є всі шанси стати розвиненою страховою державою.

СТРАХОВИЙ РИНОК ЯК СЕГМЕНТ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Стабільний розвиток економіки будь-якої країни світу, в т.ч. і України, значною мірою залежить від стану фінансового ринку. Динамічний розвиток останнього, в свою чергу, пов'язаний із забезпеченням продуктивної взаємодії комерційних банків та страхових компаній.

Якщо розглядати фінансовий ринок з точки зору функціонуючих на ньому суб'єктів, то можна представити інституціональну структуру фінансових ринків.

Основними суб'єктами ринку є: інститути позафінансової сфери, держава, населення, фінансові інститути, інститути інфраструктури, іноземні учасники.

Рівень розвитку фінансового ринку, зокрема його страхового сегменту, характеризує ступінь розвитку економіки тієї чи іншої країни. Розвинена система страхування є основою досягнення соціальної злагоди, гарантом високого рівня життя населення. Страховий ринок як сегмент фінансового тісно співпрацює з іншими учасниками фінансового ринку: комерційними банками, кредитними спілками, інвестиційними компаніями.

Для українського ринку фінансових послуг є необхідною співпраця банків та страхових компаній. Результат співпраці цих установ дозволить генерувати додаткові доходи та буде більш вигідним та безпечним для споживачів.

На сьогодні спостерігається зменшення страхових компаній. Капіталізація страхового ринку становить 65 млрд грн.[1], але половина

цих коштів на сьогоднішній день знаходяться в векселях, акціях, і лише 20%[1] складають ліквідні кошти, які страховики реально можуть використовувати, у страховиків існують проблеми з використанням резервів, що знаходяться в банках-банкрутах. Частина коштів сьогодні перебуває в банках, які є банкрутами, і страховики не можуть їх отримати і використовувати.

Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2014 становила 382, у тому числі СК "life"¹ – 57 компаній, СК "non-life" – 325 компаній.. Зменшення валових страхових премій відбулося з таких видів страхування, як: страхування майна на (15,0%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на (17,0). Збільшились валові страхові премії з таких видів страхування: страхування фінансових ризиків на (12,5%), страхування вантажів та багажу на (20,9%).

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.12.2014 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: авто страхування – 56,1%, частка медичного страхування становить – 22,7%. Для подальшого ефективного функціонування страхового ринку необхідно враховувати такі базові принципи як: вільний рух капіталів та страхових послуг на території України; захист прав споживачів страхових послуг; прозорість діяльності учасників страхового ринку; удосконалення законодавства в сфері страхування; використання міжнародного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Інтернет - журнал «Forbes». [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://forbes.ua/news/1373736-kapitalizaciya-strahovogo-rynka-sostavlyayet-65-mlrd-grn>
2. Інтернет - журнал зі страхування. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

У системі заходів щодо поліпшення соціальної захищеності громадян важливе місце посідає забезпечення їм можливості одержати необхідну, своєчасну та якісну медичну допомогу. Перш за все це стосується охорони здоров'я громадян, яке може бути виражене у формі медичного страхування.

На сьогоднішній день фінансування охорони здоров'я здійснюється за рахунок Державного бюджету України, місцевих бюджетів, фондів медичного страхування, благодійних фондів та інших джерел, не заборонених законодавством України.

Видатки для Міністерства охорони здоров'я України, передбачені Держбюджетом на 2015 р. у рамках фінансування сфери охорони здоров'я, становлять 10 085 134,9 тис.грн. Це на 53,3% більше, ніж було закладено у проекті Держбюджету на поточний рік (6 579 560,8 тис. грн.), і на 18,4% більше порівняно з розміром видатків у 2014 р. (8 518 281,6 тис. грн.).

Проте система охорони здоров'я України знаходиться на небезпечно низькому рівні. Експерти вбачають причину її незадовільного стану в недостатньому фінансуванні галузі, в недосконалості законодавства, застарілій моделі медичної освіти. І хоча фінансування з державного бюджету щорічно збільшується, але це не впливає на зниження негативних тенденцій у стані здоров'я населення.

За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у порівнянні 2013 р. з 2014 р. частка медичних страхових виплат

збільшилася з 20,6% до 22,5%, разом і з цим збільшилися обсяги надходжень валових страхових премій на 188,2 млн. грн. (17,3%).

Згідно з даними Світової організації охорони здоров'я в середньому країни світу витрачають 8% свого ВВП на медичні заходи, у тому числі 4,8% – за рахунок державних коштів. У країнах з високим рівнем доходів державні видатки на охорону здоров'я в середньому складають 6% до ВВП. У країнах Західної Європи ці значення коливаються від 5,1% ВВП у Данії до 8,1% - у Німеччині.

В Україні з бюджету на охорону здоров'я виділяється щороку до 3,5-4,5% ВВП. Якщо приплюсувати до них кошти від населення, яке воно дає лікарям, то за рік набігає 7,5% ВВП, що дорівнює витратам провідних країн світу. Але такі суми, на жаль, не ефективно використовуються в країні, що в кінцевому результаті відбивається на її громадянах.

Міністерство охорони здоров'я розробило, а Верховна Рада прийняла вже у другому читанні проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування», який мав би вирішити всі проблеми охорони здоров'я і забезпечити цю сферу додатковими фінансовими ресурсами.

На сьогоднішній день, дуже важливо, щоб Україна при запровадженні страхової медицини, нової системи надання медичної допомоги, введення платної медицини та системи оплати за надані послуги перейняла позитивний світовий досвід та врахувала ті помилки, через які пройшли інші країни.

Сьогодні людей, які не мають медичної страховки більше 95%. Тобто перспективи розвитку системи медичного страхування в Україні великі, оскільки потенційних споживачів страхових послуг багато.

КОНКУРЕНЦІЯ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

В умовах жорсткої конкуренції адекватна оцінка конкурентоспроможності страхового ринку України є актуальним завданням, вирішення якого дозволяє обґрунтовано вибирати стратегічні напрями діяльності та шляхи досягнення конкурентних переваг.

Конкурентоспроможність страхового ринку можна дослідити за допомогою системи кількісних оцінок та критеріїв, а саме: аналіз меж ринку страхових послуг; аналіз відкритості ринку страхових послуг; дослідження щільності страховиків на страховому ринку. Одним з ключових чинників досягнення страховиками конкурентних переваг є ефективне управління ризиками як інструменту ризик-менеджменту і прискорення впровадження нових страхових продуктів. Сучасні страхові продукти, які пропонують страхові компанії включають: медичне страхування, страхування майна, страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, страхування від нещасних випадків. Кожна страхова компанія створює все нові продукти, щоб зацікавити споживача. Так, страхова компанія «Альфа Страхування» розробила новий економічний продукт КАСКО RED для авто, віком від 3 до 10 років.

Щодо цінової стратегії, то страхова компанія повинна враховувати аналіз факторів, що впливають на формування страхових тарифів, аналіз цін конкурентів на ринку, аналіз, аналіз співвідношення "ціна - якість" послуги і інші. Розмір річного страхового тарифу за договором добровільного страхування від нещасних випадків за групами ризику страхової компанії «Іллічівська» знаходиться в діапазоні від 0,09% до

1,25% від страхової суми, а в компанії «Альфа Страхування» від 0,15 до 1,5%.

Сьогодні ринок страхових послуг України залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Так, починаючи з 17 травня 2013 року іноземні страхові компанії функціонують на території України через свої філії. Також, змінився розмір статутного капіталу страхових компаній. Страхова компанія, яка займається ризиковими видами страхування повинна мати статутний капітал в сумі, еквівалентній 1 млн. євро, а страхова компанія, яка займається страхуванням життя, - 10 млн. євро (раніше - 1,5 млн. євро) за валютним обмінним курсом валюти України.

Незважаючи на те, що 2014 рік став часом перевірок, однак страхові компанії з іноземним капіталом запевняють, що Україна залишається одним із найпривабливіших ринків. Менш як 10% українців мають хоча б один поліс добровільного страхування, тоді як у Східній Європі становить 40–50%, а в Західній Європі – 70%. Український страховий ринок у 2014 році поповнився ще одним іноземним інвестором, британським венчурним фондом EMF Capital Partners, який у червні купив компанію «Рітейл-страхування» майже за \$7 млн.[1]

Отже, страховий ринок України підійшов до етапу розвитку, коли управлінська конкуренція відходить від цінових параметрів у бік поліпшення якості обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Інтернет-журнал «Україна Forbes». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.ua/ua/business/1382755-chomu-globalni-strahoviki-mozhut-zalishiti-ukrayinu>
2. Офіційна сторінка юридичної компанії «Baker & McKenzie». [Електронний ресурс] – Режим доступу:

Кучер С.В., Кравченко І.І.
Національний авіаційний університет

СТРАХУВАННЯ У СУЧАСНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Страхування — важливий елемент кожної економічної системи, оскільки не має більш економічного, раціонального та доступного механізму захисту інтересів суспільства, ніж страхування. Страхування є важливим фактором стимулювання економіки, господарської активності окремих суб'єктів, оскільки створює для всіх учасників рівні права, можливість отримати вигоду, бажання ризикувати, надає впевненості у розвитку підприємницької діяльності, створює нові стимули зростання продуктивності праці та забезпечення економічного розвитку, можна вважати, що це своєрідний механізм підтримки економічної рівноваги в країні.

Страхування є важливим як для тих підприємств, що вже давно функціонують, так і для новостворених, або тих, що тільки організовуються і ще не набули достатнього виробничого потенціалу та не нагромадили власних резервних фондів. Воно не лише забезпечує відшкодування фактичних збитків, зумовлених певною подією. Наявність відповідної страхової угоди дає змогу впевненіше користуватися кредитом, щоб спорудити чи придбати необхідні засоби виробництва, поповнити товарну масу у торговельній мережі тощо. Часто страхування сприяє появі й упровадженню нової техніки та технологій, наукових розробок.

У сучасному ринковому середовищі підприємства мають потребу не тільки у відшкодуванні збитків, пов'язаних зі знищенням або пошкодженням майна внаслідок природної стихії (землетруси, повені, бурі тощо), випадкових подій технічного й техногенного характеру (пожежі, аварії, вибухи тощо), а й у компенсації неотриманого прибутку, додаткових видатків через вимушені простої підприємств (несвоєчасні поставки сировини, неплатоспроможність покупців та інші непередбачені обставини), зміну податкового законодавства, облікової політики тощо. Об'єктом страхування дедалі частіше стають збитки від різних фінансово-економічних (високий рівень інфляції, коливання курсів валют тощо) та криміногенних явищ (крадіжки, розбійні напади, викрадення транспортних засобів тощо). Особливо велику роль відіграє страхування в аграрному секторі. Саме тут багато ризиків, зумовлених природними факторами, що призводить до великих втрат.

Страхування сприяє оптимізації ресурсів, спрямованих на організацію економічної безпеки. Воно дозволяє досягти раціональної структури коштів, що спрямовуються на ліквідацію наслідків стихії чи інших чинників, які перешкоджають діяльності тієї чи іншої особи. Завданням страхування є забезпечення безперервного економічного життя суспільства, допомога підприємствам, організаціям та окремим особам подолати наслідки несприятливих подій, викликаних будь-якими факторами.

У ринковій економіці страхування виступає, з одного боку, засобом захисту бізнесу та благополуччя людей, а з іншого — видом підприємницької діяльності, що приносить прибуток. Займаються цією діяльністю страховики (страхові компанії), що спеціалізуються на наданні страхових послуг. Страхові організації займають особливе місце в забезпеченні інвестиційного процесу. В Україні інвестиційні можливості страхових компаній обмежені через недовіру населення до довгострокових інвестицій та невеликий набір інвестиційних інструментів.

РИЗИКИ СТРАХОВИКА В УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ SOLVENCY 2

Ризиковий характер діяльності страховиків зумовив постання першочергових питань з приводу виділення ризиків страхових компаній та управління ними. Враховуючи перспективи євроінтеграції та заплановане введення директиви Solvency II в Україні у 2016 році, і невідповідність вимогам даної директиви більшості страховиків, питання управління ризиками стає одним з найбільш нагальних для страхового ринку України.

Ефективне управління ризиками страхових компаній передбачає систематизацію причин їх виникнення з подальшою класифікацією ризиків у страховій діяльності. Такий підхід передбачає поділ ризикових причин у діяльності страхових структур на внутрішні і зовнішні.

Основними характерними ризиками з яким зустрічається страхова компанія можна визначити: стратегічні, інформаційні, ринкові, андерайтингові (ризик неплатоспроможності, ризик катастроф, ризик недостатності тарифів) та інші.

Директива Solvency II розглядає різні аспекти діяльності страховика, та формулює вимоги до нього з метою зниження ризиків неплатоспроможності у розрізі трьох блоків: кількісних, якісних та показників ринкової відкритості.

Блок кількісних вимог окреслює вимоги до обсягу певних фінансових ресурсів та достатність забезпеченості страхової діяльності в різних умовах.

Другий блок (якісні вимоги) базується на основних принципах

ризик-менеджменту та внутрішнього контролю за структурою та якісним складом операцій страховика.

Основні вимоги до відкритості та прозорості ринку знаходяться у третьому блоці вимог.

Оцінюючи вплив який може мати імплементація Solvency II на різні види ризиків страховика можна прийти до досить неоднозначних висновків.

Розглядаючи стратегічні ризики стає зрозуміло, що компанії що зможуть здійснити перехід до нової системи вимог, зможуть впевнено керувати стратегією власного розвитку, адже вони зможуть відповідати досить високим вимогам.

Ринкові ризики значно знизяться, через скорочення кількості страховиків на ринку, та розширення системи страхових посередників. Це зумовить значне зниження конкуренції та зростання рівню прозорості на страховому ринку.

Страховики отримають можливість управління андерайтинговими ризиками, та оцінювати їх згідно поточного рівня платоспроможності та адаптувати їх до вимог.

Тим не менш, на поточному етапі, позитивні наслідки імплементації директиви до українських вимог є лише гарною перспективою, до якої ще необхідно підготувати страховий ринок України, який, як і весь ринок фінансових послуг знаходиться у кризовому стані, та потерпає від скорочення попиту.

Отже, незважаючи на позитивну перспективу впливу імплементації директиви Solvency II на поточному етапі державі необхідно стимулювати страховий ринок, з метою зростання стійкості страхування як послуг та відновлення довіри страхувальників. Це дозволить більшій кількості компаній відповідати Європейським вимогам.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Страховий ринок відіграє важливу роль у економіці держави та суспільства в цілому. Ситуація, що склалась в Україні зі страховою діяльністю супроводжується значною невпевненістю та недовірою до діяльності страхових компаній, але в першу чергу - діяльністю держави. Діяльність страхових компаній залежна від суспільних і економічних умов, що її оточують.

Аналізуючи вплив, який інвестиційна діяльність чинить на фінансові результати страхових організацій, багато економістів намагалися визначити її роль у страховому бізнесі й місце власне страхових операцій. У зв'язку з тим можна виокремити три основні позиції з цього питання:

1.основним завданням страхової організації є надання безпосередньо страхових послуг, тобто вирівнювання ризиків і покриття збитків, а інвестиційна діяльність відіграє другорядну роль;

2.надання страхових послуг та інвестиційна діяльність є рівнозначними складовими страхового бізнесу;

3.основним завданням компаній, що здійснюють страхування життя, так само як і для страховиків, що надають послуги зі страхування, іншого, ніж страхування життя, є мобілізація нагромаджень для їхнього наступного інвестування, а власне надання страхових послуг є вторинною функцією.[1]

Об'єктивно притаманна страхуванню інвестиційна функція, а також наявність джерел інвестиційної діяльності в кожному потоці коштів, що проходять крізь страхову організацію, робить проведення інвестиційних операцій невід'ємною частиною страхового бізнесу.

Дохід від інвестицій у закордонних страхових компаніях становить у середньому від 20 до 30 % сукупного доходу, що дає змогу розглядати інвестування як необхідну складову страхового бізнесу. Водночас цей показник для українських страхових компаній становить у середньому не більше 6 % доходів, що свідчить про нерозвиненість цього виду операцій у національних страховиків.

На Заході, де високий рівень конкуренції та збитковості страхових операцій, саме питання прибуткового і належного розміщення вільних коштів є для керівництва будь-якої компанії дуже важливим. На думку 53% експертів переважна більшість вітчизняних страховиків вважає за доцільне заробляти кошти безпосередньо на страхових операціях і задовольнятися низько дохідними інвестиційними інструментами, такими, як депозити – 82,4%.

Відоме рейтингове агентство «Standard & Poor's» опублікувало дев'ять найвпливовіших страхових груп світу : Американська міжнародна група (АМГ), Група АХА, Міжнародний альянс, Manulife Financial, Generali Group, Prudential Financial, Inc., MetLife, Авіва, Munich Re Group, AEGON.[2]

Отже, розвиток страхового ринку гальмує недосконале, застаріле законодавство, неефективні, непрозорі, непередбачувані та вибіркові правила державного регулювання і нагляд. Заходів, що вживаються для фінансового оздоровлення страховиків, виведення з ринку тих страховиків, які не мають можливості найближчим часом покращити свій незадовільний фінансовий стан, не достатньо. На неналежному рівні забезпечуються потреби ринку в кваліфікованому персоналі, насамперед, страхових агентів, андерайтерів, актуаріїв, страхових інженерів, страхових детективів.

Список використаних джерел:

1. Інвестиційна діяльність страхової організації [Електронний ресурс]
Режим доступу: http://pidruchniki.com/1663111642482/strahova_sprava/investitsiyna_diyalnist_strahovoyi_organizatsiyi
2. S&P [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.standardandpoors.com/en_US/web/guest/home

Піддубна О. С.

Київський національний торговельно-економічний університет

СУЧАСНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Масштабність впливу катастрофічних подій на сільськогосподарське виробництво України протягом останніх років коливається щорічно в межах від 3 до 7 млрд грн, з них державний бюджет компенсує лише десяту частину [1; 2, с. 149]. Система страхування сільськогосподарської продукції спроможна значно ефективніше забезпечувати відшкодування сільгоспвиробникам, ніж це робить держава своїми прямими виплатами з резервного фонду [3, с. 163].

В Україні проблемними аспектами, що ускладнюють розвиток аграрного ринку агрострахування, є: недосконалість законодавства, що регулює діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції; концептуально невизначені та не повністю реалізовані завдання держави щодо управління ризиками в аграрному секторі через механізми державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції; низький обсяг пропозиції страхових послуг, які відповідають потребам сільгоспвиробників; недостатність інформації, необхідної для обчислення та управління ризиками, а також відсутність доступного й ефективного

ринку перестрахування ризиків виробництва сільськогосподарської продукції, що зумовлює високі тарифи страхування; недостатній рівень стандартизації страхових продуктів, наявність яких дає змогу забезпечити додаткові можливості для захисту прав сільгоспвиробників, які мають невисокий рівень обізнаності у страхуванні; низький рівень поінформованості сільгоспвиробників про страхування сільськогосподарської продукції [4, с. 5].

Аграрне страхування в Україні має розвиватися за такими напрямками: удосконалення законодавства, яке регулює надання страхових послуг аграрному ринку та надання сільськогосподарським виробникам державної підтримки зі страхування аграрних ризиків; інституційна розбудова, спрямована на зростання спроможності держави здійснювати свої функції у цій системі; стимулювання та сприяння розвитку й консолідації страхового сектору, спрямованого на підвищення його спроможності надавати кваліфіковані послуги аграрному сектору тощо [6, с. 154].

Отже, створення ефективної системи розподілу та управління ризиками сільськогосподарського виробництва повинно стати важливим напрямом сучасної аграрної політики, що забезпечуватиме підвищення захисту економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників, сприятиме залученню інвестицій та кредитних ресурсів в аграрний сектор економіки.

Список використаних джерел:

1. Аграрне страхування України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroins.com.ua>.
2. Гутко Л. М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва / Л. М. Гутко // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 147-152.

3. Томашевський Ю. М. Актуальні питання страхового захисту в сільському господарстві / Ю. М. Томашевський // Економічний простір. – 2010. – № 44/1. – С. 161-166.
4. Методичні рекомендації із страхування сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень / Б. Р. Ахіджанов, П. А. Стецюк, О. Є. Гудзь та ін.. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 130 с.
5. Портал про страхування сільськогосподарських ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroinsurance.com/ru/>.
6. Кушнір І. В. Забезпечення страхового захисту аграрних товаровиробників / І. В. Кушнір // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 149 – 154.

Подобєд Т.В.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОНЛАЙН СТРАХУВАННЯ – МАЙБУТНЄ СТРАХОВОГО РИНКУ

З кожним днем зручність взаємодії зі страховою компанією за допомогою всесвітньої мережі Інтернет стає більш очевидною. Значною мірою це зумовлено широким поширенням інтернет-технологій в усьому світі і в Україні, зокрема.

Форма реалізації страхових продуктів за допомогою Інтернет-мережі є відносно новою на українському ринку, хоча в деяких країнах вона вже здобула широкого розвитку. В Європі лідерами продажів через Інтернет вважаються Німеччина, Франція, Великобританія та Італія. У цих країнах частка прямих продажів через мережу перевищила 4% всього обсягу страхового ринку. Річні темпи зростання онлайн-страхування в Європі досягають 70%. [1]

Серед основних особливостей онлайн страхування можна виділити:

2. мінімізація фінансових і тимчасових витрат при підключенні;
3. приваблива ціна;
4. надійність і легальність;
5. захист від шахраїв;
6. великий вибір платіжних методів;
7. індивідуальний підхід. [2]

Застрахуватися через Інтернет можна кількома способами: на сайті самої страхової компанії, на сайті страхового посередника або на сайті страхового супермаркету.

Зазначимо, що основними перевагами онлайн страхування є:

- 1) економія часу клієнта: на заповнення заявки піде кілька хвилин;
- 2) вартість поліса: практично всі страховики пропонують знижки від 5-20% при замовленні поліса через Інтернет;
- 3) не потрібно витрачати час на проходження медичного огляду при покупці поліса Добровільного медичного страхування.

Однак слід виділити і недоліки онлайн страхування:

- 1) необхідність самому розібратися в тонкощах і нюансах страхових програм;
- 2) обмеженість асортименту страхових продуктів;
- 3) невеликий вибір страхових компаній, які пропонують послуги через Мережу.

Технології Інтернет – це майбутнє всього бізнесу загалом, і страхового бізнесу зокрема. Мережеве страхування – ключ до сучасного і успішного процвітання на ринку страхування, а також запорука впевненого становлення компанії в трансформаційний період.

Аналізуючи тенденцію розвитку електронних методів оплати і збільшення ролі Інтернет-мережі в повсякденному житті людини, можна зробити висновок про те, що онлайн страхування є пріоритетним напрямком для ефективної та прибуткової подальшої діяльності страхових компаній.

Список використаних джерел:

1. Простобанк – путівник у світі особистих фінансів [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.prostobank.ua>
2. Журнал «Современные страховые технологии» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.consult-cct.ru>

Почта А.М.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Зарубіжний досвід країн із розвинутими системами охорони здоров'я доводить той факт, що медична галузь може ефективно та якісно функціонувати лише за умови існування системи державного медичного страхування. Впровадження його в Україні призведе до підвищення ефективності механізму акумуляції та розподілу страхових коштів, підвищення соціальних стандартів держави та рівня життя населення в цілому, цим і зумовлена актуальність даного дослідження.

Медичне страхування – це страхування на випадок утрати здоров'я з будь-якої причини, у тому числі у зв'язку з хворобою та нещасним випадком. Сьогодні в Україні величина коштів, що мають спрямовуватись з державного бюджету в галузь охорони здоров'я досить обмежена. Накопичений світовий багаторічний досвід у галузі медичного страхування свідчить про високу ефективність різних моделей і систем медичного страхування.

Однією з перших країн, де його було запроваджено є Німеччина. Основним принципом німецької системи медичного страхування є те, що уряд не бере на себе відповідальність за фінансування охорони здоров'я, а лише надає умови для того, щоб необхідні фонди були створені працівниками та роботодавцями, а також здійснює нагляд за функціонуванням усієї системи медичного страхування [1, с. 44].

На сьогодні у Франції існує єдина ієрархія страхових кас, діє вертикальна система медичного страхування: могутня страхова організація - Національна страхова організація (національна каса страхування найманих робітників), що знаходиться під контролем Міністерства соціального забезпечення та праці й обіймає 78% населення, має 129 місцевих відділень, кожне з яких відповідає за страхування в окремому регіоні і не конкурує з іншими [3, с. 57].

У Нідерландах діє універсальна система обов'язкового медичного страхування. При цій системі відповідальність уряду за стан охорони здоров'я зберігається, але багато функцій управління та планування переходять до страхових компаній.

Національна система медичного страхування Швеції – загальна й обов'язкова для всього населення країни. На охорону здоров'я та медичну допомогу 18% коштів виділяє уряд, 51% – місцеві органи влади, 31% – роботодавці. Однією з особливостей шведської системи страхування є передача застрахованими до страховиків своїх юридичних прав з питань медичного страхування [3, с. 61].

Отже, головним і визначальним у побудові ефективної системи медичного страхування в Україні повинно стати поєднання бюджетного фінансування та комерційного медичного страхування.

Список використаних джерел:

1. Виноградов О.В. Система охорони здоров'я Німеччини. Корисні пропозиції для державного управління України / О.В. Виноградов // Економіка та держава. - 2014. - №9. - С. 43 - 47.
2. Рудень В.В. Фінансування медичного забезпечення в Україні: проблеми та шляхи розв'язання / В.В. Рудень, О.М. Сидорчук // Фінанси України. - 2013. - №8. - С. 25 - 34.
3. Черненко В.Е. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України / В.Г. Черненко, В.М. Рудий // Економіка України. - 2014. - №3. - С. 56 - 63.

Проскуровська О.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Державне регулювання є визначальною особливістю розвитку страхового ринку і в тій чи іншій формі присутнє у більшості країн. Державна інвестиційна політика – це комплекс правових, адміністративних та економічних заходів держави, спрямованих на поширення та активізацію інвестиційних процесів, в тому числі у страхуванні.

В основу державного регулювання інвестиційної діяльності було покладено такі принципи:

- послідовна децентралізація інвестиційного процесу;
- збільшення частки внутрішніх (власних) коштів суб'єктів господарювання у фінансові інвестиційні проекти;
- здійснення відповідними державними організаціями контролю за цільовим використанням централізованих інвестицій;

- удосконалення нормативної та правової бази;
- запровадження системи страхування інвестицій.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники виділяють три моделі державного регулювання страхової діяльності: континентальну, ліберальну та змішану. Кожна країна розвиває свою унікальну систему, яка може поєднувати риси «чистих» моделей та власні особливості.

Аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що рівень регламентації інвестиційної діяльності страхових компаній залежить від визначення її ролі з точки зору держави. Існує два підходи – американський та європейський. Згідно з першим, страхова діяльність може бути збитковою, але збитки повинні покриватись доходами від інвестиційної діяльності. Європейський підхід передбачає прибутковість страхових операцій без урахування фінансових результатів інвестування [1, с. 145-146].

Законодавство більшості економічно розвинених країн не висуває обмежень до розміру активів, що приймаються на покриття страхових резервів зі страхування, але існують певні нормативи інвестиційних вкладень. Таким чином інвестиційні вкладення у державні цінні папери суб'єктів Федерації та муніципальні цінні папери у Німеччині не повинні перевищувати 30%, у Франції – 65%, у Великобританії – 2%, у США – 49%. Інвестиції у нерухомість повинні становити: у Німеччині – не більше 30%, у Франції – не більше 40%, у Великобританії - не більше 20%, у США - не більше 17%. Щодо позик, то уряди Німеччини, Франції, Великобританії та США встановлюють нормативи інвестиційних вкладів на рівні 10%, 50%, 2% та 4% відповідно [2, с. 7].

Практика багатьох країн світу свідчить про ефективне державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній, що дозволяє сформувати високорозвинений фінансовий ринок. Яскравим прикладом виступає досвід державного регулювання у Німеччині та Великобританії.

Німеччина є одним із світових лідерів у страхуванні, займаючи у 2013 році за обсягом страхових премій 6 місце у світі [3]. Щорічний

приріст страхових платежів складає у Німеччині 10%. Згідно з вимогами німецького законодавства федеральний наглядовий орган може дозволити інші, ніж дозволено чинним законодавством, інвестиції або перевищення встановлених лімітів лише на обмежений термін. У структурі інвестиційного портфеля страхових компаній Німеччини найбільшу частку займають кредити та позики (45,5%), акції та інші цінні папери зі змінною прибутковістю (23%) [1, с. 148; 2, с. 9].

Страховий бізнес Великобританії протягом багатьох років концентрується у Лондоні як світовому фінансовому центрі. Функції органу державного страхового нагляду у Великобританії покладені на Департамент торгівлі і промисловості. Законодавчу базу страхової діяльності у Великобританії складає закон «Про страхові компанії» 1982 року. Основними напрямками інвестицій страхових компаній Великобританії зі страхування життя є купівля цінних паперів, таких як державні облігації, облігації акціонерних товариств, акції, депозитні сертифікати, казначейські та комерційні векселі. У Великобританії частка вкладень у нерухомість складає більше 8% активів зі страхування життя, до 3-4% – з ризикових видів страхування. Сферою вкладення капіталу страхових організацій є цінні папери з фіксованим доходом, з яких більшу частину складають облігації. Облігаційні позики здійснюються як державою в особі центрального уряду і місцевих органів влади, так і приватним сектором [2, с. 8].

Таким чином ми бачимо, що більшість країн світу встановлює в процесі регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній нормативи розміщення страхових резервів, визначає перелік активів, якими можуть бути вони представлені і встановлює принципи, серед яких основними є принципи прибутковості на надійності. Така практика є характерною для багатьох країн, в тому числі для України.

Список використаних джерел:

1. Василенко А. В. Інвестиційна стратегія страхових компаній: навч. посібник / А. В. Василенко. – К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2013. – 199 с.
2. Пікус Р. Досвід інвестиційної діяльності зарубіжних страхових компаній / Р. Пікус, Д. Нестерова // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2014. – Випуск 3. № 156. – с. 6-11.
3. World life and nonlife insurance in 2013. – Режим доступу: <http://www.iii.org/publications/international-insurance-fact-book-2015/world-overview>

Радченко М.В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2014 становила 382, у тому числі СК «life» – 57 компаній, СК «non-life» – 325 компаній [2].

Розвиток страхового ринку стримує дія наступних факторів: відсутність державної політики розвитку як економіки в цілому, так і програми розвитку ринків фінансових послуг, неузгодженість господарського і страхового законодавства, недосконалість податкового законодавства, нестабільність фінансового середовища господарюючих суб'єктів і населення та слабкість стимулів у розвитку страхування.

Інвестиційні можливості страхових компаній досить обмежені через недовіру населення до довгострокових інвестицій та невеликий набір

інвестиційних інструментів. Якщо в розвинутих країнах частка страхових внесків у величині ВВП сягає 8—12 %, то в нашій країні цей показник — близько 4 % [4].

За 2014 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,7%, що на 0,3 в.п. менше в порівнянні з 2013 роком; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2014 рік становила 1,2%, що на 0,3 в.п. менше в порівнянні з відповідним показником 2013 року.

У порівнянні з 2013 роком на 1 894,6 млн. грн. (6,6%) зменшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій зменшився на 2 958,6 млн. грн. (13,7%) [3].

Обсяг валових страхових виплат/відшкодування у порівнянні з 2013 роком збільшився на 413,6 млн. грн. (8,9%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 326,4 млн грн (7,1%).

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 2014 рік становили 26 767,3 млн. грн.

Чисті страхові премії за 2014 рік становили 18 592,8 млн. грн., що становить 69,5% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 2013 рік становили 21 551,4 млн. грн.

Від страхувальників-фізичних осіб за 2014 рік надійшло 9 519,9 млн. грн. валових страхових премій, що на 7,3% менше, ніж за 2013 рік. За результатами 2014 року продовжується тенденція щодо збільшення обсягу страхових виплат фізичним особам.

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя за 2014 рік становив 239,2 млн. грн.³ (включаючи страхові виплати у вигляді ануїтетів), що на 60,3% більше в порівнянні з відповідним періодом 2013 року (149,2 млн. грн.) [3].

Розвитку страхового ринку могло б посприяти вжиття наступних заходів: здійснення законодавчого забезпечення подальшого розвитку страхової діяльності, розробка законодавчої бази для впровадження

обов'язкового медичного страхування, законодавче врегулювання діяльності страхових брокерів, вжиття заходів щодо наближення законодавчої бази до міжнародних стандартів, створення національної системи рейтингування та усунення розбалансованості страхового ринку [1].

Досить вдалим було б створення об'єднань та бюро в різних галузях страхування для збільшення місткості вітчизняного страхового ринку та покращення фінансової стійкості страховиків.

Список використаних джерел:

1. Коваль В.В. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Коваль, В. М. Бондаренко – Режим доступу: <http://intkonf.org>.
2. Сіренко О. П. Страхування ХХІ століття, або про тенденції розвитку страхового ринку України [Електронний ресурс] / О.П.Сіренко – Режим доступу: www.redtram.ua/redirect/news/99817455/.
3. Страховой рынок Украины подвел итоги 2014 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://www.forINSURER.com>
4. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах глобалізації / Н. В. Ткаченко // Фінанси України. – 2014. – №3. – С. 75-77.

Стась О.Г.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СТРАХУВАННЯ UNIT-LINKED

Подальший розвиток страхового ринку в Україні пов'язаний з впровадженням інвестиційного страхування життя. У світі продукт unit-

linked є одним з найпопулярніших інструментів на ринку страхових та інвестиційних послуг, оскільки являє собою симбіоз цих двох напрямків.

Страхові продукти unit-linked – це вид нагромаджувального страхування життя, у якому страхова сума залежить від прибутковості інвестиційного портфеля, що складається з паїв взаємних фондів – юнітів. Кожен страховий платіж, внесений страхувальником складається з двох частин: одна використовується на формування страхового фонду, пов'язаного зі страховими ризиками, а друга – інвестиційна складова, яка безпосередньо інвестується в інвестиційні фонди.

Інвестиційне страхування вперше з'явилося в країнах з добре розвиненим фінансовим ринком – Великій Британії та США. Зараз фінансові продукти unit-linked відіграють важливу роль на страховому ринку багатьох європейських країн: у деяких країнах їхня частка перевищує 50% усього страхування життя. Довготривалі програми накопичувального страхування життя разом з інвестуванням коштів отримали достатньо широке поширення і в Європі: у Німеччині вони забезпечують третину всіх страхових внесків, а в Англії - приблизно половину [1].

В світі фондове страхування розвивається навіть більш активно, ніж інші класичні види страхування життя. У деяких державах, наприклад у Швеції, на його частку припадає близько 80% премій по страхуванню життя. Страхові компанії зацікавлені у введенні нового для України виду фінансової послуги - інвестиційного страхування, при якому вони зможуть вийти на додаткові сегменти ринку і залучити клієнтів набагато швидше [2].

Перевагою unit-linked є стандартний страховий захист. Ключова відмінність в тому, що частина накопичуваної суми вкладається в інвестиційні інструменти, здатні принести власнику дохід, який значно перевищує можливості страхових програм.

Досвід країн Східної Європи показує, що unit-linked-продукти динамічно розвиваються та швидко адаптуються до умов ринку. Така перспектива є амбітним завданням для українського страхового ринку. Проте, впровадження інвестиційного страхування потребує певних правових, економічних та організаційних передумов, таких як: наявність ефективних інвестиційних ринків; існування сприятливого режиму оподаткування щодо операцій та доходу, отриманого в рамках таких програм. Таким чином, незважаючи на цілий ряд проблем, пов'язаних як із загальним станом фінансового ринку України, так і з станом страхового сектору, зокрема сегменту «life», є всі підстави очікувати на не стрімкі, але позитивні зміни в розвитку інвестиційного страхування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Особливості інвестиційного страхування unit-linked та передумови його впровадження в Україні [Електронний ресурс]: // Україна фінансова — Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/
2. Інвестиційне страхування життя unit-linked - нова перспектива для українського ринку [Електронний ресурс]: // Фориншурер — 2013. — Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/13/01/01/4560>

Федурина Д.А.

Донбасская государственная машиностроительная академия

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА В УКРАИНЕ

Актуальность данной темы состоит в том, что страхование – это немаловажный фактор в стимулировании экономической системы государства и хозяйственной предприимчивости отдельных субъектов.

Оно обеспечивает уверенность в развитии бизнеса и равные права для всех сторон. Страховой рынок в Украине развит слабо, поэтому данная тема является достаточно актуальной.

Данную тему изучали такие ученые как: С.Казанцев, Ю.Сплетухов, Е.Дюжиков, Т.Яковлева, О.Шевченко и другие. Тема о проблемах развития страхового рынка постоянно находятся в центре внимания у экономистов, финансистов, государственных деятелей и нуждается в более детальном изучении.

Целью исследования является всесторонний анализ рынка страховых услуг в Украине.

Сущность страхования заключается в том, чтобы обеспечить социально-экономическую стабильность, преодолеть бедность в обществе, помочь предприятиям, организациям, а также частным лицам справиться с отрицательными последствиями событий, которые вызваны различными факторами.

Выполнение социальных программ, за счёт становления и использования средств, обеспечивает именно страхование. Рациональность такого метода доказана мировым опытом.

Активность на рынке страхования уменьшается в условиях экономического и финансового кризиса. Обязательным условием для ее активизации является стабильность национальной денежной единицы. Необходимость в защите имущественных интересов возрастёт, при условии, что экономика будет устойчивой, снизится тенденция к монополизации страхового рынка, а механизм управления государственным сектором – более совершенным. Наряду с этим, государство, в свою очередь также должно быть заинтересовано в сохранности государственного имущества и возрастании социально-экономической защищенности граждан Украины.

Совершенствование результативного рынка страхования Украины нуждается в устранении проблем, которые связаны в первую очередь со

страхованим життям, а також з пенсійним і медичним страхуванням. По даним Центра ім. О.Разумкова, 80 % населення не довіряє страховим компаніям. Це пов'язано з тим, що ринок страхових послуг не має достовірного механізму захисту інтересів страховиків.

Для показателів страхового ринку України за 2014 рік характерно: скорочення обсягів надходжень страхових премій і чистих страхових премій; збільшення валових страхових виплат / відшкодувань і чистих страхових виплат; зростання рівня валових виплат і чистих страхових виплат; зменшення кількості укладених договорів страхування і пере страхування; зменшення операцій вихідного пере страхування.

Збільшення попиту на страхові послуги, дійсний підтримка держави, оновлення інфраструктури ринку страхування сприяють зростанню інвестиційного потенціалу страхового ринку України.

Таким чином, перспективний тенденцією розвитку страхового ринку в Україні повинно стати введення тих видів страхування, які передбачають тривалий період, а також дотримання норм антимонопольного законодавства. Мало розвита інфраструктура на ринку страхування значно знижує рівень розвитку страхового дела в Україні.

Фоміцька Т.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОГНОЗУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Ефективність функціонування пенсійної системи, зокрема формування доходів Пенсійного фонду України в умовах економічної

дестабілізації, є одним з найактуальніших питань, оскільки спад виробництва, зниження ефективності господарювання, складний фінансовий стан підприємств, високий рівень інфляції і проблема детінізації доходів громадян зумовлюють недоотримання власних доходів Пенсійного фонду України, що веде до зростання частки фінансування пенсійних виплат з Державного бюджету України. Підвищення соціальних стандартів у пенсійній сфері з кожним роком збільшує фінансове навантаження на національну пенсійну систему.

Метою наукового дослідження була побудова двохфакторної моделі прогнозування доходів бюджету Пенсійного фонду України та здійснення на її основі прогнозу надходжень до бюджету з основних джерел його формування: власних надходжень бюджету ПФУ та надходжень з Державного бюджету України. В результаті проведених обчислень функція множинної лінійної регресійної моделі залежності доходів Пенсійного фонду України від доходів з Державного бюджету та власних надходжень прийняла вид:

$$y^* = -0,43063 + 0,96964 x_1 + 1,02728 x_2 \quad (1)$$

Доведено, що побудована регресійна модель адекватна за F-критерієм Фішера, а отже її можна використовувати для здійснення уточненого прогнозу суми доходів бюджету ПФУ, забезпечених надходженнями з Державного бюджету та власними надходженнями, спираючись на прогнозні значення із вказаних джерел, обчислені за відповідними функціями тренду методом найменших квадратів методом експоненціального згладжування.

Так, згідно існуючої динаміки фактичних надходжень, функція тренду для коштів з Державного бюджету має вид: $y = 19,75 + 57,7t - 13t^2$ (2), а для власних надходжень Пенсійного фонду:

$$y = 110,35 + 33,69t - 4,95t^2 \quad (3).$$

Прогнозування надходження коштів до бюджету ПФУ з Державного бюджету здійснювалось за функцією:

$$\hat{y}_{n+p} = 80,243 + 7,612 \cdot p - 18,163 \frac{p^2}{2} \quad (4),$$

а для власних надходжень Фонду:

$$\hat{y}_{n+p} = 164,661 + 7,8627 \cdot p - 6,334 \cdot \frac{p^2}{2} \quad (5).$$

На основі отриманих прогнозних показників окремо для двох основних джерел надходжень до бюджету ПФУ був здійснений уточнений прогноз сукупних надходжень за двохфакторною моделлю (1), який на 2015 рік склав 240,123 млрд. грн., що на 2,47% більше запланованого Пенсійним фондом сукупного показника а на 2016 рік - 229,209 млрд. грн.. Разом з цим, обсяг видатків на 2015 рік заплановано у розмірі 253,398 млрд. грн., що на 13, 275 млрд. грн.. більше прогнозних надходжень та на 19, 073 млрд грн.. більше запланованих надходжень з основних джерел, а ці суми не перекриваються плановими надходженнями до бюджету ПФУ із соціальних фондів. Незважаючи на те, що прогнозні надходження коштів до бюджету Пенсійного фонду України з Державного бюджету та власних надходжень на 2015 рік є більш оптимістичними, ніж заплановані із вказаних джерел, проблема наявності дефіциту коштів бюджету ПФУ залишається, а тому залишається нагальною проблема пошуку додаткового фінансування бюджету для забезпечення пенсійних виплат. Видатки Пенсійного фонду України зростають високими темпами всупереч економічній спроможності їх забезпечити. Тому збільшувати дохідну базу неможливо без проведення подальшої пенсійної реформи, яка забезпечить зростання і стабільність виплати пенсій, стане потужним чинником інвестування вітчизняної економіки.

РОЗВИТОК ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Пенсійне забезпечення є одним з видів соціального забезпечення непрацездатних громадян в Україні. Значення пенсійного забезпечення для соціального захисту громадян важко переоцінити: пенсійні виплати отримують багато мільйонів осіб, при цьому для більшості з них такі виплати є основними і такими, що мають сплачуватись на рівні, не нижче мінімальних соціальних стандартів. Тому питанням пенсійного забезпечення громадян постійно приділяється особлива увага, адже це зачіпає інтереси багатьох людей.

В Україні історично склалась схема пенсійного забезпечення на засадах солідарності поколінь, яка певним чином узгоджувалася з командно-адміністративною системою. За ринкових умов вона не забезпечує громадянам адекватного заміщення пенсією заробітку, втраченого ними у зв'язку із старістю, та запобігання бідності серед людей похилого віку. Внаслідок цього діючою пенсійною системою незадоволені як платники пенсійних внесків, так і переважна більшість пенсіонерів. Недоліки існуючої пенсійної системи, зміна вікової структури населення та невідповідність між чисельністю економічно активного населення та кількістю пенсіонерів стало вагомою підставою для проведення пенсійної реформи. Пенсійний фонд України на цьому шляху зробив чимало важливих кроків.

Закони України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» і «Про недержавне пенсійне забезпечення» задекларували в Україні створення трирівневої системи пенсійного страхування. Перший рівень – солідарна страхова система, саме з неї виплачуються всі державні пенсії

Другий рівень - накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб в обов'язковому Накопичувальному фонді. А третій – система недержавного пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на добровільній участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень. Нині в нашій державі діють лише перший і третій рівні, а до запровадження другого Пенсійний фонд активно готується.

Система недержавного пенсійного забезпечення — це складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється:

- недержавними пенсійними фондами шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками таких фондів;

- страховими організаціями шляхом укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду;

- банківськими установами шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, що встановлюється згідно із законом.

Система недержавного пенсійного забезпечення відіграє важливу роль на ринку фінансових послуг як додаткове грошове забезпечення непрацюючого населення, а також як джерело інвестиційних ресурсів, необхідних для розвитку економіки країни. Нетривалий практичний досвід

функціонування третього рівня вітчизняної пенсійної системи засвідчує необхідність його розвитку, удосконалення фінансових відносин між його суб'єктами, його організаційної й інвестиційної структур, розробки нового пенсійного законодавства в цій сфері.

Цопа Н.Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

НОВІ СТРАХОВІ ПРОДУКТИ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

На кінець квітня 2015 року в Україні виявлено декілька небезпечних ризиків – бездіяльність влади, втрата Криму, війна на Сході, де було зосереджено 25% страхового бізнесу, девальвація гривні та відтік депозитів з банків. Всі ці явища негативно впливають на роботу страхового ринку. У сучасних умовах страховим компаніям потрібно пропонувати нові страхові продукти, які будуть доступні і вигідні для клієнта. Страховий продукт – це кінцевий результат діяльності страхової компанії щодо задоволення потреб клієнтів, пов'язаних із захистом їх майнових та особистих інтересів. Показниками конкурентоспроможності страхових продуктів є: економічна вигода, оперативність надання страхової послуги та комплексність обслуговування.

3 грудня 2014 року ПриватБанк спільно з дніпропетровською страховою компанією «Інгосстрах» запустив продаж продукту «Страхування від втрати роботи», який забезпечує матеріальний захист на випадок втрати роботи. У разі скорочення чи звільнення з місця роботи з ініціативи роботодавця (з причини: зміна в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації або зміна профілю підприємства, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації,

скорочення чисельності або штату працівників) клієнт отримує одноразову грошову виплату в розмірі 10 000 грн. на свою картку.

Укласти договір «Страхування від втрати роботи» може будь-який клієнт-держатель зарплатної картки ПриватБанку віком від 20 до 60 років.

Для отримання страхової виплати необхідно протягом 15 днів з моменту настання страхової події надати копію трудової книжки в будь-яке відділення ПриватБанку або самостійно подати заявку в Приват24 або на сайті банку. Страхова виплата здійснюється протягом 1 робочого дня.

З квітня 2015 року компанія «МетЛайф Україна» представила нові програми страхування – «Жіноче здоров'я» та «Дитяче здоров'я», які поки не мають аналогів в Україні. Вони будуть призначатися у разі встановлення онкологічного діагнозу. Обидві програми страхування доступні за ціною і при цьому гарантують виплати на лікування.

Страхове покриття по дитячій програмі складає до 1 млн. грн, по жіночій – до 600 тис. грн. Програма «Жіноче здоров'я» примітна тим, що крім виплати на лікування, включає додаткові виплати: за кожен день лікування в стаціонарі до 600 грн, а також регулярна фінансова підтримка жінки - протягом 12 місяців після лікування «МетЛайф» буде щомісячно виплачувати до 7 тис. грн, щоб жінка могла оздоровитися і повернутися до звичного ритму життя.

Отже, у складній економічній ситуації українським страховим компаніям вдається створювати нові страхові продукти, які розраховані на соціальний захист населення. Серед них слід виділити страхові продукти – «Страхування від втрати роботи», «Жіноче здоров'я» та «Дитяче здоров'я» у страхових компаніях «Інгосстрах» та «МетЛайф». У перспективі такі нові програми страхування піднімуть рейтинг страхового ринку в Україні, адже Джон Рокфеллер писав: «Заробіть репутацію і вона буде працювати на Вас».

Список використаних джерел:

- 1.«МетЛайф Україна» представила новые программы страхования критических заболеваний для женщин и детей. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forinsurer.com/news/15/04/22/32386>
- 2.ПриватБанк запустил программу страхования от потери работы. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forinsurer.com/news/14/12/08/31876>

Чупра Т.

Вінницький торговельно – економічний інститут КНТЕУ

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Україна має найбільший потенціал на страховому ринку з усіх східноєвропейських країн, враховуючи кількість населення. Проте існує низка проблем, яка гальмує процес розвитку вітчизняного страхового ринку.

Страхування життя - це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та досягнення застрахованою особою визначеного договором віку.

Метою дослідження є здійснення детального аналізу проблем та перспектив розвитку ринку страхування життя в Україні.

Вагомий внесок у напрям страхування життя зробили вітчизняні вчені-економісти: В. Адамович, В. Бабенко, Н. Внукова, О. Вовчак, С. Гончар, К. Гуцалова, А. Залєтов, О. Єгорова, С. Перелома, А. Перетяжко,

В. Рудницький, О. Слюсаренко, Н. Тарасова, О. Шевченко, Н. Ярошевич [9]

Незважаючи на те, що останнім часом спостерігається поступове зростання показників ринку страхування життя, є проблеми, які заважають розвитку страхування життя в Україні:

- нестабільність політичної ситуації;
- відсутність надійних інвестиційних інструментів;
- інфляція, нестійкість національної валюти;
- несприятливе податкове законодавство.

Незважаючи на ці всі негативні фактори, вітчизняні експерти вважають, що потенціал розвитку українського ринку страхування життя дуже великий унаслідок новизни цієї послуги на фінансовому ринку [3].

Тому, підгалузь страхування життя в Україні необхідно реформувати, враховуючи при цьому її теперішній стан, соціальне значення, а також притаманний цій підгалузі потужний інвестиційний потенціал. Саме тому, найближчими пріоритетами у регулюванні ринку страхування життя є:

- впровадження європейських принципів регулювання страхової діяльності;
- забезпечення прозорості страхового ринку;
- боротьба за чистоту страхового ринку;
- капіталізація сектора.

Отже, перспективи ринку страхування життя залежатимуть не тільки від кількісного чи якісного складу ринку, а й від подальшого розвитку законодавчої бази, що регулює страховий бізнес, а також від створення сприятливої системи оподаткування компаній та інституту страхових посередників.

Список використаних джерел:

1. Адамович В.В., Васильчишин О.С. Проблеми розвитку страхування життя як соціально значимого виду страхування [Електронний ресурс]: В.В. Адамович, О.С. Васильчишин. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/02/11/23/118>.
2. Залєтов О.М. Державне регулювання ринку страхування життя в Україні: Дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / О.М. Залєтов / Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2007. – 213 с.
3. Фурман В.М. Страховий ринок в Україні: проблеми становлення та стратегія розвитку [Електронний ресурс]: В.М. Фурман. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/injde/38207.html>.

Шевченко К.О.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

РОЗВИТОК РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ВЗАЄМОДІЇ З РИНКОМ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Метою даної роботи є обґрунтування значення ринку перестрахування в Україні, а також виявлення проблем взаємодії українського та російського ринків перестрахування.

Ринок перестрахування України в останні роки демонструє негативну тенденцію. Вихідне перестрахування в першому півріччі 2014 року порівняно з першим півріччям 2013 року, за даними Нацкомфінпослуг, скоротилося на 35,8% – з 4718 млн. грн. до 3031,1 млн. грн. У першому півріччі 2014 року виплати, компенсовані перестраховальникам, збільшилися на 0,1 % за рахунок невеликого збільшення суми виплат,

компенсованих перестраховикам-нерезидентам на 5,5%. Найбільше скорочення відбулося на ринку вхідного перестрахування від перестраховиків-нерезидентів на 111,5%. Дану ситуацію можна пояснити значним зниженням активності головного гравця ринку – страхової компанії «ЛЕММА». Виплати перестраховувальникам-нерезидентам також значною мірою скоротилися: у першому півріччі 2013 року виплати становили 21,3 млн. грн., а вже у другому півріччі 2014 року – 5,3 млн. грн., тобто відбулося скорочення практично на 75,1% [2].

Найбільшу частку в структурі вихідного перестрахування займає страхування майна (19,8%), потім страхування фінансових ризиків (17,7%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих (13,9%). Найменшу частку в структурі вихідного перестрахування займає страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ).

Українські страховики перестраховують ризики в 13 країнах. Найбільшу частку в перестрахованні займає Німеччина (24,3%) та Російська Федерація (22,1%), потім Великобританія (15,6%), Швейцарія (12,3%). Однак слід зазначити, що частка Росії порівняно з першим півріччям 2013 року скоротилася на 10,8%. У першому півріччі 2014 року українські перестраховувальники перестраховували ризики в Російській Федерації на 41,9% менше, ніж за той же період в 2013 році.

Серед головних можна виділити такі проблеми взаємодії українського та російського ринків перестрахування: українські законодавчі вимоги до рейтингування перестраховиків-нерезидентів; відсутність звітності за МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності) в українських компаніях [1]; демпінг окремих найбільших учасників ринку; недостатня капіталізація і кількість страховиків в Україні, які мають достатній міжнародний рейтинг для прийняття ризиків на перестрахування з Росії; недостатня перестраховувальна ємність ринків (більшою мірою стосується українських компаній); взаємна недовіра ринків, «відгомін» Радянського Союзу [3, с. 18].

Таким чином, з метою подальшої успішної взаємодії українського та російського ринків необхідно вдосконалити законодавство, розробити єдині принципи та методології перестрахування, збільшення капіталізації компаній.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу : http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_%202013.pdf.
2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. – Режим доступу : <http://uainsur.com/>.
3. Петров А. Проблеми перестрахування в Україні / А. Петров // Трістар. – 2011. – №5 (27). – С. 12–22.